

היכל הקודש ברסלב

הלימוד היומי

בי"ת נצחי,
שנים מקרא ואחד תרגום,
נ"ך, רמב"ם

לעתיד בעולם הבא
מזכירין אותו כל מה שלמד
בעולם הזה
(שיחת הר"ן כח)

על ידי
לימוד
שיעורים אלו
אנו נותנים
את החומש
ואת המעשר
להקדוש
ברוך הוא
(עצתו אמונה)

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

כני ברק

**רחוב ירושלים 2
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגראוו

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'רפס ע"י

**קון הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

לאו בידו. שקוא לא ימכורה לוי דלא צרי וחתים. מעות של כל איש ואיש לבד. סיטומתא.
 חותם ושרומין התנינן על הקהילה של זין פלוסקין תרבה ביהוד ומניחין אותן באוצר
 הקבצים ומולכין אותן אחת אחת למכור לחנות ורושמיין אותם לדעת שקל הרשמות
 נמכרות: ובתריהו ב"ה פלגיני. רשיגילין לרשום על מנת שבדבר זה תהא קנינה לו כאלו

הָבָא לאו בידו. מכאן מקשה ר"ח לפרוש הקניט דפרק זה בורר (סנהדרין דף כד. ושם ד"ה
 כל) גבי משחך בקבויא דקאמר התיב דלאו אסמכתא היא ופי' הקניט משום דהיכי
 דמי אסמכתא כגון אם אוכיר ולא אעביד רבגון משליש שפור' דגט פשוט (כ"ב דף קסה. ושם)
 דסמיך דף (לא) דבר קבבור כל זה בידו לעשות אסמכתא כ"ל בי מנתי אדעתא דלא יהיב
 לאסמכתא קמי תגוי דטועה שלא יבא לידי כך
 אבל משחך בקבויא לא מסיך אמירי דלא ידע אי
 נצח אי לאו נצח ואפי' חתמי משחך בקבויא כפיסקא
 גמיר ומקי איתקא במעמט עיפק איתקא דמיקא
 בידו היי טפי אסמכתא ונראה לר"ח דהתם
 משום הכי לא יהי אסמכתא דאגב דבעי למינקי
 גמיר ומקי וקשה לפרושו דבקהובא (לעיל דף מה
 ושם) חשיב אסמכתא להחייא דאם אגני חזור כי
 ערבוני מחול לף ולא אמירי' מגו דבעי למינקי
 גמיר ומקי ועוד דא"כ היכי מרמז פירק זה בורר
 דהתתם דף כ"ה) להחייא דאין אחד מהם נזיר
 ונדרתין כל שיהי' חסומא ור"ח פ"ח בעצמא חזור
 והגיה בספר הנישר גבי עובדא דשנים שהמרו זה
 את זה פירק במה מדליקין (שבת דף לא.) שהקני
 זה לזה דאי לא הקנו להיחרו בזה ואע"ג דיש
 מקומות דקנו בלא קנן דבריים אע"ג דלא קנו
 בסנהדרין (דף כד.) נאקמן עלי אבא כו' דבאתן לך
 מחולקת וכן (שם) דור לי בחיי ראשך דאין יכול
 לחזור בו התיב דהוה שיעויל כיון שיש להם
 תביעה זה על זה טעמא קבולי עליהם כל זה
 ולא דמי להיקא שאין לו שום תביעה והתם בפ
 זה בורר (סנהדרין דף כה) גבי מפרזייה וינים
 משמע דמי 'הקניט' דקאמר וצריקא דאי קאמר
 בתולה בבעת עצמו התיב דקאמלום (דף
 גנפשיא יד'עטא ופי' והלכי הוי אסמכתא משמע
 היבא דבידו להחריח התיב טפי אסמכתא ומתוך
 דשמעתין נראה לי דלא דמי דהיבא הויא בידו
 ולא בידו דאע"ג דאין קנן דאקנותי כמיל
 כיון דתלוי בתאריים דאם לא ירצו למכור ממי
 קנהה להכר לא גמיר ומקי אבל התיב דאין בידו
 כלל וגמיר ומקי ובהקיה בידו מכל וכל כגון
 אוכיר ולא אעביד אי גמיר ולא מוכר כגון
 דאמר אשלם אלפא וזו' בדלקמן פירק המקבל
 (דף קד) אכל אשלם במיטבא דלא גזים גמיר
 ומקי ועוד פ"רת דוקא כי הידיא דאם אגני חזור
 בי ערבוני מחול לף והתיב דפירקין לעיל (דף
 סה) דאם אי אתה נתון לי מכאן ועד שלש שנים
 והתיב דמשליש חשיב אסמכתא כיון דגזים
 שאין מחזרין אלא להסימקי חברו על דבריו
 שאימניהו אבל משחך בקבויא אדעתא דהכי קא
 עבדי שחירויה זה או זה ובסנהדרין ודף כה. ד"ה
 כל) האיך פסק משחך בקבויא: תנ"י רבי חייא
 על כומר של זיתים. ואת' אמאי לא אמר רבי חייא
 מילתיה ארישא וקבית' על גביה ויש לומר דאין
 רגילות למכור ענבים כמו זיתים ואת' לשמואל
 דאמר בידו אדם אפילו מאה פוסק לקה לי על
 כומר ויש לומר דבימיר היתיים מקרי בידו שמים
 וקפ"ר שחיון ובוררותיה אע"פ שאין לזה נש לזה.
 לא מיירי בעפרא והיא מחוסר שלש הוא

הָבָא לאו בידו אמר רבא הני בי תלתא דייהבי
 וזו לחד ולזמן להו מידי וזבן לחד מינייהו וזבן
 לכולהו ולא אמרן אלו דלא צר וחתים איניש
 למינש לחודה אבל צר וחתים איניש לחודה
 אינש דזבן וזבן ויהא וזבן לא וזבן אמר רב פפי
 משמיה דרבא אמר סיטומתא קניא למהו הלכתא
 רב חביבא אמר למקניא ממש רבנן אמרי לקבולי
 עליה מי שפער והלכתא לקבולי עליה מי שפער
 ובאתרא דניהוי למקני ממש קנו: היה הוא תחלה
 למוצרים: אמר רב מחוסר שמים פוסק שלש אינו
 פוסק ושמואל אמר בידו אדם אפילו מאה פוסק
 בידו שמים אפי' אחת אינו פוסק תנן פוסק עמו על
 הגדיש והא מחוסר משדא בתמה למיבש ולמידיש
 ומידרא גגון דשדא בתמה ויבש ולשמואל דאמר
 בידו שמים אפי' אחת אינו פוסק והא מחוסר מידרא
 דבידי שמים היא אפשר גנפוותא: ועל העכשיו של
 ענבים: והא מחוסר מכמר ועיולי לבי מעצרתא
 למידיש ולמנגד פדתני רבי חייה על הפומר של
 זיתים הכא נמי על הפומר של ענבים והא מחוסר
 תלת באתרא דההוא דזבין הוא דנגיד: ועל המעמן
 של זיתים: והא מחוסר מכמר ועיולי לבי דפי
 למידיש ולמנגד תני רבי חייה על פומר של זיתים
 הא איבא תלת באתרא דההוא דזבין ההוא מנגיד:
 ועל הביצים של יוצר: אמאי והא מחוסר לפופי
 ויבושי עיולי: לאתנא למשרף ולמיפך גגון דמלפפה
 ויבישו והא איבא תלת באתרא דההוא דזבין הוא
 דמפיק: ועל הסיד משישקענו ככבשן: והא מחוסר
 וקלה ואפוקי ומידך באתרא דההוא דזבין ההוא
 דייק ולשמואל דאמר בידו אדם אפי' מאה פוסק
 למה לי משישקענו ככבשן אימא משראוי לשקעו
 ככבשן: ועל הביצים של יוצר: תנו רבנן אין פוסקים
 ר' מאיר אמר רבי יוסי כר"א בעפר לבן אבל
 שחור כגון כפר הנניא וחרבותיה כפר שחור וחרבותיה פוסקין אע"פ שאין לזה
 יש לזה אמימר יחיב וזו מוכי מעיילי עפרא כמאן אי כר' מאיר האמר עד שישעשו
 אי כרבי יוסי האמר אע"פ שאין לזה יש לזה לעולם כרבי יוסי ובאתריה דאמימר
 עשיק עפרא אי דמעיילי עפרא סמכא דעתיה ויחיב להו וזו ואי לא לא סמכא
 דעתיה: ופוסק עמו על הובל כל ימות השנה: חכמים היינו תנא קמא אמר רבא

ימות

עמו ואע"פ שלא קנא השער והא יש לו אכל
 מחוסר שלש בידו דמי: בידו אדם. אם
 למכור את השער מחוסר בידו אדם אפי' מאה חן
 פוסק: בידו שמים אפי' אחת אינו פוסק. דמי
 יומר דאתאי ויהא בידו להשלים להכר כאין לו
 הוא. משדא בתמה. שחור העמורין בתמה:
 ומידרא. לרוק העמור לאתו הירשחא מרחת בריית'
 גגון דשד' בתמה ויבש. דאבתו גדיש קרי ליה
 האיבא מידרא. דבידי שמים היא שצריך רוח
 שאיקא מצויה: אפשר גנפוותא. ורו' בלעז. על
 הקבלי' כהולו אלוותוהיה לרב ושמואל קניט להו
 ואיזיל מכמר. החתום: למידיש. לדרוך בגת: מגנה.
 למשור דיון אל הבור שלפני הגת: פדתני ר'
 חייא. לקניט: על הפומר של זיתים. דתנן במתני'
 (לעיל דף ע"ב) מעטן קניט ליה איהו בתמיה
 כומר לומר שבקר נתחממה: בי דשא. בית הכד
 של שקן: ליופי'. אמולידירי בעלז' לשון מלפפין
 הוולד (שבת דף קכט) שמנגלגלו לפי מדתו: אם
 גדולות אם קטנות ויצר להן בית קיבול'
 ומשרה. לצרפו בכבשן גגון דמלפף ויבש. ואבתי
 ביצים קרי להו לשון ביצה מרשקאי: שחעפר
 מנוגבל עם המים: וידיק'. לאחר שנשרפו
 האבנים יהי חן הקביל שמרות מוציאין אותן
 מן הכבשן ונותנין בהן מעט מים וצוברין אותן
 ונידובות מאלתין בקמח סחון: משראוי לשקעו
 ככבשן. משהכין והזמין את האבנים ואת העצים
 ותבל בידו וקא חסר אלא מלכת השופרה
 כר"א. שצריך שיהא מוכן בידו: בעפר לבן.
 שאינו מצוי ובקשה מניסין אותו אין מניסין
 אותו אלא מנוגבל ועשוי ביצים: אבל בעפר
 שחור. דבל אחר ונתחור וקביל מן שפער: לא סמכא
 שאם אין לזה יש לזה: מכי עיילי עפרא.
 משהכניס המוכר וצבר עפר בביתו וצפר שחור
 היה: עשיק עפרא. קר ואינו מצוי: סמכא דעתיה.
 דכל אחד ותחור וקביל מן שפער: לא סמכא
 דעתיה. דלמא לא משבח עפרא וליבא מי שפער
 שהוא עצמו לא נסקר עליו אלא נתן על הספק:
 ימות

ואינו פוסק אלא בביצים אירי ומדקט האי לישנא דאע"פ שאין לזה יש לזה כרנסן גבי פוסקין על שער שבשוק משמע שיש שער שבשוק לביצים וקביל דאע"פ שאין שער לקריות שבשוק
 כיון שיש שער לביצים חשיב כאילו יש לו ביצים לפסוק לקריות בשער מוכרי קריות כולן שבהיצים לענין קריות ענין לקיטות למוכרי תבואה אי נמי אפילו אין שער: כולו להיות חשבי

יכול לומר לו תן לי כזה או תן לי מעותי. אין זה מעמיד מלוח על פירות כיון דבתורת דקביש נתון לו מעות תחלה ונאפילו מי שפער ליבא דרעתיהו דאיניש אתרעא וזלא כשנתן מעות
 ביש על לפי שדרך יוצרין מקיף מתחיי' שיש תרבה מהם:
 על מנת לקבל פירות לאחר זמן.

דְּלִמָּא רבי שמעון היא כו'. אבל לרבנן בין פסק ובין לא פסק שקיל בדרהשא וניהא ליה לאוקמה כרבי שמעון טפי בדרהשא לא חזי אלא שתי מחלוקת דרבנן דרבי שמעון כו' הודח דמתניתין אבא אי מתני רבנן אלא שילש מחלוקת לא פסק דל' שמעון אן הלוקח יכול לחזור בו כלל ואי אהו רוצה לקבל מי שפרע ולרבנן יכול לחזור בו וקאי

במי שפרע ולרבי יהודה אפילו מי שפרע ליקא ועוד דסבירא הוא דלרבנן דרבי שמעון בין דלא נתקם המקח בשעת מתן מעות ויכול לחזור בהלוקח אפי' לא הוול אלא שיהיה מי שפרע אם כן כשהוול השער אפילו במי שפרע לא יהיה דעתיה דאיניש אתרעא וזלא אבל לר' שמעון דסביר דלוקח לא מצי הדר ביה להכי אי פסק כשער הגבוה שקיל בדרהשא אי לא קנו כדמעיקרא דליקא למימר לדרידה לישקול בדרהשא משום דדעתיה דלוקח אתרעא וזלא דהרי נתקם המקח משעת נתינת המעות לענן

תיפוק ליה דשליח שנייה. ארב פפא פריך דאמר לעיל אנא נמי לקבל מי שפרע קאמינא ופריך דלא שייך מי שפרע בשליח ולשון תיפוק ליה ש' לקשב דהיי' דלא נתקבל דברי ר' פפא מחמת קושא' של רבינא מקל מקום תיפוק ליה דשנייה שליח הלויני

ימות הגזשמים איבא בינייהו: ופוסק עמו פשערה הגבוהה: ההוא גברא דיהיב וזוי לנדוניא דבי חמיה לסוף זל נדוניא אתו לקמיה דרב פפא אמר ליה אי פסקת עמו פשערה הגבוהה שקיל בדרהשא ואי לא פסקת פי מעיקרא אמרו ליה רבנן פפא ואי לא פסקת שקיל במעיקרא מעות ניבנה ומועות לא קנו אמר להו אנא נמי לקבולי עליה מי שפרע קא אמניא אי פסק פשערה הגבוהה מוכר קא הדר ביה מקבל עליה מוכר מי שפרע אי לא פסק לוקח קא הדר ביה מקבל עליה לוקח מי שפרע אמר ליה רבינא לרב פפא וממאי דרבנן היא דפליגי עליה דרבי שמעון דאמרי מעות לא קנו ואפילו הכי אי פסק פשערה הגבוהה שקיל בדרהשא אי לא פסק שקיל כדמעיקרא דלמא ר' שמעון היא דאמר מעות קונות וכי פסק פשערה הגבוהה שקיל פי השתא אי לא פסק

ימות הגזשמים איבא בינייהו. תנא קמא כל ימות השעה קאמר ופליגי עליה רבי יוסי ואומר לא שגא ימות התקנה ולא שגא ימות הגזשמים עד שיחול לו הפסד וכל באשפות והבאים מתירין את על פי שאין לו יש לאתרים אם ימות התקנה לו שיהיה לו לקח וכן שכבר נקבב ונישפח בימות הגזשמים ונעשה וכל אבא בימות הגזשמים לא ואוסק נפשי פשערה הגבוהה.

אבולה מתני' קאי שפירא לפסוק עמו שאם זילול ופקחתי וכו' השער ורובגה שער הפירות שיתנו יותר בלמע שיתנו לו בפשערה הוול הוא אם פסק בן וקבל על יתרו כשער פשוקי. וזלא גברא דיהיב וזוי לנדוניא דבי חמיה. ופסק עם מוכר בנדניא כחכשטי הגנות ותמן לום מעות להיות מוכרים לום פלוני ונעארו חמיו שליח לפסוק: זל נדוניא. ורצה לחזור שאין חמיו רצה לקבלה בדרמים הללה מוכר קתדר בית. כשיאנו מקיים תנאו ליתן כשער הוול: ונפא. דמתני' ומצריך ליה לפסוק כשער הגבוהה אפילו לרבנן קאמר דפליגי עליה דר' שמעון בפרק התיב לעיל דף מד.) ואמרי דלוקח יכול לחזור בו כמוכר ואין לו השער ואפילו הכי אמרנן בבבא' כי נשתנה השער מוכר מי שפרע חוואיל לא קנו מעות על מנת לקבל עכשיו אלא לאחר זמן ובתוך כך נשתנה השער דעתיה אתרעא וזלא הוא לא אמרנן הכי אלא אם כן פסק בפירוש שער הגבוהה שקיל בדרהשא ואי לא שקיל במעיקרא או וקבל מי שפרע: דלמא מתני' דאצרכא לפרושי: רבי שמעון היא דאמר מעות קונות.

וגבי מוכר הוא דתקון רבנן תורה כי לא משיך ומוכר מי שפרע חוואיל לא קנו מעות הדר ביה מכי יהיב וזוי (אף) כי לא נשתנה השער ומשום הכי כי נשתנה השער נמי חוואיל ומעות קונות לא מצי הדר ביה האי לוקח דמתני' דקנו ליה וזוי אבא לרבנן דאמרי אף לוקח יכול לחזור בו אפילו בשעה שלא נשתנה ולא קני אלא לקבולי מי שפרע היבא דנשתנה השער והוא לא נתן מעות אלא ע"מ לקבל לאחר זמן אימא לך דאמר נמי ליקא ואפילו לא פירש: דדעתיה דאיניש. פשוסק עד לאחר זמן. אתרעא וזלא הוא. אי נשתנה בתוך הזמן: אימור דאמר ר' שמעון. דלוקח לא מצי הדר ביה: בחד תרעא. כגון שלא נשתנה השער או הפוסק ע"מ לקבל מיד ונשתנה ובתוך כך נשתנה השער דכי פסק לאו אדעתא דתרעא וזלא פסקי: בתרי' תרע. כי מתניתין: מי אמר. מודה הוא דחוזר ואין עליו אלא מי שפרע וכי נמי אוקמת ליה כרבי שמעון להציל מקללת מי שפרע מצריך לה לפסוק

שקיל במעיקרא משום דקני להו וזוי אבא לרבנן בין פסק בין לא פסק שקיל פי השתא דדעתיה דאיניש אתרעא וזלא אמר ליה אימור דאמר רבי שמעון בחד תרעא בתרי תרעי מי אמר דאי לא תימא הכי מי שפרע בלוקח לרב שמעון לית ליה וכי תימא הכי נמי והתניא מכל מקום כד הלכה אבא אמרו חכמים מי שפרע בו' מאי מכל מקום לאו דלא שגא לוקח ולא שגא מוכר מקבל עליה מי שפרע אלא פי קאמר רבי שמעון בחד תרעא בתרי תרעי לא אמר אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי ותיפוק ליה דשליח שנייה מעיקרא א"ל בתנא דרבין ויובין: מתנא' מלוה אדם את אריסיו חמיו בחטין לזרע אבא לא לאכול שהיה רבן גמליאל מלוה את אריסיו חמיו בחטין לזרע ביוקר והזולו או בזול והוקרו נוטל מהן כשער הוול ולא מפני שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו: גמ' תנו רבנן מלוה אדם את אריסיו חמיו בחטין לזרע כד'א שלא ירד אבא ירד אסור מא שגא תנא דידן דלא קא מפליגי בין ירד ובין לא ירד ומאי שגא תנא ברא דקא מפליגי בין ירד ובין לא ירד אמר רבא ר' אידי אסברה ניהלי באתרא דתנא דידן אריסא יהיב ביורא בין ירד ובין לא ירד פמה דלא יהיב ביורא מצי מסליק ליה וכי קא נחית לכצור מהכי קא נחית באתרא דתנא ברא אמר ר' אריסא יהיב ביורא אי ליה ירד דמינא מסליק ליה כי קא נחית לכצור מהכי קא נחית אי ירד ירד אי לא ירד מצי מסליק ליה אסור ליה רבנן אומר אדם לחבירו הלויני

כשער הגבוה ואם לא פירש וחזרו בו מוקד מי שפרע והיה לרבנן דבתרי תרעי לא פליגי דאי לא תימא. דמדור ר"ש בתרי תרעי דלוקח יכול לחזור בו וקבל מי שפרע. לית ליה בתמיה והתניא מכל מקום כד הלכה כו'. ור"ש קאמר לה בפרק התיב (לעיל מחו.) ותיפוק ליה. דאין כאן מי שפרע אצל לוקח נדוניא זו והיא שליח שהיה של בית חמיו ושאלהו שליח לפסוק ולתמי חזרו בו וקב פרוש של זה לעשות שגא וכו' לאו בר קבולי' מי שפרע הוא דמיצ' אמר יהי לך פסוקים כשער הגבוה ולתקוני שדרתיהו' אלא לעניני ובדבר עינות במה שהיה עליו לתפון לא נעשה שלוחו: בתנא דרבין ויובין. לא שליח נעשה אלא הוא פסק עם חתנו וחתנו פסק עם אחיו כשער הגבוה ומשכחא א"כ לא פסק חמיו עמו וזק פוס כדי למוכרה לחזרו ולהשתכר: מתנא' חמיו בחטין לזרע. סאח בסאה ובגמרא מפרש טעמא: שהיה ר"ל כלומר לכה הוצרך לשנות משנה זו לפי שהיה ר"ג מתקיים שאם חזרו נוטל מהן כשער הוול ואשמועינן מתניתין לא שהלכה כן אלא שרצה להחמיר על עצמו: גמ' שלא ירד. עדיין לא ירד האריס לתוכה לעובדה בשום עבודה: אבא ירד אסור. כדמפרש ואזיל: רבי אידי אסברה ל' פירש והכנה ליה ביורא. הורש מצי פסלח ליה. בעה"ב הורש אפילו ירד ובכר הישנה חוואיל ובדי בעה"ב פסלח בשלם שאין לו ידע שלא נשתנה מעות חזרה וכשיקרוש חסין יתו חסין אין זו תלואה אלא לכצור מהכי נחית חזר הוא מוכר לתוכה מעכשיו ע"מ שיטול בעה"ב הורע תחלה מחלל המוצע באריס והאריס יורע תלואה בשבט חזרה ויטול פחות משאר אריסין כשער הורע: כרי אריסא. יהיב ביורא. וזה היה קרקע שלו וזה שהיה ממתנה העיר להחטיל על האריס הליקן אם פסק כן עמו בתחילתו קודם שיצד דמיצ' מסלק ליה פי נחית לכצור מהכי נחית ואין זו תלואה אבא ירד ומתחילתו לא פסק עמו שיהיה הורע שלו ואחר מוכר נתרצה מאליו ע"י גבלת דמים או מתנה אן ירדוהו עכשיו לתוכה דנימא לכצור מהכי נחית ותלואה היא גביה ואסור:

וקוצין לו דמיס. וכך פר דמיס כשער של בעשוי אתון לק קאמר תנא דאם הולו נטל חסין ותינו דפרכינן והלא קצין וכי הולו נמי טול דמיס קשקצין דהא כמו אחיזה וזי הוא: **מתנן** אכל אומר הלויני עד שני כמא. דכין דיש לו שפיר דמי דהא סאה בסאה דרבנן הוא דלאו נשך דארזייתא וכי יש לו לא גזרו **גמ'** כספ מרזין. דכל תיא ודא אמרין

הלויני כור חסין ואני אתן לק לגורן אסור. דהיישין שמא תתייקר אע"פ שאז אן רגיל להתייקר: **ולית** הלכתא כותמיה. ונראה דהשתא ק"ל בר' יצחק דאפילו שאין לו אלא סאה ליה דימנו כמות כורין דברייתא דרבי תיא קשמייע ליה וריבין ר' ר' דביתא אין יכול להלות

הלויני פור הנותן וקוצין לו דמיס והולו נותן לו הפיס והוקרו הנותן דמיהם והלא קצין אמר רב ששת הכי קאמר אם לא קצין והולו נטל חסין והוקרו הנותן דמיהם: מתנן לא יאמר אדם לחבירו הלויני פור הנותן ואני אתון לק לגורן אבל אומר לו הלויני עד שיבא בני או עד שאמצא מפתח והלל אומר וכן היה הלל אומר לא תלוה אשה פטר הלכרתה עד שתעשיה דמיס שפמא יוקרו חסין ונמצאו פאות לדי רבית: **גמ'** אמר רב הונא יש לו סאה ליה סאה סאתים ליה סאתים ר' יצחק אומר אפי' יש לו סאה ליה עליה כמות כורין תני ר' חייא לסייעיה לרבי יצחק טיפת יין אין לו טיפת שמן אין לו הא יש לו ליה עליה כמות טיפין: והלל אומר: אמר רב נחמן אמר שמואל הלכה פדכרי הלל ולית הלכתא כותמיה: וכן היה הלל אומר לא תלוה אשה וכו': אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי הלל אבל חכמים אומרים לויס סתם ופזרעיס סתם ואמר רב יהודה אמר שמואל בני חבורה המקפדין זה על זה עוברין משום מדה ומשום משקל ומשום מגן ומשום לוינ ופזרעין ביימ וכדברי הלל אף משום רבית ואמר רב יהודה אמר שמואל תלמידי חכמים מותרים ללוות זה מזה ברבית מאי טעמא מיעד דעו דרבית אסורה ומתנה הוא דיהבו אהרדי אל

1 וזתה תחתיה שהרי אינה קניה למלוה ובידו
2 ללוכה ולמכורה ונמצאת אותה שלוחה נזקקת
3 על פירות שבישכו וזו פניה ללוות עליה ובשלה
4 כל אתה ואתה לזה בחייה דהא אלהי לך סאה
5 אחת ואבלה ואכל גם הראשונה הואיל בשלה
6 בחייה לזה ישלם חסין הכא נמי בשלה בחייה
7 לך כל סאה וסאה שהרי זו עומדת לזין. כפרות
8 סתם בלא קצית דמיס שלא החמירו לזקוק
9 באיסור סאה בסאה כל פה בני חבורה. הולכין
10 בדרך או יושבין בבית אחת איש לטענת עצמו.
11 המקפדיים זה על זה. שאין מוחזקין על דבר
12 מועט המקפדין לחלוות זה את זה במדה
13 במשקל ובמקנה עזרין. בשבתו ובקניסו טובים:
14 משום לוינ ופזרעיס. הנתן במקטבת שבת ויה
15 קמה) ובלבד שלא יאמר לו הלויני והתם פפרש
16 טעמא שקא: כותב: ואריר. ופפרש דמדתה
17 בעלמא הוא ולא רבית: אריר טוב ודמיה לו
18 כספר ענדא (ר) וערות מלכא לא אריר לנא
19 למחזי ופפרשו גנות המלך לא יפה לה לראות.
20 לטעמיה. שישדעו כמות המועט ומיצר החותג
21 רהיבו כמות עשירי דודל: למסרה. להרגיל
22 שיחמדו לקם השקרה. **מתנן** נפש עמי היום
23 ואני אנפש עמך למחר: נפש. שרילקי בלעז:
24 ערו. חפור: אבל לא יאמר לו נפש עמי היום
25 ואערוה עמך לזמן פלוגי. פפרים שזו קשה מזה
26 ויש כאן אגור נטר ליה בשכר שממתין לו על
27 שכר פועלוה עד אותו זמן הוא מקבל עליו
מלאכה שהיא קשה מוז: כ

שמואל לאבותי בר איהי הלויני מאה פלגין במאה ועשרין פלגין וארור אמר רב יהודה אמר רב מותר לו לאדם להלוות כפיו ובני ביתו ברבית כדי להטעימין מעם רבית ולא מילתא היא משום דאתי למסרדי: **מתנן** אומר אדם לחבירו נפש עמי ואנפש עמך עור עמי ואעור עמך ולא יאמר לו נפש עמי ואעור עמך עור עמי ואנפש עמך כ

1 "ט הולק אדם אצל רועה הרגיל וכו' ברייתא בספ' אין צדין (ביצה כט) עד ואמר תן לי עשרים ביצים ועשרים אגוזים שכן דרך בעוה"ב להיות מונח בתוך ביתו. ועשרה אפרסקין ב' רמונים
2 והבבב שלא יזכיר לו סכום מנן רשב"א אומר ובלבד שלא יזכיר לו סכום מנח סכום מנן דכי הוה נקט מניה וישתתן נקט מניה ארבעים אלא לימא ליה מלי ליה מאה ונראה
3 דהשתא כיון שפא לדרקב בעצמוהו החשבון דמיס שאין זה כדרך בערבי' בני רגיל לדרקב בעצמוהו החשבונות כעין זה והשתתא כיון שחשבתא דרובא בלתי ק' אגוזים ונראה
4 אז אסור ליה חשבון של כ' לא שיקך לצמצום דמיס אין כרוא שיהא אסור וסכום מנח פ"ה ב"ה כן נקט מניה ומחשו דכין והשתתא כיון שחשבתא דרובא בלתי ק' אגוזים ונראה
5 ונראה שלא פ"ה כן בשביל שיהא מותר אם לקח הימנו שורה דין ביחד לומר הרי יש דין ולא יאסור אלא דוקא שמדקדק לצמצום במיליה הדיקן דפשיטא דהא נמי אסור ומה שפ"ה כן
6 בד"ה דשמונה היה פשוט זה יותר לאסור שמזכיר סכום המנח שלוחו בעשיו ור"ח גרס במקטבת ביצה סכום מנח במילתיה דר' ח' סכום מנן במילתיה דרשב"א אבל בתוספתא כהנוב כמו
7 בד"ה אכל בספר שלנו כהנוב סכום מידה במילתיה דר' ח' סכום מנח בעלמיה דרשב"א ואין נראה דלפי גרסא זו לא כמינה ואמרין מנן: אלא במשנה ולא בברייתא וא"כ מניל לשמואל
8 אסור ליה דקאמר עור משום מנן דמשמע עוריהו ור' הוה ליה מנח במה דמיאסור:

ומשום לוינ ופזרעין בייט. אסור לומר לחבירו לשון הלואה ופריעה אלא יש לו לומר לשון שאלה וחוזה והם אינם רוצים לומר כן דלשון שאלה משמע דהדר בעיניה ומחשב בלבו השואל שאם נזכר לשון שאלה שיקוק לחזור מיד וימ' דייט לא קאי אלא אלוינ ופזרעין אבל עברים משום שדה ומשקל ומנן נקט לגורן ולא יאמר לומר כן דפרקט שואל שבת דף גמט.) מייחיה ליה התם לענין שבת: **וכדבריה** הלל אף משום רבית. ודוקא במקפדיים (אסרי ביה) ואסר הללו כדאמרין בני חבורה המקפדיים אבל שאין מקפדיים שרי אע"פ דבמתני איירי בסתם בני אדם סתם כ' לא יאמר דם מקפדיים ולא יאמר עליו יתור אלא משום שבת הלואה ורבנן שפ"ה ב"ה כן נקט מניה ומחשו דכין והשתתא כיון שחשבתא דרובא בלתי ק' אגוזים ונראה שלא פ"ה כן בשביל שיהא מותר אם לקח הימנו שורה דין ביחד לומר הרי יש דין ולא יאסור אלא דוקא שמדקדק לצמצום במיליה הדיקן דפשיטא דהא נמי אסור ומה שפ"ה כן בד"ה דשמונה היה פשוט זה יותר לאסור שמזכיר סכום המנח שלוחו בעשיו ור"ח גרס במקטבת ביצה סכום מנח במילתיה דר' ח' סכום מנן במילתיה דרשב"א אבל בתוספתא כהנוב כמו בד"ה אכל בספר שלנו כהנוב סכום מידה במילתיה דר' ח' סכום מנח בעלמיה דרשב"א ואין נראה דלפי גרסא זו לא כמינה ואמרין מנן: אלא במשנה ולא בברייתא וא"כ מניל לשמואל אסור ליה דקאמר עור משום מנן דמשמע עוריהו ור' הוה ליה מנח במה דמיאסור:

1 **ומשום** לוינ ופזרעין בייט. אסור לומר לחבירו לשון הלואה ופריעה אלא יש לו לומר לשון שאלה וחוזה והם אינם רוצים לומר כן דלשון שאלה משמע דהדר בעיניה ומחשב בלבו השואל
2 שאם נזכר לשון שאלה שיקוק לחזור מיד וימ' דייט לא קאי אלא אלוינ ופזרעין אבל עברים משום שדה ומשקל ומנן נקט לגורן ולא יאמר לומר כן דפרקט שואל שבת
3 דף גמט.) מייחיה ליה התם לענין שבת: **וכדבריה** הלל אף משום רבית. ודוקא במקפדיים (אסרי ביה) ואסר הללו כדאמרין בני חבורה המקפדיים אבל שאין מקפדיים שרי אע"פ דבמתני
4 איירי בסתם בני אדם סתם כ' לא יאמר דם מקפדיים ולא יאמר עליו יתור אלא משום שבת הלואה ורבנן שפ"ה ב"ה כן נקט מניה ומחשו דכין והשתתא כיון שחשבתא דרובא בלתי ק' אגוזים
5 ונראה שלא פ"ה כן בשביל שיהא מותר אם לקח הימנו שורה דין ביחד לומר הרי יש דין ולא יאסור אלא דוקא שמדקדק לצמצום במיליה הדיקן דפשיטא דהא נמי אסור ומה שפ"ה כן
6 בד"ה דשמונה היה פשוט זה יותר לאסור שמזכיר סכום המנח שלוחו בעשיו ור"ח גרס במקטבת ביצה סכום מנח במילתיה דר' ח' סכום מנן במילתיה דרשב"א אבל בתוספתא כהנוב כמו
7 בד"ה אכל בספר שלנו כהנוב סכום מידה במילתיה דר' ח' סכום מנח בעלמיה דרשב"א ואין נראה דלפי גרסא זו לא כמינה ואמרין מנן: אלא במשנה ולא בברייתא וא"כ מניל לשמואל
8 אסור ליה דקאמר עור משום מנן דמשמע עוריהו ור' הוה ליה מנח במה דמיאסור:

עבר

מתנה בעלמא קא יתבי אהרדי. נראה דוקא דין מועט שיועד בלבו שהיה נותן לו בלאו הכי ואפילו מתנה מועטת דוקא בת"ח:

ערכ
ועדים אין עוברין אלא משום לא תשימו. זימנן דעברי נמי אלפני עור לא תתן מכשול כגון שלא תהי מלוא בלא ערב ועדים אבל לא תשימו פסיקא ליה אבל לפני עור זימנן דלא עברי כגון שקעה מלואו לו בלאו הקי כי היכי דמושיט בוס של יין לקור לא עבר אלא היבא דקאי עברי נהרא שלא תהי שותהו אם לא תהי לו (ע"ז דף ג.)

הדרן עלך איזהו נשך

1 **השוכר** את האופניו. משמע ליה בין בשכיר
2 יום בין בקבלנות אבל בפרקין דבתר
3 הכי (דף פג.) נקט פוגעלים משום דפוגעלים לא
4 משמע אלא שכירי יום דבהכי מיירי כדאמר
5 להם בזמן שאמר להשכירם ולהעריב ורב נמי
6 דקאמר (לקמן עז.) פועל יכול לחזור אפילו בחצי
7 היום דקאן בשכירי יום איירי ולא בקבלן כדומבח
8 בשמעתין ולכך נקט פועל ולא אומן וא"ת דתנאי
9 לקמן בשמעתין (שם) השוכר את הפועל ובחצי
10 היום שמע שמת לו מת או אחותו חמה אם שכיר
11 הוא כו' ואם קבלן הוא כו' כיון דבכייחא מיירי
12 בין בשכיר בין בקבלן אמאי נקט פועל ה"ל
13 למינקט אומן ומשמע תרתייהו וי"ל דה"ק אם
14 שכיר הוא כדאמר השוכר את הפועל נתן לו
15 שכרו ואם קבלן הוא כו' דינו ומשום דבעי למתני
16 ובחצי היום חצי היום לא שייך למתני אלא
17 אשכרי יום
18 **את** הקרן. בשני רישין הוא בעל קרון ולספרים
19 דגרסי קרן י"ל דלקבי נקט קרן לפי
20 שקדדים רגילין להיות להם קרנות:
21 **פרייפריין**. דבר האבוד חייב לה שעתה זמנו
22 הוא לעשות:
23 ואזיל

22 **במסכדים** ולא עוד אלא שמשמישים משה רבינו חכם ותורתו אמת ואומריין אילו היה יודע
23 משה רבינו שיתיה ריוח בדבר לא היה כותבו כי אהא רב דימי אמר כגון לנושה בחבירו
24 מנה יודע שאין לו שאסור לעבור לפניו ת"ל לא תהיה לו בנושה ר' אמי ורבי אסי דאמרי
25 תרתייהו כאילו דנו בשני דינין שצאמר הרפכת אנוש דראשנו באנו כפאש ובמים אמר רב
26 יהודה אמר רב כל מי שיש לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים עובר משום ולפני עור לא
27 תתן מכשול וריש לקיש אמר גורם קללה לעצמו שצאמר האלמנה שפתי שקר הדיבורות
28 על צדיק עתק אמרו ליה רבנן לרב אשי קא מקיים רבינא כל מה דאמר רבנן שלח ליה
29 ביהי פניא דמעלי לישדר לי שבתא לישדר לי עשרה וזו דאתרמי לי קמינא דארעא למזבן שלח
30 ליה גיתי מי דאמר וכתב כתבא כהא שלח ליה אפילו אנא נמי שלח ליה כל שכן מר דמריר
31 בגימריה משתלי וגורם קללה לעצמו תנו רבנן שילשה צועקין ואינו נענין ואלו הו' מי שיש
32 לו מעות ומלוה אותן שלא בעדים והקונה אדון לעצמו וכו' משתל עוליו קונה
33 אדון לעצמו מאי היא איפא דאמרי תולא נכסיו בנכרי איפא דאמרי הכותב בכתבו לבניו
34 בחייו איפא דאמרי דביש ליה בהא מתא ולא אזיל למתא אחרתא:

כל ימי גירי אהד. הם ולא דדקדוק בדבר לחוש שזמן הוא אהד יתא ארוך מתכירו או קשה
מתכירו אלא מותר לומר לו עזרו עמי הנה של גירי ואעזרו עמך ביום פלוגי של
גירי. גירי. לשון יובש שהארץ יבשה ואין גשמים יורדין. וכל ימי רביעה. חשבון באהבה
אכל לא יאמר לו חרוש עמי ואני אחרוש עמך רביעה. שומי רביעה קשין למלאכה
בשדות. על לא תתן לו. את כספק לא תתן לו
כנשך עוברין על כל תתן וכל תתן כו' כל
חד וחד מאי דשיקר ביה כדמפרש בגמרא: **גמ'**
מלוח עובד בביד. בכל ימי דהישיב מבתי. והוא
נתון כנשך בשעת הלואה והוא לוקח בשעת
פירעון והוא לו כנושה כשתובעו ודחוקו והוא
שם עליו נשך בשעת פיסוק התנאי נתון מכשול
לפני הלוה להעבירו על לא תשיך לאדחך שהיא
אזהרה ללוה: **מפסידין**. כדאמר בפירקין (דף עא.)
מתמטטין לעולם: **משה חכם**. לישנא מליא
נקט: **לא תהיה לו בנושה**. לא תראה בעיני
בנושה בו שראה וזכר על צדוק שהיה
כדמתרגמינן כרשאי דהר אנו באים כאש ובמים
עובר משום לפני עור. שעהלה על רוחו של לוח
לכפור. קללה. כשתובעו וזה כופר הכל מקללך
אותו הלוה ואומריין שזאת דובר על צדוק שהיה
ומשתלי. ישבח הלואתי ואגרום קללה לעצמי
אזעקין. כב"ד של משה ואינו נענין. שהרי מ'
גרמו לעצמן: **קונה אדון לעצמו**. מפרש לקמן
תולה מעותיו בנכרי. אומר מעות שאני משתמש
בהן של פלוני נכרי הם שלא להשביע עצמו
ופגמים שהקרי שומע ומעמיד עדים ותובעו
בדיעה:

הדרן עלך איזהו נשך:

השוכר את האופניו והטעו זה את זה. מפרש
בגמרא: שכר את החביר או את
הקדן להביא פרייפריין וחילויין. קרן בעל קרון.
פרייפריין. עצים משופים ונאים לעשות לו
אפריון לחילוי הפלה. לשבח נתנו וכלה: או לפת.
לקונן. פשרה. רישיש מה ששורין בהן קבוס
ופשתן כשהן גבבעלין: **קום ארם**. שאני
מוציא פוגעלי לשכור והפשתן אבד והוא סמוך
עליהן: **שוכר עליהם**. בני אדם ביוקר ועליהם
שלם: או פסעון. מפרש בגמרא: השוכר את
האופניו. לעשות מלאכה בקבלנות בכך ובך.
וחזרו בהן. לאתר שעשו מקצת: **דם על**
המתנתנה. אם הוקדו פוגעלים אינו מוציא
שיגמרהה בשכר שהיה מגיע לאלו על העתיד
לעשות מעכב מלאכה בשכר שיש בה כל
שיצטרך להוציא עד שתגמר מלאכתו בשכר
שפסק עם אלו ואם החלו פוגעלים ויצאו
שיגמרהה בפתות ישום להם מה שעשו ויתן להם
מה שפסק עשו חצייה יתן להם חצי שכרו ואין
יכולים לומר לו גרי פוגעלים אחרים החתימי
לגמור מלאכתך ותן לנו כל שכרינו חוץ ממה
שנטלו אלו:

הדרן עלך איזהו נשך

השוכר את האופניו והטעו זה את זה. על זה אלא תרעומות שכר את החפר
ואת הקדן להביא פרייפריין וחילולים לפלה או למת ופועלין להעלות פשתנו מן
המושרה וכל דבר שאבד וחזרו בהן מקום שאין שם אדם שוכר עליהן או מטען השוכר את האופניו וחזרו בהן ידם על התחתונה

ואם
אם
אם

ואם בעל הבית חוזר בו ידו על התחנותה. יתן להם לפי מה שעשו ואם החזיק מלאכת פועלים על כרחו יתן להם כמה שפסק חזין כמה שצריך להוצאות בהשקמתה. כל המשנה ידו על התחנותה. בנותן זכר לצבע ארום וצבעו שחור אם השבח יותר על הציאתא אין נותן לו שפרו משלם אלא דמי הציאת עצים וסממנים ואם יציאתה ויתרה על השבח נותן לו את השבתה וכל החזור בו.

בגמרא מפרש לאתני מאי נבמו חזרו בקטן לא קתני. ודיתהו היא הטנו עם את בעל הבית או בעל הבית אטוק דאיכ יהוה ליה למיתני לשון חזרה דאשמו פועלים אהדרי. אחר מן הפועל הטעה את הבתירה. בארבעה זווין לזמנא אמר להו איהו בתלתא סבור וקפול. ומאי תרומתן? ואמר להו בארבעה. ולקבע לא נתן בעה"ב אלא גז. הדין דמי. ותרומתו ויתקן להו ולא יותר. וליתו פועלים היכי מיתגרי. אי מתגרי בארבעה על קרדיה בדעה"ב נתיב ארבעה דתא קתני נטיל מבעל הבית מה שנתקן אותו ואע"פ שלא צורה ויהי סתם הנהגה אותו כמו היתרי בשלשה מאי תרומתא איכא: הנה שרתינן. לבקש אדם דוקוק לפועלים שישבור בארבעה: אי בעית איכא כפעל הבית עסקין. בפועל לישל לא עמיצט שדות שותן שבו ואתי מתגרי קטבות אחרים אם לא ביותר על דמי שכירות והיינו תרומת דאי לא דאמרת לן בארבעה לא הייתי מולול בעצמתי לעולם בפועלים. הרגילים למלאכת אחרים: ברפיקא שפחור חזין קטבות שדה ואין מלאכתו נבגרת כגון דמלו מיל דמסיים ואזיל: אל תמנע טוב מבעליו. סתוק הוא במשלה: דעתייהו אעילו. איפ"ש שאמרנו לו הרי וגו' שכרם כדברי בעל הבית לא לפחות מקצבתו של זה אמרנו אלא להוסיף וכך אמרו מדינתן לן דהכי אמר בעל הבית וכיון שבעל הבית פוחז אי אמר לן האי שוכרם עלי יתן משלו וזו אמר שוכרם על בעל הבית יש להם תרומת עליה. אלא. תא מביעתא לן אמר ליה בעל הבית בארבעה והוא אמר להו תלתא ואמרנו ליה הרי וגו' שכרם כמו שאמר בעל הבית מאי: אדיבוריה פועל סמכי. והכי אמרו ליה מדינתן לן דהכי אמר בעל הבית ולית להו אלא תלתא ותריעותא דאל תמנע טוב: או דילמא. דא לא לדידיה הימנודי אלא הכי אמרו אהרי דבני בעל הבית נלך ולא סבור וקבול ושקלי ד: ה"ג. הבא לי גיטוי ואשתך אפרה התקבל לי גיטוי. האשה שאמרה לאחד אם תמנע את בעלי אמרו לו שישלע לי את גיטוי כדרך ותיעשה לביתו בעלי לגרשני כשעשית גט לך. שליית לך תולקע על הבעל לעשות האשה מתגרשת כשיגיע גט לך. ולשליית לקבלה על האשה לעשות שיהא הוא שלוחה וכמותה ותתגרש משגיע גט לך שליית. אפילו הגיע לך איה מתגרשת אלא אמרו אדיבורא דדידה קא סמיקו והכי איל מדינתן לי דבר אמרה ולא עשאו שליית לך. ולקבלה הלכך אין כאן שליחות ואין עליה לעשות שליית לחולקת והרי הבא לי אמרנו לו ולא התקבל ותבעל נתנו ולא ביד בעל לעשות: דאי סלקא דעתך אדיבורא דידך סמיק. ולא לך בריה האמנון אלא חילך כמה שאמרה היא קאמר לה אם בן עשאו שליית לחולקת וזו ביהו הוא וכי מטי גיטא לך יתא מיהא תיגרש.

ואזיל איהו אמר להו בארבעה דעתייהו אעלו. תא דאמרנו ליה כמו שאמר בעה"ב היינו מדינתן לן דהכי אמר בעה"ב אי נמי משום דאי אמר בעל הבית טפי מארבעה שיהא להם כמו שאמר בעל הבית היינו דומכיעא ליה ביה הכי אי אמרנו מדינתן לן דהכי אמר בעה"ב אי משום דרדעתיה אעלו. תא דעתייהו אעלו. באמר להו שכרם עלי אעתי דאי אמר להו אלו בעל הבית

אם בעל הבית חוזר בו ידו על התחנותה כל המשנה ידו על התחנותה וכל החזור בו ידו על התחנותה: נבמו חזרו זה בזה לא קתני אלא הטנו זה את זה דאטעו פועלים אהדרי היכי דמי דאמר ליה בעל הבית זיל אוגרי לי פועלים ואזיל איהו ואמטינהו היכי דמי אי דאמר ליה בעל הבית בארבעה ואזיל איהו אמר להו בתלתא תרעומת מאי עבדיתיא סבור וקביל אי דאמר ליה בעל הבית בתלתא ואזיל איהו אמר להו בארבעה ה"ד אי דאמר להו שכרם עלי נתיב להו מדידיה דתניא השובר את הפועל לעשות בשלו ותררהו בשל חברו נתנו לו שכרו משלם החזור ונטול מבעל הבית מה שהתנהו לו ואזיל איכא היכי מיתגרי לא צריך דאיכא דמיגר בארבעה ואיכא דמתגר בתלתא דאמרו ליה אי דאמרת לן בארבעה טרתינו ומתגרינו בארבעה איבעית אימא הכא כבעל הבית עסקינו דאמרו ליה אי לא דאמרת לן בארבעה הוה זילא בן מילתא לאתגורי איבעית אימא לעולם בפועלים עסקינו דאמרו ליה בין דאמרת לן בארבעה טרתינו ועבדינו לך עבדיתא שפירתא וליתוי עבדיתייהו ברפיקא רפיקא נמי מידע ידע דכולי מילא ולא ידעו איבעית אימא לעולם דאמר ליה בעל הבית בארבעה ואזיל איהו אמר להו בתלתא ודקאמרת סבור וקביל דאמרו ליה לית לך אל תמנע טוב מבעליו פשיטא אי אמר ליה בעל הבית בתלתא ואזיל איהו אל בארבעה ואמרו ליה כמו שאמר בעל הבית דעתייהו אעלו. אלא אי אל בעל הבית בארבעה ואזיל איהו אמר להו בתלתא ואמרו כמה שאמר בעל הבית מאי אדיבורא דדידה קא סמכי דאמרו ליה מדינתן לן דהכי אמר בעל הבית או דילמא אדיבורא דבעל הבית קא סמכי ת"ש. הבא לי גיטוי ואשתך אפרה התקבל לי גיטוי והוא אומר חילך כמה שאמרה אמר רב נתמן אמר רבה בר אבאה אמר רב אפי' הגיע גט לך יתא מנוג'שת שמעת מניה אדיבורא דדידה קא סמיק דאי סלקא דעתך דאדיבורא דידה קא סמיק מבי מטי גיטא לך יתא מנוג'שת אמר רב אשי הכי

איהו אמר להו בארבעה דעתייהו אעלו. תא דאמרנו ליה כמו שאמר בעה"ב היינו מדינתן לן דהכי אמר בעה"ב אי נמי משום דאי אמר בעל הבית טפי מארבעה שיהא להם כמו שאמר בעל הבית היינו דומכיעא ליה ביה הכי אי אמרנו מדינתן לן דהכי אמר בעה"ב אי משום דרדעתיה אעלו. תא דעתייהו אעלו. באמר להו שכרם עלי אעתי דאי אמר להו אלו בעל הבית מאי נפקא מניה אי דעתייהו אעלו. אעלו. בדעה"ב לא ישלע להם אלא מה שהתנה. ויין רבניה נתנאל: (לעיל) השובר את האומנין וחזרו בהם קדם על התחנותה. ואמר להו אלו בעל הבית קמה לקצור בשני סלעים וקצרו חצייה וחזרו ושקו מה שעתיה לעשות סלע חוצי וחזרו פועלים לא יתן להם רק חצי סלע לפי שיצטרך לתת סלע חוצי לקצור חצייה השני והיינו כר' דוסא ואם בעה"ב חוזר בו ידו על התחנותה פירש בקוביא אם החזר פועלין ואין שדה החצי אלא שקל חזרו בו בעה"ב יתן סלע חצייה לפי שבחצייה הפועל הבע"ב יתן שיגמרו קצירו ולא רצה לפרש ידו על התחנותה כשוקרו פועליו ויתן להם סלע חצייה על חצי געשו כמו ששוקו כעשוי שאין זה סתרא בי למה יתן חצייה בעה"ב יותר ממצא שהתנה עמדם כיון שאין מפסידין בחזרת בעה"ב ואדרבה יותר מריוחים שעתה ימצאו שיהנו להם סלע חצייה לקצור חצי קמה והוא לא יהיה חזר חצייה בעה"ב ביה שביחל פועלים לקצו (דף ע"ו) אמר רב ויגמרו מלאכתם וישלו ב' סלעים פשיטא לא צריך דלך בעדיקא ואמר בעה"ב ופיסיהו פועלים ויתקשרו לקוח חזר בעה"ב ביה שביחל פועלים מהמלאכה מה מרויח בחזרה הלא צריך ליתן להם סלע חצייה על מה שעשו ופועלים נמי לקוח פיסיו כיון שאין מפסידים כלום וי"ל דבעה"ב חזר חצייה פועלים שגאיה חצייה קטטה ביניהם ופועלים פיסיו שלא יצטרכו לשלם ולקצוא מקום להשתכר: דא"י. סיד אדיבורא דידה סמיק די מטי גיטא לך יתא מיהא תיגרש. דאי אמרנו דני פועלים דעתייהו אעלו. דבעה"ב הגיט ל למיגר דרעתיה דבעל אעלו. תא דידה דאמרה קא לי גיטא אע"ג דהיא דאמר שליית לחולקת לי גיטוי עילו. טפי לבעל שמתגרשת ויתקבל דוחי מהתא אם היה האשה אומר פן מכל מקום השתא שאמר האשה הבא הוי טפי וכות הבעל אי סמיק אמאי דאמר מתגרשת מהיא כשיגיע גט לך וכיון דלא מתגרשת אלא לאו דעתיה דבעל אעלו. תא דני פועלים לית לן למיגר דרעתיה אעלו. תא דבעה"ב אכל אין לפרש דעלו. תא דני מה שאמרה מתגרשת במתרה ותא עדיך לית מתגרשת לאתרי בי כעשוי יתרה ליה אם לקיים אל לג'ש ותשתא פשיט ליה כפשיטות דבסמון לא תתישב דאמר בשלמא אי איתמר איכא בו מהשגיע גט לידו מתגרשת דאדיבורא דידה קא סמיק ולפי זה היינו אנריעות' דידה שמתגרשת מתרה ופשיט דביש דאעלו. תא דבעה"ב יש לסמוך וא"כ סותר פשיטות דלעיל דהוי פשיטא ליה דרעתיה אעלו. תא דאמר שליית לא אנריעותא דבעה"ב והכא סמיק בעל אנריעותא דידה: אין

א"י להם זה על זה אלא תרעומת. קשה לר"י דהא קי"ל ברמי דדאין דיקא דגרמי בהגזלו
 קמא (ב"ק דף א.) א"כ אמאי לא יתן להם בפועל בטל כיון שעל ידו נתבטלו אותו
 היום וי"ל דמיירי בשחורז בו עד ימצאו להשתכר ומכל מקום יש עליו תרעומת שעתה
 לא ימצאו אלא ע"י טורח וכי מפלגי במקור בין אל הלקב החמירים להלקבו ומצאו שדה
 לחק היה מצי פלוגי אף בלא הלקבו בכל בין
 יבולין עד להשתכר בין חוזר בו אחר שלא
 מצאו עד להשתכר אלא אורחא דמילתא נקט
 דהקבל לא שכחי שימצאו עד להשתכר ואם
 לא הלקבו מסתמא כשבא לחזור חוזר מיד בעוד
 שימצא להשתכר.
 דאגר

הכי השתא בשלמא אי איתמר איפכא התקבל לי גיפי ואשתד אמרה הבא לי גיפי ואמר
 רב נתמן וכו'. כלומר ועלה שמעת לרב נתמן דאמר מגורשת היה לך ללמוד לפי דבריו
 שאמר בהנזת הט לידו או לידה דלידיו גירושין או אירובורא דידיה סמיקא או אירובורא
 דידה סמיקא כיצד אמר רב נתמן אם משגיג עט לידו דשליח מוגרשת יש ללמוד
 דאירובורא דידה סמיקא רב ולא לו האמין ונתרצה
 למסור לו בתורת שליח לקבלה דבריה האשה
 ותבע עצמו גירש ואי נזהא אמר רב נתמן עלה
 כשיגיע עט לידה מגורשת אמר בקבלת השליח
 של ללמוד דאירובורא דידה סמיקא ומיהמת ל
 דהכי אמרה קאמר ליה ועשאו שליח להולכה
 והשליח נתרצה להיעקר מותרת לשליחות של
 אשה לקבלה ונעשה שליח לבעל לגרש והרי
 עשה שליחותו והניעה לידה: אלא ה"מ:
 דשמעת ליה דאמר אינה מגורשת אין לך
 ללמוד מדרב נתמן דאירובורא דידה סמיקא ואין
 כאן שליחות דאמרת דא"נ אמרין דאירובורא
 דידה סמיקא דאמרן אגב שליח להולכה
 דבריה האשה אין כאן שליחות שדרי השליח
 לא נתרצה דהא עקר ליה לשליחותיה לגמרי
 דאמר ליה שליח לקבלה איפשי להעשות שלא
 אפרו להגיע לידה אגב שליח להולכה לטרות
 ולהגיע לידה אי אפשי להעשות חלקך אפי'
 נמלק והניעה אעלה אין זה שליח שניתן
 לגירושין כשבקבלו לא קבלו על מנת כן ואי
 שיקא דאמרן אגב שליח איפכא הדיא דהיא
 אמרה התקבל והוא אמר לבעל אשתך אמרה
 הבא והוא אמר הילך כמה שאמרה דאי היה
 אמר עלה משגיג עט לידו מגורשת היה
 שמתעין דאירובורא דידה סמיקא והיה לו על מנת
 קבלה ולא קשאי לא הן שליח עקר לשליחותיה
 ולא נתרצה הוא בשליחות קבלה איכא למימר
 דאי היה אמר רב נתמן הכי היה קמיל דהאי
 לאו עסקיה הוא דהיא מתרצה להסור לו על מנת
 להולכה כל שכן דמתרצה בשליחות קבלה
 שהקבלה בכלל הולכה לנתן הסודות ואי עבית
 איכא כו'. אשינואי דרשי פירקא קאי: השענו כר'
 ליה. וזהו זה דהא מתרצה ומסור לו על מנת
 הבית נמי קאמר ולא בדאטעו פועלים אהדרי
 דתניא. דגבי פועלים אגב הבית נמי קרי להו
 הטעה: וזהו ליה על זה אלא תרעומת דאמר

הכי השתא בשלמא אי איתמר איפכא התקבל לי גיפי ואשתד אמרה הבא לי גיפי ואמר כמו שאמרה ואמר ר"נ אמר רבה בר אבונה אמר רב משגיג עט לידו מגורשת אלמא דאירובורא דידה קא סמיקא אי נמי משהגיע עט לידה מגורשת אלמא דאירובורא דידה קא סמיקא אלא התם משום דעקר

שליח לשליחותי לממרי דא"ל שליח לקבלה הוינא להולכה לא הוינא איבעית אומיא היא
 תנא חזרו נמי הטעו קרי ליה דתניא השוכר את האומנין והטעו את בעל הבית או בעל
 הבית הטעה אותו אין להם זה על זה אלא תרעומת במה דברים אמורים שלא הלקבו
 הלקב חמירים ולא מצאו תבואה פועלין ומצאו שדה פניהיה וזהו נותן להן שכן
 משלם אכל אינו דומה הבא טעון לבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל כד"א שלא
 התחילו במלאכה אבל התחילו במלאכה שמיין להן מה שעשו כיצד קבלו קמה לקצור
 בשני סלעים קצרו חציה והניחו חציה בגד לארוג בשני סלעים ארגו חציו והניחו חציו
 שמיין להן את מה שעשו היה יפה ששה דינרים נותן להן סלע או יגמרו מלאכתן ויטלו
 שני סלעים ואססלע נותן להם סלע ר' דוסא אומר שמיין להן מה שעתידי להעשות היה
 יפה ששה דינרים נותן להם שקל או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואססלע נותן להם
 סלע במה דברים אמורים גדר שצאי אבוד אבל בגדר האבוד שוכר עליהן או מטען
 כיצד מטען אומר להן סלע קצצתי לכם באו וטלו שתיים ועד כמה שוכר עליהן עד ארבעים
 וחמשים זהו במה דברים אמורים בזמן שאין שם פועלים לשכור אבל יש שם פועלים
 לשכור ואמר צא ושכור מאלו אין לו עליהן אלא תרעומת תני תנא קמיה דרב נותן להם
 שכן משלם אמר ליה חביבי אמר אילו אנא הואי לא הוה יהיבנא להן אלא בפועל בטל
 ואת אמרת נותן להם שכן משלם והא עלה קתני אינו דומה הבא טעון להבא ריקן
 עושה מלאכה ליושב ובטל לא סימויה קמיה איפא דאמרי סימויה קמיה והכי קאמר חביבי
 אמר אי הואי אנא לא הוה יהיבנא ליה כלל ואת אמרת בפועל בטל אלא קשאי הך לא
 קשאי הא דסיירא לארעיה מדאורחא הא דאסיירא לארעיה מאורחא כי הא דאמר רבא
 האי מאן דאגרי אגרי לרפקא ואתא ממרא ומלויה כנא אי סיירא לארעיה מאורחא

פסידא

להן תשכירו עצמכם לאחרים ואינהו נמי אמרו ליה כי הדרי בהו צא ושכור אתרים ומיהו תרעומת איכא שיהו צרכים להון זה אחר פועלים וזה אחר שוכרים ונביעת ממון ליכא
 דהא דברים בעלמא נביה: כד"א. דאין להם עליו ממון אם חוזר הוא: בשלא הלקבו. למקום המלאכה ובבקר אמר להן חזרתי בי: אבל אם הלקבו. אצל המלאכה כגון אם חמרים הן
 ששכרן לביא לו תבואה ממקום אחר והלקבו ולא מצאו או אם פועלים הם ששכרם לעזור שדהו והלקבו ומצאו שדה שהיא לפוח במים ואינה ראויה לעידיה: נותן להם שכן. של כל
 היום משלם כפי הראוי להם וכדמפרש ואזיל: אבל אינו דומה הבא טעון להבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל לא סימויה קמיה ואי סימויה קמיה וזהו נותן להן סלע ר' דוסא אומר שמיין להן מה שעתידי להעשות היה
 יפה ששה דינרים נותן להם שקל או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואססלע נותן להם
 סלע במה דברים אמורים גדר שצאי אבוד אבל בגדר האבוד שוכר עליהן או מטען
 כיצד מטען אומר להן סלע קצצתי לכם באו וטלו שתיים ועד כמה שוכר עליהן עד ארבעים
 וחמשים זהו במה דברים אמורים בזמן שאין שם פועלים לשכור אבל יש שם פועלים
 לשכור ואמר צא ושכור מאלו אין לו עליהן אלא תרעומת תני תנא קמיה דרב נותן להם
 שכן משלם אמר ליה חביבי אמר אילו אנא הואי לא הוה יהיבנא להן אלא בפועל בטל
 ואת אמרת נותן להם שכן משלם והא עלה קתני אינו דומה הבא טעון להבא ריקן
 עושה מלאכה ליושב ובטל לא סימויה קמיה איפא דאמרי סימויה קמיה והכי קאמר חביבי
 אמר אי הואי אנא לא הוה יהיבנא ליה כלל ואת אמרת בפועל בטל אלא קשאי הך לא
 קשאי הא דסיירא לארעיה מדאורחא הא דאסיירא לארעיה מאורחא כי הא דאמר רבא
 האי מאן דאגרי אגרי לרפקא ואתא ממרא ומלויה כנא אי סיירא לארעיה מאורחא

להן תשכירו עצמכם לאחרים ואינהו נמי אמרו ליה כי הדרי בהו צא ושכור אתרים ומיהו תרעומת איכא שיהו צרכים להון זה אחר פועלים וזה אחר שוכרים ונביעת ממון ליכא
 דהא דברים בעלמא נביה: כד"א. דאין להם עליו ממון אם חוזר הוא: בשלא הלקבו. למקום המלאכה ובבקר אמר להן חזרתי בי: אבל אם הלקבו. אצל המלאכה כגון אם חמרים הן
 ששכרן לביא לו תבואה ממקום אחר והלקבו ולא מצאו או אם פועלים הם ששכרם לעזור שדהו והלקבו ומצאו שדה שהיא לפוח במים ואינה ראויה לעידיה: נותן להם שכן. של כל
 היום משלם כפי הראוי להם וכדמפרש ואזיל: אבל אינו דומה הבא טעון להבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל לא סימויה קמיה ואי סימויה קמיה וזהו נותן להן סלע ר' דוסא אומר שמיין להן מה שעתידי להעשות היה
 יפה ששה דינרים נותן להם שקל או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואססלע נותן להם
 סלע במה דברים אמורים גדר שצאי אבוד אבל בגדר האבוד שוכר עליהן או מטען
 כיצד מטען אומר להן סלע קצצתי לכם באו וטלו שתיים ועד כמה שוכר עליהן עד ארבעים
 וחמשים זהו במה דברים אמורים בזמן שאין שם פועלים לשכור אבל יש שם פועלים
 לשכור ואמר צא ושכור מאלו אין לו עליהן אלא תרעומת תני תנא קמיה דרב נותן להם
 שכן משלם אמר ליה חביבי אמר אילו אנא הואי לא הוה יהיבנא להן אלא בפועל בטל
 ואת אמרת נותן להם שכן משלם והא עלה קתני אינו דומה הבא טעון להבא ריקן
 עושה מלאכה ליושב ובטל לא סימויה קמיה איפא דאמרי סימויה קמיה והכי קאמר חביבי
 אמר אי הואי אנא לא הוה יהיבנא ליה כלל ואת אמרת בפועל בטל אלא קשאי הך לא
 קשאי הא דסיירא לארעיה מדאורחא הא דאסיירא לארעיה מאורחא כי הא דאמר רבא
 האי מאן דאגרי אגרי לרפקא ואתא ממרא ומלויה כנא אי סיירא לארעיה מאורחא

וכרי לא יבולין ולא היה להן לילך בבקרי: לא סימויה מאורחא. עליו היה לתת לכל לדרב ולהודיעם אם המצאו שדה לחה לא. ואת לכם כלום וזהו כן בפועל בטל.

פסידא

פסיקא דפועלים. גשמים שיחדו הפסד פועלים הוא דלא יתיב להו מידי דאמר להו מליבו גרם: לא סירא מאורתא פסיקא דבעל הבית. דאמרי ליה מי ימר דלדעתא דהווא ארעא ארתון: לדוןא. להשקות שדות: ואתא מטרא. והשקה אותה ואינה צריכה לדוןא: לא תהא ארי. גריל הנהר ועלה ונכנס כהרצין העשויין בשדה ומתן היא שותה ואינה צריכה לדוןא: פסיקא דבעל הבית.

דפועלים אינן יודעין במנהג שדות שהיא נהר עולה להשקותו את הארץ היה יודע: ופסיק טהא. שמענו משקן: אפלושי: דהקוזא. במחוזא שהוא עירו של רבא הוי בני אדם הרגילים לשאת משאות תמיד וכשישכבן טטלים קשה לקח יד פועל על העליונה. ואפילו הוא חוזר בו ויכול לחזור בו בדכותיו ויקרא חבו פי עבדי הם ולא עבדים לעבדים ומתכא ילח לה פביק דקודושין (דף בב) פשיטא. דכי גמרי שני סלעים הוא דשלקי: דאיירק עבדיהא. וזקרו פועלים: ואיורי. לשון הפרש דגוה אזור ומתרחק מן הדיק ובדלשון המקרא דומה לו כעת במדים תמריא (איוב לוט): פייסינהו. הרבה תחנונים: מהו דתימא. כיון דיד פועל על העליונה: פשיטא. דאם סלע יפה מה שעשו נתון להם סלע אלא מה יתן: לא צריכא דול עבדיהא סלע אלא כששכרו הוי פועלן בווזא: וארינתו בטפי וזוא. ואלו לא רצו להחשבר כשאר פועלים ורוסיף להם זוז כפסקת לתן סלע על חצקה לא היה ראוי אלא לסלע חסר דינה: והשתא איירק עבדיהא. וקם בטפי וזוא ששאר פועלים יטלו עליו סלע: מהו דתימא. הואיל וברגנן די פועל על העליונה מצי אמרי ליה כו: לא קום לבו. לא היתים דקים לבו. שהכל נטולן סלע ארנבם בכך היה אפשר לשכור וראיתי בדעתכם שלא תתנוצו בפחות מסלע ואמרתי לחוסין זוז על שבר פועלה היו לישול סלע הלישלים רצונכם. השתא דקים לבו. שהכל נטולן סלע ארנבם על זאת לא התניתו לחוסין: מהו דתימא. הואיל ואמר רבי דוסא די פועל על התחתונה טעמיה משום דתפסי בעל הבית הוא והשתא בי פייסיהו פועליו מצי אמר להו: סלע נתון להם סלע ואם העתיד להעשות יכול הוא לגמר בשכירות סלע נתון להם כמה שעשו סלע: לא צריכא דול עבדיהא השתא. לכך יגומר בסלע אגל בשעת התנאי היה חזקה: ראוי ליתן פחות מנתן כשפסקו על כולה ב' סלעים דחוקים היו ואודילו גביה: מהו דתימא. הואיל ולרבי דוסא די פועל על התחתונה נימא להו בציר וזוא אמריתו לי גביר וזוא שקלו ודביי הכל עשים חזקה סלע טלו אתם כמה שעשיתם סלע חסר זוז: קמ"ל. דאמרי ליה כי אמרנן לך אדעתא דלא קום לך לעשות בסלע דריתנך פשיטא פסיק לחוסין נתצינו אנן לבעל הדאית פחות משכר פעולה: השתא דקים לך. אי אפשרו בפחות מיכן שיהי בסלע נתצינו: שכירות. שכיר יום: שאני ליה בין שכירות לקבלנות. דגבי שכירות איתא להאי טעמא דעבדי הם ולא עבדים לעבדים אבל בקבלנות אין זה עבד אלא לעצמו ורבי דוסא בקבלנות מרייר דמתקני קובלו קמה לקצור ודרב בשכיר יום:

דאגרי. אגורי לדולא ואתא מטרא פסיקא דפועלים. משמע הכא דהלכה כרבא דליבא מאן דפליג ותימה דאמר במי שאחוז (גיטין דף עז. רסג ד"ה רבה) הווא דאמר ליה לאריסיה כ"ע דלו תלתא ושקלי ריבעא ותי דלי ארבעה ושקול תלתא סלוה אתי מטרא אמר רב יוסף תא לא דלה רבה אמר רבי לא לא אצטרף ובמפרש טעמא דרבה משום

פסיקא דפועלים לא סירא ארעיה מאורתא פסיקא דבעל הבית והיב להו פפועל בטל ויאמר רבא האי מאן דאוגרי אגורי לדוןא ואתא מטרא פסיקא דפועלים אתא נהרא פסיקא דבעל הבית והיב להו פפועל בטל ויאמר רבא האי מאן דאוגרי אגורי לדוןא ואתא מטרא פסיקא דפועלים עבדי דיומא אי לא עבדי דפסיק פסיקא דפועלים עבדי דפסיק אי בני מתא פסיקא דפועלים לאו בני מתא פסיקא דבעל הבית ויאמר רבא האי מאן דאגר אגורי לעבדיהא וישלים עבדיהא בפלגא דיומא אי אית ליה עבדיהא דניהא מינהיביהו והו אנ"ד בדכותה מפקר להו דקשה מניה לא מפקר להו ונתון להם שכרן מולשם אמאי ולתיב להו פפועל בטל כי קאמר רבא באכלושי דמחוזא דאי לא עבדי חלשי אמר מר שמון להם את מה שעשו בצד היה יפה ששה דינרים נתון להם סלע קא סברי רבנן די פועל על העליונה: או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים: פשיטא לא צריכא דאיירק עבדיהא ואימרו פועלים ואול בעל הבית ופייסינהו מהו דתימא מצו אמרי ליה כי מפייסינן אדעתא דטפת לן אאגרא קמ"ל דאמר להו אדעתא דמרתנא לבו באכילה ושתיה: סלע נתון להם סלע: פשיטא לא צריכא דול עבדיהא מעיקרא וארינתו בטפי וזואולסוף איירק עבדיהא וקם בטפי וזוא מהו דתימא אמרי ליה טפי וזוא אמרתן לן טפי וזוא הב לן קמ"ל דאמר להו כי אמרי לבו טפי וזוא דלא הנה קום לבו השתא קום לבו: רבי דוסא אומר שמון להן את מה שעשית דהיעשות היה יפה ששה דינרים נתון להם שקל: קסבר די פועל על התחתונה: או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים: פשיטא לא צריכא דול עבדיהא ואימר בעל הבית ואול פועלים ופייסיהו לי מהו דתימא מצוי אמר להו אדעתא דבעיריתו לי מאגריי קמ"ל דאמרי ליה אדעתא דעבדינן לה עבדיהא ששיתא: סלע נתון להם סלע: פשיטא א"ר הונא בריה דרב נתן לא צריכא דאודילו אינתו גביה וזוא מעיקרא ולסוף ול עבדיהא מהו דתימא בציר וזוא אמריתו לי בציר וזוא יתבינא לבו קמ"ל

דאמרי ליה כי אמרנא לך בכציר וזוא דלא הנה קום לך השתא קום לך אמר רב הלכה כר' דוסא ומי אמר רב הכי והאמר רב פועל יכול לחזור בו אפילו בחצי היום וכי תימא שאני ליה לרבי דוסא בין שכירות לקבלנות ומי שאני ליה והתניא השוכר את הפועל ולחצי היום שמע שמת לו מת או שאחותו המה אם שכיר הוא

יד פועל על העליונה. כלומר אינה על התחתונה כפרקאמר רבי דוסא שפחות להם מה שצריך לשכור פועלן ביזק: רב

נתון

מפני רעתה. דאגן סתרי דבלאו אונסא דיוני נמי הנה מובין לה וואי דעיל ונפיק אוזי
ממחר הוא לגבות שלא יחזור לוקח. נקט לזבוגי במאה. היה צריך למאה וזו ורצה למכור
שרה קטנה במאה זו ולא מצא לה לוקחין ומכר גדולה במאתים: וקא עייל ונפיק אוזי.
וזה עיבבם. וזו קני. דאגן סתרי דעל בפרהו וכח המותר ויכול לומר לכך הייתי מתור אחר
המעות לנקות אתה שוקה והנה אמר. אשכח.

לא מצא לה לוקחין מרד: ואילו היה מורה. טובא. 1
לחור אחר התלוקה: קחה מסבה. לוקחי שדה 2
קטנה: ולא פרת. והקשה לו הטורח ומכר 3
הגדולה במאתים: ועליו נפיק אוזי כפי משובר 4
שרהו מפני רעתה דמי. כיון דמשום טירחא 5
דאדחורי אחר לוקח הקלה עליו למכור אותה 6
בלא דוחק מעות שמע מיקה לא הצביח היתה 7
עליה: ער פדי שפירא. אם עשה אצלו קצת 8
המלאכה ולא יקבלו כלום שוכר עליהן כל מה 9
שהוא חייב לתן יוסיף לאחרים ויגמרו: נקטאת 10
בתילה לדי. אם יש בידו משלוח הרבה בדרך 11
האומנים מלקוח עליהן המלאכה ובסיפא מפליג 12
אומנות לבית בעל הבית: מתני' בפקעה 13
והוליקה פהר. בראש הנהר ואעפ"י שהדרך חלק 14
והשר חייב בגמי המפגש מאי שנקא ברישא הקא 15
דלא מפליג: בההוליקה לרמיתיה ובסיפא מפליג 16
להוליקה פהר והוליקה בפקעה: ואם החליקה 17
פטור. שפירה היא ראויה לחלוקה יותר שראש 18
הנהר חר ומשעה לנדריו: ואם הוחמה חייב. 19
שפיקעה נעולת עמלה קאמי פהר וירשם כיבבה תני. 20
איר שולט בה: אם פסקת המעלה הוחמה. 21
בזלותה מרגל הנהר לראשו: חייב. שהמעלה 22
קרמה לה: זה הוא שיהא להוליקה פהר: והבירה 23
במריא מפליג: אם נשעשית אנגריא. שטלחה 24
לעבודת המלק: אומר לו. משיכר לשוכר: הרי 25
שליך לפניך. טלחה כמו שהיא סמוכה ותלך שאף 1
מוזק גרם כמו מזלי וטרח ואשר אותה בדרבים 2
וגבי אנגריא נמי המתין עד שהתשוב שאף מוזק 3
גרם ונפסדי שניה: פתה או נשברה. שמפסדי כל 4
שכרה: חייב. המשיכר למכור העוד והנבילה 5
לכלבבם והלוסיפן מעות ובעל המעיד לו חמור זה 6
ישכור לו אחר: בהרמי בניהה שפיהן שיקור זה 7
יעיבר לו או יחזור לו שברה: גמ' דקא מפליג. 8

בין החלקה להחמה: שפתה מחמת אור. לא החלקה ולא החמה ונתה מעצמה הואיל
ושינה בה יכול לומר לו לא מתה זו אלא מחמת אור לא היתה לימורה לידל בארז הרי
וקשה לה או לא היתה לימורה בארז בקעה וקשה לה: אובנצא. שאלה היוניעה ומשפאה
והוליקה פהר יכול לומר לו עייפות המעלה שעלתה לראש הנהר הועיל לה מתחילה על
כן עייפה לה לאחר זמן פשהקלה בדרך החלקה ויגעה תחת משפאה ונתה ואם שניה
להוליקה בבקעה אע"פ שלא ראינו אותה מועת ולא חיוס חס מאד לומר החמה י"ל אם
הלכה פהר הנה שיש חולט שם ונתן בה בם חלא מניה תחת משפאה בבקעה לא שלטי
בה אירי ודיא היתה חסירת בה ונתת לה :

מפני רעתה. דאגן סתרי דבלאו אונסא דיוני נמי הנה מובין לה וואי דעיל ונפיק אוזי
ממחר הוא לגבות שלא יחזור לוקח. נקט לזבוגי במאה. היה צריך למאה וזו ורצה למכור
שרה קטנה במאה זו ולא מצא לה לוקחין ומכר גדולה במאתים: וקא עייל ונפיק אוזי.
וזה עיבבם. וזו קני. דאגן סתרי דעל בפרהו וכח המותר ויכול לומר לכך הייתי מתור אחר
המעות לנקות אתה שוקה והנה אמר. אשכח.

מפני רעתה: פשיטא בעי לזבוגי במאה ולא אשכח 1
ובניו במאתים וקא עייל ונפיק אוזי לא קני אלא 2
אי בעי לזבוגי במאה ולא אשכח ואי טרח הנה 3
משכח ולא טרח ובניו במאתים וקא עייל ונפיק 4
אוזי מאי פמוכר שדרהו מפני רעתה דמי או לא 5
תיקו: שבר את החמור ואת הקדר וכו' שוכר עליהן 6
או מטיעו: עד כמה שוכר עליהן אמר רב נתמן עד 7
פדי שפירא ויתביה רבא לרב נתמן עד ארבעים 8
המשימים זה אמר ליה פי תניא התיא שבאתה 9
הבילה לוד: מתני' השוכר את החמור להוליו 10
פהר והוליו בפקעה בפקע' והוליו פהר אפילו זו 11
שוכר מילין זו וש עייל מילין ונתה חייב השוכר את 12
החמור להוליקה פהר והוליקה בבקעה אם החלקה 13
פטור ואם הוחמה חייב להוליקה בבקעה והוליקה 14
פהר אם החלקה חייב ואם הוחמה פטור אם 15
מחמת המעלה חייב השוכר את החמור והבירה 16
או שנשעשית אנגריא אומר לו הרי שליך לפניך 17
מתה או נשברה חייב לתעמיד [לו] חמור: גמ' 18
מ"ש רישא דלא קא מפליג ומאי שנא סיפא דקא 19
מפליג אמרי דבי ר' ינאי רישא שמתה מחמת 20
אור דאמרינו אוריא פהר קטלה ואמרינו אוריא 21
דבקעה קטלה ר' יוסי ר' חנינא אמר גגון שמתה 22
מחמת אובנצא רבה אמר גגון שהכפישא נחש 23
רבי תייא בר אבא אמר ר' יוחנן הא מני ר"מ 24
היא דאמר פל המעביד על דעת של בעל הבית 25
נקרא

אם החמה מממת והמעלה חייב. וא"ת והיכי ידעוין ברישא דקתני הוחמה פהר פטור
דשלא מחמת המעלה החמה וי"ל דרינאי שלא החמה בעליהה שעלתה בלא טורח הלקה
אחר כן הורה ולא היתה מניעה ובתר הכי הוחמה וא"כ שאל מחמת מעלה הנה ופטור:
גגון שמתה מחמת איר. פי שידוע שאותו יוס היה איר משונה בהרם יותר מבבקעה
או איפכא משלג או מוקיר וזה החמה וסופו בפשיעה ולהכי נקט להוליקה פהר והוליקה
בבקעה לא נקט להוליקה פהר והו' והוליקה בהר אחר משום דאין רגילות להשתנות או
באלה מתיירם לבקעות אבל מתר לחר ובמקעה לבקעה אחר דאין חיל השתנות: **רבי יוסי**
בר ינאי אמר שמתה מחמת אובנצא. פי שתיביעה מחמת מלאכה ואע"פ גם דמתה מחמת
מלאכה מ"מ כיון שפיה חייב שאם היה לו להוליקה פהר אפשר שאם היה מוליכה שם
לא היתה מתייבעת מחמת אור והנה שולט שם או אם היה לו להוליקה בבקעה לא

היתה מתייבעת שם לפי שאין טורח שם כמו פהר ולהכי חייב אפילו למיד' החילה בפשיעה
בזמן שחמור פטור א"ו רבה דאמר גגון שהכפישא נחש קשה לריבם אמאי נקט
לדידה דר בבקעה דרנ' דמי ומיינקט בקעה ובקעה אם ידוע שנמצא נחשים חיוס בבקעה
שפיהו להוליקה שם דלא שיהי' דה' לקוללו להשתנות מרד לבקעה נטה ממקעה לבקעה
ואר"י דרבה טעמיה דאית ליה החילה בפשיעה וסופו באונס חייב כדמשמע בס"פ השובר
את הפועלים ולקמן ר' גג. ושם מדפריך ליה אבוי אמאי פטור החילה בפשיעה וסופו
באונס הוא ויתקא איש דלהכי אר' דר בבקעה משום דהשתא וזו החילה בפשיעה אבל אם
שניה ממקעה לבקעה אע"פ שאין חיל החמה והחלקה אכל אם שניה ממקעה לבקעה
היה פטור דליכא החילה בפשיעה ובזכר שבוטג (בי' ד ר. ו.) ושם דפיק דאמר זהו
הוא שהחרה הנחא למאן דאמר החילה בפשיעה וסופו באונס פטור אלא למיד' חייב מאי איכא
למימר ליה מצי למדפריך דבה אורבה דאית ליה קבא חייב אי אר' בהריונה ויתקא כל אלו אמוראים
שבאין לתרין סותרים כרנא דאמר חמות וי"ל בא"כ לא לזבוגי דאמר הלא דאמנון
קטלה איש מתניתין בלאו הני שבני ותיב אפילו מתה בדרבה דאמר ההוא אריא שהוליקה
שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיזאת אותו אריר רע ככל יותר מארא אחר דלאו דוקא
נקט הבלא דאמנא דה"ל בני שניו אריר כדמוכח ששעמיתין והנהם הוא נזקט כסיפא
החלקה פהר והוחמה בבקעה חייב ח"ו מהו דרבה כיון דרבי החילה בפשיעה אלא
משום דפטור חייב ויתקא הוחמה ששעמיתין א"ו לא בו חיומוני זה פהר שמוטא
לפטור בבקעה כל ששעמיתין בבקעה כל ששעמיתין בבקעה דמיכא אר' ותיב
בדרבה חייב משום דרבי החילה בפשיעה לעבן החלקה פהר והוחמה בבקעה דמיכא אר' ותיב
בדרבה חייב משום דרבי החילה בפשיעה לעבן החלקה פהר והוחמה בבקעה דמיכא אר' ותיב
אמאי חשיב לה ברישא החילה בפשיעה לחיובי אפילו במתה בדרבה וא"ת ולרבה
וכל האמוראים דהקא דפטרי במתה בדרבה אמאי תני כסיפא החמה פהר והוליקה
בבקעה פטור

דפטור ה"ל לאשמעינן טפי מתח בדרכה דפטור דלא נמיא אירא דההוא אתרא קטלה כ"ש היחמה בקר והחלוקה בבקעה דודאי אילו לא שניה היתה מתח בקעה וכן ויש לומר דמשום דבחיובא דחר גני החלוקה גני חפי לני נמי בפטורא דבקעה ועוד נראה דפטורא דחיטום בקר והחלוקה בבקעה דהו"י רבותא טפי ורבותא טפי ורבותא טפי ויחר דמיתה בדרכה וכן על למימר פשיע במה

ושיקח יפה שלא החלוק בקר וישלח תחתכם בבקעה אבל מה ששינה גורם שלא דוקא ומיחד דוחק הוא שיתקוב אבי על כל האמוראים ויורה נראה דלא חשיב הקא פשיעה במה ששינה דכול ליינה ולדוקק יפה שלא החלוק בקר ושלא תחתכם בבקעה ומוודה אביי הקא דפטור במה דכרחה פיון דלא יחוי תחילתו בפשיעה ורבה דמשני בגון שהכישא נחש צ"ל שפעמים מצויים נחשים חתרים בבקעה או איפכא לחכי נקט חר ובעתא דהו"י שפיר לרבה פתול תחילתו בפשיעה וסופו פתול באונס פתול

מגבת פורים פורים לפורים. וא"ת דאמרין בערכין (ר"י) מעות של צדקה מותר לשנותן בכל מה שירצה והאפילו לא ליידי גבאי ואפילו אמר מותרה לו לבד"ה מותר לשנותה למענה אחרת וי"ל דדוקא בפורים אמרין הקא דאין לשנות ומגבת העיר לואותה העיר נמי דפורים דוקא: **רבי** אליעזר אומר מגבת פורים לפורים. ח"כ לא אירי אלא בבבאי דלא ששן ר"י אליעזר איירי בעני שנתנו לו מעות לצורך סעודת פורים שאינו רשאי העני לשנות.

במילתא דמלכא. אית דגרס במולתא פירוש דהינו דמלכא כמו (שבת ד' נב.) מולאות של בית רבי בטלי וקב או בטלי כסף כלומר פרות אדומות או לבנות ואין נראה לר"י דבלשון ארמי לא קרי להו אלא בודנייתא.

באנגריא חוזרת. דכול לשנות מלאכת כשתחזור א"ע"פ שתתאחר בבקעתו שבשכיל אחרון אין חייב להעמיד לו חמור וכן כמו הבריקה או נשתתשה שמתאחרת נמי בבקעתה ולא חיישין:

אם בדרך הליכתה ניטלה אומר לו חרי שלך לפניו. פירש בקונטרס שמוליכה בדרך שגם הוא רוצה לילך אומר לו ומיכר חרי שלך לפניו ושבח בהמה אחרת עד ששם רחי שלך ישבור בהמה אחרת ומה שוכר אין צריך החמור בהליכה אלא בחזרה יהו איש אבל אם בנגופה ה"ל לפלוני בין צריך מרור לאלתר אין צריך אלא בחזרה ונראה כפי ר"י דמקדש אם בדרך הליכה שחאנגריא אין משפישן בביתא אלא משפוגעם בדרך והיינו דרך הליכה אומר לו משיכר חרי שלך לפניך ומצי א"ל מולך גרם שאלו היתה בבית לא היתה נישל ואפילו איה חוזרת ויהי למי למתח אומר מוכח ומולא ויהי גורם ואם שלא בדרך הליכה נישלת דהיינו משפישן אם בביתם שאו לא מולו של שוכר גורם חייב להעמיד לו חמור אחר לעשות מלאכתו לאלתר דאפילו חוזרת האנגריא את חמורו לכאן בעוד שתועיל חזרתה לשוכר אין לו לשוכר להחשב מלמלאכה ולא ימי הבריקה או נשתתשה **מבטל** דתנא קמא לא שני ליה. ור"ח עדיף דהו"י רביס לבני יחיד:

נקרא וז"ל. וקמה ליה ברשותיה להתחייב בכל אוסיף וסיפא רבנן. נתנו לו דמי צמרו. בדמים שצמר לכן נמכר בשוק דקנייה בגולו לשלם כשעת הגזילה. היציאה דמי עצים וסממנין ולא שקר שלם. כשיני. ששינו מכמות שהיה ואיכא למאן דאמר שניו קונה בהגזל קמא (ב"ק ק) אבל גבי החמור לא נהנה החמור. מגבת פורים לחלק. מעות שגובין והתנא מבני העיר דלוקק לעגנים

לסעודת פורים. לפורים. כולה יתנהו לעגנים פורים: ואין דוקקתו. לומר דיים פחות והמותר: ופול לכיס של צדקה: אבל לוקחין את העגלים. לרוב בכל המעות: והמותר. שלא יספיקו לאכול בפורים: ומכור ויפול לכיס של צדקה: אדעתא דמידי אחרניא לא ריב ליה. וכיון דלאו אדעתא דהכי ריב נמצא מעות בחזקת בעליון בכל המעות: ומהותי. שלא דאיתו למיחשידיה. לבעל הבית בגודר ואינו מקיים ששמעו עליו שאמר ליקח טלית לפלוני עני ולא קנה לו: הוה רמיא. מוליאי בלע"ז היציאת בשחור הקנין: אבוקא. התולעת התלוי על רגליה: אבוקא במילתא דמלכא. ראיתי עש שאוכל ישראלים של אוצר המלך: בטלי כסף. כלי פתק: בטלי דהב. כלי צמר צבועין אדום ויבולות: שאין עש אוכל כלי פתק: אבל אנגריא שאינה חוזרת. קוה ליה כמתה או נשברה: אם בדרך הליכתה ניטלה. שהאנגריא מוליכתה לדרך שהיה זה רוצה להלך: אומר לו חרי שלך ולפניו. שכן דרך אנגריא נוטל חמורו של זה ומהלך בעליה אחריה וכל חמור שפוגע בו ראשון נוטלו ומחזיר לו את שלו והשני חוזר אחר חמורו עד שפוגע באחר הלךך אומר לו האפילו ואף מולך גרם שוכר חמור אחר וכן אחריו עד שפוגע בחמור אחר. הבריקה או נשתתשה. עדין היא ראינה למשא: בשלמא לרב לא קשיא. רמקא דמתניתין אחרדי דמצי בעלמא כאן בחזרתו וכו':

מגבת פורים פורים לפורים. וא"ת דאמרין בערכין (ר"י) מעות של צדקה מותר לשנותן בכל מה שירצה והאפילו לא ליידי גבאי ואפילו אמר מותרה לו לבד"ה מותר לשנותה למענה אחרת וי"ל דדוקא בפורים אמרין הקא דאין לשנות ומגבת העיר לואותה העיר נמי דפורים דוקא: **רבי** אליעזר אומר מגבת פורים לפורים. ח"כ לא אירי אלא בבבאי דלא ששן ר"י אליעזר איירי בעני שנתנו לו מעות לצורך סעודת פורים שאינו רשאי העני לשנות.

במילתא דמלכא. אית דגרס במולתא פירוש דהינו דמלכא כמו (שבת ד' נב.) מולאות של בית רבי בטלי וקב או בטלי כסף כלומר פרות אדומות או לבנות ואין נראה לר"י דבלשון ארמי לא קרי להו אלא בודנייתא.

באנגריא חוזרת. דכול לשנות מלאכת כשתחזור א"ע"פ שתתאחר בבקעתו שבשכיל אחרון אין חייב להעמיד לו חמור וכן כמו הבריקה או נשתתשה שמתאחרת נמי בבקעתה ולא חיישין:

אם בדרך הליכתה ניטלה אומר לו חרי שלך לפניו. פירש בקונטרס שמוליכה בדרך שגם הוא רוצה לילך אומר לו ומיכר חרי שלך לפניו ושבח בהמה אחרת עד ששם רחי שלך ישבור בהמה אחרת ומה שוכר אין צריך החמור בהליכה אלא בחזרה יהו איש אבל אם בנגופה ה"ל לפלוני בין צריך מרור לאלתר אין צריך אלא בחזרה ונראה כפי ר"י דמקדש אם בדרך הליכה שחאנגריא אין משפישן בביתא אלא משפוגעם בדרך והיינו דרך הליכה אומר לו משיכר חרי שלך לפניך ומצי א"ל מולך גרם שאלו היתה בבית לא היתה נישל ואפילו איה חוזרת ויהי למי למתח אומר מוכח ומולא ויהי גורם ואם שלא בדרך הליכה נישלת דהיינו משפישן אם בביתם שאו לא מולו של שוכר גורם חייב להעמיד לו חמור אחר לעשות מלאכתו לאלתר דאפילו חוזרת האנגריא את חמורו לכאן בעוד שתועיל חזרתה לשוכר אין לו לשוכר להחשב מלמלאכה ולא ימי הבריקה או נשתתשה **מבטל** דתנא קמא לא שני ליה. ור"ח עדיף דהו"י רביס לבני יחיד:

אם בדרך הליכתה ניטלה אומר לו חרי שלך לפניו לפניו. פירש בקונטרס שמוליכה בדרך שגם הוא רוצה לילך אומר לו ומיכר חרי שלך לפניו ושבח בהמה אחרת עד ששם רחי שלך ישבור בהמה אחרת ומה שוכר אין צריך החמור בהליכה אלא בחזרה יהו איש אבל אם בנגופה ה"ל לפלוני בין צריך מרור לאלתר אין צריך אלא בחזרה ונראה כפי ר"י דמקדש אם בדרך הליכה שחאנגריא אין משפישן בביתא אלא משפוגעם בדרך והיינו דרך הליכה אומר לו משיכר חרי שלך לפניך ומצי א"ל מולך גרם שאלו היתה בבית לא היתה נישל ואפילו איה חוזרת ויהי למי למתח אומר מוכח ומולא ויהי גורם ואם שלא בדרך הליכה נישלת דהיינו משפישן אם בביתם שאו לא מולו של שוכר גורם חייב להעמיד לו חמור אחר לעשות מלאכתו לאלתר דאפילו חוזרת האנגריא את חמורו לכאן בעוד שתועיל חזרתה לשוכר אין לו לשוכר להחשב מלמלאכה ולא ימי הבריקה או נשתתשה **מבטל** דתנא קמא לא שני ליה. ור"ח עדיף דהו"י רביס לבני יחיד:

לרבוט שאני. שמא תפול תחתיו בגישר או תשליכנו באת הפחתים. ואין לו עליה. אין לשוכר על המשכיר. אלא תרעומות. שהשכיר לו חמור כחופה: דשכיר לפיגר. מוציא חמור אחר כאן לשוכר: אם יש בדמים. של נבילה: ליקח. בו חמור כל שהוא. וישלם דרכו דהא ישעבר לו חמור זה ותנו בביתנין מזה חייב להעמיד לו חמור אחר ומשני בשאין בדמיה ליקח: ופרכינן ואם יש בדמיה

לשבור. ימכור שוכר זה את הנבילה כאשר הוא
שם וישכור חמור לעצמו דהא ישעבר לו חמור
זה ותנו במתני' מזה חייב להעמיד לו חמור
אחר: לא מכלילין קרנא ורב במתני' חייב
להעמיד לו חמור ואחרו וכן אמר במתה בעדה
בבית הנבילים דמוסיף ולקח חמור ולא כלילא
קרנא אבל למוכרה ולהוציא הדמים לשכור
אחרת לא: ובש האילין. מי משעבד אילן לחבירו
כי הני משעבדו דטורח ודכריא במשלם שנייא
אילין תפוק ארעא דא בלא כסף לעיל (ו' סו):
שניהם אסורין בו. לבקע צעיס ושרוף דאי
שרוף ליה לא כלילא קרנא ומלחא ואי שרוף ליה
מלחא חמור קרנא דלוח: ארעא. ושרוף זו
שחן וקלחין בדמי העצים ושקא ופגע יובל בתוך
שנת המשכונא אלא כלילא קרנא דלוח: שאינה
חוזרת ביובל. וקא קמחי עד ששים ותחזור לה:
והארין לו הכפר לצמירות. כאן פירש של טעמו
של מצות יובל אלקא אין היובל מוציא אלא
קרעק שאם לא היה מצות יובל היה קרעק נצמחת:
ה"נ אלא הקא כפאי עסקינן בזמן שאין היובל
נוהג. דלא כלילא קרנא: נגזרתה לציב. אי לא
למכליא קרנא תיש ליל ליקח בו קרעק וקבוע
מלחא את העצים ושרפם: ומגין ששליז ליה
ימי משכנתא. שנים שהיה האילן ממושך לו
יכול לפני היובל ארבע או חמשה שנים ואותן
שנים יאכל לוח את הפירות קודם שתשוב
לבעלים ולעולם ממלינן קרנא: אם נתן. את
השכר ואפילו כולה. לא יטול. בדמקרא לקחן
דהתובע ודל התחנותא: ונתן לא יטול.
בתמיה וקלא טענת התובע כריא וזקקה משענת
ותנבע דאמר ליה הב לי התיא ספינתא גופא
דהא אמרת לי ספינה זו והתניא מיייתניא כן
תמרא ואולרין קרנא שהתניא ונתן אגא
סתם אמרי וכוון דבעל היין יכול להשלים תנאו.
חייב הספן להעמיד לו ספינה
ניטא

קמניא מנין למוכר שדהו לששים שנה שאינה חוזרת ביובל שגאמר והארין לא תמכר
לצמירות מי שאין שם ויבל נצמחת יש שם ויבל אינה נצמחת וצתה זו שאע"פ שאין שם
ויבל אינה נצמחת סוף סוף לבי מכו שיתני שנין קא הדרא ארעא למרה וקא פליא קרנא
אלא הקא כפאי עסקינן בזמן שאין היובל נוהג ה"נ מסתברא דאי סלקא דעתך בזמן
שהיובל נוהג ומכלילין קרנא נצלחיה לציבי ונגזלהיה אי משום הא לא קשיא ומגין דשלמו
שני משכנתא מקמי יובל אי נמי דמטו ליה וזוי ופריק לה ארבע וחמש שנין מקמי יובל
ת"ר השוכר את הספינה ומבעה לה בחצי הדרך ר' נתן אומר אם נתן לא יטול ואם לא
נתן לא יתן חייב דמי אולימא בספינה זו ויין סתם אם נתן אמאי לא יטול נימא ליה הב
לי ספינתא דאגא מיייתניא תמרא אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן

אילו עד הכא בעית למיני לאו אנרא בעית למיני. תימה דהשתא מיהא דלאו עד הכא
בעי למיני למה יתן לו שכר וי"ל דהא דקאמר לעולם דלא שכיה לאגורי היינו לפי
אותן דמים שהשכיר מזה אבל בספי פרתא ימצא להשכיר ודרי הננה מזה שפא עד כאן
לכך נותן לו חצי שכרו ואין צורך לפחות המשכיר משכרו בה שזה נותן עתה יחול מעט מאט

ואילו עד הכא דהוא אגא א"נ בגון שיתכר למכור
סחורתו במקום שמת החמור ויחיה בה ויש
סורסיים דרביה שאין מביאין סחורתן אלא עד כאן
לכך יתן חצי שכרו: ואם יש בדמיה לשכור
ישכור רב בעמיה. ה"מ לשניי ואין בדמיה
לשכור אלא רוב פעמים יש בדמיה לשכור
והאמת משני ליה דהא דאמר בסוף פרק השואל
לקמן דף קג) אי דאמר ביה זה ונפל אנדא לה
ולא אמר אם יש בדמיה לרב ליקח יקח
ולשמואל אפילו לשכור שדברו דהתם אין תבית
עומד ליקבר אלא להוסיף עליו ולחזור ולבנותו
בבתחילה וכוון דא"ל ביה זה ונפל אי למכור
וגם אם קבל עליו להוסיף ויצאה בבגון ביה זה
אפוא ביה זה נמנו שהוא השכיר לו לחדו בו כל
זמן שיוכל וכי נפל אנדא אגל חמור שמת אין
עומד אלא ליקבר בדמים ולכך יש בדמיה ליקח
יקח לשכור שדברו:

והא הכא דכי מטי יובל. ולברייתא גופא א"ש
אע"ג דהשתא נמי דליקח הפרקע קרי
כלילא קרנא מינ נפקא מיהא ללוח דלא ליציל
לציבי דומנין דשלימי ימי משכנתא מקמי דמסתייה
ויובל או איתרמינה ליה זה ופריק דאכל תרמי או
חלת שנין קמי יובל אגל לרב דאמר לא מכליא
ליה קרנא קשה ליה דמימי כלילא קרנא כיון
שלבסוף לא תשאר הפרקע ביד הלוח: במוכר
שדהו לט' שנה. קסיד' כיון דלמנין ארוי' כי מוכר
לו לא חשיב כלילא קרנא:

אולימא בין סתם הספינה זו אם נתן אמאי
לא יטול לימא ליה הב לי ספינתך
ואגא מיייתניא תמרא. לא כמביניא אם לא נתן
שלא יתן בדקחניי אלא אפילו אם נתן כבר יחזור
וטול כיון שזה יכול להביא יין והמשכיר אינו
יכול להביא ספינה זו שהתקן ולא דמי לוח
דאמר לעיל אילו עד הכא בעית למיני עד
דהתם מתניי ליה שיכול בקל להשכיר מכאן עד
מקום שצריך או למכור שם סחורה דברישית
לעיל אגל הקא לא שריך למימר הכי שהיין
נטבע ומא משכיה אבל כאן לפרש דהכי פריך
אמאי לא יטול שכר חצי הדרך שלא הלך עדיין
אבל שכר חצי הדרך ששכר הלך ניתא ליה שלא
יטול דאי"ב דהקמיני אם לא נתן לא יתן
דמשמע שלא יתן כלל אפילו שכר חצי הדרך
ה"ל לאקשויי אמאי לא יתן כלל:

אלא כספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא
יתן לימא ליה לה לי תמרא ואגא מיייתניא
ספינה. לא מביניא אם כבר נתן שלא יטול אלא
אפילו אם נתן יש לו לתת כל החסירות שדרי קנה
המשכיר כל החסירות במשיבת השוכר את
הספינה כיון שמומקן המשכיר לקיים תנאו או
אפילו בלא משיכה כיון שמשכיר לקיים תנאו
תנאו ושוכר אינו יכול לקיים א"כ מקלו גרם ודרי
בחוור בו ותנו לו מחצי הדרך שלא הלך כפועל בטל כיון שאיננו אונס דהא אמרין לעיל דף ע"ג) היבא דהשוכר אגוס
דאמת מיטרא דאי"צ להשקוהה דהוי ספיידא ופועלים ומשמע לעיל דכל אונס שאיננו בלע"ב"ש שלא יהיה לו לידע ע"י פסידא דהפועלים והקא נמי על פרחן פריך שיתן
אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך מדמניא אם נתן לא דקמניא אם נתן לא כלילא קרנא ר' נתן דלעיל שהפועלים לא אבדו בלום רק שנתבטלו אין נותן
להם כלום אבל הקא שהמשכיר הפסיד ספינתו כפועל בטל מיהא אית ליה כיון שמומקן לקיים תנאו

א"ת מה מוצא אלא בין זה וספקיה זו. והדמיון יאמר להכירו לית לך גבאי ולא מידי דקיים תנאך וא"ת דמ"מ אם נתן כל השכירות אמאי לא יטול השוכר שכר חציו הדרך שלא הלק ובי שבביל שמישכיר מוחקן ירוח ועוד דשכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ולמה יפסיד האומנין שכר חציו הדרך שלא הלק ו"ן בין שנתן לו שכרו נהרעה שיהא שלו לאלתר א"ע אי שוכר משתלמת אלא לבסוף לדעת כן

והונו שיהא שלו לאלתר אם לא ישראו בו וריב"ם 1
פ"ה את דפריך בספיקה סתם ו"ן זה אם לא נתן 2
אמאי לא יתן לא פריך אלא אמאי לא יתן שכר 3
חצי הדרך שכבר הלק שכר חצי הדרך שלא 4
הלק פשיטא שלא יתן כיון שהוה אגוס מימ אהא 5
דקתני אם נתן לא יטול דמשמע דלא יטול כלל 6
אפילו שכר חצי הדרך שלא הלק לא קשה ליה 7
דכיון שהוה מוחקן ולמה לקיים לסיים תנאו גי'תא כ"ה 8
שלא יחזור כלל ומשני בין זה וספקיה זו דמאן 9
דחסיס לא מפקינן מניה דהמחוקן יאמר לחבירו 10
כיון שאיני כול לקיים תנאך מולך קום סתם המוציא 11
מחבירו עליו הראיה אכל שכר חצי הדרך כ"ה 12
וחולקין בהא מספקא ליה לריב"ם אם חולקין שכר 13
חצי הדרך שהלק דוקא ונתנו רביעית או וחולקין 14
כל השכירות ויתן שכר הדרך כיון שכבר הלק 15
ג'תא חולקין עליו הראיה: **בב"ר** א"ת ה"ה 16
למיתב ליה. לאו דוקא כוליה אלא כלומר כפועל 17
קטל:

דפרכיה לטועגיה בגי'תא. פי' בפקטורס שהוסיף 1
המשאש חציו הדרך וקשה דהיה ליה 2
למימר פריך לה כיון שממקום אחר היה פורק 3
לספיקה ועוד דקאמר ושינוי דעתא מה מפסיד 4
דכל טוב שבו לו שפירמיך יותר ור"ח פירש דפרכיה 5
לטועגיה שמוכר חסונה בספיקתה לאחר הינו 6
שינוי דעת כי שמא זה אדם הקונה הוא אדם קשה 7
א"ו לאשאל יתירא שפירך תכלים להוציא בלים 8
של שאונוס ולהכניס של אחרונם ואת' ואמאי 9
מוק לה הכי ליקמא לעולם דשכירות לאונורי וכת' 10
מאי תרעומת איכא משום שינוי דעתא ור"ל כיון 11
דמסיק טעמא דרפסא דספיקה ותי לא מצי למימר 12
הכי דעגתא מעלייתא הוא וריב"ם פ"ה דהכי 13
קאמר לעולם דשכיר לאונורי וליבא רפסא 14
דספיקה דאיירי דפרכיה לטועגיה בגי'תא כלומר 15
שהתירי כחילה בתוך הספיקה והוציא על ד' על ד' 16
וכן אחרון שהכניס סחורה במעט מעט דלא רפסא 17
ספיקה ותרעומת הוי משום שינוי דעת שלא הורגל 18
עם זה האחר ולא ידע להתנהג לפי דעתו אי נמי לאשאל יתירא שאם ירבה זה במשא יגסוד לקנות כאן ביוקר תכלים חוקים כי אם היה יודע בביתו היה קונה שם בדמים מועטים וליבא 19
אלא תרעומת דלא טעגיה מעלייתא היא שפגנך זה מרויח שנוטל שכר יותר מחבילה מחמת גודלה: **בב"ר** ר"ח גריס סתו כסת שמניח מראשיתו דכסת הוא תקנן וכר הוא גדול כדנתן 20
במסכת תכלים (פס"כ מ"ה) פר עשאוו סדין וכסת שעשאה משפתה: **לאונורי** לאונורי. נקט הכי משום דאי שכיח למטרחד ולמזבן אפילו בחצי היום אם כן למה מניח חומר מוחזק של כל 21
היום תרעומתא דקאמר אי דשכיח לאונורי חקר נמי ליעבב דחמר להניח מזונו כלל של איתו חזים כיון דשכיח בכל מקום ולמלא קאמר אי דשכיח מאונורי 22
לאונורי אלא לא שת לאחרך כל פה: **אשה** בין גודלה ובין קטנה. באיש לא רצה לשנות בין קטן בין גדול משום דגביר שכיח שהם גדולים ופשיטא דאדעתא דגדול נמי אנריה ניהליה: 23
השתא מניקה אמרת דרבה מעוברת מבגיא. כן גרסה הספרים ואין נראה לר"ח דאין לו פירכא דזו ואף זו קתני ועוד דאין מתיישב שפיר לפי גרסא זו הא דקאמר ש"מ ביניתיא אבב ברסא 24
תקלה ו"כ גראה לו בגי'ת' שקרא השתא מעוברת אמרת אין מניקה מבגיא דאשה מעוברת בבדיה יותר ממניקה עם בנה לפי שהיו נושא את עצמו ומיקל אבל כהואו במעי אמו בבדיה 25
ואכריה בבדיים עליו וגם מליאת' דם וישתא א"ש הא דקאמר שמע מעיק ביניתיא אבב ברסא תקלה שאם היה חוצה לה לא יבדיר כי"כ בין הכל בין מקום גי'תא גי'תא קאמר אי מכל מקום פריך 26
שפיר ודא שדי' חיי' למתני זו ואף זו כיון דאיתיה בכלל מאי דקאמר בסוף כמו גבי מפנין ארבע וחמש קיפות (שבת ד' כ"ו) דפריך חמש מפנין ארבע ומשני ארבע וחמש כדאמר 27
איניש אבל אי לאו הכי אמרי איניש לא שיק' לשנוי דזו ואף זו קתני כיון דארבע בכלל חמש אלא שמוסיף והכא נמי מעוברת שהיא חף אחד בכלל מניקה שהם שני גופים וקאמר ש"מ 28
ביניתיא אבב ברסא תקלה פ"י מדקתני בריראש בין גודלה ובין קטנה ובכלל זה נמי ש' במשמע בין גסה בין קנה ולמאי איצטרך למתני ואפילו מעוברת דהיינו נמי גסה דתו אחך הוא 29
אפילו למ"ד עובר לאו דרך אמו הוא לעגן לשון בן אדם במשא ובמקו' וחושבים הם חף אחד אלא ודאי שמע מיה' דבסת מחמת עיבור בבדיה יותר מנסה מחמת עצמה פי העובר בבדיה: 30

גימא ליה תב לי הווא חמרא. גופיה ואנא מיייתא ספינתא אחרייתא והאיל תוספו וש כידן 1
להשלים תנאו וזה מעבב ושלם כל השכר. לא משכחת להא דר' נתן. **אלא** ב"ן זה וספיקה 2
זו. ולא ביד זה וזה להשלים הלךך ד' תובע על התחנותה דאמר ליה היאך אנא לא 3
מעבבנא מוכי מיייתת דירך. חולקין. אם קבל יחזיר חציו ואם לא נתן יתן חציו שפירי כביד 4
שנייהם להשלים ואם יעבב הנבצע מלייתן החצי 5

יעשה תנאו השוכר את הספיקה ופרכה לה 6
בחצי הדרך. קא סלקא דעתיא שכרה עד מקום 7
פלוגי בכר וכו' ובהשגיע לחצי הדרך פרכה 8
והוציא הפועלותי ממנה: ואין לו. לבעל הספיקה 9
עליו אלא תרעומת: לאונורי. להשכירה 10
לאחריו: רפסא דספיקה. ריעוע הספיקה 11
שמתרועעת בדוחאת חבילות והתנסת חבילות: 12
דפרכיה לטועגיה בגי'תא. בחצי הדרך חסוף לתת 13
בה חבילות שהיו לו לשם הוא התנה מתחילה 14
לכך ליתן בתוכה כאשר ירצה והשכר לפי 15
חשבון המשוואות חציו הלק נתון לו שכר 16
תוספת המענה של חצי הדרך משום שינוי 17
דעתא. הייתי סבור ללכת מנה ולחזור מנה 18
לאשאל יתירתא. עריך אני לקנות תכלים ביוקר 19
כאן בשכשספיקה מכבדת פריך להפליגה אל 20
אמרייתא דהאן למקום מים עמוקים שלא תהא 21
גוששת ופריך תכלים ארוכים ואתה לא 22
לדעתני שאנכי תכלים הצריכים לה: חקר נמי 23
ליעבב. השוכר שלא יניח עלה אלא מזונו של 24
יום אחר: **מאונורי** לאונורי. ממלון דלילה למלון 25
דלילה. לטפחה. לחזור ולשאל בעיר מי מוכר 26
מזונו: ואשה בין גודלה ובין קטנה. פסק לרוב 27
עליה אשה מרכיב עליה כל אשה שירצה בין 28
שהיא גדולה ובין שהיא קטנה: **השתא** מניקה. 29
שהיא שני גופים והוקדל כבד אמרת תרכב עם 30
ולדך: מעוברת. דחר גופא הוא מביעי' אש: ש"מ 1
מדקתני אפילו מעוברת דמשמע שהמעוברת 2
בבדיה היא ותיקנתה האי ביניתיא. דג הנמכר 3
בשוק במשקל: אפרסא תקלה. לפי ברסא 4
מבדיה אם ברסא גדול משקלה יותר: למקח 5
ומפכר. אם ראיית דג שכרסו גדול לא לתקנהו 6
במשקל אלא אם לא יוציא את מני' 7
מת"ה

הוא חמרא. גופיה ואנא מיייתא ספינתא אחרייתא והאיל תוספו וש כידן 1
להשלים תנאו וזה מעבב ושלם כל השכר. לא משכחת להא דר' נתן. **אלא** ב"ן זה וספיקה 2
זו. ולא ביד זה וזה להשלים הלךך ד' תובע על התחנותה דאמר ליה היאך אנא לא 3
מעבבנא מוכי מיייתת דירך. חולקין. אם קבל יחזיר חציו ואם לא נתן יתן חציו שפירי כביד 4
שנייהם להשלים ואם יעבב הנבצע מלייתן החצי 5

מתני' השוכר את הפרה להרש זכו. וכל כלי המפחירשה לבעל הקנה ונערוי הולקין עם קבמתו וזה אוחז הדיקון לכרין הפרה לתלמייה וזה הולך אחר המפחירשה ומכבדו והתיר שרקעו שבו הפרזל שקורין קולטרא"א בלעז"ו והוא קנהן דמתני'. חייב. שהריים קשים להרש בפקעיהם כלום וזהו שבתיהו פסויה. אם החליקה **גמ'** והיכא דלא שני. ואין לבעל הפרה לתבוע כל דאש ואלו שיהיה בפועלתו המנהיג והאוחז יחד שכירים היו איהו מהו פרשע

היכא דלא שני מאן משלם. וא"ת היכא דשני נמי אמאי לא משלם אחד מן הפועלים פשע בשבירת הקנהן ותיבעי נמי מאן משלם וי"ל והיכא דשני לא משלם דמירי שהמשכיר את הפרה הוא שוכר את הפועלים לילך עם פרתו ולעשות מלאכת השוכר ולהקיב לא משלם דא"ל למשכירי אגו לא התנינו עמך אלא להרש בבקעה ולא קבלנו שבתיהו הקנה

מתני' השוכר את הפרה להרש בהר וחרש בבקעה
אם נשבר הקנהן פטור בבקעה וחרש בהר אם נשבר
הקנהן חייב לדוש במקנות ורש בתבואה פטור לדוש
בתבואה ורש במקנות חייב מפני שהמקנות מחלקת:
גמ' היכא דלא שני בה מאן משלם א"ר פפא
הנקיט פרישא משלם רב שישא פריה דרב אידי אמר
הנקיט מנא משלם והלכתא הנקיט מנא משלם ואי
דיכתא דמחוקא גונדרי תרווייהו משלמין אמר רבי
יוחנן המוכר פרה לחבירו ואמר לו פרה זו ונתחית
היא ונשנית היא פוענית היא רבצנית היא והיה
בה כום אחד וסנפו בין המזמין הרי זה מקח טעות
כום זה וכום אחר אין זה מקח טעות תניא גמ'
הכי המוכר שפחה לחבירו ואמר לו שפחה זו וזוהיה
היא ניכפית היא כושעממת היא והיה בה כום
אחד וסנפו בין המזמין הרי זה מקח טעות כום
זה וכום אחר אין זה מקח טעות א"ל רב אחא
בריה דרבא לרב אשי היו בה פל המזמין תללו מהו
אמר ליה רב מרדכי לרב אשי הכי אמרינן משמיהו
הרבא היו בה פל המזמין תללו אין זה מקח טעות:
מתני' השוכר את החמור להביא עליה הטון
והביא עליה שעורין חייב תבואה והביא עליה תבן
חייב מפני שהנפח קשה כמשאווי להביא לתוך הטון
והביא לתוך שעורין פטור ואם מוסרף על משאווי חייב
ובקמה יוסרף על משאווי ויהא חייב סומכום אמר
משום ר"מ סאה לנגמל שלשה קבין לתמור: גמ'
איתמר אבוי אמר קשה כמשאווי תנו רבא אמר קשה
למשאווי תנו אבוי אמר קשה כמשאווי תנו נפקא כי
תקלא ואי מוסרף שלשה קבין חייב רבא אמר קשה
למשאווי תנו תקלא כי תקלא ונפקא הוי תוספת תנו
להביא לתוך הטון והביא לתוך שעורין פטור ואם
הוסרף על משאווי חייב מאי לאו שלשת קבין לא
סאה והא עליה קתני ובקמה יוסרף על משאווי והא
חייב סומכום אמר משום ר"מ סאה לנגמל שלשה
קבין לתמור הכי קאמר היכא דלא שני הטון והביא
הטון שעורין והביא שעורין פטור יוסרף על משאווי
והא חייב סומכום אמר משום ר"מ סאה לנגמל
שלשה קבין לתמור ת"ש להביא לתוך הטון והביא
שש

בהר אלא בבקעה ואם היינו חורשים בבקעה לא היינו שוכרים ונזמי שכירות שלנו לא נפסדי כי דעתך היה שנעשה עמי שירש בעדו של השדה כי הייתי סבור שלא יתרוש אלא בבקעה: **ואי** דוחבא ממשקלן בגונדרי תרווייהו משלמי. פי' בקונטרס משום דהוי ספק מי עשה ואין נראה ליה ק"ל (ביק ד' לה) כסומכוס אלא קרנן ותמוציא ומחברו עליו הקהיא ואי קנה פסע פסע שניהם פטורים קרא ג' לה דבאק בתירוהו פשעו ר' יוחנן דמחוקא בגונדרי הוא נשבר מאי בקל וזהו לכל אחד ליתן לב על חבירו כמו על בעל וזהו לחיבורו ואיתר' על החיבורים הם ג' פסעו **שפחה** זו שותה היא כי הרי זה מקח טעות. מכאן קשה לפ"ה שפי' אהא דאמר בבבכות (ד' תו. ושם ד"ה הוחז) סימפון בעבדים ליכא אי מומין שבלגלי בו מאי אמר' ליסיטן מוזין או מוכבת למלכות הנהו קאלא פית' ליה ופירש בקונטרס וסבר וקביל וקשה לר"ת דהא הובא אמרין דהוי מקח טעות באילו המזמין וא"כ משבחת סימפון בעבדים ואך אוכלין בתרומה ונראה לר"ת לקפש הנהו קאלא פית' ליה ואן איתא דהוי מוכבת למלכות או ליסיטס אז היה סוף וכוון דליכא קלא ליכא למישל' להכי ובהנהו דהקא נמי איתא ליה ליה וכן משמע לישאן דמאי או מוכבת כלומר קאלא סימפון משבחת דלא הגיעו גליסיטן מוזין או מוכבת למלכות ובריש המוכר פירות (כ"ב ד' יב). ושם ד"ה ליסיטס) תנא בהדיא נמצא ליסיטן מוזין או מוכבת למלכות אומרו לו הרי שלך לפניך: **הוי** בה פל המזמין תללו מהו. ברייתא דקתני הרי זה מקח טעות דלקמו מירי בגון שכל המזמין היה זה והוי מקח טעות אפי"ם שלא ברך ולקוח אפילו באחד משום דאמר לוקח ממקטב כל הני דקאמר ליתנהו לכולהו ומדקא ליתא הא נמי ליתא ומום זה ומום אחר אין זה מקח טעות כיון שאין מוכר אלא אחד ולא שני דלמימר מדקא ליתא הא נמי ליתא או דלקמו הא דקתני הרי זה מקח טעות היינו היכא דליתנהו לכולהו וברך לוקח בתר מניניהו ואישתבח דליתא ואמר מדרשקר הני בייך נדן משא אקבר אבא כלם אמת לא הוי מקח טעות והא דקתני מום זה ומום אחר הייך הוי מקח טעות ותוספתא דתבנותו משמע דאם הוכיר שני מומין אחת לי בה ואחת אף בה דלא הוי מקח טעות אלא דקאן כי כנסו בין הדיבה מומין שאין בה דהכי תנא עד שלשים יום יעמיד פרס א"ל קדש לי בתך על מנת שאין בה מומין א"ל שוקה היא שעמומית היא נכפית היא אם א"ל אורח המום ומום אחר עמו אף זה מקח טעות הדי

בה מום אחד וסנפו עם הרבה מומין הרי זה מקח טעות: **קשה** כמשאווי תנו. לאביי סיפא דקתני כהו יוסרף קאי לקרש השיטא ולרבא רישא דקתני להביא עליה חטין והביא עליה שעורין היינו כהו כבודד השיטא שטור סאה בדומה בשמעתין חייב דניחיתא זהו תוספת להביא לתוך הטון והביא לתוך שעורין שטור אפילו חטין ג' קבין לתמור דליכא תקלא כי תקלא והיכא דלא שני אלא שהביא מין שהתנה כהמ' יוסרף על משאווי והיא חייב סאה לנגמל בו:

השדה הרי היא כמשקל וליחייב בתוספת של שלשת קבין דקשה למשאווי תנו ולא קשה כמשאווי: מאי לאו שלשת קבין. באבוי: לא סאה. והכי קאמר להביא לתוך חטין והביא לתוך שעורין שטור ואע"פ שישעיהו שהרי שיה' לקלל לא הוסיף עד כדי משקל החטין חייב משום תוספת התפת' תב' קאמר ר"ב: ומילי מילי קתני ונאי ובקמה יוסרף לאו אפליכתי חטין ומילי מילי קתני: **שש**

הַרְגֵמָה אב"י במחיקתא. מה שהקשה בקונטרס לפי תשובת הגאונים נראה דלאו פירכא היא דכי אבי התנה עמו להוליך בורל או אבנים והולץ סובין או נוצה ה"ו דאם יוסף היא חייב:

סָתַם ספינה בת הלחין בורין. משמע דתוספת אחר משלשים וראם פון מתקנא סאה לנגיל

משמע דמפא נגיל בור וקן לריב"ם דבפ' 1
 מי שהחשיך (שבת ד' קנ"ה) אמר רב ריקמה מדפתי 2
 לרידי חזי לו ההוא טימא דזבולה כורא 3
 ואטענה כורא משמע דשאר גמלים אין טוענים 4
 כל בר אלא ההוא שהיה משנהו ו"ל כפיה" 5
 הקם דאטענה כורא למוזנות אותו הדרך לבר 6
 שאי המשאוי וכן נראה דאין סבירא שזיכל 7
 להאביל לגמל אפילו ע"ז אבסיס כדי למשא 8
 בפנים אתו: **יָמָא** תניא עומק משנהו ו"ל מאירי 9
 מדמי ליה אפון לשוכר דכי היכי דאפון חזי שומר 10
 שוכר א"ע"פ שאינו נוטל שכר על השמירה אלא 11
 שוכר טורחו ה"ו שוכר חזי בשומר שוכר אף על פ' 12
 שאינו נוטל שכר שמירה אלא פיון שהנהג ממנה 13
 בשכר שנתנו: **יָקָא** יחייב ליה וטפוי פורתא חזי 14
 עליה שומר שוכר. והנה חזי לאקשוי מי לא 15
 עסקין דלא יחייב טפי פורתא אלא בלאו הכי 16
 פריך ליה שפיר: **דָקָא** תפיס ליה אנגריה חזי 17
 שומר שוכר. וא"ת הא דתנן במתני' הלהוהו על 18
 המשכב שומר שוכר ודחיק לאשכחתי טעמא בגמ' 19
 דחזי שומר שוכר כדשמואל או כרב יוסף ליקא 20
 טעמא דבהתיא הנאה דתפיס ליה אחובה חזי 21
 שומר שוכר ו"ל דהקם לא איתנהי מלה מדי 22
 דאין מרווח בגמ' שהלהוהו מנה שלא היה מלה 23
 ולא היה לו משכון וא"ת שוכר נמי בהתיא הנאה 24
 דתפיס ליה אשכרו שנתן ליהוהו חזי שוכר ו"ל 25
 דאפון דאי חזי שומר שוכר במאי דתפיס אנגריה 26
 לפי שרוב אומנים עושין מלאכה בבית בעל הבית 27
 ואינם תופסים כלום בשוכרם וזה ענושה בביתו 28
 ותפוס בכלי הנהגה הרבה אבל שוכר אין לו הנאה 29
 שכל שוכרים תופסים בדבר ששכרו דאין יוכלין 30
 לעשות מלאכתא אם לא שיתא ברשתת: 31
 דא 32

שש עשרה. תוספת סאה להשוותן למשאוי החסין. חייב. בשביל תפסת הא שְלֹשֶׁת קבין פטור. פירכא: במחיקתא. אני שמעתי שעוררין שהתלוה וכן כפי תשובת הגאונים אבל לרידי קשאי לי מה לי התלוי ומה לי לא התלוי ודרי שי באן נפח של לחרך ושלשת קבין וקתני פטור ולאבני נפח במשאוי דאבי מלשום ומה לי התלוי נמי שעוררין קלים הם ומחייב להו

שש עשרה שעורים חייב הא שלשת קבין פטור 1
הַרְגֵמָה אב"י במחיקתא ת"ר קב לכתף אדרבי 2
לעריבה כור לספינה שלשת כורים לבורני גדולה 3
אמר מר קב לכתף אם איתא דלא מצוי ביה בר 4
דעת הוא לשריה אמר אב"י בשקבטו לאלתר רבא 5
אמר אפילו תימא בשלא חבטו לאלתר לא צריקא 6
אלא לאגרא יחידא רב אשי אמר הוא סבור חולשא 7
הוא דנקיט ליה כור לספינה שלשת בורין לבורני 8
גדולה אמר רב פפא ש"מ סתם ספינות פירות תלתין 9
בורין למאי נפקא מניה למקח וממכר: **מתני' כל** 10
האומנין נשכרין שוכרין ויכולין שאמרו טול את שוקד 11
והבא מעות שומר הנם שומר וי ואשמור לך שומר 12
המשכונן שומר שוכר וי יהודה אומר הלהוהו מעות 13
שומר הנם הלהוהו פירות שומר שוכר אפא 14
אומר רשאי אדם להשפיר משכונן של עני להיות 15
פוסק והולך עליו מפני שהוא כמשוכב אבידה: **גמ'** 16
למא מתניתין דלא פרבי מאיר דתניא שוכר פיצד 17
משלם רבי מאיר אומר בשומר הנם ר' יהודה אומר 18
בשומר שוכר אפילו תימא רבי מאיר בהתיא הנאה 19
דקא שביק פולג עלמא ואגרי ליה לרדיה חזי עליוהי 20
שומר שוכר אי הכי שוכר נמי בהתיא הנאה דקא 21
שביק פולג עלמא ומוגר ליה לרדיה חזי עליוהי 22
שומר שוכר אלא אפילו תימא ר' מאיר בהתיא הנאה 23
דקא יחייב ליה טפי פורתא חזי עליוהי שומר שוכר 24
שוכר נמי מי לא עסקין דקא משוי ליה טפי פורתא 25
אלא אפילו תימא ר"מ בהתיא הנאה דתפיס ליה אנגריה דלא בעי למיעל ולמפיק אוזו 26
חזי עליוהי ש"ש איבעית אימא כדמתחילף רבה בר אבוה ותני שוכר פיצד משלם ר' מאיר 27
אומר בשומר שוכר רבי יהודה אומר בשומר הנם: וכולן שאמרו טול את שוקד והבא מעות 28
שומר הנם: תנן התם אמר לו שואל שלח ושלחה ומתה חייב וכן בשעה שפחזורה אמר 29
פרסם בר פפא אמר רב חסדא לא שנו אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה אבל לאחר ימי 30
שואילתה פטור מתיב רב נחמן בר פפא וכולן שאמרו טול את שוקד והבא מעות שומר הנם 31
הא 32

לא שוכר שמירה הוא נוטל אלא שוכר פעולה: דקא יחייב ליה טפי פורתא. שאי אפשר לצמצם שוכר קבלנות שוכר פעולה שאי יטול יותר. מי לא עסקין דקא משוי ליה. אוזיל משאר משכירי בהמה מי לא אמר רבי מאיר נמי דחזי שומר הנם: משני. לישנא דמוזיל ומשכיר בשנהו כמו (סוכה ד"א) אשוי ויניי (לעיל ד' ב) וישן לבריה: **ואיבעית אימא.** אי נמי דין אפון לשוכר קא מתוקמא מתני' כרבי מאיר כדמתחילף וכו' ומזהיר לאוקמא בר' מאיר משום דסתם משנה ר"מ: תנן. חתם. לקמן בפרק השואל (ד' ע"ח) אמר לו השואל שלח אותה ל ביד עבדך או שלוחך: ושלחה ופתה. בדרכה בדרך קודם שתיקנס לביתה: חייב. באונסים שמשענה שמשכרה לשלוהו במצות השואל נתחייב השואל באונסין ונאם לא אמר לו שלח אלא המשאיל שלחה לו זה השאילני פרתך אמר לו הן ועמד ושלחה ומתה בדרך פטור: וכן בשעה שפחזרה. אם מסרה השואל ליד השליח להשיבה כבלעה ולא אמר המשאיל שלחה לי ביד פלוני ומתה חייב דלא קמה ברשותיה דמשאיל: לא שנו. שהשואל חייב בה עד שתבא ליד המשאיל: אלא שהחזירה בתוך ימי שאילתה. שאיל השאילני עד אמר פלוני ותחזירה בתוך הזמן דהקם אבתי לא כליא שאלה עד דאתאי ליד בעליה: אבל לאחר ימי שאילתה פטור. ואפילו בביתו של שואל מתה משכנו והימים אינו שואל עליה: וכולן שאמרו

הא

[דף נ"ט ע"א]

נישמוענה מן הדא: "והיו לך לאות" – מי שצריכין אות. וצאו שבתות וימים טובים שחן גופן אות. ולא כבר פתיב "מימים ומימה". לית לך אלא פיי דאמר רבי יוחנן: כל מלה דלא מהנרא מסמכין ליה מן אתרין סגין.

נשים מניין? "ולמדתם אתם את בניכם" – ולא בנותיכם. התיב בתורה – תיב בתפלין. נשים שאין תיבות בתורה – אין תיבות בתפלין. התיבון, הרי מיכל בת שאול היתה לובשת תפלין! אשת יונה היתה עולה לרגל! ולא מהו בידם חכמים. רבי יוחנן בשם רבי אבהו: אשתו של יונה היא שבה. מיכל בת שאול מהו ביה חכמים.

הוון בעיי מימר, על דעתון דרבנן אין מהוור, על דעתיה דרבנן גמליאל מהוור.

אמר רבי ירמיה בשם רבי שמואל: שיערו לומר, עד מקום שנגהו של ראש מחזיק. וכמה מחזיק? שתים!

מעשה אפילו בחול? אמר רבי חגי: אין בעי מיהב יהבי.

אמר רבי זריקא: אסקרי רב המנונא, עד מקום שמהו של התינוק רופף. תמן תנינן, על תרגול שנסקל בירושלם שהרג את הנפש, ראה ראשו של תינוק רופף, הלך ונקרו. אמר רבי יוסי: ביני מתניתין, ובלבד על ידי שנים. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי אחא: ואפילו שנים שנים.

הוון בעיי מימר, על דעתהון דרבנן – אין מהוור.

על דעתיה דרבי אחא – מהוור.

ויביאם בידו! מוטב להביאם דרו מלבוש ולא דרו משאוי.

[דף נ"ט ע"ב]

מוטב לדחות את השבת פעם אחת ולא שני פעמים.

תני, אחד האיש ואחד האשה. הוון בעיי מימר, מאן דמר מהוור היא, ניהא מאן דמר אינו מהוור לא יהא מהוור אצל האיש, ויהא מהוור אצל האשה.

אמר רבי לעזר: מאן תנא אשה רבן גמליאל, דתני, טבי עבד רבן גמליאל הוה נותן תפלין ולא מחו בידו חכמים, וכא מחו בידו! הוא עבד היא אשה.

במה דברים אמורים? בישנות, אבל בתדשות – מותר, למה? ישנות בדוקות, ותדשות אין בדוקות. תני, תפלין צריך לבדוקן אחת לשנים עשר חדש; דברי רבי. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אינן צריכות בדיקה. הלל תנן אומר: אלו מאבי אפא הן.

מצא שנים שלשה צבתין – בודק זוג ראשון מצבת ראשון. וכן בשני וכן בשלישי. יצחק בן אלעזר שאל: אחד חזקה לכלם או כל אחד ואחד בפני עצמו? אין תימר אחד חזקה לכלן – בודק זוג ראשון מצבת ראשון, אין תימר כל אחד ואחד חזקה בפני עצמו – בודק שלשה זוגות מכל צבת וצבת: ובספנה מכסן והולך לו. אם הוה עונת גשמים – הרי זה מעטף בעור ומכסן.

רבי אחא בשם רבי בא: הדיא דתימר ברה, אבל בקשה כמישאי הווא, בשתייה המקום מנדרן אבל לא היה המקום מנדרן – לא בדיא.

הלכה ב' מתני' – רבי שמעון אומר: נותנו לחברו וחברו לחברו עד שהוא מגיע לחצר החיצונה.

[דף ס' ע"א]

וכן בנו, נותן לחברו וחברו לחברו אפלו הן מאה.

רבי יהודה אומר: נותן אדם חבית לחברו וחברו לחברו אפלו חוץ לתחום. אמרו לו: לא תהליך זו יותר מרגלי בעליה.

גמרא – רבי אליעזר ורבי אבדימי תרווייהו בשם רבי מנא, חד אומר: בתינוק של ספנה. מוטיב ליה חבראי: אם בתינוק של ספנה יביאו בידו! אומר ליה: ביכול להביאו דרוך היתר.

ריש לקיש בשם לוי: סוכיא במערה מכד לכד היא מתניתין. דלא בן, רבי יהודה פדעתייה, דרבי יהודה אומר: משקה טופח:

הלכה ג' מתני' – הקורא בספר על האסקפה ונתגלגל הספר מידי גוללו אצלו.

היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידי, עד שלא הגיע לעשרה טפחים – גוללו אצלו, ומשהגיע לעזרה – הופכו על הפתב.

רבי יהודה אומר: אפילו אינו מסלק מן הארץ אלא מלא החוט – גוללו אצלו. רבי שמעון אומר: אפילו בארץ עצמה – גוללו אצלו, שאין דבר משום שבות עומד בפני כתבי הקדש:

[דף ס' ע"ב]

גמרא – מתניתין באסקפה מתרת, אבל חוץ לאסקפה – אסורה.

תפתר, שהיה יושב וקורא בו מבעוד יום ושכח והוציאו:

עד שלא הגיע לעשרה טפחים – גוללו אצלו, משנהגיע לעשרה טפחים – אסור. רבי יעקב בר אהא בשם רבי יסא: דרבי יודה היא דאמר אסור להשתמש באויר עשרה טפחים:

משנהגיע לעשרה טפחים הופכו על הכתב – למה? שלא יתבזה הכתב. ואתיא כדמר רבי אהא רבי שמואל בר נחמן: ספר שאין עליו מפה – הופכו על הכתב, שלא יתבזה הכתב:

רבי יודה אומר אפילו אינו מסלק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו – מחלפה שיטתיה דרבי יודה, תמן הוא אומר אסור להשתמש באויר עשרה, וכא אמר הכין! אמר רבי יוחנן: לית כאן רבי יודה אלא רבי מאיר, דברי חכמים.

רבי יוסי אומר בשם רבי יוחנן: לא סוף דבר ספר אלא אפילו פסוקיא:

הלכה ד' מתני' – זיו שלפני החלון נותנין עליו ונוטלין ממנו בשבת.

גמרא – לא אמר אלא אחת, אבל שתים – אסור, שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת,

בשאינו בקו רחב ארבעה, אבל יש בקו רחב ארבעה, הדין דמר רבי אהא בשם רבי יוחנן: זיון וכתלים שגבוהין עשרה ורחבין ארבעה – מתר לקאן ולקאן, ובלבד שלא יחליף:

הלכה ה' מתני' – עומד אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד.

[דף ס"א ע"א]

ובלבד שלא יוציא חוץ לארבע אמות.

לא יעמד אדם ברשות היחיד וישתיין ברשות הרבים, ברשות הרבים וישתיין ברשות היחיד, וכן לא ירוק. רבי יהודה אומר: אף מי שנתלש רקו מפיו, לא יהלך ארבע אמות עד שירוק.

גמרא – לא סוף דבר עומד ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים, ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד, ובלבד שלא יוציא חוץ לארבע אמות. אמר רב: מתניתין אמרה בן – 'לא יעמד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד אלא אם בן עשה לו מהיצה גבוהה עשרה טפחים, דברי רבי מאיר

רב אמר: בפיתה. רבי יוחנן אמר: בפיתה. דלא בן, רבי יודה כדעתיה, דאמר: משקה מופח הבור. לא סוף דבר עומד ברשות היחיד ומשתין ברשות הרבים, אלא אפילו עומד ברשות הרבים ומשתין ברשות היחיד, וכן מתנגלגליו ויורדין לרשות היחיד – אסור.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: לא סוף דבר עומד ברשות הרבים ומשתין ברשות היחיד, אלא אפילו עומד ברשות היחיד ומשתין ברשות היחיד, ומתנגלגליו ויורדין לרשות הרבים – אסור. אמר רבי יסא: הדין אמרה, סילון העומד ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, אין שופכין לתוכו מים שמתנגלגליו ויורדין:

הלכה ו' מתני' – לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים, ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד, אלא אם בן הכנים ראשו ורבו למקום שהוא שותה.

וכן בגת.

קולט אדם מן המזחלה למטה מעשרה טפחים מן הצנור ומכל מקום שותה:

גמרא – ניהא ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים, ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד – אין פיו למעלה מעשרה טפחים. שניא היא שמתנגלגליו ויורדין.

תני, גמל שראשו ורבו מבפנים מלעיטין אותו מבפנים, מבחוץ מלעיטין אותו מבחוץ. ניהא, מבפנים מלעיטין אותו מבפנים, מבחוץ מלעיטין אותו מבחוץ, אין פיו

[דף ס"א ע"ב]

למעלה מעשרה טפחים.

רבי יוסי בי רבי בון מחלפה שמועתיה. לא כן אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי חנינה, שכל שלשה ושלשה שהן סמוכין למהיצה כמהיצה! תפתר, ביוצא הוין לשלשה שאין בו רחב ארבעה.

נעץ קנה והקיפו מהיצה וזרק מרשות הרבים לתוכו. רבי יצחק בן אלעזר אומר: במחלקת.

התיב רבי יודן: והתנינן, היתה עומדת בראש חגג וזרקו לה פיון שהגיע לאויר חגג – הרי זו מגרשת.

אמר רבי אלעזר: מתניתין אמרה, בנג שיש לו מעקה, והוא שיירד לאויר מעקה, ושאין לו מעקה שיירד לאויר שלשה, שהן סמוכין לנג, שכל שלשה סמוכין לנג – בנג הן.

אמר רבי היה: וכן בגת לענין מעשר.

רבי יהודה אומר: ורבי מאיר היא! דאמר: את רואה את הכתל בנמום.

רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר: דברי הכל במשתפע עשרה טפחים מתוך שלשה.

רבי יוסי בעי: אם במשתפע עשרה טפחים לא מתוך שלשה בנג הן? מה הן תמן, שאינו צריך ניהא, את אמר עד שיניח, כאן שצריך ניהא לא כל שבין!

אמר רבי חנינא קומי רבי מנא: מפל מקום לא נח! אמר ליה: מפיון שאין בו רחב ד' אפילו נח כאלו לא נח.

הלכה ז' מתני' – בור ברשות הרבים וחוליתו גבוהה עשרה טפחים, חלון שעל גביו – כמלין ממונו בשבת. אשפות ברשות הרבים

[דף ס"ב ע"א]

גבוה עשרה טפחים, חלון שעל גבה – שופכין לתוכה מים בשבת:

גמרא – אין את רואה עמוק בגבה. שאין בפיו רחב ארבעה.

עד פדון בסתום, הנה מפלג? רב ושמואל, חד אמר: נותן נסר. וחד אמר: נועץ קנה. ולא ידעינן מאן מר דא ומאן מר דא,

מן מה דתני שמואל: למעלה מעשרה שבות הוא, דין אמר: נותן נסר.

היו שנים, תרין אמורין, חד אמר: עשרה. וחורן אמר: ארבעה.

מתיב מאן דמר עשרה למאן דמר ארבע: לא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת? אמר ליה? רשות הרבים מבטלת:

הלכה ה' מתני' – אילן שהוא מיסב על הארץ, אם אין נופו גבוה מן הארץ שלשה מפקחים – מטלטלין תהתיין.

שרשיו גבוהין מהארץ שלשה מפקחים – לא ישב עליהן.

הדלת שבמקצה והחדקין שבפרצה, ומחצלת – אין נועלין בהן, אלא אם כן היו גבוהין מן הארץ.

גמרא – ובלבד שלא יהו בו יותר מבית סאתים, ולא יהו מחיצות גבוהות עשרה, ולא יהו פרוצות יותר מעשר, ולא יהא עומד כנגד עומד ופרויץ כנגד פרויץ.

רבי אחא בשם רב: אסור לתלש שרשי זמורה בשבת.

היא שרשי אילן היא שרשי כרוב.

וגבוהין שלשה אכל אין גבוהין שלשה כארץ הם.

מתניתין

[דף ס"ב ע"ב]

בשאינו להן צירוף, אבל יש להן צירוף, הדיא היא דתני: דלת גודרת, מחצלת גודרת, כנקילון גודר. הותה ונועל בשבת ואין צריך לומר ביום טוב. מחצלת הקשורה ותלויה בשבת – הותה ונועל בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב.

הלכה ט' מתני' – לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים,

ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה מפקחים; דברי רבי מאיר.

אמרו לו: מעשה בשוק של פטמין שהיה בירושלם, היו נועלין ומניחין את הפתח בחלון שעל גבי הפתח. רבי יוסה אומר: שוק של צמרין היה.

גמרא – רבי אחא רבי הננה בשם כהנא: אין הלכה ברבי יודה.

רבי אבא בר פפי בעי: למה עבד רבי מאיר את הכתל כגמום בנקוב. אין תימר בגמום, אפילו למעלה מעשרה מתר. אין תימר בנקוב, אפילו למטה מעשרה – אסור.

פתח גנות שיש להן בית שער מבפנים – פותח ונועל מבפנים. מבחוץ – פותח ונועל מבחוץ. מיבן ומיבן פותח ונועל, מיבן ומיבן, לא מיבן ולא מיבן – הרי זה נוטל את המפתח, ופותח ונועל ומניחו במקומו.

במה דברים אמורים? בזמן שהמנעול למעלה מעשרה מפהים, אבל אם היה המנעול למטה מעשרה מפהים – הרי זה נוטל את המפתח מתוך האסקפה ופותח ונועל ומניחו במקומו, דברי רבי מאיר. והכמים אומרים: אף על פי שהמנעול למעלה מעשרה מפהים. אבל אם היה המנעול למטה מעשרה מפהים, מביא המפתח מערב שבת, ופותח ונכנס, ומטלטלו בתוך הבית, ונועל, ונותנו בחזר למעלה מן המשקוף. אם היה החזר של ארבעה מפהים – אסור, שאין משתמשין מרשות לרשות דרך רשות.

[דף ס"ג ע"א]

הדא אמרה בגמום עבד לה רבי יודה.

ניחא מבפנים צריך בית שער. מבחוץ צריך בית שער?

לא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת!

הלכה י' מתני' – נגר שיש בראשו קלוסטרא, רבי אליעזר אומר, ורבי יוסי מתיר.

אמר רבי אליעזר: מעשה בכנסת שבטבריא שהיו נוהגין בו הטר, עד שבא רבן גמליאל והזקנים ואסרו להן. רבי יוסי אומר: אסור נהגו בה. בא רבן גמליאל והזקנים והתירו להן;

נגר הנגר, נועלים בו במקדש, אבל לא במדינה.

והמנה, כאן וכאן אסור. רבי יהודה אומר: המנה מתר במקדש, והנגר במדינה.

גמרא – אמר רבי יוסי ברבי: בדברי מי שמתיר עושה הנגר טפל לקלוסטרא, בדברי האוסר עושה הקלוסטרא טפל לנגר.

אי זהו נגר? אמר רבי יוחנן: קשור אף על פי שאינו תלוי. אמר רבי יוחנן: משכני הילפיי והראני של בית רבי קשור אף על פי שאינו תלוי.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲתֵיָא דִּיהִידְאָה דְהִכָּא בְּסֵתְמָא דִּתְמֹן, וּדִיהִידְאָה דִּתְמֹן בְּסֵתְמָא דְהִכָּא.

רַבִּי יוֹסֵה בְּעֵי קוֹמֵי רַבִּי יְרֵמְיָה: הֵיךְ עֹבְדִין עוֹבְדָא? אָמַר לֵיהּ: מִן דְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מִשְׁכְּנֵי הִילְפֵי וְהִרְאֵנִי שָׁל בֵּית רַבִּי קִשּׁוּר אַף עַל פִּי שְׂאִינֹו תְלוּי, הִדָּא אָמְרָה בְּרַבִּי יְהוּדָה עֹבְדִין, עַד שֶׁיְהִיָּא קִשּׁוּר בְּדֻלַּת.

רַבִּי יִצְחָי חֲמוּי דְרַבִּי אֲמִי: עַד שֶׁיְהִיָּא קִשּׁוּר בְּדֻלַּת בְּדָבָר שֶׁיְכוּל לְהַעֲמִידוּ. נִגְרָה, הִדָּא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר קִטְר בְּגִמִּי, נִשְׁמַט אֶסוּר. נִקְמוּ, רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבְּנָן:

[דף ס"ג ע"ב]

מִדְדָהּוּ בְּרֵאשֵׁי אֲצַבְעוֹתָיו.

רַבִּי בָּא בַר בַּהֲנָא, רַבִּי הֵיָא בַר אֲשֵׁי בְּשֵׁם רַב: הִלְכָה בְּרַבִּי יוֹסֵי:

הִלְכָה יָא מִתְנִי' – מִחְזִירִין צִיר הִתְחַתּוֹן בַּמְקֻדָּשׁ אֲכָל לֹא בַּמְדִינָה. הָעֲלִיז, כָּאן וְכָאן אֶסוּר.

מִחְזִירִין רְטִיָּה בַּמְקֻדָּשׁ אֲכָל לֹא בַּמְדִינָה, אִם בַּתְּחִלָּה, כָּאן וְכָאן אֶסוּר:

גְּמָרָא – אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן: לֹא כָּל שָׁבוֹת הִתִּירוּ בַּמְקֻדָּשׁ.

תְּנִי, לֹא יִקְנֵה אָדָם אֶת הָאִסְפְּלָנִית שְׁלֹא יָבֹוא לְיַדֵּי מְרוּתָהּ, וְהִמְכֹורָהּ בַּשָּׁבֶת חֵיב הַטָּאָת.

וְהִתְנִי, הִתְחִלְקָה מִפְּטוֹן מִחְזִירָה מִלְמַעְלָן, הִתְחִלְקָה מִלְמַעְלָה מִחְזִירָה מִלְמַטָּה, מִגְּלָה מְקַצֵּת אִסְפְּלָנִית מִיַּפְן וּמִקְנָהּ הַמְּכֹוֶה מִיַּפְן, וּמִגְּלָה מְקַצֵּת אִסְפְּלָנִית מִיַּפְן וּמִקְנָהּ הַמְּכֹוֶה מִיַּפְן, אֲכָל לֹא יִקְנֵה אֶת הָאִסְפְּלָנִית, שְׁלֹא יָבֹוא לְיַדֵּי מְרוּתָהּ, וְהִמְכֹורָהּ בַּשָּׁבֶת – חֵיב הַטָּאָת.

תְּנִי, רְטִיָּה שֶׁתִּפְחָה – מִחְזִירִין אוֹתָהּ בַּשָּׁבֶת. רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אַחָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי: וְהִיא שֶׁתִּפְחָה כְּנֶגֶד הַמְּכֹוֶה, וְהִתְנִי, הִתְחִלְקָה מִלְמַטָּן מִחְזִירָה מִלְמַעְלָן. הִתְחִלְקָה מִלְמַעְלָן מִחְזִירָה מִלְמַטָּן, וּבִלְבָד שְׁלֹא תִצָּא רְשׁוּת כָּל אוֹתָהּ הַמְּכֹוֶה.

רַבִּי יוֹסֵי בִּי רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹסֵי: מִכָּה שְׁנַתְרַפָּאת – נוֹתְנִין עֲלֶיהָ רְטִיָּה שְׂאִינֹו אֱלֹא בְּמִשְׁמְרָהּ. רַבִּי בּוֹן בְּשֵׁם רַבְּנָן דִּתְמֹן: נוֹתְנִין רְטִיָּה עַל גְּבִי מִכָּה בַּשָּׁבֶת, שְׂאִינֹו אֱלֹא בְּמִשְׁמְרָהּ. אָמַר רַבִּי תַנְהוּמָא: חוּץ מִעֲלֵי גְּפָנִים שֶׁהֵן לְרַפּוּאָה.

אמר רבי הונא: תדא פואתה גפר טב היא סגין, כד אית בה תמושה או שבקעה או תשעה קורין ובלבד דלא יתן מווי.

אין קורין פסוק על גבי מכה בשם, ויהיו דקרא על יברוחא – אסור. "בוא וקרא פסוק זה על בני שהוא מתבעת, תן עליו ספר או תפלין בשביל שישן" – אסור.

והתני 'אומרים היו שיר של פגעים בירושלם! אמר רבי יודן: כהן עד שלא נפגע וכאן משנפגע. אי זהו שיר פגעים: מה רבו צרי" וכל המזמור "יושב בסתר עליון", עד "כי אתה ה' מוחסי".

הלכה יב מתני' – קושריין נימין במקדש אבל לא במדינה, אם בתחלה – כהן וכאן אסור, חותכין ובלת במקדש אבל לא במדינה, אם בכלי – כהן וכאן אסור:

[דף ס"ד ע"א]

גמרא – אמר רבי יוסי בי רבי בון: דרבי שמעון בן אלעזר היא, דתני רבי שמעון בן אלעזר: נימא שבכנור שנפסקה וקשרה היא אינה משמעת את הקול, אלא משלשל מלמעלן וענב מלמטה. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר: הכהנים והלוים וישראל וכלי שיר מעפכין את הקרבן:

חותכין ובלת במקדש אבל לא במדינה. תמן תנינן, חתיכת יבלתו אין דוחין, והכא את אמר הכין? רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדת: מפני קלקול פיסות. אמר רבי: והן שהפיסו.

אמר רבן שמעון בן לקיש בשם לוי: סיכיה, בין בנפרכת בין בשאינה נפרכת.

רבי שמעון בן יקים אמר: כהן בלחה כהן ביבשה.

רבי יוסי בן חנינא אמר: כהן ביד כהן בכלי.

אתיא דרבי שמעון בן יקים כבר קפרא, ודרבי יוסי בן חנינא פרבי יוחנן, דתני, כל המקלקלין פטורין חוץ ממבועיר והעושה חבורה. בר קפרא אמר: אפלו אינו צריך לדם אינו צריך לאפר. אמר רבי יוחנן: והוא שיהא צריך לדם או לאפר.

רבי אחא רבי חנינא בשם רבי יוחנן: כהן וכאן בלחה אנו קיימין, והוא שיהא צריך לדם:

הלכה יג מתני' – כהן שלקה באצבעו – כורד עליו גמי במקדש, אבל לא במדינה. אם לחוציא דם – כהן וכאן אסור.

בוזקין מלח על גבי הכבש בשביל שלא יחליק.

וממלין מבור הגולה בגלגל בשבת מבור הגדול, ומבאר תוך כיום טוב:

גמרא – יהודה רבי אמר: לא שנו אלא גמי, אבל לא בניגיון אסור, מפני יתור בגדים. סברין מימר יתור בגדים כחפור בגדים. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא: דרבי חנינא, דאמר רבי חנינא: בלבד שלא יחזין בינו לבין בגד, ולא בין בגד לבגד.

על דעתיה דרבי חנינא, אי זהו יתור בגדים? שתי פתנות, שתי מצנפות, שני מכנסים, שני אבנטים. כהן שלקה באצבעו וכרף עליה אבנט, כל שם אבנט פסול, או אינו פסול אלא מלבוש?

תני,

[דף ס"ד ע"ב]

מעלין בדיובי . ומוסיפין בערק להולח בשבת .

מעלין בדיוביט – משתמחה . מוסיפין בערק, אית דבעי מימר עוררה , אית דבעי מימר קוקניתה. חצר שירדו בה גשמים והיה בה בית-אבל או בית-משתה – הרי זה נוטל את האבן ומוריד, ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שעושה בחול.

תני, אין ממלין בעדשה בשבת, אם כהם על החבל או על המשיחה מתיר:

ממלין מבור הגולה בגלגל בשבת מבור הגדול ומבור תוך כיום טוב. מפני מה ממלין מבור תוך בגלגל כיום טוב? אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה חנו על אותה הבאר והתנו עמהן נביאים שיהו ממלין מבור תוך בגלגל כיום טוב. לא כל הבארות תוך התירו, אלא אותה הבאר שחנו עליה בלבד. היה מה דאת אמר תפון, מה שהתר התר, וכא מה שהתר התר.

הלכה יד מתני' – שרץ שנמצא במקדש, כהן מוציא בהמינו, שלא לשהות את הפמא, דברי רבי יוחנן בן ברוקא.

רבי יהודה אומר: בצבת של עין, שלא להרבות את הפמא.

מהיכן מוציאים אותו, מן החיכל ומן האולם ומבין האולם ולמזבחה, דברי רבי שמעון בן גנם. רבי עקיבא אומר, מקום שחיבין על זדונו כרת ועל שנגנתו הטאת, משם מוציאים אותו, ושאר כל המקומות כופין עליו פסקתה.

רבי שמעון אומר, מקום שהתירו לך חכמים, משלך נתנו לך, שלא התירו לך אלא משום שבות.

[דף ס"ה ע"א]

גמרא – אמר לו רבי יוחנן בן ברוקה: לא נמצאת משהא בטמאה? אמר לו: לא נמצאת מרבה בטמאה. אמר לו: מוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידי, ממצות לא תעשה שבאת לפניו.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אתיא אילין פלוגתא פאילין פלוגתא.

דתנינן תמן, ביצד מפרישין חלה בטמאה ביום טוב? רבי אלעזר אומר: לא תקרא לה שם עד שתאפה. בן בתירה אומר: תטיל לצונן.

אמר לו רבי יהושע: לא נמצאת בשורף קדשים ביום טוב? אמר לו רבי אליעזר: מאליהן הן נשרפין. אמר לו רבי יהושע: לא נמצאת עובר על לא יראה ולא ימצא? אמר לו: מוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידי, ממצות לא תעשה שבאת לפניו.

תמן תנינן, הנתנין במתן אחת שנתערכו בנתנין מתנה אחת – ינתנו במתנה אחת. מתן ארבע במתן ארבע – ינתנו מתן ארבע.

מתן ארבע במתן אחת, רבי אליעזר אומר: ינתנו מתן ארבע. רבי יהושע אומר: ינתנו מתן אחת. אמר לו רבי אליעזר: לא נמצאת עובר על "בל תגרע"? אמר לו רבי יהושע: לא נמצא עובר על "בל תוסיף"? אמר לו: מוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידי, ממצות לא תעשה שבאת לידי.

תמן תנינן, הכנים ראשו ונתן על תנוף אונן ידו, ונתן על ביהו ידו ורגלו וכו'.

מחלפה שיטת רבי יהודה, תמן הוא אומר: אסור להערים, וכא אומר מתר.

תמן, שפא יכנים ראשו ורבו ויהא ענוש כרת, ברם הכא משום מכנים פלים טמאים בשבת.

מחלפה שיטה דרבנן, תמן אמרין מתר להערים, וכא אמרין אסור להערים.

תָּמֹן דְּלֹא יִסְאָבְתִיהּ תִּלְתָּא זִימְנִין, בְּרַם הֲכָא טְמָאָה יִדְעָה מִבְּפָנִים הִיא. וְאַפְשָׁר לָהּ לְצִאת בְּלֹא שְׁהוּת בְּלֹא טְמָאָה? אָמַר לוֹ: מוּטָב לוֹ לְעִבּוֹר עַל מְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שְׂלֵא בְּאֵת לְיָדוֹ, מִמְצוֹת לֹא תַעֲשֶׂה שְׂבָאָת לְפָנָיו.

הוֹצִיא מִמָּקוֹם שְׁחִיבִין עָלָיו פֶּרֶת, וְנָפַל לְמָקוֹם שְׂאִין חִיבִין עָלָיו פֶּרֶת,

[דף ס"ה ע"ב]

בְּכַר נִרְאִית לְצִאת, מְצִאתָ אַחַר בְּצִדוֹ מוֹצִיא אֶת שְׁנֵיהֶם אוֹ אֵינוֹ מוֹצִיא אֶלָּא אֶת שְׁנִירָאָה לְצִאת? הוּא הִיָּה אוֹמַר צְבַת בְּצַבַת עֶבֶד. צְבַתָּא קִדְמִיתָא מַה הָווּת? בְּרִיָּה הָווּת! אָמַר רַבִּי חֲנִינָא קוּמִי רַבִּי מְנַא: וּמַה אֶתְּ אָמַר לָהּ? מְצַבְתָּא אַחַת לְמָדוּ בַּמָּה צְבוֹתוֹת, וְכָא מוֹשְׁבִיתָה אַחַת לְמָדוּ בַּמָּה שְׁבִיתוֹת:

הֲדָרֵן עַלְךָ הַמוֹצֵא תְּפִילִין וְסִלְקָא לָהּ מִסְכַּת עֲרוּבִין

הֲדָרֵן עַלְךָ מִסְכַּת עֲרוּבִין, וְהֲדָרֵן עָלָן. דַּעְתָּא עַלְךָ מִסְכַּת עֲרוּבִין, וְדַעְתָּהּ עָלָן. לֹא נִתְנָשִׂי מִנָּה מִסְכַּת עֲרוּבִין, וְלֹא תִתְנָשִׂי מִנּוּ. לֹא בַעֲלָמָא הֲדִין וְלֹא בַעֲלָמָא דְאַתִּי: (ג' פְּעֻמִּים)

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּהֵא תוֹרְתְךָ אֲמִנּוּתֵנוּ בְּעוֹלָם הָיָה, וְתֵהֵא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא. חֲנִינָא בַר פֶּסְא, רַמִּי בַר פֶּסְא, נַחֲמָן בַר פֶּסְא, אַחֵאי בַר פֶּסְא, אֲבָא מְרִי בַר פֶּסְא, רַבְרַם בַר פֶּסְא, רַבִּישׁ בַר פֶּסְא, סוּרְקָב בַר פֶּסְא, אֲדָא בַר פֶּסְא, דְּרוּ בַר פֶּסְא: הַעֲרֵב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דְּבָרֵי תוֹרְתְךָ בְּפִינוּ וּבְסִפּוּיֹת עִמָּהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל, וְנִהְיֶה בְּלֵנוּ אֲנַחְנוּ וְצִאֲצֵאֵינוּ וְצִאֲצֵאֵי עִמָּהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּלֵנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרְתְךָ: מֵאִיבֵי תַחֲכֻמֵי מְצוֹתְךָ, מִי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻסְךָ, לְמַעַן לֹא אֲבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֲשַׁבַח בְּסוּדִיךָ, מִי בָּם חִייתֵנִי: בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ, לְמוֹדֵי חֻסְךָ: אָמֵן אָמֵן סְלָה וְעִד:

מִדְּוִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאַלְהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשְׂמִתָּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְבָּר, וְלֹא שְׂמִתָּ חֻלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרִיבוֹת. שְׂאֵנוּ מְשִׁימִים וְהֵם מְשִׁימִים, אֲנוּ מְשִׁימִים לְדְבָרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשִׁימִים לְדְבָרִים בְּטָלִים. אֲנוּ עֹמְלִים וְהֵם עֹמְלִים, אֲנוּ עֹמְלִים וּמְקַבְּלִים שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים, אֲנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לְבָאָר שְׁחַת, שְׂנֵאָמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לְבָאָר שְׁחַת, אֲנִשֵׁי דְמִים וּמְרָמָה לֹא יִחַצוּ יְמֵיהֶם, וְאֵנִי אֲבִטָּח בְּךָ.

יְהִי רַצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי, בְּשֵׁם שְׁעוֹרֵתֵנִי לְסִיִּים מִסְכַּת עֲרוּבִין, מִן תַּעֲרֹנִי לְהַתְחִיל מִסְכַּתוֹת וּסְפָרִים אַחֵרִים וּלְסִימָם, לְלָמוּד וּלְלָמוּד לְשִׁמוּר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַבֵּל אֶת כָּל דְּבָרֵי תְּלָמוּד תוֹרְתְךָ בְּאַהֲבָה, וְזִכּוֹת כָּל הַתְּנָאִים וְאַמְנוּנָאִים וְתְּלָמוּדֵי חֻכְמִים, וְעִמּוּד לִי וְלוֹרְעֵי, שְׂלֵא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי יוֹרְעֵי וְזוֹרְעֵי עַד עוֹלָם. וְתַתְּקִים בִּי בְּהַתְּחַלְקָה תִּנְחָה אֶתְךָ, בְּשִׁבְכָהּ תִּשְׁמַר עָלֶיךָ, וְהַקְּיוּמָה הִיא תְּשִׁיחָה: מִי בִי יְרַבּוּ יְמֵיךָ, וְיִוְסִיפוּ לָךְ שְׁנוֹת חַיִּים: אֲדָרָךְ יְמִים בְּיַמֵּינָהּ, בְּשִׂמְחָה עֶשֶׂר וּבְכּוֹד: יְיָ עוֹ לְעַמּוֹ יִתֵּן, יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם:

מִסְכַּת סַנְהֶדְרִין פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז, א אמר רבן שמעון בן גמליאל: בראשונה לא היו חותמים על כתבת נשים כשרות, אלא כהנים או לויים או ישראלים המשיאין לכהנה. אמר רבי יוסי: בראשונה לא היה מחלקת בישראל, בית דין של שבעים ואחד שהיו בלשכת הגזית ושאר בתי דינין של עשרים ושלושה היו בעירות של ישראל, ושני בתי דינין של שלושה היו בירושלים, אחד בהר הבית ואחד בחיל, נצרך אחד מהן הלכה הולך אצל בית דין שבעירו, אין בית דין בעירו - הולך לבית דין הסמוך לעירו. אם שמעו - אמרו להם. ואם לאו - הוא והמפלא שבהן באין לבית דין שבהר הבית, אם שמעו - אמרו להם. ואם לאו - הוא והמפלא שבהן באין לבית דין שבחיל. אם שמעו - אמרו להם. ואם לאו אלו ואלו באין לבית דין הגדול שבלשכת הגזית, אף על פי שהוא שבעים ואחד, אין פחות מעשרים ושלושה, נצרך אחד מהן לצאת, רואה אם יש שם עשרים ושלושה - יוצא, ואם לאו - אינו יוצא, עד שיהו שם עשרים ושלושה. ושם היו יושבין מתמיד של שחר ועד תמיד של בין הערבים, בשבתות וימים טובים לא היו נכנסין אלא לבית המדרש שבהר הבית. נשאלה שאלה, אם שמעו - אמרו להם, אם לאו - עומדין למנין, אם רבו מטמאין - טמאו, רבו מטהרין - טהרו, ומשם הלכה רוחת בישראל. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן, הרבו מחלוקות בישראל ונעשו שתי תורות, ומשם שולחין ובודקין, כל מי שהוא חכם ועניו ושפל וירא חטא, ופרקו טוב ורוח הבריות נוחה עליו - עושין אותו דין בעירו. משנעשה דין בעירו - מעלין ומושיבין אותו בהר הבית, משם מעלין ומושיבין אותו בחיל, משם מעלין ומושיבין בלשכת הגזית, ושם יושבין ובודקין את יחסי כהונה ואת יחסי לוויה, כהן שנמצא בו פסול - לובש שחורין

ומתעטף שחורין, ושלא נמצא בו פסול - לובש לבנים ומשמש עם אחיו הכהנים. מביא עשירית האיפה משלו ועבודה בידו, ואף על פי שאין המשמר שלו. אחד כהן גדול ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו העשירית האיפה - עבודתו כשרה.

ז, ב אין דנין שני דינין ביום אחד, אפלו נואף ונואפת, אלא דנין את הראשון ואחר כך דנין את השני, אין נמנין על שני דברים כאחד, ואין נשאלין על שתי שאלות כאחד, אלא נמנין על הראשון ואחר כך נמנין על השני, ונשאלים על הראשון ואחר כך נשאלין על השניה, אין דנין אלא במקום גדול, ואין נמנין אלא במקום שמועה, אחד אומר משום שמועה, וכלם אומרים לא שמענו על זה, מנין עומד אחד אוסר ואחד מתיר, אחד מטמא ואחד מטהר, וכלן אומרים לא שמענו, מנין עומד אחד אומר משום שנים ושנים אומרים משום אחד, יפה כח אחד האומר משום שנים מכח שנים האומרים משום אחד. עשרה אומרים משום אחד - כלן אחד, ובטהרות ובטמאות - האב ובנו הרב ותלמידו - שניהם נמנין שנים. בקדוש החדש ובעבור שנה, בדיני ממונות ובדיני נפשות, אב ובנו הרב ותלמידו - שניהן נמנין אחד. ולא יהא יושב בצדו, ואפילו הוא שותק, אלא עומד והולך לו בקדוש החדש ובעבור שנה. בדיני ממונות - מתחילין מן הגדול. מפני מה בדיני נפשות מתחילין מן הצד? שלא יהא סמוך על דברי רבו.

ז, ג בדיני נפשות פותחין לזכות ואין פותחין לחובה, חוץ מן המסית. ורבי יהושע בן קרחה אומר: אף המדיח. חייבי גלויות - בית דין מחזירין אותם לזכות, שנאמר (במדבר לה): "ולא תקחו כפר לנפש רוצח", ואומר (דברים ט): "וזה דבר הרצח", רוצח רוצח לגזרה שנה, חייבי מלקיות - בית דין מחזירין אותו לזכות, שנאמר (דברים כה): "והצדיקו את הצדיק והרשיעו את

הַרְשַׁע" וגו', ואומר (דברים כה): "וְהָיָה אִם בֵּן כְּבוֹת הַרְשַׁע"; רֶשַׁע רֶשַׁע לַגְזֵרָה שָׁוָה. הַסְרִיס, וּמִי שֶׁלֹּא רָאָה לוֹ בָנִים - כְּשֶׁר לְדוֹן דִּינֵי מְמוֹנוֹת וְאֵין כְּשֶׁר לְדוֹן דִּינֵי נַפְשׁוֹת. רַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף אַף אֲכֹזְרֵי הַרְחֻמָּן. אֵין מוֹסִיפִין עַל הַדִּין בַּתְּחִלָּה, רַבִּי יְהוּדָה אומר: מוֹסִיפִין עַל הַדִּין.

ז,ד בַּתְּחִלָּה הָיוּ שְׁנַיִם, אֶחָד אוֹסֵר וְאֶחָד מְתִיר, אֶחָד מְטַמֵּא וְאֶחָד מְטַהֵר, הַאוֹסֵר וְהַמְטַמֵּא - עָלָיו לְהֵבִיא רְאִיָּה, וְכֵל הַמַּחְמִיר - עָלָיו לְהֵבִיא רְאִיָּה. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים: אַף הַמְקַל. אֵין נִזְקָקִין לְדִין אֶלָּא בְּמִקּוֹם שִׁישׁ מְכַרְיַעִין, וְאֵין מוֹשִׁיבִין אֶת הָאֲדָם אֶלָּא כְּמִדּוֹתָיו, נִסְתַּלַּק הַדִּין - אֵין רִשְׁאֵי לְהַשִּׁיב. כִּיצַד אֵין מוֹסִיפִין עַל הַדִּין בַּתְּחִלָּה? נִגְמַר דְּבָרוֹ - אֵין רִשְׁאֵי לְהַשִּׁיב. נִתֵּן לוֹ חֶבְרוֹ רְשׁוּת - רִשְׁאֵי לְהַשִּׁיב. נִסְתַּלַּק הָעֵקֶר נַעֲשֶׂה טַפְלָה עֵקֶר, לֹא יֵשִׁיב אֶת חֶבְרוֹ יִתִּיר מְשַׁלֵּשׁ תְּשׁוּבוֹת כְּדִי שֶׁלֹּא תִטְרַף דַּעְתּוֹ. אֶחָד דִּין כְּנֻגַד שְׁנַיִם וְשְׁנַיִם דִּינִין כְּנֻגַד אֶחָד, שְׁנַיִם דִּינִין כְּנֻגַד שְׁלֹשָׁה וְשְׁלֹשָׁה דִּינִין כְּנֻגַד שְׁנַיִם, אֲבָל לֹא שְׁלֹשָׁה כְּנֻגַד שְׁלֹשָׁה, וְלֹא מִהֵן וּלְמַעַלָּה, כְּדִי שֶׁלֹּא נַעֲשֶׂה בֵּית דִּין מַעֲרָב.

ז,ה בְּדִינֵי מְמוֹנוֹת אוֹמְרִין נִזְדַּקְק הַדִּין. בְּדִינֵי נַפְשׁוֹת, אֵין אוֹמְרִין נִזְדַּקְק הַדִּין. וְהַגְדוּל שְׁבַדִּינַיִם אוֹמֵר: 'נִזְדַּקְק הַדִּין', אֵין שׁוֹאֲלִין מַעֲמַד וְאֵין מְשִׁיבִין מַעֲמַד, לֹא מְגֻבֵּה וְלֹא מְרַחוּק, וְלֹא מְאַחֲזֵי הַזְקָנִים. אֵין שׁוֹאֲלִין אֶלָּא כְּעֵנִין וְאֵין מְשִׁיבִין אֶלָּא בְּמַדַּע, וְלֹא יִשְׁאֵל הַשׁוֹאֵל כְּעֵנִין יִתִּיר מְשַׁלֵּשׁ הַלְכוֹת. אֶחָד שׁוֹאֵל וְאֶחָד אוֹמֵר שֶׁלֹּא לְשׁוֹאֵל - נִזְקָקִין לְשׁוֹאֵל. וְהַשׁוֹאֵל מַעֲשֶׂה - צָרִיךְ שִׁיאֵמַר: "מַעֲשֶׂה אֲנִי שׁוֹאֵל"! וְהַשׁוֹאֵל כְּעֵנִין וְהַשׁוֹאֵל שֶׁלֹּא כְּעֵנִין - מְשִׁיבִין אֶת הַשׁוֹאֵל כְּעֵנִין. וְהַשׁוֹאֵל שֶׁלֹּא כְּעֵנִין - צָרִיךְ שִׁיאֵמַר "שֶׁלֹּא כְּעֵנִין שְׁאֵלְתִּי"; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחֻכְמַיִם אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ, שְׁכָל הַתּוֹרָה עֵנִין אֶחָד. עֵנִין וְשְׂאִינוֹ עֵנִין - נִזְקָקִין לְעֵנִין. מַעֲשֶׂה וְשְׂאִינוֹ מַעֲשֶׂה - נִזְקָקִין לְמַעֲשֶׂה. הַלְכָה

וּמְדַרְשׁ - נִזְקָקִין לְהַלְכָה. מְדַרְשׁ וְאֶגְדָּה - נִזְקָקִין לְמְדַרְשׁ. מְדַרְשׁ וְקַל וְחֹמֶר - נִזְקָקִין לְקַל וְחֹמֶר. קַל וְחֹמֶר וּגְזֵרָה שְׁוָה - נִזְקָקִין לְקַל וְחֹמֶר. חֻכְם וְתַלְמִיד - נִזְקָקִין לְחֻכְם. תַּלְמִיד וְעַם הָאָרֶץ - נִזְקָקִין לְתַלְמִיד. הָיוּ שְׁנֵיהֶם חֻכְמַיִם, וְשְׁנֵיהֶם תַּלְמִידִים, וְשְׁנֵיהֶם עַמֵּי הָאָרֶץ, שְׁתֵּי הַלְכוֹת, וְשְׁתֵּי שְׁאֵלוֹת, וְשְׁתֵּי תְשׁוּבוֹת, וְשְׁנֵי מַעֲשִׂים - הַרְשׁוֹת בֵּיד הַתְּרַגְּמָן מַעֲתָה.

כְּשֶׁהַנְּשִׂיא נִכְנָס, כָּל הָעַם עוֹמְדִים, וְהֵן יֵשְׁבוּ, עַד שֶׁאָמַר לָהֶם: שָׁבוּ! כְּשֶׁאֵב בֵּית דִּין נִכְנָס, עוֹשִׂים לוֹ שְׁתֵּי שׁוּרוֹת מִכַּאֵן וּמִכַּאֵן, עַד שֶׁנִּכְנָס וַיֵּשֶׁב בְּמִקּוּמוֹ. חֻכְם שְׁנֻכְנָס, אֶחָד עוֹמֵד וְאֶחָד יוֹשֵׁב, עַד שֶׁנִּכְנָס וַיֵּשֶׁב בְּמִקּוּמוֹ.

בְּנֵי חֻכְמַיִם וְתַלְמִידֵי חֻכְמַיִם, בְּזִמְן שֶׁהַרְבִּים צָרִיכִים לָהֶם - מְקַפְצִין אֶפְלוֹ עַל רְאֵשֵׁי הָעַם, וְאֵף עַל פִּי שְׂאֵמְרוֹ אֵין שְׁבַח לְתַלְמִיד שִׁיפְנֵס בְּאַחְרוֹנָה. יֵצֵא לְצַרְךָ - נִכְנָס וַיֵּשֶׁב בְּמִקּוּמוֹ. בְּנֵי חֻכְמַיִם תַּלְמִידֵי חֻכְמַיִם, בְּזִמְן שִׁישׁ בְּהֵם דַּעַת לְשִׁמְעַ - הוֹפְכִין אֶת פְּנֵיהֶם כְּלִפֵּי אֲבִיהֶם. אֵין בְּהֵם דַּעַת לְשִׁמְעַ - הוֹפְכִין אֶת פְּנֵיהֶם כְּלִפֵּי הָעַם. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוּק אוֹמֵר: בְּבֵית הַמִּשְׁתָּה עוֹשִׂים אוֹתָן סְנִיפִין. חֻכְם שְׁנֻכְנָס - אֵין שׁוֹאֲלִין אוֹתוֹ עַד שֶׁתִּתְּיָשֵׁב דַּעְתּוֹ. נִכְנָס וּמִצָּאֵם כְּשֶׁהֵם עוֹסְקִים בַּהֲלָכָה - לֹא יֵהָא קוֹפֵץ לְתוֹךְ דְּבַרְיֵהֶם, עַד שִׁיּוֹדַע בְּאִיזָה עֵנִין הֵן עוֹסְקִים. וְאִם עֲשֶׂה כֵּן, עַל זֶה נֹאמֵר: 'שְׁבַעָה דְּבָרִים בְּגֻלָּם'. שְׁבַע מִדּוֹת דָּרַשׁ הִלָּל לְפָנָי זְקַנֵי בְּתֵרָה: קַל וְחֹמֶר, וּגְזֵרָה שְׁוָה, וּבִגְנִין אֵב, וְכַתוּב אֶחָד, וּבִגְנִין אֵב וְשְׁנֵי כְּתוּבִים, וְכָלֵל וּפְרָט וְכָלֵל, וְכִיּוֹצֵא בּוֹ מִמְּקוֹם אַחֵר - דְּבַר הַלְּמַד מִעֵנִינוּ; אֵלוֹ שְׁבַע מִדּוֹת שְׁדַרְשׁ הִלָּל הַזְקֵן לְפָנָי זְקַנֵי בְּתֵרָה.

מִסְכַּת סְנֵהֲדָרִין פָּרָק שְׁמִינִי

ח,א כָּל סְנֵהֲדָרִין שִׁישׁ בֵּיה שְׁנַיִם יוֹדְעִים לְדַבֵּר וְכֻלָּם רְאוּיִן לְשִׁמּוּעַ - רְאוּיִם לְעִשׂוֹת סְנֵהֲדָרִין. שְׁלֹשָׁה - בֵּינוּנִית. אַרְבָּעָה - חֻכְמָה. סְנֵהֲדָרִין הֵיטָה כַּחֲצֵי גֶרֶן עֲגוּלָה,

יחידי - גזלנין וחמסנין, אלו נברא שנים על אחת כמה וכמה! דבר אחר: למה נברא יחידי? להגיד גדלתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שבחותם אחד ברא את כל העולם כלו, ומחותם אחד יצאו חותמות הרבה, שנאמר (איוב לח): "תתהפך כחמר חותם" וגו'. מפני מה אין פראופותיהן דומות זו לזו? מפני הרמאים, שלא יהא כל אחד ואחד קופץ בתוך שדה חברו, ובא על אשת איש, שנאמר (איוב לח): "וימנע מרשעים אורם" וגו'. רבי מאיר אומר: שנה מקום מראה פנים דעת וקול, מראה פנים ודעת - מפני החמסנין והגזלנין. קול - מפני הערוה.

ח, ד אדם נברא בערב שבת, ולמה נברא באחרונה? שאם תזוח דעתו עליו, אומר לו: "יתוש קדמך במעשה בראשית!" דבר אחר: כדי שיפנס למצוה מיד. דבר אחר: כדי שיפנס לסעודה מיד. משלו משל, למה הדבר דומה? למלך בשר ודם שבנה פלטרין, וחצבה, והתקין סעודה, ואחר כך זמן האורחים. וכן הוא אומר (משלי ט): "חכמת נשים בנתה ביתה חצבה עמודיה שבעה". "חכמת נשים בנתה ביתה" - זהו מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שבנה כל העולם כלו בחכמה. "חצבה עמודיה שבעה" - אלו שבעת ימי בראשית. "טבחיה טבחה מסכה יינה" - אלו ימים ונהרות ומדברות ושאר כל צרכי עולם, ואחר כך "שלחה נערוותיה תקרא" - זה אדם וחיה.

מסכת סנהדרין פרק תשיעי

ט, א רבי שמעון בן אלעזר אומר: מסייעין את העד ממקומו בשביל שתטורף דעתו עליו. רבי יוסי אומר: לא היו צריכין לומר באיזה שבוע? באיזו שנה? באיזה חודש? בכמה בחודש? אלא באיזה יום? באיזה חודש? באיזה שעה? באיזה מקום? מפירין אתם אותו? התרתם בו? במה הרגו? בסוף הרגו? במקל הרגו? על שוקיו הפהו? או

כדי שיהו רואין זה את זה. הנשיא יושב באמצע וזקנים יושבים מימינו ושמאלו. אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק: כשהיה רבן גמליאל יושב בבית דין ביבנה, אבא יושב בימינו וזקנים משמאלו, מפני מה אחד יושב מימינו של זקן? מפני כבודו של זקן! שלש שורות של תלמידי חכמים יושבים לפניהם, גדולים בראשונה ושניים בשניה, ושלישים בשלישית, מכאן ואילך לא היה שם סדר אלא כל הקדם את חברו לתוך ארבע אמות - זכה. שוטרי הדינים והנדון, והעדים, זוממיהם וזוממי זוממיהם - עומדין משורה החיצונה ולעם, ולא היו צריכים לידע איזהו נדון, מפני שמעמידים אותו שני לעד הראשון.

ח, ב כיצד אומר? שמא תאמר 'ראינוהו שרץ אחר חברו וסיף בידו, נכנס מפניו לחנות, נכנס אחריו לחנות, ונכנסו אחריו ומצאנהו הרוג וסיף ביד הרוצח, ומטנף דם!' שמא תאמרו: אם לאו? מי הרגו? אמר שמעון בן שטח: אראה בנחמה אם לא ראיתי אחד שרץ אחר חברו וסיף בידו, נכנס מפניו לחרבה, ונכנס אחריו, ונכנסתי אחריו ומצאתיהו הרוג והסיף ביד הרוצח, והטיף דם. נמתי לו: רשע! מי הרגו לזה? אראה בנחמה אם לא או אני או אתה הרגנוהו, אבל מה אעשה לך? דאין דינך מסור בידי, שהרי אמרה תורה (דברים יט): "על פי שני עדים או על פי שלשה עדים יומת המת", אלא יודע מחשבות הוא יפרע מאותו האיש, לא זו משם עד שנשכו נחש ומת.

ח, ג אדם נברא יחידי בעולם, ולמה נברא יחידי בעולם? שלא יהו צדיקים אומרים: "אנו בניו של צדיק!" ושלא יהו רשעים אומרים: "אנו בניו של רשע!" דבר אחר: למה נברא יחידי? שלא יהו משפחות מתגרות זו בזו, ומה עכשו שנברא יחידי מתגרות זו בזו, אילו נברא שנים על אחת כמה וכמה! דבר אחר: למה נברא יחידי? מפני הגזלנין והחמסנין, ומה עכשו שנברא

על צפור נפשו הכהו? להיכן היו פניו הפוכות בשעה שהרגו? אחד אומר 'בשנים בחדש', ואחד אומר 'בשלושה בחדש' - עדותן קצמת, שאין הכל בקיאינ בעבור. אחד אומר 'בשתי שעות', ואחד אומר 'בשלוש שעות' - עדותן קצמת, שאין הכל בקיאינ בשעות, אחד אומר 'בשלוש שעות', ואחד אומר 'בחמש' - עדותן בטלה. ורבי יהודה אומר - קצמת. אחד אומר 'בחמש', ואחד אומר 'בשבע' - עדותן בטלה, שהכל יודעין שבחמש חמה במזרח, ובשבע חמה במערב.

טב, נמצא עדותן של עדים מכוננת, הגדול שבדינים פותח בזכות, וחברו מסייעו. מציאו לו זכות - פטרוהו. אם לאו - מעבירין אותו, ולמחר מזדווגין זוגות, וממעטים במאכל, ולא היו שותין יין, ונושאים ונותנים בפרשת הענין כל הליילה. ואם היה רוצח, נושאים ונותנים בפרשת רוצח, ואם היה מגלה עריות נושאים ונותנים בפרשת מגלה עריות, ולמחר משפימין ובאינ לבית דין, החזנין קורין כל אחד ואחד בשמו - פלוני ופלוני. מזה הייתי ועכשו מזה אני - מקבלין אותו. מחיב הייתי ועכשו מזה אני - מקבלין אותו. מזה הייתי ועכשו מחיב אני אותו - אין מקבלין אותו. מחיב הייתי ועכשו מחיב אני - מקבלין אותו. טעה אחד בדבריו מן המזכין - סופרי הדינין מזכירין אותו. מן המחייבין - אין סופרי הדינין מזכירין אותו, אלא אומרים לו: למד דבריהם כבתחלה. אם מציאו לו זכות - פטרוהו. אם לאו - עומדין למנין, שלשים וששה מזכים ושלשים וחמשה מחייבין - זכאי. שלשים וששה מחייבין ושלשים וחמשה מזכים - דנין אלו כנגד אלו, עד שיאמר אחד מן המחייבין - רואה אני את דברי המזכין. אמר אחד מן התלמידים: יש לי ללמד עליו זכות - מקבלין אותו בסבר פנים יפות, ומעלין ומושיבין אותו עמהן, אם יש ממש בדבריו

- פטרוהו, ולא היה יורד משם עולמית, ואם לאו - לא ירד משם כל היום, שלא תהא עליתו ירידה. הוא שאמר יש לי ללמד על עצמי זכות - שומעין לו. חובה - משתקין אותו בניזיפה. העד, אין מלמד עליו לא זכות ולא חובה. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מלמד זכות ואין מלמד חובה. שנים עשר מזכין ואחד עשר מחייבין - זכאי. שנים עשר מחייבין ואחד עשר מזכין - יוסיפו הדינים, עד שיכריע אחד לזכות ושנים לחובה. ורבי יוסי אומר: יחזרו וימנו בתחלה, פעם ראשונה שניה ושלישית, בין שיש ממש בדבריו בין שאין ממש בדבריו, מכאן ואילך, אם יש ממש בדבריו - שומעין לו, ואם לאו - אין שומעין לו.

טג, הרוגי בית דין יש להם חלק לעולם הבא, מפני שמתודין על עונותיהן, רחוק מבית הסקילה עשר אמות, ואומרים לו: התודה! ומעשה באחד שיצא לסקל, אמרו לו: התודה! אמר: תהא מיתתי כפרה על כל עונותי, ואם עשיתי כך - אל ימחל לי ויהיה בית דין של ישראל נקי, וכשבא דבר אצל חכמים - זלגו דמעות. אמרו להם: להתזירו אי אפשר, שפכר נגזרה גזרה, אלא הרי דמיו תלוין בעדיו, וכן הוא אומר (דברי הימים א ב, ו): "ובני זרח זמרי ואיתן והימן וכלכל ודרדע כלם חמשה"; וכי אין יודעים שכלם חמשה? אלא מלמד שאף עכן הוא עמהם לעולם הבא. רחוק מבית הסקילה ארבע אמות מפשיטין את בגדיו, האיש מכסים אותו פרק מלפניו, והאשה פרק מלפניה ופרק מאחריה, מפני שהאשה כלה ערוה; דברי רבי יהודה שאמר משם רבי אליעזר. וחכמים אומרים: האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערמה. בית הסקילה היה גבוה שתי קומות, והוא קומה אחת - הרי שלש קומות. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אכן הייתה שם, ויש בה משאוי שנים, נוטל ונותנה על לבו, כדי לקיים בו מצות סקילה. וכשתולין - אחד

אָביו - חַיִּב. הֵבֵא עַל אֲשֶׁת אָב, אֲלֵמָנָה לְכַהֵן גְּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לְכַהֵן הַדְּיוּט - חַיִּב. אָנוּסְתוֹ וּמְפֹתָתוֹ שֶׁל אָביו - פְּטוּר. אוֹ שֶׁהֵיטָה אַחַת מִכָּל עֲרִיּוֹת שֶׁל אָביו - פְּטוּר. הֵבֵא עַל אַחֲוֹתוֹ - חַיִּב עָלֶיהָ מִשּׁוּם אַחֲוֹתוֹ, וּמִשּׁוּם בַּת אֲשֶׁת אָב. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵינּוּ חַיִּב אֲלָא מִשּׁוּם אַחֲוֹתוֹ בַּלְבָּד. וְכֵן הֵבֵא עַל כְּלוּתוֹ, הֵבֵא עַל הַזְכוּר, בֶּן תִּשְׁעֵי שָׁנִים יוֹם אֶחָד, וְהֵבֵא עַל הַבְּהֵמָה, כְּדָרְכָה וְשֵׁלָא כְּדָרְכָה. הָאִשָּׁה הַמְּבִיאָה אֶת הַבְּהֵמָה כְּדָרְכָה וְשֵׁלָא כְּדָרְכָה.

יב וְהַעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה, אֶחָד הַעוֹבֵד וְאֶחָד הַמְּזַבֵּחַ, וְאֶחָד הַמַּקְטִיר וְאֶחָד הַמְּנַסֵּף, וְאֶחָד הַמְּשַׁתַּחֲוֶה, וְהַמְּקַבְּלוֹ עָלָיו לְאֵלוֹת, וְאוֹמֵר לוֹ: 'אֵלֵי אַתָּה! הַצִּילֵנִי! כִּלְנֵי בְּסָקִילָה. הַעוֹשֶׂה עֲבוּדָה זָרָה, הַמְּחַתֵּף וְהַמְּעַמִּיד, הַסֵּף, הַמְּקַנֵּחַ, הַמְּגַרֵּד - עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה. אֲבָל אֵינֶן חַיִּבִּים קָרְבָּן, אֲלָא עַל דָּבָר שֵׁישׁ בּוֹ מַעֲשֶׂה, כְּגוֹן הַמְּזַבֵּחַ וְהַמַּקְטִיר וְהַמְּנַסֵּף, וְהַמְּשַׁתַּחֲוֶה. אֲבָל הַמְּגַפֵּף, וְהַמְּנַשֵּׁק, הַמְּכַבֵּד, הַמְּרַבֵּץ, הַמְּלַבִּישׁ וְהַמְּנַעִיל, וְהַמְּעַטִּיף - הָרִי אֵלּוּ בְּאֲזַהְרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָרִי הוּא אוֹמֵר (מַלְכִים א יט, יח): "וְהִשְׁאַרְתִּי בִישְׂרָאֵל שְׁבַעַת אֲלָפִים כָּל הַבְּרָפִים אֲשֶׁר לֹא כָּרְעוּ לְבַעַל וְכָל הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא נִשְׁק לּוֹ" - מִקִּישׁ נְשִׁיקָה לְכָרְעִיָה, מֵהַ כָּרְעִיָה - חַיִּבִּין עָלֶיהָ, אִף נְשִׁיקָה חַיִּבִּין עָלֶיהָ. וּבַמָּה הִיא מִיתַתֵּן? בִּידֵי שָׁמַיִם.

יג הַנּוֹתֵן מְזֻרְעוֹ לְמַלְךְ - אֵינּוּ חַיִּב עַד שִׁמְסֵר לְמַלְךְ, וַיַּעֲבִיר בְּאֵשׁ. מִסֵּר לְמַלְךְ וְלֹא הִעֲבִיר בְּאֵשׁ, הִעֲבִיר בְּאֵשׁ וְלֹא מִסֵּר - אֵינּוּ חַיִּב עַד שִׁמְסֵר לְמַלְךְ וַיַּעֲבִיר בְּאֵשׁ, וְאֵינּוּ חַיִּב עַד שִׁיעֲבִיר כְּדָרְכּוֹ, הִעֲבִיר בְּרִגְלָיו - פְּטוּר. וְאֵינּוּ חַיִּב אֲלָא עַל יוֹצְאֵי יְרִיכּוֹ, הַמְּעַבִּיר אֶת אָביו וְאֶת אִמּוֹ, וְאֶת אַחֲוֵי וְאֶת אַחֲוֹתוֹ - פְּטוּר. הַמְּעַבִּיר עִצְמוֹ - פְּטוּר. וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מְחַיִּב. אֶחָד מוֹלֵךְ וְאֶחָד שָׂאָר עֲבוּדָה זָרָה - חַיִּב, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵינּוּ חַיִּב אֲלָא מִשָּׁם מוֹלֵךְ בַּלְבָּד. בַּעַל אוֹב - זֶה

קוֹשֵׁר וְאֶחָד מַתִּיר, כְּדֵי לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוֹת תְּלִיָה. הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: מֵהַ תְּלִמּוּד לומר (דְּבָרִים כא, כא): "כִּי קָלַלְתָּ אֱלֹהִים תְּלוּיִ", מְשָׁלוֹ מְשָׁל, לְמָה הַדָּבָר דּוּמָה? לְשֵׁנֵי אַחִים דּוּמִים זֶה לְזֶה, אֶחָד שָׂר עַל כָּל הָעוֹלָם, וְאֶחָד יֵצֵא לְסֻטִּים. לְאַחַר זְמַן, נִתְפַּס זֶה שִׁיֵּצֵא לְסֻטִּים, הָיָו צוֹלְבִין אוֹתוֹ עַל הַצְּלוֹב, וְהָיָה כָּל עוֹבֵר וְשָׁב אוֹמֵר: דּוּמָה שֶׁהָשָׂר צְלוֹב, לְכָךְ נֵאמַר: "כִּי קָלַלְתָּ אֱלֹהִים תְּלוּיִ", סִיף שֶׁנִּהְרַג בּוֹ, סוֹדֵר שֶׁנִּחְנַק בּוֹ, אָבֵן שֶׁנִּסְקַל בּוֹ, וְעֵץ שֶׁנִּתְלָה עָלָיו - כְּלֵן טְעוּנִין קְבוּרָה, וְלֹא הָיָו קוֹבְרִין אוֹתוֹ עִמּוֹ. נִתְאָכַל הַבִּשְׂרָה, שְׁלוּחֵי בֵּית דִּין מְלַקְטִין אֶת הָעֵצָמוֹת, וְקוֹבְרִים אוֹתוֹ בְּאֲרִזִּין, אֲפֵלוֹ מְלֵךְ שְׁבַמְלָכִים לֹא הָיָו קוֹבְרִין אוֹתוֹ בְּקַבְרֵי אֲבוֹתָיו, אֲלָא בְּקַבְרֵי בֵּית דִּין, שְׁנֵי קְבוּרוֹת הָיָו מִתְקַנְיִן לְבֵּית דִּין, אֶחָד לְנִסְקָלִין וְלְנִשְׂרָפִין, וְאֶחָד לְנִחְנָקִים וְלְנִהְרָגִים. וְכֵן דִּוֵּד אוֹמֵר (תְּהִלִּים כו, ט): "אֵל תֵּאֲסֹף עִם חַטָּאִים נַפְשִׁי" וְגו', אַרְבַּע מִיתוֹת נִמְסְרוֹ לְבֵּית דִּין - סָקִילָה, שְׂרָפָה, הֶרַג וְחִנּוּק. הֶרְשׁוֹת - לֹא נִתְּן לָהּ אֲלָא סִיף בַּלְבָּד. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צְדוּק: תֵּינּוּק הֵיטֵי, וְהֵיטֵי רֹכֵב עַל כְּתָפוֹ שֶׁל אָבָא, וְרֵאִיתִי בַּת כַּהֵן שֶׁזָּנְתָה בִּירוּשָׁלַיִם, וְהִקִּיפוּהָ חַבִּילֵי זְמֹרוֹת וְשְׂרָפּוּהָ. אָמְרוּ לוֹ: תֵּינּוּק הֵיָה, וְאֵינִי יַעֲדוֹת לְתֵינּוּק. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הָרִי אוֹמֵר (וַיִּקְרָא יט, יח): "וְאִהְיֶה לְרַעַף כְּמוֹךְ" - בָּרוּר לוֹ מִיתָה יָפָה שְׁבַמִּיתוֹת! כִּיֵּצֵד עוֹשֵׁין לוֹ? מִנִּיחַ רֵאשׁוֹ עַל הַסֵּדֵן וְקוֹצֵץ בְּקוֹפִיץ. אָמְרוּ לוֹ: אֵינִי מִיתָה מְנוּלָת מְזוּ. אָמַר לָהֶם: וְדֹאֵי אֵינִי מִיתָה מְנוּלָת מְזוּ, אֲלָא מִשּׁוּם שֶׁנֵּאמַר (וַיִּקְרָא יח, ג): "וּבַחֲקוֹתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ".

מִסְכַּת סְנֵהָרִין פָּרָק עֲשִׂירִי

יא רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הֵבֵא עַל הָאֵם - אֵינּוּ חַיִּב אֲלָא מִשּׁוּם הָאֵם בַּלְבָּד. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הֵבֵא עַל אֲשֶׁת אָב - אֵינּוּ חַיִּב אֲלָא מִשּׁוּם אֲשֶׁת אָב בַּלְבָּד. הֵבֵא עַל הָאֵם, אֲלֵמָנָה לְכַהֵן גְּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לְכַהֵן הַדְּיוּט, אוֹ שֶׁהֵיטָה אָנוּסְתוֹ וּמְפֹתָתוֹ שֶׁל אָביו, אוֹ שֶׁהֵיטָה אַחַת מִכָּל הָעֲרִיּוֹת שֶׁל

מִסְכַּת סְנֵהֲדִין פֶּרֶק אֶחָד עָשָׂר

יא,א וּשְׁאָר חִיבֵי מִיתוֹת בֵּית דִּין, אֵין מְמִיתִין אוֹתָם אֲלָא עַל פִּי עֵדִים וְהִתְרָאָה, עַד שִׁיּוֹדִיעֵוּהוּ שְׁחִיב מִיתָה בְּבֵית דִּין. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שִׁיּוֹדִיעֵוּהוּ בְּאִיזָה מִיתָה הוּא מֵת, בֵּין שֶׁהִתְרוּ בּוֹ כָּל עֵדָיו, וּבֵין שֶׁהִתְרוּ בּוֹ מִקְצַת עֵדָיו - חִיב. וְרַבִּי יוֹסִי פּוֹטֵר, עַד שֶׁהִתְרוּ בּוֹ כָּל עֵדָיו, שְׁנָאֲמַר (דְּבָרִים יט, טו): "עַל פִּי שְׁנֵי עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים" - עַד שֶׁיְהִיּוּ פִּי שְׁנֵי עֵדִים מִתְרִין בּוֹ כְּאֶחָד. מֵוֹדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יוֹסִי שְׂאָם הִתְרָה בּוֹ הָרֵאשׁוֹן וְהֵלֵךְ לוֹ, הַשְּׁנֵי וְהֵלֵךְ לוֹ - שֶׁהוּא פְּטוּר. מִתְרִין בּוֹ וְשׁוֹתְקִים, מִתְרִין בּוֹ וּמְרַכִּין בְּרֵאשׁוֹ, אָף עַל פִּי שְׂאֲמַר "יֹדַע אֲנִי" - פְּטוּר, עַד שִׂיאֲמַר: "יֹדַע אֲנִי וְעַל מְנַת כֶּךָ אֲנִי עוֹשֶׂה". כִּיצַד? רְאוּהוּ שֶׁמְחַלֵּל אֶת הַשֶּׁבֶת, וְאוֹמְרִים לוֹ: הֲוִי יוֹדַע שֶׁהִשְׁבַּת "מְחַלְלִיָּה מוֹת יוֹמֵת", אָף עַל פִּי שְׂאֲמַר "יֹדַע אֲנִי" - פְּטוּר, עַד שִׂיאֲמַר "יֹדַע אֲנִי וְעַל מְנַת כֶּךָ אֲנִי עוֹשֶׂה". כִּיצַד? שֶׁהוֹרֵג אֶת הַנֶּפֶשׁ, וְאוֹמֵר: "הֲוִי יוֹדַע שֶׁהוּא בֶן בְּרִית", וְנֵאֲמַר (בְּרֵאשִׁית ט, ו): "שִׁפְךָ דַם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ" וְגו', אָף עַל פִּי שְׂאֲמַר: "יֹדַע אֲנִי" - פְּטוּר, עַד שִׂיאֲמַר: "יֹדַע אֲנִי וְעַל מְנַת כֶּךָ אֲנִי עוֹשֶׂה". רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הוּא שִׁיתּוּדָה בְּעֶצְמוֹ - פְּטוּר, שְׁנָאֲמַר (דְּבָרִים יט, טו): "לְעֹנוֹת בּוֹ סֵרָה" - שִׁיתְּזוּרוּ בּוֹ אַחֲרַיִם וְלֹא שִׁיתּוּדָה הוּא בְּעֶצְמוֹ.

יא,ב רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֶּׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן: הַמְּדִיחַ - הֲרִי זֶה בְּחֻנֵּק. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָה: שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הִלְכוֹת הֵיזָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שׁוֹנֶה בְּמִכְשָׁפָה, וְלֹא לְמִדְתֵּי מִמְנוּ אֲלָא שְׁנֵי דְבָרִים. שְׁנַיִם מְלַקְטִין קִשּׁוּאִין, אֶחָד לֹקֵט - פְּטוּר. וְאֶחָד לֹקֵט - חִיב. הָעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה - חִיב. הָאוֹחֵז אֶת הָעֵינַיִם - פְּטוּר. בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה לֹא הֵיזָה וְלֹא עֵתִיד לְהִיּוֹת. לְמָה נִכְתָּב? אֲלָא לְזַכֵּר דְּרַשׁ וְקַבֵּל שְׂכָר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּדִין הוּא, הַבַּת וְלֹא הַבֶּן, אֲלָא גְזֵרַת הַמֶּלֶךְ הֵיזָה. בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה, אֶפְלוּ הָעֵלָה עַל שְׁלַחְנוּ

פִּיתוּם, הַמְּדַבֵּר מִבֵּין פְּרָקָיו, וּמִבֵּין אֲצִילֵי יְדָיו. יְדַעוּנִי - זֶה הַשֵּׁם עֶצֶם שֶׁל יְדַעוּנִי בְּפִיו - הֲרִי אֵלוֹ בְּסִקִּילָה, וְהַנְּשֹׂאֵל בְּהֵן בְּאִזְהָרָה. "דוֹרֵשׁ אֶל הַמֵּתִים" - זֶה הַמַּעֲלָה בְּזִכְרוֹ. אֶחָד הַמַּעֲלָה בְּזִכְרוֹ, וְאֶחָד הַנְּשֹׂאֵל בְּגִלְגֵּלַת, מֵה בֵּין מַעֲלָה בְּזִכְרוֹ לְנִשְׂאֵל בְּגִלְגֵּלַת? שֶׁהַמַּעֲלָה בְּזִכְרוֹ אֵינוֹ עוֹלָה כְּדָרְכּוֹ, וְאֵינוֹ עוֹלָה בְּשִׁבְתָּ, וְהַנְּשֹׂאֵל בְּגִלְגֵּלַת - עוֹלָה כְּדָרְכּוֹ וְעוֹלָה בְּשִׁבְתָּ.

י,ד הַבָּא עַל נַעֲרָה מְאוֹרְסָה - אֵינוֹ חִיב עַד שֶׁתְּהֵא נַעֲרָה בְּתוּלָה מְאוֹרְסָה, וְהִיא בְּבֵית אָבִיהָ. נַעֲרָה אֲרוּסָה בְּבֵית בַּעֲלָהּ, בּוֹגְרַת אֲרוּסָה בְּבֵית אָבִיהָ, נִשְׂוָאָה בֵּין בְּבֵית אָבִיהָ בֵּין בְּבֵית בַּעֲלָהּ. הַבָּא עָלֶיהָ - הֲרִי זֶה בְּחֻנֵּק. בָּאוּ עָלֶיהָ עֲשָׂרָה, וְעֵדִין הִיא בְּתוּלָה - כֻּלָּם בְּסִקִּילָה. וְאֵם אֵינָה בְּתוּלָה, הָרֵאשׁוֹן בְּסִקִּילָה וְכֻלָּם בְּחֻנֵּק. הַמְּקַבֵּל אֶת בַּעֲלָהּ בְּבֵית אָבִיהָ, וְאָף עַל פִּי בְּתוּלָה, הַבָּא עָלֶיהָ - הֲרִי זֶה בְּחֻנֵּק. נַעֲרָה אֲרוּסָה שִׁזְנָתָה - סוֹקְלִין אוֹתָהּ עַל פְּתַח בֵּית אָבִיהָ. אֵין לָהּ פְּתַח בֵּית אָבִיהָ - סוֹקְלִין אוֹתָהּ בְּמִקּוֹם שִׁזְנָתָה, וְאֵם הֵיזָה עִיר שֶׁל נְכָרִים - סוֹקְלִין אוֹתָהּ עַל פְּתַח בֵּית דִּין. כִּיּוֹצֵא בּוֹ, הָעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה - סוֹקְלִין אוֹתוֹ בְּמִקּוֹם שֶׁעֲבַד, וְאֵם הֵיזָה עִיר שֶׁל נְכָרִים - סוֹקְלִין אוֹתוֹ עַל פְּתַח בֵּית דִּין.

י,ה כָּל חִיבֵי מִיתוֹת שֶׁבְּתוֹרָה אֵין מְכַמֵּינִין עֲלֵיהֶם חוּץ מִן הַמְּסִית כִּיצַד עוֹשִׂין לוֹ? כּוֹנְסִין לוֹ שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים לְבֵית הַפְּנִימִי, וְהוּא יוֹשֵׁב בְּבֵית הַחִיצוֹן, וּמְדַלִּיקִין לוֹ אֶת הַנֵּר, כְּדִי שִׁיְהִי רֹאֵין אוֹתוֹ וְשׁוֹמְעִים אֶת קוֹלוֹ, וְכֵן עָשׂוּ לְאִישׁ אֶחָד בְּלוֹד, נִמְנוּ עָלָיו שְׁנֵי תַלְמִידֵי חֲכָמִים, וְהִבִּיאוּהוּ לְבֵית דִּין, וְסִקְלוּהוּ, פּוֹתְחִין אֶת דִּינוֹ בַּיּוֹם וְגוֹמְרִין אָף בְּלֵילָה. פּוֹתְחִין וְגוֹמְרִין בּוֹ בַּיּוֹם, בֵּין לְזִכּוֹת בֵּין לְחוֹבָה, מִטֵּין עַל פִּי עַד אֶחָד, בֵּין לְזִכּוֹת בֵּין לְחוֹבָה, הַכֹּל מְלַמְדִין זְכוֹת וְחוֹבָה. הַמְּלַמֵּד זְכוֹת - יְכוּל לְחַזֵּר וְלְלַמֵּד חוֹבָה. הַסֵּרִיס, וּמִי שֶׁלֹּא רָאָה לוֹ בָּנִים - יוֹשֵׁבִין בְּדֵינוֹ. וְרַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף אֶת הָאֲכֻזָּרִי.

כְּשֶׁלְמָה בִשְׁעָתוֹ - אֵין נַעֲשֶׂה בֶן סוֹרֵר וּמוֹרֵה, עַד שְׂיִתֵּן לְתוֹךְ פִּיּו כְּשַׁעוֹר, אוֹ עַד שְׂיֵאכֵל בַּחֲבֵרָה, שֶׁהוּא כְּיוֹצֵא בּוֹ.

יא, ג בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה, מִתְרִין בּוֹ בַּפְּנֵי שְׁלֹשָׁה, שְׁנָאֲמַר (דְּבָרִים כא): "וְתַפְּשׂוּ בּוֹ" וְגו'. וְאָמְרוּ אֶל זְקֵנֵי עִירוֹ - מִצְוָה בְּזַקְנֵי עִירוֹ. "בִּנְנוּ זֶה" - זֶה הָאִישׁ לָקָה בַּפְּנֵיכֶם. דָּבָר אַחֵר: "בִּנְנוּ זֶה" - פָּרַט לְשִׁבְרָח וּבָא מִשֶׁהֲגָדִיל. "בִּנְנוּ זֶה" - פָּרַט לְשִׁמֶת אֶחָד מִן הַדְּיָנִין. דָּבָר אַחֵר: "בִּנְנוּ זֶה" - מְלַמֵּד שְׂאֶחָד מִן הָרֵאשׁוֹנִים מִצְטָרֵף עִם הָאֲחֵרֹנִים, לְחִיבּוֹ מִיתָה. בֶּן סוֹרֵר וּמוֹרֵה וְזָקֵן מִמָּרָא עַל פִּי בֵּית דִּין, וְהַמְסִית וְהַמְדִיחַ, וּנְבִיא הַשֶּׁקֶר, וְעֵדִים זוֹמְמִין - אֵין מְמִיתִין אוֹתָן מִיָּד, אֲלָא מַעְלִין אוֹתָן לְבֵית דִּין הַגְּדוֹל שְׁבִירוֹשָׁלַיִם, וּמְשַׁמְרִין אוֹתָן עַד הַרְגֵל, וּמְמִיתִים אוֹתָן בְּרַגֵּל, שְׁנָאֲמַר (דְּבָרִים יז, א): "וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ" וְגו'; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וְכִי נֶאֱמַר: "וְכָל הָעָם יִרְאוּ וַיִּרְאוּ", וְהֵלֵא לֹא נֶאֱמַר אֲלָא "וְכָל הָעָם יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ", לָמָּה מְעַנִּין דִּינוֹ שֶׁל זֶה? אֲלָא מְמִיתִין אוֹתוֹ מִיָּד, וְכוֹתְבִין וְשׁוֹלְחִין לְכָל הַמְקוֹמוֹת: אִישׁ פְּלוֹנִי בֶּן פְּלוֹנִי, נִגְמַר דִּינוֹ בְּבֵית דִּינוֹ שֶׁל פְּלוֹנִי, וּפְלוֹנִי וּפְלוֹנִי עֲדִיו, וְכָךְ וְכָךְ עֲשֶׂה, וְכָךְ וְכָךְ עֲשׂוּ לוֹ.

יא, ד רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי שְׁמַעוֹן: הַנּוֹי, וְהַפֶּחַ, וְהַעֶשֶׂר וְהַחֲכָמָה, וְהַשִּׁיבָה, וְהַתְּפָאֶרֶת, וּבָנִים לְצַדִּיקִים - נֵאִים לָהֶם וְנֵאֵה לְעוֹלָם, שְׁנָאֲמַר (משלי טז, לא): "עֲטַרֶת תְּפָאֶרֶת שִׁיבָה" וְגו'. וְאוֹמֵר (שם יז, ו): "עֲטַרֶת זְקֵנִים בְּנֵי בָנִים" וְגו'. וְאוֹמֵר (משלי כ, כט): "תְּפָאֶרֶת בַּחוּרִים כַּחֵם וְהַדָּר זְקֵנִים שִׁיבָה". וְאוֹמֵר (ישעיהו כד, כג): "וְנִגְדַד זְקֵנִיו כְּבוֹד". רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסֵּיָא אוֹמֵר: אֵלוֹ שְׁבַע מְדוֹת שְׁמִנּוֹ חֲכָמִים בְּצַדִּיקִים - בְּלֵן נִתְקַיְמוּ בְּרַבִּי וּבְכַנְיָו.

יא, ה הֵבֵא בַּמַּחְתֶּרֶת, אִם בָּא לְהַרוֹג - מִצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ. לְטוֹל מְמוֹן - אֵין מִצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ. סֶפֶק בָּא לְהַרוֹג וְסֶפֶק

בָּא לְטוֹל מְמוֹן - אֵין מִצִּילִין, שְׁנָאֲמַר (שמות כב, ב): "אִם זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלֶיךָ דְּמִים לוֹ". וְכִי עָלֶיךָ בְּלִבְד חֲמָה זֹרְחָת? וְהֵלֵא עַל כָּל הָעוֹלָם כִּלּוֹ הִיא זֹרְחָת? אֲלָא מֵה זֹרִיחַת הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהוּא שְׁלוֹם לְעוֹלָם, אִף זֶה, כָּל זְמַן שְׂאֵתָה יוֹדַע שִׁישׁ שְׁלוֹם הַיָּמֵנוּ, בֵּין בֵּינָם בֵּין בְּלִילָה - אֵין מִצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ, וְכָל זְמַן שְׂאֵין אֵתָה יוֹדַע שְׂאֵין שְׁלוֹם הַיָּמֵנוּ, בֵּין בֵּינָם וּבֵין בְּלִילָה - מִצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ. יוֹתֵר עַל כֵּן אָמַר רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב: הָיָה שֶׁם כְּדֵי יֵין וְכְדֵי שְׁמֵן, וְשִׁבְרָן בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוּא חֲתָר - חֲיִב. הַרוֹדֵף אַחֵר חֲבֵרוֹ - מִצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ. כִּיִּצַּד מִצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ? קוֹטַע אֶחָד מֵאֲבָרָיו, אִם אֵין יָכוֹל לְעַמֵּד בּוֹ - מְקַדִּים וְהוֹרְגוּ. הַרוֹדֵף אַחֵר הַזְּכוּר, בֵּין בְּבֵית וּבֵין בְּשַׁעֲהָ - מִצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ. אַחֵר נַעֲרָה הַמְּאוֹרְסָה, בֵּין בְּבֵית וּבֵין בְּשַׁעֲהָ - מִצִּילִין אוֹתָהּ בְּנַפְשׁוֹ. אַחֵד נַעֲרָה מְאוֹרְסָה, וְאֶחָד כָּל עֲרִיוֹת שְׁבֵתוֹרָה - מִצִּילִין אוֹתָן בְּנַפְשׁוֹ. אֲבָל אִם הִיתָה אֲלֵמָנָה לְכַהֵן גְּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחֵלוּצָה לְכַהֵן הַדְּיוֹט - אֵין מִצִּילִין אוֹתָהּ בְּנַפְשׁוֹ, וְשׁוֹנְעֵבֵד בָּהּ עֲבָרָה - אֵין מִצִּילִין אוֹתָהּ בְּנַפְשׁוֹ, וְאִם יֵשׁ לָהֶן מוֹשִׁיעִין - אֵין מִצִּילִין אוֹתָן בְּנַפְשׁוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם אָמְרָה: 'הִנִּיחֵנוּ לוֹ' - מִצִּילִין אוֹתָהּ בְּנַפְשׁוֹ. וּמִפְּנֵי מַה מִצִּילִין אוֹתָן בְּנַפְשׁוֹ? שְׂאִם הָיָה מוֹחֵץ בְּיָדָם - בָּאִים עַל עֶסְקֵי נַפְשׁוֹתָם. רַבִּי אֲלֵיעֶזֶר בַּר צְדוֹק אוֹמֵר: הָעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה - מִצִּילִין אוֹתוֹ בְּנַפְשׁוֹ.

מִסְכַּת סְנֵהֲדָרִין פְּרָק שְׁנַיִם עֶשֶׂר

יא, א וְאֵלוֹ הֵן הַנְּשַׁרְפִּין: הֵבֵא עַל אִשָּׁה וּבִתָּהּ, וּבֵת כֶּהֵן עִם זִיקַת הַבַּעַל. בָּא עַל אִמָּה, וְאַחֵר כֶּךָ בָּא עַל בִּתָּהּ, בָּא עַל בִּתָּהּ וְאַחֵר כֶּךָ בָּא עַל אִמָּה - חֲיִב, לְפִי שְׁלֹא לְמַדְנוּ לְכַתּוֹ מְאֻנּוֹסָתוֹ, שְׁתֵּהָא בְּשַׁרְפָּהּ, שְׁנָאֲמַר (ויקרא כ, יד): "וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אִשָּׁה וְאֶת אִמָּהּ זָמָה הִיא", בְּמִי שִׁישׁ לוֹ בָּהּ לְקוּחִין מְדַבֵּר הַכְּתוּב, תִּלְמוּד לומר (ויקרא כא, ט): "וּבֵת אִישׁ כֶּהֵן" מִכָּל מְקוֹם. נַעֲרָה מְאוֹרְסָה וּבֵת אִישׁ כֶּהֵן שְׁנֵתָה בְּסִקִּילָהּ.

ורבי שמעון אומר: בשׂרפה. זנתה עם חמיה בסקילה, ורבי שמעון אומר בשׂרפה.

יבב שמעון התימני אומר: מה האגרוף הידוע לעדה ולעדים, אף אבן תהא ידועה לעדה ולעדים, פרט לשאבד האבן. אמר לו רבי עקיבא: אין לי אלא שאבד האבן. ומנין אפלו היתה תלויה אף היא, או מקל בבית דין, ויודעין הדינין שעל שוקו הפהו ועל צפור נפשו הפהו, הרי שדחאו מראש הבירה, ונפל ומת, הבא בירה לבית דין. ואם תאמר, יבאו בית דין ויראו את הבירה שנפלה, אומר אני, יחזרו הפעלים ויבנו אותה, אלא מה עדים נאמנים על כך, אף בדיני נפשות, הכל תלוי בעדים. נתערכה באחרות משערין את הקלה שבהן. אם יש בה כדי להמית - הרי זה חייב. ואם לאו - פטור. נפלה לאור ונשרפה או למים, ונמחית פטור. נתכונן להכות זה והכה את זה. רבי יהודה מחייב ורבי שמעון פוטר. ומודה רבי יהודה, שאם נתכונן להרוג את הבהמה והרג את האדם, לעובדי כוכבים והרג את ישראל, לנפלים והרג את בן קימא שהן פטור.

יבג חייבי מיתות חמורות שנתערכו בחייבי מיתות קלות - ממיתין אותן בקלה שבהן. רבי יוסי אומר: קלה שבמיתות בחנק. וכן היה רבי יהודה אומר: נדון בזיקה הראשונה שבאה אליו. כיצד? הבא על חמותו, והיא אשת איש, היתה חמותו ואחר כך נעשית אשת איש - נדון בשׂרפה. אשת איש ואחר כך נעשית חמותו - נדון בחנק. עבר עברה שיש בה שתי מיתות - ממיתים אותו בחמורה שבהן. כל חייבי מיתות שבתורה, שאי אתה יכול להמיתו במיתה האמורה בהן, המיתו בכל המיתות, בין קלות בין חמורות, שנאמר (דברים יז, ז): "ובערת הרע מקרבך".

יבד מתרין בו ושותק, מתרין בו והרפין בראשו, מתרין בו פעם ראשונה ושניה, ובשלישית כונסין אותו לכפה. אבא שאול

אומר: אף בשלישית מתרין בו, ובכרביעית כונסין אותו לכפה. ונותנין לו לחם צר ומים לחץ. פיוצא בו, חייבי מלקות שלקו ושנו - מלקין אותן פעם ראשונה ושניה, ובשלישית כונסין אותן לכפה. אבא שאול אומר: אף בשלישית מלקין אותן, ובכרביעית כונסין אותן לכפה, ומאכילין אותן שעורים עד שכריסם נבקעת.

יבה הוסיפו, הפורק על, והמפר ברית, והמגלה פנים בתורה, וההוגה את השם באותיותיו, שאין לו חלק לעולם הבא. רבי עקיבא אומר: המנענע קולו בשיר השירים בבית המשתה, ועושה אותו כמין זמר - אין לו חלק לעולם הבא. אבא שאול אומר משם רבי עקיבא: הלוחש על המפה ואמר (שמות טו, כו): "כל המחלה" כו' ורוקק - אין לו חלק לעולם הבא. ארבעה מלכים, ירבעם, אחאב, אחז, מנשה אין להם חלק לעולם הבא. רבי אליעזר אומר: מנשה יש לו חלק לעולם הבא, שנאמר (דברי הימים ב לג, ט): "ותפלתו והעתר לו", וכל חטאים ומעילות והמקומות אשר בנה בהם במות, והעמיד האשרה והפסלים לפני הכנעו, הנם כתובים על דברי חזוה - מלמד, שנעתר לו, והביאו לחיי העולם הבא.

מסכת סנהדרין פרק שלשה עשר

יגא תנא, בני רשעי ישראל - אין להם חלק לעולם הבא, ולא חיינ לעולם הבא, שנאמר (מלאכי ג, ט): "כי הנה היום בא בוער פתגור" וגו'; דברי רבן גמליאל. רבי יהושע אומר: באין הן לעולם הבא, ולהלן הוא אומר (תהלים קטז, ו): "שמר פתאים ה'" וגו'. ולהלן הוא אומר (דניאל ד, יא): "גדו אילנא וקצצו ענפוהי ברם עקר שרשוהי בארעא שבקו". אמר רבן גמליאל: מה אני מקיים (מלאכי ג, ט): "אשר לא יעזוב להם שרש וענף". אמר לו: שאין המקום מניח המצות ושירי מצות להם ולאבותיהם בעולם. דבר אחר, "שרש" - זו נשמה. "וענף" - זה הגוף. ובני רשעי עובדי כוכבים לא חיינ ולא נדונינ.

רבי אליעזר אומר: כל רשעי עובדי כוכבים אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר (תהלים ט, יח): "ישוּבוּ רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים"; "ישוּבוּ רשעים לשאולה" - אלו רשעי ישראל. "כל גוים שכחי אלהים" - אלו רשעי עובדי כוכבים. אמר לו רבי יהושע: אלו אמר הכתוב "ישוּבוּ רשעים לשאולה כל גוים" ושתק, הִיָּה אומר כדברך - אלו רשעי ישראל ורשעי עובדי כוכבים, עכשו שאמר הכתוב "שכחי אלהים", הא יש צדיקים בעובדי כוכבים שיש להם חלק לעולם הבא. בית שמאי אומרים: שלשה פתות הן, אחת לחיי העולם הבא ואחת לחרפות לדראון עולם, אחת לחיי עולם - אלו צדיקים גמורים. אחת לחרפות לדראון עולם - אלו רשעים גמורים. שקולים שבהן יורדים לגיהנם ומצפצפים ועולים ומתרפאים, שנאמר (זכריה יג, ט): "והבאתי את השלשית באש" וגו'. ועליהם אמרה חנה (שמואל א ב, ו): "ה' ממית ומחיה". ובית הלל אומרים: "ורב חסד" (שמות לד, ו) - מטה כלפי חסד, ועליהם הוא אומר (תהלים קטז, א): "אהבתי כי ישמע". ועליהם נאמר כל הפרשה בלה. פושעי ישראל בגופן ופושעי עובדי כוכבים בגופן יורדין לגיהנם ונדונין בה שנים עשר חדש. לאחר שנים עשר חדש, נפשן בלה וגופן נשרף, וגיהנם פולטתן, ונעשין אפר. והרוח זורה אותן ומפוזרתן, ונעשית אפר תחת רגלי הצדיקים, שנאמר (מלאכי ג, כא): "ועסותם רשעים כי יהיו אפר" [וגו']. אכל המסורות, והאפיקורסין, והכופרין בתורה, ופורשים מדרכי צבור, ושאין מודים בתחית המתים, וכל מי שחטא והחטיא את הרבים, כגון ירבעם ואחאב, ושנתנו חתתם בארץ חיים, ושפשוטו ידיהם בזבול - גיהנם ננעלת בפניהם, ונדונין בה לדורי דורות, שנאמר (ישעיה סו, כד): "ויצאו וראו בפגרי האנשים" וגו' - שאול בלה והם אינם כלים, שנאמר (תהלים מט, טו): "וצנרם לבלות שאול". ומי גרם להם? שפשוטו ידיהם בזבול, שנאמר

(שם): "מזבול לו". ואין זבול אלא בית המקדש, שנאמר (מלכים א ח, יג): "בנה בניתי בית זבול לך". דור המבול אין להם חלק לעולם הבא, ואין חיינ לעולם הבא, שנאמר (בראשית ז, כג): "וימח את כל היקום וגו' השמים" - בעולם הזה. "וימחו מן הארץ" - לעולם הבא. רבי יהודה בן בתירא אומר: "ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם" (בראשית ו, א) - לא ידון ולא רוחי בהן לעולם. דבר אחר: "ויאמר ה' לא ידון"; אמר המקום: איני מחזיר רוחי לנדנה. רבי מנחם ברבי יוסי אומר: "לא ידון" - אמר המקום, איני דנן, בשעה שאני משלם שכר לצדיקים, אבל רוחן של רשעים קשה להם יותר מן הכל, שנאמר (ישעיה לג, יא): "רוחכם אש תאכלכם". דור המגדל אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיינ לעולם הבא, שנאמר (בראשית יא, ח): "ויפץ ה' אותם משם על פני כל הארץ" - בעולם הזה. "ויחדלו לבנות" - לעולם הבא. אנשי סדום אין להם חלק לעולם הבא, ואינן חיינ לעולם הבא, שנאמר (בראשית יג, ג): "ואנשי סדום רעים וחטאים" וגו' - בעולם הזה. "לה' מאד" - לעולם הבא. דבר אחר: "רעים" - איש על חברו. "וחטאים" - בגלוי עריות. "לה'" - בעבודה זרה. "מאד" - בשפיכות דמים. מרגלים אין להם חלק לעולם הבא, ואין באים לארץ, שנאמר (במדבר יד, כג): "וכל מנאצי לא יראוה". קרח ועדתו אין להם חלק לעולם הבא, ואין חיינ לעולם הבא, שנאמר (במדבר טז, לג): "ותכס עליהם הארץ" וגו' - בעולם הזה. "ויאכדו מתוך הקהל" - לעולם הבא; דברי רבי עקיבה. רבי יהודה בן בתירא אומר: באין הן, ועליהן הוא אומר (תהלים קיט, קעו): "תעיתי כשה אובד" וגו'. נאמר פאן אבדה, ונאמר להלן אבדה, מה אבדה האמור להלן - אבדה מתבקשת, אף אבדה האמורה פאן - אבדה מתבקשת. דור המדבר אין להם חלק לעולם הבא, שנאמר (במדבר יד, לה): "במדבר הזה תמו" - בעולם הזה. "ושם ימותו" לעולם הבא. ואומר (תהלים צה, יא):

"אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי בְּאִפִּי" וְגו'; דְּבַרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּאֵין הֵן, וְעַלֵיהֶם הוּא אוֹמֵר (תְּהִלִּים נ, ה): "אֶסְפוּ לִי חֲסִידֵי" וְגו'. מַה תִּלְמוּד לֹמֵר "בְּאִפִּי"? בְּאִפִּי נִשְׁבַּעְתִּי, וְחֹזֵר אֲנִי בֵי. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אוֹמֵר: לֹא נִאֲמְרוּ דְּבָרִים אֱלוֹ אֵלָא כְּלָפִי דִּדְרוֹת. "אֶסְפוּ לִי חֲסִידֵי", עַל שׁוּם שְׁעָשׂוּ לִי גְמִילוֹת חֲסֵד. "כּוֹרְתִי בְּרִיתִי" - עַל שׁוּם שְׁנִכְרְתוּ עַל יְדֵי. "עֲלִי זָבַח" - עַל שׁוּם שְׁעִילוֹ אוֹתִי, וְנִזְבְּחוּ עַל יְדֵי. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נָנְס אוֹמֵר: בְּאֵין הֵן, וְעַלֵיהֶן הוּא אוֹמֵר (יִשְׁעִיָּה נא): "וּפְדוּיֵי ה' יִשׁוּבוּן" וְגו'. עֲשֶׂרֶת הַשְּׂבָטִים אֵין לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, וְאֵיןֵן חֵיִין לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרִים כט): "וַיִּתְּשֶׁם ה' מֵעַל אֲדָמָתָם בְּאֶף וּבַחֲמָה וּבְקֶצֶף גָּדוֹל" - בְּעוֹלָם הַזֶּה. "וַיִּשְׁלִיכֶם אֶל אַרְץ אַחֲרַת" - לְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן נָנְס מְשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה אִישׁ כְּפָר אֵיכּוֹס: "כִּיּוֹם הַזֶּה" - אִם מַעֲשִׂיהֶם כִּיּוֹם הַזֶּה, אֵיןֵן בְּאֵין, אִם לֹאוּ בְּאֵין הֵן. וְרַבּוּתֵינוּ אָמְרוּ: אֱלוֹ וְאֱלוֹ יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, שְׁנֵאֲמַר (יִשְׁעִיָּה כז, יג): "וְהָיָה כִּיּוֹם הַזֶּה יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל וּכְאוּ הָאוֹבְדִים בְּאַרְץ אֲשׁוּר" וְגו'. "אֲשׁוּר" - אֱלוֹ עֲשֶׂרֶת הַשְּׂבָטִים. "וְהִנְדַּחִים בְּאַרְץ מִצְרַיִם" - אֱלוֹ דוֹר הַמְדָּבָר. אֱלוֹ וְאֱלוֹ "וְהִשְׁתַּחֲוּ לָה' בְּהַר הַקֹּדֶשׁ בִּירוּשָׁלַיִם".

וַיֹּאמֶר יְיָ לְמֹשֶׁה אֱמַר אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם לִגְפָשׁ לֹא־יִטְמָא בְּעַמְיּוֹ:	וַאֲמַר יְיָ לְמֹשֶׁה אֱמַר לְכֹהֲנֵיא בְּנֵי אַהֲרֹן וְתִימַר לְהוֹן עַל מִית לֹא יִסְתַּאב בְּעַמִּיָּה:
--	--

אמר אל הכהנים – אמר... ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים. בני אהרן – יכול חללים? תלמוד לומר: הכהנים. בני אהרן – אף בעלי מומין במשמע. בני אהרן – ולא בנות אהרן. לא יטמא... בעמיו – בעוד שהמת בתוך עמיו; לצא מת מצנה.

כִּי אִם־לְשֹׂארוֹ הִקְרַב אֵלָיו וְלֹא־בָנוּ וְלִבָּתּוֹ וְלֹא־חָיו:	אֲלֵהֶיו לְקַרְיֵיבִיהָ דְקַרְיֵיב לִיהָ לֹא־מִיָּה וְלֹא־בֹוֹהֵי וְלִבְרִיָּה וְלִבְרִיָּה וְלֹא־חָיו:
---	---

כי אם לשארו – אין שארו אלא אשתו.

וְלֹא־חָתָו הַבְּתוּלָה הַקְרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא־הִיָּתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא:	וְלֹא־חָתִיָּה בְּתוּלָתָא דְקַרְיֵיבָא לִיהָ דְלֹא הָנָת לְגַבְרָה לֹא־יִסְתַּאב:
---	--

הקרובה – לרבות את הארוסה. אשר לא הייתה לאיש – למשכב. לה יטמא – מצנה.

לֹא יִטְמָא בַּעַל בְּעַמְיּוֹ לְהַחֲלוֹ:	לֹא יִסְתַּאב בְּרַבָּא בְּעַמִּיָּה לֹא־חָלוּתִיָּה:
---	---

לא יטמא בעל בעמיו להחלו – לא יטמא לאשתו פסולה, שהוא מחלל בה, בעודה עמו. וכן פשוטו של מקרא: לא יטמא בעל בשארו בעוד שהוא בתוך עמיו, שיש לה קוברין, שאינה מת מצנה. ובאיזה שאל אמת? באותו שהוא להחלו, להחלל הוא מכהנתו.

לֹא־יִקְרָחוּ קְרָחָה בְּרֵאשִׁים וּפְאֵת זָקָנָם לֹא יִגְלָחוּ וּבְבָשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרָטָת:	לֹא יִמְרְטוּן מְרַט בְּרִישָׁהוֹן וּפְתָא דְדַקְנָהוֹן לֹא יִגְלָחוּ וּבְבָשָׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חַבּוּל:
---	--

לא יקרחו קרחה – על מת. והלא אף ישראל הנזרו על כף? אלא לפי שנאמר בישראל: "בין עיניכם", יכול לא יקרא סב על כל הראש? תלמוד לומר בראשם, וילמדו ישראל מהכהנים בגזרה שנה: נאמר פאן קרחה, ונאמר להלן בישראל "קרחה"; מה פאן כל הראש, אף להלן כל הראש במשמע, כל מקום שיקרח בראש. ומה להלן על מת, אף פאן על מת. ופאת זקנם לא יגלחו – לפי שנאמר בישראל: "ולא תשחית", יכול לקטו במלקט ובקריטני יקרא סב? לכה נאמר: לא יגלחו, שאינו סב אלא על דבר הקרוי גלוח ויש בו השחמה, וזהו תער. ובבשרם לא ישרטו שרטת – לפי שנאמר בישראל: "ושרט לגפוש לא תתנו", יכול שרט חמש שריטות, לא יקרא סב אלא אחת? תלמוד לומר: לא ישרטו שרטת, לחיב על כל שריטה ושריטה. שמתה זו יתרה היא, לדרש, שהנה לו לכתב: לא ישרטו, ואני יודע שהיא שרטת.

קְדָשִׁים יִהְיוּ לֹא־לֵהִיָּהֶם וְלֹא יַחֲלָלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אֲשֵׁי יְיָ־הַנִּזֶּה לָחֵם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מְקַרְיָבִים וְהָיוּ קָדָשׁ:	קְדִישִׁין יְהוֹן קְדָם אֲלֵהֶהוֹן וְלֹא יַחֲלוּן שְׂמָא דְאֲלֵהֶהוֹן אַרְי יַת קוּרְבָנִיָּא דִּי קוּרְבָן אֲלֵהֶהוֹן אַנוּן מְקַרְבִּין וִיהוֹן קְדִישִׁין:
---	---

קדשים יהיו – על פרחם וקדושים בית דין בכף.

אִשָּׁה זָנָה וְחַלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִישָׁה לֹא יִקְחוּ כִּי־קָדָשׁ הוּא לֹא־לֵהִיו:	אִתְתָּא מְטַעֲנָא וּמַחֲלָא לֹא יִסְבוּן וְאִתְתָּא דְמַתְרַכָּא מִבְּעֵלָה לֹא יִסְבוּן אַרְי קְדִישׁ הוּא קְדָם אֱלֹהֵיָּה:
--	--

זנה – שנבעלה בעילת ישראל האסור לה, כגון סבי פרות או נתין או ממזר. חללה – שחולדה מן הפסולים שבפכהנה, כגון בת אלמנה מכהן גדול או בת גרושה ונחוצה מכהן קדיוט, וכן שנתחלה מן הפכהנה על ידי ביאת אחד מן הפסולים לכהנה.

וְקִדְשָׁתוֹ כִּי־אֶת־לָחֵם אֱלֹהֵיָּהּ הוּא מְקַרְיָב קָדָשׁ יִהְיֶה־לָּהּ כִּי קָדוֹשׁ אָנִי יְיָ־הַנֶּה מְקַדְשְׁכֶם:	וְתַקְדִּישְׁנִיהָ אַרְי יַת קוּרְבָן אֲלֵהָ הוּא מְקַרְיָב קְדִישׁ יְהִי לָהּ אַרְי קְדִישׁ אָנָּא יְיָ מְקַדְשְׁכוֹן:
--	---

וקדשתו – על פרחו, שאם לא רצה לגרש, הלקהו ונסרהו עד שיגרש. קדש יהיה לה – נהג בו קדשה, לפתח ראשון בכל דבר ולברך ראשון בסעודה.

וּבַת אִישׁ פְּתוּן כִּי תַחַל לְזַנּוֹת אֶת־אֲבִיהָ הִיא מְסַלְּלָת בְּאֵשׁ תִּשְׂרָף:	וּבַת גְּבֵר פְּתוּן אַרְי תַּתְּחַל לְמַטְעֵי מְקַדְוִשְׁתָּא אֲבוּהָא הִיא מְסַלְּלָא בְּנוּרָא תַתּוּקְדָּא:
---	---

כי תחל לזנות – כשמתחלל על ידי זנות, שהייתה בה זקת בעל וזנותה, או מן האירוסין או מן הנשואין. ורבותינו נחלקו בדבר, והכל מודים שלא דבר הכתוב בפנויה. את אביה היא מסללת – תחלה ובזמה את כבודו, שאומרים עליו: ארור שזו ילד, ארור שזו גדל.

והנהגו הגדול מאתו אשר יוצק על ראשו | שמו המשקה ומלא את-ידו ללבש את-הבגדים את-ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרם: וכהנא דיתרבא מאחיה דיתרק על רישיה משחא דרבותא ודיקריב ית קורבניה למלבש ית לבושיה ית רישיה לא ירבי פירוע ולבושוהי לא יבזע:

לא יפרע – לא יגדל פרע על אבלי. ואיזהו גדול פרע? יותר משלשים יום.

ועל כל-נפשות מת לא יבא לאביו ולאמו לא יטמא: ועל כל נפשות מיתא לא ייעול לאבוהי ולאמיה לא יסתאב:

ועל כל נפשות מת וגומר – באהל המת. נפשות מת – להביא רביעית דם מן המת שמשמא באהל. לאביו ולאמו לא יטמא – לא בא אלא להתיר לו מת מצנה.

ומן-המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש א-להיו פ"י נזר שמו משחת א-להיו עליו אני י-הוה: ומן מקדשא לא יפוק ולא יחיל ית מקדשא דא-להיה ארי פליל משח רבותא דא-להיה עלוהי אנא יי:

ומן המקדש לא יצא – אינו הולך אחר המטה. ועוד מפאן למדו רבותינו, שפהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו: אף אם מתו אביו ואמו, אינו צריך לצאת מן המקדש, אלא עובד עבודה. ולא יחלל את מקדש – שאינו מחלל בכך את העבודה, שהתיר לו הכתוב. הא פהן הדיוט שעבד אונן, חלל.

והוא אשה בבתוליה יקח: והוא אתתא בבתוליה יסב:

אלמנה וגרושה וחתלה זנה את-אלה לא יקח פי אם-בתולה מעמיו יקח אשה: וארמלא ומתרכא וחתילה מטעיא ית אליו לא יסב א-להיו בתולתא מעמיה יסב אתתא:

והוא אשה בבתולה יקח – שנוקדה מפסולי כהנה.

ולא יחלל נרעו בעמיו פי אני י-הוה מקדשו: ולא יחלל נרעו – הא אם נשא אחת מן הפסולות, נרעו הימנה חלל מדין קדשת כהנה.

שני פרשת המומים

וידבר י-הוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:

דבר אל-אהרן לאמר איש מזרעך לדרתם אשר יהיה בו מום לא יקרב להקריב לחם א-להיו: מליל עם אהרן למימר גבר מבנה לדריהון דיהי ביה מומא לא יקרב לקרבא קורבנא קדם א-להיה:

לחם א-להיו – מאכל א-להיו. כל סעדה קרויה לחם, כמו: "עבד לחם רב".

פי כל-איש אשר-בו מום לא יקרב איש עור או פסח או תרם או שרוע: ארי כל גבר דביה מומא לא יקרב גבר עויר או חגיר או תרים או סריע:

פי כל איש אשר בו מום לא יקרב – אינו דין שיקרב, כמו: "הקריבהו נא לפחתך". תרם – שחטמו שקוע בין שתי העינים, שפוחל שתי עיניו כאחת. או שרוע – שאחד מאיבריו גדול מחברו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארפה מחברתה.

או איש אשר-יהיה בו שבר רגל או שבר יד: או גבר דיהי ביה תבר רגלא או תבר ידא:

או-גבן או-ידק או תבלל בעינו או גרב או ילפת או מרוח אשד: או גבין או דוקא או חליז בעינוהי או גרבן או חזון או מריס פחדיו:

או גבן – שורציליו"ש בלעז, שגביני עיניו שערן ארף ושוכב. או דק – שיש לו בעיניו דק שקורין טייל"א, כמו: "הנוטה פדק. או תבלל – דבר המבלבל את העין, כגון חוט לבן הנמשך מן הלבן ופוסק בסירא, שהוא עגל המקיף את השחור, שקוראים פרוניל"א, והחוט הזה פוסק את העגל ונכנס בשחור. ומרגום תבלל "חליז", לשון חלזון, שהוא דומה לתולעת, אותו החוט. וכן כנוהו חכמי ישראל במומי הבכור: "חלזון נחש ענב". גרב או ילפת – מיני שחין הם. גרב – זו החרס, שחין היבש מבפנים ומבחוץ. ילפת – היא חנוזית המצרית. ולמה נקראת ילפת? שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מבחוץ ויבש מבפנים. ובמקום אחר קורא, שחין הלח מבחוץ ויבש מבפנים, שנאמר: "ובגרב ובחרס", כשסמוך גרב אצל חרס קורא לילפת "גרב", וכשהוא סמוך אצל ילפת קורא לחרס "גרב", כך מפרש בבכורות. מרוח אשד – לפי התרגום: "מריס פחדיו", שפחדיו מרססים, שביצים שלו כותיון. "פחדיו", כמו: "גידי פחדיו ישרגו".

כָּל גִּבּוֹר דְּבִיָּה מוֹמָא מְזַרְעָא דְאַהֲרֹן כְּהֵנָּה לֹא יִקְרַב
לְקַרְבָּא יְת קוֹרְבָנִיָּא דִּי מוֹמָא בִּיָּה יְת קוֹרְבֹן אֱ-לֹהִיָּא
לֹא יִקְרַב לְקַרְבָּא:

כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-בּוֹ מוֹם מְזַרַע אֶהְרֹן הַפֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ
לְהִקְרִיב אֶת-אֲשֵׁי י-הוָה מוֹם בּוֹ אֵת לֶחֶם אֱ-לֹהֵיוֹ לֹא
יִגַּשׁ לְהִקְרִיב:

כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם – לְרַבּוֹת שְׁאָר מוֹמִין. מוֹם בּוֹ – בְּעוֹד מוֹמוֹ בּוֹ פְּסוּל; הֵא אִם עֶבֶר מוֹמוֹ, כְּשֶׁר. לֶחֶם אֱ-לֹהֵיוֹ – כָּל מֵאֲכָל קְרוֹי לֶחֶם.

כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בּוֹ מוֹם – לְרַבּוֹת שְׁאָר מוֹמִין. מוֹם בּוֹ – בְּעוֹד מוֹמוֹ בּוֹ פְּסוּל; הֵא אִם עֶבֶר מוֹמוֹ, כְּשֶׁר. לֶחֶם אֱ-לֹהֵיוֹ – כָּל מֵאֲכָל קְרוֹי לֶחֶם.

קוֹרְבֹן אֱ-לֹהִיָּא מִקְדָּשֵׁי קוֹדְשִׁיָּא וּמִן קוֹדְשִׁיָּא יִיכּוֹל:

לֶחֶם אֱ-לֹהֵיוֹ מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים וּמִן-הַקְּדָשִׁים יֵאָכֵל:

מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים – אֵלוֹ קְדָשֵׁי הַקְּדָשִׁים. וּמִן הַקְּדָשִׁים יֵאָכֵל – אֵלוֹ קְדָשִׁים קְלִים. וְאִם נִאֲמְרוּ קְדָשֵׁי הַקְּדָשִׁים, לְמָה נִאֲמְרוּ קְדָשִׁים קְלִים?
אִם לֹא נִאֲמְרוּ, הִיִּיתִי אוֹמֵר: בְּקְדָשֵׁי הַקְּדָשִׁים יֵאָכֵל בְּעַל מוֹם, שְׂמִצִּינוּ שְׂהִתְרוּ לָזֶר, שְׂאֲכַל מִשָּׁה בְּשֶׁר הַמְּלוֹאִים; אֲכָל בְּחִזָּה וְשׂוֹק שֶׁל קְדָשִׁים
קְלִים לֹא יֵאָכֵל, שְׂלֵא מְצִינוּ זֶר חוֹלֵק בְּהֵן? לְכָה נִאֲמְרוּ קְדָשִׁים קְלִים. כִּה מְפָרֵשׁ בְּזַבְחִים.

מִקְדָּשֵׁי הַקְּדָשִׁים – אֵלוֹ קְדָשֵׁי הַקְּדָשִׁים. וּמִן הַקְּדָשִׁים יֵאָכֵל – אֵלוֹ קְדָשִׁים קְלִים. וְאִם נִאֲמְרוּ קְדָשֵׁי הַקְּדָשִׁים, לְמָה נִאֲמְרוּ קְדָשִׁים קְלִים?
אִם לֹא נִאֲמְרוּ, הִיִּיתִי אוֹמֵר: בְּקְדָשֵׁי הַקְּדָשִׁים יֵאָכֵל בְּעַל מוֹם, שְׂמִצִּינוּ שְׂהִתְרוּ לָזֶר, שְׂאֲכַל מִשָּׁה בְּשֶׁר הַמְּלוֹאִים; אֲכָל בְּחִזָּה וְשׂוֹק שֶׁל קְדָשִׁים
קְלִים לֹא יֵאָכֵל, שְׂלֵא מְצִינוּ זֶר חוֹלֵק בְּהֵן? לְכָה נִאֲמְרוּ קְדָשִׁים קְלִים. כִּה מְפָרֵשׁ בְּזַבְחִים.

בְּרַם לְפָרוּכְתָּא לֹא יִיעוֹל וּלְמַדְבַּחָא לֹא יִקְרַב אַרִי
מוֹמָא בִּיָּה וְלֹא יִחִיל יְת מִקְדָּשֵׁי אַרִי אֲנָא יִי
מִקְדָּשֵׁהוֹן:

אִךְ אֶל-הַפְּרֻכָּת לֹא יָבֹא וְאֶל-הַמְּזַבַּח לֹא יִגַּשׁ כִּי-מוֹם
בּוֹ וְלֹא יִחֲלַל אֶת-מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי י-הוָה מִקְדָּשָׁם:

אִךְ אֶל הַפְּרֻכָּת – לְהִזּוֹת שְׁבַע הַזָּאוֹת שֶׁעַל הַפְּרֻכָּת. וְאֶל הַמְּזַבַּח – הַחִיצוֹן. וְשִׁנְיָהֶם הִצָּרְכוּ לְהַכְתֵּב, וּמְפָרֵשׁ בְּחֹרֶת פְּהִינִים. וְלֹא יִחֲלַל אֶת
מִקְדָּשֵׁי – שְׂאִם עֶבֶד, עֲבוּדְתוֹ מְחַלֵּל לְהַפְסֵל.

אִךְ אֶל הַפְּרֻכָּת – לְהִזּוֹת שְׁבַע הַזָּאוֹת שֶׁעַל הַפְּרֻכָּת. וְאֶל הַמְּזַבַּח – הַחִיצוֹן. וְשִׁנְיָהֶם הִצָּרְכוּ לְהַכְתֵּב, וּמְפָרֵשׁ בְּחֹרֶת פְּהִינִים. וְלֹא יִחֲלַל אֶת
מִקְדָּשֵׁי – שְׂאִם עֶבֶד, עֲבוּדְתוֹ מְחַלֵּל לְהַפְסֵל.

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל-כָּל-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל-כָּל-בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה – הַמְּצַוָּה הַזֹּאת. אֵל אַהֲרֹן וְאֵל בָּנָיו וְאֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – לְהַזְהִיר בֵּית דִּין עַל הַפְּהִינִים.

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה – הַמְּצַוָּה הַזֹּאת. אֵל אַהֲרֹן וְאֵל בָּנָיו וְאֵל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – לְהַזְהִיר בֵּית דִּין עַל הַפְּהִינִים.

וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

וַיְדַבֵּר י-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי וַיְפָרְשׁוּן מִקְדָּשִׁיָּא דְבָנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִחֲלוּן יְת שְׂמָא דְקוֹדְשִׁי דְאַנּוּן מִקְדָּשִׁין
קְדָמֵי אֲנָא יִי:

דַּבֵּר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וַיְפָרְשׁוּן מִקְדָּשֵׁי בְנֵי-יִשְׂרָאֵל
וְלֹא יִחֲלָלוּ אֶת-שֵׁם קְדָשֵׁי אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי אֲנִי
י-הוָה:

וַיְפָרְשׁוּ – אִין גְּזִירָה אֵלָא פְּרִישָׁה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וַיְפָרְשׁוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל", יְפָרְשׁוּ מִן הַקְּדָשִׁים בִּימֵי טְמֵאָתוֹ. וַיְפָרְשׁוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי, וְלֹא יִחֲלָלוּ אֶת שֵׁם קְדָשֵׁי – סֵרַס הַמְּקַרָּא וְדָרְשָׁהוּ, "אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי וְלֹא יִחֲלָלוּ אֶת שֵׁם קְדָשֵׁי". אֲשֶׁר הֵם
מִקְדָּשִׁים לִי – לְרַבּוֹת קְדָשֵׁי פְּהִינִים עֲצָמוֹן.

וַיְפָרְשׁוּ – אִין גְּזִירָה אֵלָא פְּרִישָׁה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר: "וַיְפָרְשׁוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל", יְפָרְשׁוּ מִן הַקְּדָשִׁים בִּימֵי טְמֵאָתוֹ. וַיְפָרְשׁוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי, וְלֹא יִחֲלָלוּ אֶת שֵׁם קְדָשֵׁי – סֵרַס הַמְּקַרָּא וְדָרְשָׁהוּ, "אֲשֶׁר הֵם מִקְדָּשִׁים לִי וְלֹא יִחֲלָלוּ אֶת שֵׁם קְדָשֵׁי". אֲשֶׁר הֵם
מִקְדָּשִׁים לִי – לְרַבּוֹת קְדָשֵׁי פְּהִינִים עֲצָמוֹן.

אֵימַר לְהוֹן לְדָרִיכּוֹן כָּל גִּבּוֹר דְּיִקְרַב מִכָּל זֶרְעִיכּוֹן
לְקוֹדְשִׁיָּא דְיִקְדָּשׁוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קְדָם יִי וְסִאֻבְתִּיָּה
עֲלוּהֵי וַיִּשְׁתַּיְצִי אֲנִישָׁא הַהוּא מִן קְדָמֵי אֲנָא יִי:

אֵמֵר אֲלֵהֶם לְדִרְתִּיכֶם כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-יִקְרַב מִכָּל-
זֶרְעֵכֶם אֶל-הַקְּדָשִׁים אֲשֶׁר יִקְדָּשׁוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל
לִי-הוּא וְטִמְאָתוֹ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִלְּפָנֵי
אֲנִי י-הוָה:

כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרַב – אִין קְרִיבָה זֹו אֵלָא אֲכִילָה; וְכֵן מְצִינוּ שְׂנֵאֲמָרָה אֲזַהֲרַת אֲכִילַת קְדָשִׁים בְּטִמְאָה בְּלִשׁוֹן גִּייעָה: "בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגַּע",
אֲזַהֲרָה לְאוֹכֵל. וּלְמִדּוּנָה רַבּוּתֵנוּ מִגְּזֵרָה שְׁנֵה. וְאִי אֲפִשֶׁר לֹאמֵר שְׂחִיב עַל הַגְּנִיעָה, שְׂהִרִי נִאֲמַר פְּרַת עַל הָאֲכִילָה בְּצוֹ אֶת אַהֲרֹן, שְׂמִי פְּרַתוֹת זֹו
אֲצֵל זֹו; וְאִם עַל הַגְּנִיעָה חִיב, לֹא הִצָּרָה לְחִיבּוֹ עַל הָאֲכִילָה. וְכֵן נִדְרָשׁ בְּחֹרֶת פְּהִינִים: וְכִי יֵשׁ נוֹגַע חִיב? אִם כֵּן, מַה תְּלַמּוּד לֹאמֵר יִקְרַב?
מִשְׂכֶּשֶׁר לְקַרְבִּי; שְׂאִין חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם טְמֵאָה, אֵלָא אִם כֵּן קְרַבּוֹ מִתִּירִי. וְאִם תֵּאמַר: שְׂלֵשׁ פְּרַתוֹת בְּטִמְאָת פְּהִינִים לְמָה? כְּבָר נִדְרָשׁוּ בְּמִסְכַּת
שְׁבוּעוֹת: אַחַת לְכָלֵל וְאַחַת לְפָרֵט וְכוּלֵי. וְטִמְאָתוֹ עָלָיו – וְטִמְאָת הָאֲדָם עָלָיו. יְכוֹל בְּפִשֶׁר הַפְּתוּב מְדַבֵּר, וְטִמְאָתוֹ שֶׁל בְּשֶׁר עָלָיו, וּבְטֵהוֹר
שְׂאֲכַל אֶת הַטְּמֵא הַפְּתוּב מְדַבֵּר? הִרִי כְּבָר נִאֲמַר: "וְהַבְּשֶׁר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טְמֵא לֹא יֵאָכֵל"; אֵלָא עַל כְּרִחֶף מִמְשִׁמְעוֹ אַתָּה לְמַד, בְּמִי שְׂטִמְאָתוֹ
פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ הַפְּתוּב מְדַבֵּר, וְזֵהוּ הָאֲדָם, שְׂיֵשׁ לוֹ טְהֵרָה בְּטִבְיָלָה. וְנִכְרַתָּה וְגוֹמֵר – יְכוֹל מְצַד זֵה לְצַד זֵה, יְפַרַת מִמְקוֹמוֹ וַיִּתְּשֵׁב בְּמִקּוֹם אַחֵר?
תְּלַמּוּד לֹאמֵר: אֲנִי ה', בְּכָל מְקוֹם אֲנִי.

כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִקְרַב – אִין קְרִיבָה זֹו אֵלָא אֲכִילָה; וְכֵן מְצִינוּ שְׂנֵאֲמָרָה אֲזַהֲרַת אֲכִילַת קְדָשִׁים בְּטִמְאָה בְּלִשׁוֹן גִּייעָה: "בְּכָל קֹדֶשׁ לֹא תִגַּע",
אֲזַהֲרָה לְאוֹכֵל. וּלְמִדּוּנָה רַבּוּתֵנוּ מִגְּזֵרָה שְׁנֵה. וְאִי אֲפִשֶׁר לֹאמֵר שְׂחִיב עַל הַגְּנִיעָה, שְׂהִרִי נִאֲמַר פְּרַת עַל הָאֲכִילָה בְּצוֹ אֶת אַהֲרֹן, שְׂמִי פְּרַתוֹת זֹו
אֲצֵל זֹו; וְאִם עַל הַגְּנִיעָה חִיב, לֹא הִצָּרָה לְחִיבּוֹ עַל הָאֲכִילָה. וְכֵן נִדְרָשׁ בְּחֹרֶת פְּהִינִים: וְכִי יֵשׁ נוֹגַע חִיב? אִם כֵּן, מַה תְּלַמּוּד לֹאמֵר יִקְרַב?
מִשְׂכֶּשֶׁר לְקַרְבִּי; שְׂאִין חִיבִין עָלָיו מִשׁוּם טְמֵאָה, אֵלָא אִם כֵּן קְרַבּוֹ מִתִּירִי. וְאִם תֵּאמַר: שְׂלֵשׁ פְּרַתוֹת בְּטִמְאָת פְּהִינִים לְמָה? כְּבָר נִדְרָשׁוּ בְּמִסְכַּת
שְׁבוּעוֹת: אַחַת לְכָלֵל וְאַחַת לְפָרֵט וְכוּלֵי. וְטִמְאָתוֹ עָלָיו – וְטִמְאָת הָאֲדָם עָלָיו. יְכוֹל בְּפִשֶׁר הַפְּתוּב מְדַבֵּר, וְטִמְאָתוֹ שֶׁל בְּשֶׁר עָלָיו, וּבְטֵהוֹר
שְׂאֲכַל אֶת הַטְּמֵא הַפְּתוּב מְדַבֵּר? הִרִי כְּבָר נִאֲמַר: "וְהַבְּשֶׁר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טְמֵא לֹא יֵאָכֵל"; אֵלָא עַל כְּרִחֶף מִמְשִׁמְעוֹ אַתָּה לְמַד, בְּמִי שְׂטִמְאָתוֹ
פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ הַפְּתוּב מְדַבֵּר, וְזֵהוּ הָאֲדָם, שְׂיֵשׁ לוֹ טְהֵרָה בְּטִבְיָלָה. וְנִכְרַתָּה וְגוֹמֵר – יְכוֹל מְצַד זֵה לְצַד זֵה, יְפַרַת מִמְקוֹמוֹ וַיִּתְּשֵׁב בְּמִקּוֹם אַחֵר?
תְּלַמּוּד לֹאמֵר: אֲנִי ה', בְּכָל מְקוֹם אֲנִי.

גִּבּוֹר גִּבּוֹר מְזַרְעָא דְאַהֲרֹן וְהוּא סְגִיר אוֹ דְאִיב
בְּקוֹדְשִׁיָּא לֹא יִיכּוֹל עַד דְּיִדְכִי וּדְיִקְרַב בְּכָל טְמֵי
נַפְשָׁא אוֹ גִּבּוֹר דְּתַפּוּק מִנִּיהּ שְׂכַבַת זֶרְעָא:

אִישׁ אִישׁ מְזַרַע אַהֲרֹן וְהוּא צְרוּעַ אוֹ זָב בְּקְדָשִׁים
לֹא יֵאָכֵל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנְגַע בְּכָל-טְמֵא-נֶפֶשׁ אוֹ
אִישׁ אֲשֶׁר-תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבַת-זֶרַע:

מְזַרַע אַהֲרֹן – אִין לִי אֵלָא זֶרַעוֹ, גּוֹפּוֹ מִנּוֹן? תְּלַמּוּד לֹאמֵר: וְהוּא צְרוּעַ. שְׂיִכּוֹל, הוֹאִיל וּמִקְרִיב אוֹנּוֹ, יִקְרִיב צְרוּעַ וְנָב? תְּלַמּוּד לֹאמֵר וְהוּא
עַד אֲשֶׁר יִטְהַר – בִּיאַת הַשְּׂמֶשׁ. אוֹ אִינוּ אֵלָא טְבִילָה? נִאֲמַר כֵּן: וְטְהַר, וְנִאֲמַר לְמַטָּה: "וְטְהַר", "וּבִיאַת הַשְּׂמֶשׁ וְטְהַר"; מַה לְהִלְקֵן בִּיאַת שְׂמֶשׁ,
אִךְ כֵּן בִּיאַת שְׂמֶשׁ. בְּכָל טְמֵא נֶפֶשׁ – בְּמִי שְׂנִטְמָא בְּמַת.

מְזַרַע אַהֲרֹן – אִין לִי אֵלָא זֶרַעוֹ, גּוֹפּוֹ מִנּוֹן? תְּלַמּוּד לֹאמֵר: וְהוּא צְרוּעַ. שְׂיִכּוֹל, הוֹאִיל וּמִקְרִיב אוֹנּוֹ, יִקְרִיב צְרוּעַ וְנָב? תְּלַמּוּד לֹאמֵר וְהוּא
עַד אֲשֶׁר יִטְהַר – בִּיאַת הַשְּׂמֶשׁ. אוֹ אִינוּ אֵלָא טְבִילָה? נִאֲמַר כֵּן: וְטְהַר, וְנִאֲמַר לְמַטָּה: "וְטְהַר", "וּבִיאַת הַשְּׂמֶשׁ וְטְהַר"; מַה לְהִלְקֵן בִּיאַת שְׂמֶשׁ,
אִךְ כֵּן בִּיאַת שְׂמֶשׁ. בְּכָל טְמֵא נֶפֶשׁ – בְּמִי שְׂנִטְמָא בְּמַת.

או-איש אשר יגע בכל-שרץ אשר יטמא-לו או באדם אשר יטמא-לו לכל טמאתו: או גבר דיקרב בכל רחשא דיקתאב ליה או באנשא דיקתאב ליה לכל סאובתיה:

בכל שרץ אשר יטמא לו – בשעור הראוי לטמא, בכעדשה. או באדם – במת. אשר יטמא לו – כשיעורו לטמא, וזהו פניית. לכל טמאתו – לרבות נוגע בנזב וזבה, נדה ויולדת, ובמצרע.

נפש אשר תגע-בו וטמאה עדה-ערב ולא יאכל מן-הקדשים פי אמרתך בשרו במים: קודשיא א-להין אסחי בשריה במיא:

נפש אשר תגע בו – באחד מן הטמאים הללו.

ובא השמש וטהר ואחר יאכל מן-הקדשים פי לחמו הוא: וארי לחמיה הוא:

ואחר יאכל מן הקדשים – נדרש ביממות בתרומה, שמתר לאכלה בהערב השמש. מן הקדשים – ולא כל הקדשים.

נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה-בה אני-הוה: נבילא ותבירא לא ייכול לאסתאבא בה אנא יי:

נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה – לענין הטמאה הנזהר פאן, שאם אכל נבלת עוף טהור, שאין לה טמאת מגע ומשא, אלא טמאת אכילה בבית הבליעה, אסור לאכל בקדשים. וצריך לומר וטרפה, מי שיש במינו טרפה, יצא נבלת עוף טמא, שאין במינו טרפה.

ושמרו את-משמרתם ולא-ישאו עליו חטא ומתו בו פי יחללהו אני-הוה מקדשם: ויטרונו ית מטרת מימרי ולא יקבלון עלוהי חובא וימותון ביה ארי יחלוניה אנא יי מקדשהון:

ושמרו את משמרתם – מלאכל תרומה בטמאת הגוף. ומתו בו – למדנו שהיא במיתה בידי שמים.

וכל-זר לא-יאכל קדש תושב פהו ושכיר לא-יאכל קדש: וכל חילוני לא ייכול קודשא תותבא דקהנא ואגירא לא ייכול קודשא:

לא יאכל קדש – בתרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר בה. תושב פהו ושכיר – תושבו של פהו ושכירו. לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דבוק. ואיזהו תושב? זה נרצע, שהוא קנוי לו עד היובל. ואיזהו שכיר? זה קנוי קנין שנים, שיוצא בשש; בא הכתוב ולמדך פאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכל בתרומתו.

וכהו פי-יקנה נפש קנין פספו הוא יאכל בו ויליד ביתו הם יאכלו בלחמו: וקהין ארי יקני נפש קנין פספיה הוא ייכול ביה וילידי ביתיה אנון ייכלון בלחמיה:

וכהו פי יקנה נפש – עבד פנעני שקנוי לגופו. ויליד ביתו – אלו בני השפחות. ואשת פהו אוכלת בתרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין פספו. ועוד למד ממקרא אחר: "כל טהור בביתך" וגומר, בספרי.

ובת-פהו פי תהנה לאיש זר הוא בתרומת הקדשים לא תאכל: ובת פהין ארי תהי לגבר חילוני היא באפרשות קודשיא לא תיכול:

לאיש זר – ללוי ולישראל.

ובת-פהו פי תהנה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל-בית אביה פנעוניה מלחם אביה תאכל וכל-זר לא-יאכל בו: ובת פהין ארי תהי ארמלא ומתרכא ובר לית לה ותתוב לבית אבוהא פרביותה מלחמא דאבוהא תיכול וכל חילוני לא ייכול ביה:

אלמנה וגרושה – מן האיש הזר. וזרע אין לה – ממנו. ושבה – הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה בתרומה כל זמן שהזרע קיים. וכל זר לא יאכל בו – לא בא אלא להוציא את האונן שמתר בתרומה; זרות אמרתי לה, ולא אנינות.

ואיש פי-יאכל קדש בשגגה ונסף חמשיתו עליו ונתן לפהו את-הקדש: וגבר ארי ייכול קודשא בשלו ויוסיף חומשיה עלוהי ויתין לכהנא ית קודשא:

פי יאכל קדש – תרומה. ונתן לפהו את הקדש – דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פרות של חליו, והן נעשין תרומה.

ולא יחללו את-קדשי בני ישראל את אשר-נרימו לי-הוה: ולא יחללו וגומר – להאכילם לזרים.

והשיאו אותם עון אשמה באכלם את קדשיהם פי
אני י-הוה מקדשם:

ויקבלו עליהו עניין וחובין במיכלהו בסואבא ית
קודשיהו ארי אנא יי מקדשהו:

והשיאו אותם – את עצמם יטענו עון באכלם את קדשיהם, שהבדלו לשם תרומה וקדשו ונאסרו עליהם. ונאקלוס שתרגם: "במיכלהו בסואבא", שלא לצורך תרגמו פן. והשיאו אותם – זה אחד משלשה אתים שהנה רבי ישמעאל דורש בתורה, שמדברים באדם עצמו. וכן: "ביום מלאת מי נזרו יביא אתו", הוא יביא את עצמו. וכן: "ויקבר אתו בגיא", הוא קבר את עצמו, כך נדרש בספרי.

שלישי

פרשת מומי הקרבנות

וידבר י-הוה אל-משה לאמר:

ומליל יי עם משה למימר:

דבר אל-אהרן ואל-בניו ואל כל-בני ישראל ואמרת
אלהם איש איש מבית ישראל ומן-הגזר בישראל
אשר יקריב קרבנו לכל-גזריהם ולכל-גזבותם
אשר-יקריבו לי-הוה לעלה:

מליל עם אהרן ועם בנוהי ועם כל בני ישראל ותימר
להו גבר גבר מבית ישראל ומן גיוריא בישראל
דיקריב קורבניה לכל גזריהו ולכל גזבתהו
דיקרבון קדם יי לעלתא:

גזריהם – הרי עלי. גזבותם – הרי זו.

לרצונכם תמים זכר בבקר בפשבים ובעזים:

לרענא לכוון שלים דכר בתוריא באמרנא ובעזניא:

לרצונכם – הביאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שיהא לכם לרצון, אפיימינ"ט בלעז. ואיזהו הראוי לרצון? תמים זכר, בבקר בפשבים ובעזים. אבל בעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל במום, אלא בחסרון אבר.

כל אשר-בו מום לא תקריבו פי-לא לרצון יהנה
לכם:

כל דביה מומא לא תקרבון ארי לא לרענא יהי לכוון:

ואיש פי-יקריב זבח-שלמים לי-הוה לפלא-גזר או
לגזבה בבקר או בצאן תמים יהנה לרצון כל-מום
לא יהנה-בו:

וגבר ארי יקריב נכסת קודשיא קדם יי לפרשא גזרא
או לגזבתא בתורי או בענא שלים יהי לרענא כל
מום לא יהי ביה:

לפלא גזר – להפריש בדבורו.

עורת או שבור או-חרוץ או-נפלת או גרב או נלפת
לא-תקריבו אלה לי-הוה ואשה לא-תתנו מהם על-
המזבח לי-הוה:

עויר או תביר או פסיק או נבלן או גרבן או תזון לא
תקרבון אליו קדם יי וקורבנא לא תתנו מנהו על
מדבתא קדם יי:

עורת – שם דבר של מום ערוץ בלשון נקבה, שלא יהא בו מום של עורת. או שבור – לא יהנה. חרוץ – ריס של עין שנסדק או שנגפם, וכן שפתו שנסדקה או נפגמה. נפלת – וירוא"ה בלעז. גרב – מין חזזית, וכן נלפת. ולשון נלפת, כמו "וינלפת שמשון", שאחזקה בו עד יום מיתה, שאין לה רפואה. לא תקריבו – שלש פעמים, להזהיר על הקדשתו, ועל שחיטתו, ועל זריקת דמן. ואשה לא תתנו – אזקרת הקטרתו.

ושור ושה שרוע וקלוט גזבה מעשה אתו ולגזר לא
ירצה:

ותור ואמר יתיר ותסיר גזבתא מעביד יתיה ולגזרא
לא יתרעי:

שרוע – אבר גדול מחברו. וקלוט – פרסותיו קלוטות. גזבה מעשה – לבדק הבית. ולגזר – למזבח. לא ירצה – אינה הקדש בא לרצות? הוי אומר: זה הקדש המזבח.

ומעוץ וכתות ונתוק וכרות לא תקריבו לי-הוה
ובארצכם לא תעשו:

ודמרים ודרסים ודשליף ודגזיר לא תקרבון קדם יי
ובארעכון לא תעבדון:

ומעוץ וכתות ונתוק וכרות – בביצים או בגיד. מעוץ – ביציו מעוכין ביד. כתות – כתושים יותר ממעוץ. נתוק – תלושין ביד עד שנספסו חוטים שתלויים בהן, אבל נתונים הם בתוך הפיס, והפיס לא נתלש. וכרות – פרותין בפלי, ועודן בפיס. ומעוץ – תרגומו "נדי מרים", זה לשונו בארמית, לשון כתישה. וכתות – תרגומו "נדי רסיס", כמו: "הבית הגדול רסיסים", בקיעות דקות, וכן: "קנה המרסס". ובארצכם לא תעשו – דבר זה, לסרס שום בהמה וסיה, ואפלו טמאה. לכך נאמר בארצכם, לרבות כל אשר בארצכם. שאי אפשר לומר: לא נצטוו על הסרוס אלא בארץ, שהרי סרוס חובת הגוף הוא, וכל חובת הגוף נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ.

וּמִיַּד בּוֹ-נִכָּר לֹא תִקְרִיבוּ אֶת-לֶחֶם אֱ-לֹהֵיכֶם מִכָּל-
אֲלֵה כִּי מִשְׁחַתֶּם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצוּ לָכֶם:

וּמִיַּד בַּר עֲמֻמִּין לֹא תִקְרְבוּן יְת קוֹרְבָן אֲלֵהֶכּוֹן מִכָּל-
אֲלִין אַרִי חִבּוּלֵהוֹן בָּהוֹן מוּמָא בָהוֹן לֹא לְרַעְוָא יְהוֹן
לָכוֹן:

וּמִיַּד בּוֹ נִכָּר – נִכְרִי שֶׁהֵבִיא קֶרְבָּן בְּיַד כֹּהֵן לְהִקְרִיבוֹ לַשָּׁמַיִם, לֹא תִקְרִיבוּ לוֹ בַּעַל מוֹם. וְאִם עַל פִּי שְׂלֵא נִאֲסְרוּ בַּעֲלֵי מוּמִין לְקֶרְבָּן בְּגִי נֹס
אֲלֵא אִם כֵּן מִחֲסָרֵי אִכָּר, זֹאת נוֹהֶגֶת בְּכִמָּה שְׁבִשְׁדוֹת; אֲכָל עַל הַמִּזְבֵּחַ שְׁבִמְשַׁכֵּן – לֹא תִקְרִיבוּהָ. אֲכָל תְּמִימָה – תִּקְבְּלוּ מִהֶם; לִכְךָ נִאֲמַר
לְמַעַלְהָ: "אִישׁ אִישׁ", לְרִבּוֹת אֶת הַנִּכְרִים, שְׁנוֹדְרִים נְדָרִים וְנִדְבוֹת כִּי־שְׂרָאֵל. מִשְׁחַתֶּם – חִבּוּלֵהוֹן. לֹא יִרְצוּ לָכֶם – לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם.

וַיִּדְבֹר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׁב אוֹ-עֶז כִּי יוֹלֵד וְהֵינָה שְׁבַעַת יָמִים תַּחַת
אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלְאָה יִרְצָה לְקֶרְבָּן אִשָּׁה
לִי-הוּא:

כִּי יוֹלֵד – פָּרַט לְיוֹצֵא דָפֹן.

וַיִּשׂוֹר אוֹ-שָׁה אֶתּוֹ וְאֶת-בְּנוֹ לֹא תִשְׁחַטּוּ בְיוֹם אֶחָד:
אֶתּוֹ וְאֶת בְּנוֹ – נוֹהֵג בְּנִקְבָּה, שְׁאֲסוֹר לְשַׁחַט הָאֵם וְהַבֵּן אוֹ הַבַּת; וְאִינוּ נוֹהֵג בְּנִכְרִים, וּמִתֵּר לְשַׁחַט הָאֵב וְהַבֵּן, אוֹ הָאֵב וְהַבַּת. אֶתּוֹ וְאֶת בְּנוֹ –
אִם בְּנוֹ וְאֶתּוֹ בְּמִשְׁמַע.

וְכִי-תִזְבְּחוּ זִבְח־תּוֹדָה לִי-הוּא לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ:
וְאִרִי תִכְסוּן נִכְסַת תּוֹדָתָא קָדָם יְיָ לְרַעְוָא לָכוֹן
תִּכְסוּן:

לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ – תַּחֲלַת זְבִיחַתְכֶם, הַזִּנְהוּ שְׁתַּהַּא לְרִצְוֹן לָכֶם; וּמַהוּ הַרְצוֹן? בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכֵל. לֹא בָּא לְהַזְהִיר אֲלֵא שְׁתַּהַּא שְׁחִיטָה עַל מְנַת
כּוֹ: אֵל תִּשְׁחַטּוּהוּ עַל מְנַת לְאֲכָלוֹ לְמִחָר, שְׂאֵם תִּחְשְׁבוּ בּוֹ מִחְשַׁבַּת פְּסוּל, לֹא יֵהָא לָכֶם לְרִצְוֹן. דְּבָר אַחֵר: לְרִצְוֹנְכֶם, לְדַעַתְכֶם; מִכָּאן לְמַתְעַסֵּק
שְׁפָסוּל בְּשַׁחֲסִיטַת קִדְשִׁים. וְאִם עַל פִּי שְׁפָרַט בְּנִאֲכָלִים לְשָׁנֵי יָמִים, חֲזוֹר וּפְרַט בְּנִאֲכָלִין לְיוֹם אֶחָד, שְׁתַּהַּא זְבִיחַתּוֹן עַל מְנַת לְאֲכָלוֹ בְּזִמְנָן.

בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכֵל לֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר אֲנִי
יְ-הוָה:
בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכֵל – לֹא בָּא לְהַזְהִיר אֲלֵא שְׁתַּהַּא שְׁחִיטָה עַל מְנַת כּוֹ; שְׂאֵם לְקַבֵּעַ לוֹ זְמַן אֲכִילָה, כְּכָר כְּתוּב: "וּבִשֶׁר זָבַח תּוֹדַת שְׁלָמִיו" וְגוֹמַר.
אֲנִי ה' – דַּע מִי גִזַּר עַל הַדְּבָר, וְאֵל יִקַּל בְּעֵינֶיךָ.

וּשְׁמֵרְתֶם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֲתֶם אֲנִי יְ-הוָה:
וּשְׁמֵרְתֶם – זֹו הַמְּשֻׁנָּה. וַעֲשִׂיתֶם – זֶה הַמְּעַשָּׂה.
וּתְטַרְוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבְדוּן יְתֵהוֹן אֲנִי יְיָ:
וְלֹא תַחֲלִוּן אֶת-שֵׁם קִדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּגִי
יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְ-הוָה מְקַדְשְׁכֶם:

וְלֹא תַחֲלִוּוּ – לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי מִזִּידִין. מִמְּשַׁמַּע שְׁנִאֲמַר וְלֹא תַחֲלִוּוּ, מַה תִּלְמוּד לִזְמַר וְנִקְדַּשְׁתִּי? מִסֵּר עֲצָמָה וְקִדְשֵׁי שְׁמַי. כָּכֹל בְּיַחֲדִי? תִּלְמוּד
לִזְמַר: בְּתוֹךְ בְּגִי יִשְׂרָאֵל. וְכִשְׁהוּא מוֹסֵר עֲצָמוֹ, מִסֵּר עֲצָמוֹ עַל מְנַת לְמוֹת; שְׁכַל הַמוֹסֵר עֲצָמוֹ עַל מְנַת הַנֶּס, אִין עוֹשִׂין לוֹ נֹס. שְׁכֵן מְצִינּוֹ
בְּחֻנְיָה מִשְׂאֵל וְעוֹזְרֵהָ, שְׂלֵא מִסֵּרוּ עֲצָמָן עַל מְנַת הַנֶּס, שְׁנִאֲמַר: "וְהוֹן לֹא, דִּיעַ לְהוֹא לָךְ מִלְּכָא דִּי לֹא לְהָךְ לֹא אִיתְנָא פְּלַחִין" וְגוֹמַר; מְצִיל
וְלֹא מְצִיל, דִּיעַ לְהוֹא לָךְ וְגוֹמַר.

הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵהֲיוֹת לָכֶם לֹא-לֵהִיִּם
אֲנִי יְ-הוָה:
הַמוֹצִיא אֶתְכֶם – עַל מְנַת כּוֹ. אֲנִי ה' – נִאֲמָן לְשִׁלְמַם שְׁכָר.

רביעי פרשת המועדים

וַיִּדְבֹר יְ-הוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:
וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

דְּבָר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמַּרְתָּ אֲלֵהֶם מוּעֲדֵי יְ-הוָה
אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֲתֶם מִקְרָאֵי קִדְשׁ אֲלֵהֶם מוּעֲדֵי:
מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר לְהוֹן מוּעֲדֵיא דִּי
דְתַעֲרַעוּן יְתֵהוֹן מְעַרְעֵי קִדְשׁ אֲלִין אֲנוּן מוּעֲדֵי:

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי ה' – עשה מועדות שיהיו ישראל מלמדין בהם. שמעברים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדין לא הגיעו לירושלים.

ששבת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון מקרא-קדש כל-מלאכה לא תעשו שבת הוא לי-הזה בכל מושבתיכם:
שבתא יומין תתעביד עבידתא וביומא שביעאה שבא שבתא מערע קדיש כל עבידא לא תעבדון שבתא היא קדם יי בכל מותבניכון:

ששבת ימים – מה עננו שבת אצל מועדות? ללמדך, שכל המסלל את המועדות, מעלין עליו כאלו חלל את השבתות; וכל המקנים את המועדות, מעלין עליו כאלו קנים את השבתות.

אלה מועדי י-הזה מקראי קדש אשר-תקראו אתם במועדם:
אלין מועדיא די מערעי קדיש דתערעון יתהון בזמניהון:

אלה מועדי ה' – למעלה מדבר בעבור שנה, וכאן מדבר בקדוש החדש.

בתקדש הראשון בארבעה עשר לתקדש בין הערבים פסח לי-הזה:
בירחא קזמאה בארבעת עשרא לירחא בין שמשא פסחא קדם יי:

בין הערבים – משש שעות ולמעלה. פסח לה' – הקרבת קרבן ששמו פסח.

ובחמישה עשר יום לתקדש הזה תג המצות לי-הזה ושבעת ימים מצות תאכלו:
ובחמישית עשרא יומא לירחא הדין חגא דפטיריא קדם יי שבועא יומין פטירא תיכלון:

ביום הראשון מקרא-קדש יהיה לכם כל-מלאכת עבדה לא תעשו:
ביומא קזמאה מערע קדיש יהי לכון כל עבידת פולחן לא תעבדון:

והקרבתם אשה לי-הזה ושבעת ימים ביום השביעי מקרא-קדש כל-מלאכת עבדה לא תעשו:
ותקרבו קורבנא קדם יי שבועא יומין ביומא שביעאה מערע קדיש כל עבידת פולחן לא תעבדון:

והקרבתם אשה – הם המוספין האמורים בפרשת פינחס. ולמה נאמרו כאן? לומר לה שאין המוספין מעכבין זה את זה. והקרבתם אשה לה' – מכל מקום; אם אין פרים – הבא אילים, ואם אין פרים ואילים – הבא כבשים. **שבעת ימים** – כל מקום שנאמר "שבעת" – שם דבר הוא, שבו ע של ימים, שייטיינ"א [בלעז. וכן כל לשון שמונת, ששית, חמישית, שלשית. **מלאכת עבדה** – אפלו מלאכות החשובות לכם עבודה וצרה, שיש חסרון כים בבטלה שלהן, כגון דבר האבד. כך הבנתי מתורת פהנים, דקתגני: כול אף חלו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה? וכוליה.

וידבר י-הזה אל-משה לאמר:
ומליל יי עם משה למימר:

דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם פי-תבאו אלי הארץ אשר אני נתן לכם וקצרתם את-קצירה והבאתם את-עמר ראשית קצירכם אל-הפקה:
מליל עם בני ישראל ותימר להון ארי תיעלון לארעא דאנא יהיב לכון ותחצדון ית חצדה ומיתון ית עומר ריש חצדכון לות פהנא:

ראשית קצירכם – שתהא ראשונה לקציר. עמר – עשירית האיפה. כך היתה שמה, כמו: "וימדו בעמר".

והגיה את-העמר לפני י-הזה לרצונכם ממחרת השבת וניפנו הפקה:
וירים ית עומרא קדם יי לרענא לכון מבתר יומא טבא ירימניה פהנא:

והגיה – כל תנופה, מוליד ומביא, מעלה ומוריד. מוליד ומביא, לעצר רוחות רעות; מעלה ומוריד, לעצר טללים רעים. **לרצונכם** – אם תקריבו כמשפט זה, יהיו לרצון לכם. **ממחרת השבת** – ממחרת יום טוב הראשון של פסח; שאם אתה אומר שבת בראשית, אי אתה יודע אינהו.

ועשיתם ביום הגיפכם את-העמר כבש תמים בן-שנתו לעלה לי-הזה:
ותעבדון ביום ארמותכון ית עומרא אמר שלים בר שתיה לעלתא קדם יי:

ועשיתם...כבש – חובה לעמר הוא בא.

ומנחתו שני עשרונים סלת בלולה בשמן אשה
לי-הנה ריח ניחח ונספה יין רביעת ההין:

ומנחתיה תרין עשרונים סולתא דפילא במשח
קורבנא קדם יי לאתקבלא ברעוא ונספיה חמרא
רבעות הינא:

ומנחתו – מנחת נסכיו. שני עשרונים – כפולה היתה. ונספה יין רביעת ההין – אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים.

ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד-עצם היום הזה עד
הביאכם את-קרבו א-להיכם תקת עולם לדרתיכם
בכל משבתיכם:

ולחם וקלי ופירוכן לא תיכלון עד פרו יומא הדין
עד איתואיכון ית קורבנא דאלהכון קים עלם
לדריכון בכל מותבניכון:

וקלי – קמח עשוי מכרמל רך, שמנבשין אותו בפנור. וכרמל – הן קליות שקורין גרניי"ש. בכל משבתיכם – נחלקו בו חכמי ישראל: יש
שלמדו מכאן שהקדש נוהג בחוצה לארץ; ויש אומרים: לא בא אלא ללמד שלא נצטוו על הקדש אלא לאחר ירשה וישיבה, משכבשו וחלקו.

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את-עמר
התנופה שבע שבתות תמימת תהינה:

ותמנון לכון מבתר יומא טבא מיום איתואיכון ית
עומרא דארמותא שבע שבוען שלמן יהונו:

ממחרת השבת – ממחרת יום טוב. תמימת תהינה – מלמד שמתחיל ומנה מערב, שאם לא כן אינן תמימות.

עד ממחרת השבת השביעת תספרו חמשים יום
והקרבתם מנחה חדשה לי-הנה:

עד מבתר שבועתא שביעיתא תמנון חמשיין יומין
ותקרבו מנחתא חדתא קדם יי:

השבת השביעת – כתרוממו, "שבועתא שביעיתא". עד ממחרת השבת השביעת תספרו – ולא עד בכלל; והן ארבעים ותשעה יום. חמשים
יום והקרבתם מנחה חדשה לה' – ביום החמשים תקריבוה. ואומר אני: זהו מדרשו; אבל פשוטו: עד ממחרת השבת השביעת, שהוא יום
חמשים – תספרו. ומקרא מסרס הוא. מנחה חדשה – היא המנחה הראשונה שהובאה מן הקדש. ואם תאמר: הרי קרבה מנחת העמר? אינה
כשאר כל המנחות, שהיא באה מן השעורים.

ממושבתיכם תביאו לחם תנופה שתיים שני
עשרונים סלת תהינה חמץ תאפינה בפורים לי-הנה:

ממותבניכון תיתון לחים ארמותא תרתין גריצן
תרין עשרונים סולתא יהונו חמיע יתאפין בפורין
קדם יי:

ממושבתיכם – ולא מחוצה לארץ. לחם תנופה. – לחם תרומה, המורם לשם גבוה. וזו היא המנחה הקדשה האמורה למעלה. בפורים –
ראשונה לכל המנחות; אף למנחת קנאות הבאה מן השעורים, לא תקרב מן הקדש קדם לשתי הלחם.

והקרבתם עליהם שבעת כבשים תמימם בני שנה
ופר בן-בקר אחד ואילם שנים יהיו עלה לי-הנה
ומנחתם ונספיהם אשה ריח-ניחח לי-הנה:

ותקרבו על לחמא שבועא אמרין שלמין בני שנה
ותור בר תורי חד ודכרין תרין יהונו עלתא קדם יי
ומנחתהונו ונספיהונו קורבן דמתקבל ברעוא קדם יי:

על הלחם – בגלל הלחם, חובה ללחם. ומנחתם ונספיהם – כמשפט מנחה ונסכים המפרשים בכל בהמה בפרשת נסכים: שלשה עשרונים
לפר, ושני עשרונים לאיל, ועשרון לכבש, זו היא המנחה; והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכבש.

ועשיתם שעיר-עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני
שנה לזבח שלמים:

ותעבדון צפיר בר עזין חד לחטאת ותרין אמרין בני
שנה לנכסת קודשיא:

ועשיתם שעיר עזים – יכול שבעת הכבשים והשעיר האמורים כאן, הם שבעת הכבשים והשעיר האמורים בחמש הפקודים? כשאתה מגיע
אצל פרים ואילים, אינן הם. אמר מעתה: אלו לעצמן ואלו לעצמן; אלו קרבו בגלל הלחם, ואלו למוספין.

והניף הפהו אתם על לחם הבפרים תנופה לפני
י-הנה עלי-שני כבשים קדש יהיו לי-הנה לפהו:

וירים פהנא יתהונו על לחמא דבפוריא ארמא קדם יי
על תרין אמרין קודשא יהונו קדם יי לכהנא:

והניף הפהו אתם תנופה – מלמד שטעונון תנופה מחיים. יכול כלם? תלמוד לומר: על שני כבשים. קדש יהיו – לפי ששלמי יחיד –
קדשים קלים, הנזק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים.

וקראתם בעצם היום הזה מקרא-קדש יהיה לכם
כל-מלאכת עבודה לא תעשו תקת עולם בכל-
מושבתיכם לדרתיכם:

ותערעונו בכרון יומא הדין מערע קדיש יהי לכון כל
עבדת פולחן לא תעבדון קים עלם בכל מותבניכון
לדריכון:

ובקצרכם – חזרו ושנה, לעבר עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף: מה ראה הכתוב לתנה באמצע הרגלים, פסח ועצרת מפאן, וראש השנה ויום הכפורים והסג מפאן? ללמדך, שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאלו בנה בית המקדש והקריב קרבנותיו בתוכו. **מעזב** – הנח לפניהם והם ילקטו, ואין לה לסייע לאחד מהם. **אני ה' א-להיכם** – נאמן לשלם שכר.

ובקצרכם את-קציר ארצכם לא-תכלה פאת שדה
בקצרה ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר מעזב אתם
אני י-הוה א-להיכם:
ובמחצדכון ית חצדא דארעכון לא תשיצי פתא
דחלקך בחצדך ולקטא דחצדך לא תלקיט לעניי
ולגיורי תשבוק יתהון אנא יי אלהכון:

חמישי

וידבר י-הוה אל-משה לאמר: **ומליל יי עם משה למימר:**

דבר אל-בני ישראל לאמר בחדש השביעי באחד
לחדש יהיה לכם שבתון זכרון תרושה מקרא-קדש:
זכרון תרושה – זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות; לזכר לכם עקדת יצחק, שקרב תחתיו איל.

כל-מלאכת עבודה לא תעשו והקרבתם אשה
לי-הוה:
כל עבידת פולחן לא תעבדון ותקרבון קורבנא קדם
יי:

והקרבתם אשה – המוספים האמורים בחמש הפקודים.

וידבר י-הוה אל-משה לאמר: **ומליל יי עם משה למימר:**

אף בעשור לחדש השביעי הזה יום הפפרים הוא
מקרא-קדש יהיה לכם וענייתם את-נפשתיכם
והקרבתם אשה לי-הוה:
ברם בעשרא לירחא שביעאה הדין יומא דכפוריא
הוא מערע קדיש יהי לכון ותענון ית נפשתיכון
ותקרבון קורבנא קדם יי:

אף – כל אכין ורקין שבתורה – מעוטין: מכפר הוא לשבים, ואינו מכפר על שאינם שבים.

וכל-מלאכה לא תעשו בעצם היום הזה פי יום
כפרים הוא לכפר עליכם לפני י-הוה א-להיכם:
וכל עבידתא לא תעבדון בכרן יומא הדין ארי יומא
דכפוריא הוא לכפרא עליכון קדם יי אלהכון:

פי כל-הנפש אשר לא-תענה בעצם היום הזה
ונכרתה מעמיה:
ארי כל אנש דלא יתעני בכרן יומא הדין וישתיצי
מעמיה:

וכל-הנפש אשר תעשה כל-מלאכה בעצם היום הזה
והאבדתי את-הנפש ההוא מקרב עמה:
וכל אנש דינעביד כל עבידתא בכרן יומא הדין ואוביד
ית אנשא ההוא מגו עמיה:

והאבדתי – לפי שהוא אומר 'כרת' בכל מקום, ואיני יודע מה הוא; כשהוא אומר: **והאבדתי**, למד על הכרת שאינו אלא אבדן.

כל-מלאכה לא תעשו תקת עולם לדדתיכם בכל
משבתתיכם:
כל עבידתא לא תעבדון קים עלם לדריכון בכל
מותבניכון:

כל מלאכה וגומר – לעבר עליו בלאוין הרבה; או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום.

שבת שבתון הוא לכם וענייתם את-נפשתיכם
בתשעה לחדש בערב מערב עד-ערב תשבתו
שבתכם:
שבא שבתא הוא לכון ותענון ית נפשתיכון בתשעה
לירחא ברמשא מרמשא עד רמשא תנוחון נחכון:

שישי

וידבר י-הוה אל-משה לאמר: **ומליל יי עם משה למימר:**

מליל עם בני ישראל למימר בחמישת עשר יומא לירחא שביעאה הדין תגא דמטליא שבועא יומין קדם יי:

דבר אל בני ישראל לאמר בחמישה עשר יום לתדש השביעי הזה תג הספות שבועת ימים לי-הנה:

ביומא קדמאה מערע קדיש כל עבידת פולחן לא תעבדון:

ביום הראשון מקרא-קדש כל-מלאכת עבדה לא תעשו:

מקרא קדש – קדשוהו בכסות נקייה ובתפלה; ובשאר ימים טובים, במאכל ובמשתה, ובכסות נקייה ובתפלה.

שבועא יומין תקרבון קורבנא קדם יי ביומא תמינאה מערע קדיש יהי לכון ותקרבון קורבנא קדם יי פנישין תהון כל עבידת פולחן לא תעבדון:

שבועת ימים תקריבו אשה לי-הנה ביום השמיני מקרא-קדש יהיה לכם והקרבתם אשה לי-הנה עצרת הוא כל-מלאכת עבדה לא תעשו:

עצרת הוא – עצרתי אתכם אצלי. כמלך שזמן את בניו לסעודה, לכה וכך ימים. פיון שהגיע זמנו להפטר, אמר: בני, בבקשה מכם, עכבו עמי עוד יום אחד; קשה עלי פרוסתכם. כל מלאכת עבדה – אפלו מלאכה שהיא עבודה לכם, שאם לא תעשוה יש חסרון פיס בדבר. לא תעשו – יכול אף חלו של מועד יהא אסור במלאכת עבודה? תלמוד לומר הוא.

אלין מועדי יי דתערעון יתהון מערעי קדיש לקרבא קורבנא קדם יי עלתא ומנחתא נכסת קודשין ונסוכין פתגם יום ביומיה:

אלה מועדי י-הנה אשר-תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה לי-הנה עלה ומנחה גבח ונסכים דבר-יום ביומו:

עלה ומנחה – מנחת נסכים הקרבה עם העולה. דבר יום ביומו – חק הקצוב בחמש הפקודים. דבר יום ביומו – הא אם עבר יומו, בטל קרבנו.

בר משביא דיי ובר ממתנתכון ובר מפל גדריכון ובר מפל גדבתכון דתתנון קדם יי:

מלבד שבתת י-הנה ומלבד מתנותיכם ומלבד כל-גדריכם ומלבד כל-גדבתיכם אשר תתנו לי-הנה:

ברם בחמישת עשר יומא לירחא שביעאה במכנשכון ית עללתא דארעא תיתגון ית תגא קדם יי שבועא יומין ביומא קדמאה ניתא וביומא תמינאה ניתא:

אך בחמישה עשר יום לתדש השביעי באספקם את-תבואת הארץ תתגו את-תגו-הנה שבועת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון:

אך בחמישה עשר יום תתגו – קרבן שלמים לחגיגה. יכול תדחה את השבת? תלמוד לומר אך, הואיל ויש לה משלומין כל שבועה. באספקם את תבואת הארץ – שיהא חדש שביעי זה בא בזמן אסיפה. מכאן שנצטוו לעבר את השנים; שאם אין העבור, פעמים שהוא בא באמצע השני או החרף. תתגו – שלמי חגיגה. שבועת ימים – אם לא הביא בזה, יביא בזה. יכול יהא מביאן כל שבועה? תלמוד לומר: ותגתם אתו, יום אחד במשמע ולא יותר; ולמה נאמר שבועה? למשלומין.

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ-עבת וערבי-גחל ושמתתם לפני י-הנה א-להיכם שבועת ימים:

פרי עץ הדר – עץ שטעם עזו ופריו שנה. הדר – הדר באילנו משנה לשנה, וזהו אתרוג. כפת תמרים – חסר וי"ו, למד שאינה אלא אחת. וענף עץ עבת – שענפיו קלועים כעבותות וכחבלים; וזהו הדס, העשוי כמין קליעה.

ותסבון לכון ביומא קדמאה פירי אילנא אתרוגין לולבין והדסין וערבין דנחל ותחדון קדם יי אלהכון שבועא יומין:

ותגתם אתו תג לי-הנה שבועת ימים בשנה תקת עולם לדרתיכם בתדש השביעי תתגו אתו:

עולם לדריכון בירחא שביעאה תיתגון יתיה:

בספת משבו שבועת ימים כל-האזרח בישראל ישבו בספת:

במטליא תתבון שבועא יומין כל יציבא בישראל יתבון במטליא:

בספת משבו שבועת ימים כל-האזרח בישראל ישבו בספת:

האזרח – זה אזרח. בישראל – לרבות את הגרים.

בְּדִיל דִּידְעוּן דְּרִיכוּן אַרִי בְּמַטְלַת עֲנְנֵי אוֹתִיבִית יִתְּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוּתֵי יִתְהוּן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יִי
אַלְהֵכוּן:

לְמַעַן יִדְעוּ דְרִתִּיכֶם כִּי בִסְפוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאֵי אוֹתָם מֵאַרְץ מִצְרַיִם אֲנִי יְיָ הִנֵּה
אֶל־לִיכֶם:

כִּי בִסְפוֹת הוֹשַׁבְתִּי – עֲנְנֵי כְבוֹד.

וּמְלִיל מֹשֶׁה יִתְּ סֹדֵר מוֹעֲדָא דִּינִי וְאַלִּיפְנוֹן לְבְנֵי
יִשְׂרָאֵל:

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מַעֲדֵי יְיָ הִנֵּה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

פְּרֻשַׁת הַשְּׁמֹן לְמֵאוֹר

שְׁבִיעֵי

וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

וַיְדַבֵּר יְיָ הִנֵּה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:

פְּקִיד יִתְּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְבוּן לָךְ מֹשֶׁה זִיתָא דְּכִנְיָא
כְּתִישָׂא לְאַנְהָרָא לְאַדְלָקָא בּוֹצִינְיָא תְּדִירָא:

זֵּו אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֹן זֵית גָּד כְּתִית
לְמֵאוֹר לְהַעֲלֹת גֵּר תְּמִיד:

זֵּו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – זוּ פְּרֻשַׁת מִצְוַת הַנְּרוֹת; וּפְרֻשַׁת נְאֻמָּה תְּצַנֵּה לֹא נְאֻמָּה אֶלָּא עַל סֹדֵר מְלֻאכַת הַמִּשְׁכָּן, לְפָרֵשׁ צָרָף הַמְּנוֹרָה. וְכֵן מִשְׁמַע:
נְאֻמָּה – סוֹפֵף לְצוּוֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל כָּךְ. שְׁמֹן זֵית נָךְ – שְׁלֹשָׁה שְׁמֹנִים יוֹצְאִים מִן הַזֵּית: הַרְאִשׁוֹן קְרוּי נָךְ. וְהֵן מְפָרְשִׁים בְּמִנְחוֹת וּבְתוֹרֹת
כְּהֻנִּים. תְּמִיד – מְלִילָה לְלִילָה, כְּמוֹ עוֹלַת תְּמִיד שְׂאִינָה אֶלָּא מִיּוֹם לַיּוֹם.

מְבָרָא לְפְרוּכְתָא דְּסִהְדוּתָא בְּמִשְׁכּוֹן זְמַנָּא יִסְדֵּר יִתִּיה
אַהֲרֹן מִרְמִישָׂא עַד צִפְרָא קְדָם יִי תְּדִירָא קִיָּם עֲלָם
לְדִרִיכוּן:

מַחוּץ לְפְרֻכַת הַעֲזָת בְּאֵהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹף אֹתוֹ אֶהְרֹן
מֵעֵרֵב עַד־בְּקָר לִפְנֵי יְיָ הִנֵּה תְּמִיד תִּקַּת עוֹלָם
לְדִרְתִּיכֶם:

לְפְרֻכַת הַעֲזָת – שְׁלֹפְנֵי הָאָרוֹן, שֶׁהוּא קְרוּי עֲדוּת. וּרְבוּתֵינוּ דְּרָשׁוּ עַל גֵּר מֵעֵרֵב, שֶׁהוּא עֲדוּת לְכָל בְּאֵי עוֹלָם שֶׁהִשְׁכִּינָה שׁוֹרֵה בְּיִשְׂרָאֵל,
שְׁנוּתוֹן בְּהַ שְׁמֹן כְּמִדַּת חֲבָרוּתִיָּה, וּמִמְנָה הִנֵּה מִתְחִיל, וּבֵה הִנֵּה מְסִים. יַעֲרֹף אֹתוֹ אֶהְרֹן מֵעֵרֵב עַד בְּקָר – יַעֲרֹף אוֹתוֹ עֲרִיכָה הַרְאוּיָה לְמִדַּת כָּל
הַלִּילָה; וְשִׁעְרוֹ חֲכָמִים: חֲצִי לֵג לְכָל גֵּר וְגֵר, וְהֵן כְּדֵאי אֵף לְלִילֵי תְּקוּפַת טַבַּת. וּמִדָּה זוֹ הַקְּבָעָה לְהֵם.

עַל מְנֻרָתָא דְּכִיתָא יִסְדֵּר יִתְּ בּוֹצִינְיָא קְדָם יִי תְּדִירָא:

עַל הַמְּנֻרָה הַטְּהֵרָה יַעֲרֹף אֶת־הַנְּרוֹת לִפְנֵי יְיָ הִנֵּה
תְּמִיד:

הַמְּנֻרָה הַטְּהֵרָה – שֶׁהִיא זֶהָב טָהוֹר. דְּבָר אַחֵר: עַל טְהֵרָה שֶׁל מְנוֹרָה, שְׁמֻטְהֵרָה וּמִדְּשֻׁנָּה תִּחְלָה מִן הָאֵפֶר.

וְתַסֵּב סוּלְתָא וְתִיפִי יִתְּה תְּרַמָּא עֲשָׂרֵי גְרִיצוֹן תְּרִין
עֲשָׂרוֹנִין תְּהִי הוּנָא גְרִיצָתָא תְּדָא:

וְלִקְתַּתְּ סֹלֶת וְאַפִּיתְּ אֹתָהּ שְׁתִּים עֲשָׂרָה חֲלוֹת שְׁנֵי
עֲשָׂרוֹנִים יִהְיֶה הַחֲלָה הָאֶחָת:

וְתַשׁוּי יִתְּהוּן תְּרַתִּין סֹדְרִין שִׁית סֹדְרָא עַל פְּתוּרָא
דְּכִנְיָא קְדָם יִי:

וְשַׁמְתְּ אוֹתָם שְׁתִּים מֵעֵרֵכּוֹת שֵׁשׁ הַמֵּעֲרֵכַת עַל
הַשְּׁלֶחַן הַטְּהֵר לִפְנֵי יְיָ הִנֵּה:

שֵׁשׁ הַמֵּעֲרֵכַת – שֵׁשׁ חֲלוֹת הַמֵּעֲרֵכָה הָאֶחָת. הַשְּׁלֶחַן הַטְּהֵר – שֵׁשׁ זֶהָב טָהוֹר. דְּבָר אַחֵר: עַל טְהֵרוֹ שֶׁל שְׁלֶחַן, שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַסְּנִיפִין מְגַבִּיהִין אֶת
הַלְחָם מֵעַל גְּבֵי הַשְּׁלֶחַן.

וְנָתַתְּ עַל־הַמֵּעֲרֵכַת לְבִנְיָה זָכָה וְהִיתָה לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה
אִשָּׁה לִי־הִנֵּה:

וְנָתַתְּ עַל הַמֵּעֲרֵכַת – עַל כָּל אֶחָת מִשְׁתֵּי הַמֵּעֲרֵכּוֹת הָיוּ שְׁנֵי בְּזִיכֵי לְבִנְיָה, מֵלֵא קִמְץ לְכָל אֶחָת. וְהִנֵּה – הַלְבוּנָה הַזֹּאת. לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה –
שְׂאִין מִן הַלְחָם לְגִבּוֹה כְּלוּם, אֶלָּא הַלְבוּנָה נִקְטְרַת כְּשִׁמְסֻלְקִין אוֹתוֹ בְּכָל שַׁבַּת וְשַׁבַּת. וְהִיא לְזַכְרוֹן לְלֶחֶם, שֶׁעַל יְדֵהּ הוּא נִזְכָּר לְמַעֲלָה; כְּקִמְץ,
שֶׁהוּא אֲזַכָּרָה לְמִנְחָה.

וְנָתַתְּ עַל הַמֵּעֲרֵכַת – עַל כָּל אֶחָת מִשְׁתֵּי הַמֵּעֲרֵכּוֹת הָיוּ שְׁנֵי בְּזִיכֵי לְבִנְיָה, מֵלֵא קִמְץ לְכָל אֶחָת. וְהִנֵּה – הַלְבוּנָה הַזֹּאת. לְלֶחֶם לְאַזְכָּרָה –
שְׂאִין מִן הַלְחָם לְגִבּוֹה כְּלוּם, אֶלָּא הַלְבוּנָה נִקְטְרַת כְּשִׁמְסֻלְקִין אוֹתוֹ בְּכָל שַׁבַּת וְשַׁבַּת. וְהִיא לְזַכְרוֹן לְלֶחֶם, שֶׁעַל יְדֵהּ הוּא נִזְכָּר לְמַעֲלָה; כְּקִמְץ,
שֶׁהוּא אֲזַכָּרָה לְמִנְחָה.

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְיָ הִנֵּה תְּמִיד
תְּדִירָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִיָּם עֲלָם:

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֹכְנוּ לִפְנֵי יְיָ הִנֵּה תְּמִיד
מֵאַתְּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם:

וְתִהִי לְאַהֲרֹן וּלְבְנוֹתָיו וְיִיכְלוּנִיה בְּאַתֵּר קְדִישׁ אַרִי
קְדִישׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיה מִקוֹרְבָנִיא דִּינִי קִיָּם עֲלָם:

וְהִיתָה לְאַהֲרֹן וּלְבְנָיו וְאֶכְלָהּוּ בְּמִקוֹם קְדִישׁ כִּי קֹדֶשׁ
קְדֹשִׁים הוּא לוֹ מֵאִשֵּׁי יְיָ הִנֵּה חֶק־עוֹלָם:

וְהִיתָה – הַמְּנֻחָה הַזֹּאת; שְׁכַל דְּבָר הַבָּא מִן הַתְּבוּאָה, בְּכָל־ל מְנַחָה הוּא. וְאֶכְלָהּוּ – מוּסָב עַל הַלְחָם, שֶׁהוּא לְשׁוֹן זָכָר.

וּנְפַק בַּר אֶתְתָּא בַת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בַר גָּבֵר מִצְרָאִי בְגוּ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצְוּ בַּמַּחְנֶה בְּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ
יִשְׂרָאֵל וְגוֹבְרָא בַר יִשְׂרָאֵל:

וַיִּצְא בֶן-אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן-אִישׁ מִצְרִי בְתוֹךְ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנְצְוּ בַּמַּחְנֶה בְּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ
הַיִּשְׂרָאֵלִי:

וַיִּצְא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית – מֵהֵיכָן יִצְא? רַבִּי לְוִי אָמַר: מֵעוֹלָמוֹ יִצְא. רַבִּי בְרַכְיָה אָמַר: מִפְּרִשָׁה שְׁלֹמְעֵלָה יִצְא; לְגַלְגַּל וְאָמַר: "בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יֵעָרְכֶנּוּ". דָּרָךְ הַמְּלֹךְ לְאָכַל פֶּת חֲמָה בְּכָל יוֹם, אוֹ שְׂמָא פֶת צוֹנְנַת שְׁל תַשְׁעָה יָמִים? בְּתַמְיָהָ. וּמִתְנַתָּא אָמְרָה: מִבֵּית דִּינּוּ שְׁל מִשָּׁה יִצְא מְחִיב. כָּא לִטַע אֶהְלוּ בְתוֹךְ מַחְנֶה דָן. אָמְרוּ לוֹ: מַה טַיְבָה לְכָאן? אָמַר לְהֵם: מִבְּנֵי דָן אָנִי. אָמְרוּ לוֹ: "אִישׁ עַל דְּגָלוֹ כָּאתָת לְבֵית אַבְתָּם" כְּתִיב. וְכִנְס לְבֵית דִּינּוּ שְׁל מִשָּׁה, וַיִּצְא מְחִיב; עֲמַד וְגִדְרָה. בֶּן אִישׁ מִצְרִי – הוּא הַמִּצְרִי שֶׁהֲרִגוּ מִשָּׁה. בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – מְלַמֵּד שְׁנַתְגִּיר. וַיִּנְצְוּ בַּמַּחְנֶה – עַל עֶסְקֵי הַמַּחְנֶה. וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי – זֶה שֶׁכָּנְגְדוּ, שְׂמַחָה בּוֹ מִטַע אֶהְלוּ.

וּפְרִישׁ בַּר אֶתְתָּא בַת יִשְׂרָאֵל יָת שְׂמָא וְאַרְגִּיז
וְאִיתִיאוּ יָתִיהָ לְוֹת מִשָּׁה וְשׁוּם אַמִּיהָ שְׁלוּמִית בַּת
דְּבָרִי לְשִׁבְטָא דְדָן:

וַיִּקָּב בֶּן-הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת-הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיִּבְיֵאוּ
אֹתוֹ אֶל-מִשָּׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת-דְּבָרִי לְמַטֵּה-
דָּן:

וַיִּקָּב – כְּתַרְגוּמוֹ: "וּפְרִישׁ", שֶׁנִּקָּב שֵׁם הַמַּיְחֵד וְגִדְרָה. וְהוּא שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ שֶׁשָּׁמַע מִסִּינַי. וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת דְּבָרִי – שֶׁבָחַן שְׁל יִשְׂרָאֵל שְׁפָרְסָמָה הַכְּתוּב לְזוֹ; לֹא מֵר, שֶׁהִיא לְבִדָּה הַיְתָה זֹנָה. שְׁלֹמִית – זֵהוּת פְּטָפְטָה שְׁלֵם עֲלָהּ, שְׁלֵם עֲלֵיכּוֹן, מִפְּטָפְטָת בְּדְבָרִים שׁוֹאֵלַת בְּשִׁלּוּם הַכֹּל. בַּת דְּבָרִי – דְּבָרְנִית הַיְתָה, מְדַבְּרַת עִם כָּל אָדָם, לְפִיכָף קַלְקֵלָה. לְמַטֵּה דָן – מַגִּיד שֶׁהֲרִשָׁע גֹּרֵם גְּנָאִי לוֹ, גְּנָאִי לְאֲבִיו, גְּנָאִי לְשִׁבְטוֹ. כִּיּוֹצֵא בּוֹ: "אֶהְלִיאָב בֶּן אַחִיסָמָד לְמַטֵּה דָן"; שִׁבַּח לוֹ, שִׁבַּח לְאֲבִיו, שִׁבַּח לְשִׁבְטוֹ.

וְאַסְרוּהִי בְּבֵית מַטְרָא עַד דִּיתְפָּרֵשׁ לְהוֹן עַל גְּזִירַת
מִימְרָא דִּינִי:

וַיִּנְיַחְהוּ בַּמִּשְׁמָר לְפָרֵשׁ לְהֵם עַל-פִּי י-הוָה:

וַיִּנְיַחְהוּ – לְבִדּוֹ, וְלֹא הִנִּיחוּ מְקוּשָׁשׁ עִמּוֹ; שֶׁשְׁנִיחָם הָיוּ בְּפָרְקֵי אֶחָד. וַיּוֹדְעִים הָיוּ שֶׁהִמְקוּשָׁשׁ בְּמִיתָה, שְׁנֹאֲמַר: "מַחְלִיקָה מוֹת יוֹמֵת", אֲבָל לֹא פָרֵשׁ לְהֵם בְּאִיזוֹ מִיתָה; לְכַד נֹאֲמַר: "כִּי לֹא פָרֵשׁ מַה יַעֲשֶׂה לוֹ". אֲבָל בְּמַקְלָל הוּא אֹמֵר: לְפָרֵשׁ לְהֵם, שְׁלֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם חִיב מִיתָה אִם לֹא.

וּמְלִיל יִי עִם מִשָּׁה לְמִימַר:

וַיִּזְבֹּר י-הוָה אֶל-מִשָּׁה לְאָמְרָה:

אֲפִיק יָת דְּאַרְגִּיז לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַיִּסְמְכוּן כָּל
דְּשָׁמְעוּ יָת יְדִיהוֹן עַל רִישִׁיהָ וַיִּרְגְּמוּן יָתִיהָ כָּל
כְּנֻשְׁתָּא:

הוֹצֵא אֶת-הַמְּקַלֵּל אֶל-מַחְוֶץ לְמַחְנֶה וְסִמְכוּ כָּל-
הַשֹּׁמְעִים אֶת-יְדֵיהֶם עַל-רִאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל-
הָעֵדָה:

הַשֹּׁמְעִים – אֵלּוּ הָעֵדִים. כָּל – לְהִבְיֵא אֶת הַדְּבָרִים. אֶת יְדֵיהֶם – אוֹמְרִים לוֹ: דְּמָךְ בְּרִאשְׁךָ, וְאִין אָנּוּ נַעֲנָשִׁים בְּמִיתָתְךָ, שְׁאֵתָה גְרַמְתָּ לָךְ. כָּל הָעֵדָה – בְּמַעֲמַד כָּל הָעֵדָה; מִכָּאן שֶׁשְׁלּוּחוֹ שְׁל אָדָם כְּמוֹתוֹ.

וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר גָּבֵר גָּבֵר אַרְי יִרְגִּיז
קָדָם א-לְהִיָּה וַיִּקְבִּיל חוֹבִיָּה:

וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּזְבֹּר לְאָמְרָה אִישׁ אִישׁ כִּי-יִקְלָל
א-לְהִיָּה וְנִשְׂא חֲטָאוֹ:

וְנִשְׂא חֲטָאוֹ – בְּכַרְת, כְּשֹׁאִין הַתְּרָאָה.

וְדִפְרִישׁ שְׂמָא דִּי אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל מְרָגָם יִרְגְּמוּן
בֵּיהָ כָּל כְּנֻשְׁתָּא גִיּוֹרָא כְּנֻשְׁתָּא בְּפָרְשׁוֹתִיהָ שְׂמָא
יִתְקַטִּיל:

וְנִקָּב שֵׁם-י-הוָה מוֹת יוֹמֵת רָגוּם יִרְגְּמוּ-בּוֹ כָּל-הָעֵדָה
כְּגַל כְּאֶזְרָח בְּנִקְבוֹ-שֵׁם יוֹמֵת:

וְנִקָּב שֵׁם – אִינּוּ חִיב עַד שֶׁיִּפְרֵשׁ אֶת הַשֵּׁם, וְלֹא הַמְּקַלָּל בְּכֻנּוּי. וְנִקָּב – לְשׁוֹן קַלְלָה, כְּמוֹ: "מָה אֶקָּב".

וְגָבֵר אַרְי יִקְטוֹל כָּל נַפְשָׁא דְאַנְשָׁא אֶתְקַטְלָא
יִתְקַטִּיל:

וְאִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל-נַפְשׁ אָדָם מוֹת יוֹמֵת:

וְאִישׁ כִּי יִכֶּה – לְפִי שְׁנֹאֲמַר: "מַכָּה אִישׁ וַמֵּת", אִין לִי אֵלָא שְׁהַרְג אֶת הָאִישׁ; אִשָּׁה וְקָטָן מִנּוּן? תְּלַמוּד לֹא מֵר: כָּל נַפְשׁ אָדָם.

וְדִיקְטוֹל נַפְשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נַפְשָׁא חֲלָף נַפְשָׁא:

וּמַכָּה נַפְשׁ-בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָה נַפְשׁ תַּחַת נַפְשׁ:

וְגָבֵר אַרְי יִתִּין מוּמָא בְּחַבְרִיָּה כְּמָא דְעַבְד כִּן יִתְעַבִּיד
לִיהָ:

וְאִישׁ כִּי-יִתֵּן מוּם בְּעַמִּיתוֹ כְּאִשְׁר עֲשָׂה כִּן יַעֲשֶׂה לוֹ:

שָׁבַר תַּחַת שֵׁבַר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כְּאֲשֶׁר יִתֵּן מוֹם בְּאֲדָם כֵּן יִגְתּוּ בּוֹ: תִּבְרָא חֶלֶף תִּבְרָא עֵינָא חֶלֶף עֵינָא שְׁנָא חֶלֶף שְׁנָא כְּמָא דִּיהַב מוֹמָא בְּאֲנָשָׁא כֵּן יִתְיַהֵב בֵּיהּ:

כֵּן יִגְתּוּ בּוֹ – פָּרְשׁוּ רַבּוּתֵינוּ, שְׂאִינוּ נְתִיבַת מוֹם מִמֶּשׁ, אֲלֵא תִשְׁלוּמֵי מָמוֹן: שְׁמִין אוֹתוֹ כְּעֶבֶד. לְכֹד כְּתוּב בּוֹ לְשׁוֹן נְתִיבָה, דְּכַר הַנְּתוּן מִיַד לֵיד.

וּמִכָּה בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוֹמַת: וּדְיִקְטוּל בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה וּדְיִקְטוּל אֲנָשָׁא יִתְקַטִּיל:

וּמִכָּה בְּהִמָּה יִשְׁלַמְנָה – לְמַעַלָּה דְּכַר בְּהוֹרַג בְּהִמָּה, וְכֵאֵן דְּכַר בְּעוֹשֵׂה בַּהּ חַבּוּרָה. וּמִכָּה אָדָם יוֹמַת – אֲפִלוּ לֹא הִרְגוּ אֲלֵא עָשָׂה בּוֹ חַבּוּרָה, שְׁלֵא נֶאֱמַר כֵּן "נָפֵשׁ". וּבְמִכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ דְּכַר הַכְּתוּב, וְכֵאֵן לְהַקְיָשׁוֹ לְמִכָּה בְּהִמָּה: מַה מִּכָּה בְּהִמָּה מִחַיִּים, אִם מִכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ מִחַיִּים, פָּרִט לְמִכָּה לְאַחַר מִיתָה. לְפִי שְׂמִצִּינוּ שְׁהַמְקַלְלוּ לְאַחַר מִיתָה חֵיב, הַצָּרֵף לּוֹמֵר בְּמִכָּה שְׁפָטוּר. וּמַה בְּבִהְמָה בְּחַבְלָה, שְׂאֵם אֵין חַבְלָה אֵין תִּשְׁלוּמֵין, אִם מִכָּה אָבִיו וְאִמּוֹ, אֵינוּ חֵיב עַד שְׂעִעְשָׂה בְּהֵם חַבּוּרָה.

מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לְכֶם כִּגְרָר כְּאֲזַרְחָה יִהְיֶה כִּי אֲנִי דִּינָא חַד יִהִי לְכוּן גִּיּוֹרָא כִּינְצִיבָא יִהִי אֲרִי אֲנָא יִי – הֵן אֶ-לֵהֵיכֶם: אֶלְהֵכוּן:

אֲנִי ה' אֶ-לֵהֵיכֶם – אֶ-לֵהִי כְּלַכֶּם; כְּשֵׁם שְׂאֲנִי מִיַּחַד שְׂמִי עֲלֵיכֶם, כִּף אֲנִי מִיַּחַד שְׂמִי עַל הַגֵּרִים.

וַיִּדְבֹר מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ אֶת-הַמִּקְלָל אֶל-מַחֲוִיל לְמַחְנֶה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ אֲבֹן וּבְנֵי-יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְ-הוָה אֶת-מֹשֶׁה: וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲפִיקוּ יַת דְּאֲרַגִּיז לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא וַרְגְּמוּ יַתִּיה בְּאֲבָנָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָבְדוּ כְּמָא דְּפָקִיד יְיָ יַת מֹשֶׁה:

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ – כָּל הַמְצָנָה הָאֲמוּרָה בְּסִקִּילָה בְּמִקּוֹם אַחַר: דְּחִיָּה, רְגִימָה וּתְלִיָּה.

א וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַיָּמִים וַיִּכְסְהוּ בַּפְּגָדִים וְלֹא יָחַם לוֹ׃ וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו יִבְקָשׁוּ לְאֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ נַעֲרָה בְּתוּלָה וְעַמּוּדָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וּתְהִי־לוֹ סִכְנַת וְשֹׁכֶבֶת בְּחִיקוֹ וְחָם לְאֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּבְקָשׁוּ נַעֲרָה יָפָה בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וַיִּמְצְאוּ אֶת־אֲבִישׁוֹן הַשְּׁוֹנֵמֹת וַיָּבֵאוּ אֹתָהּ לְמֶלֶךְ׃ וְהַנַּעֲרָה יָפָה עַד־מְאֹד וְתָהִי לְמֶלֶךְ סִכְנַת וְתִשְׁרָתְהוּ וְהַמֶּלֶךְ לֹא יָדְעָה׃ וְאֹדְנֵיהָ בְּיַחְגִּית מִתַּנְשֵׂא לֵאמֹר אֲנִי אֲמַלְךָ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וְחַמְשֵׁים אִישׁ רָצִים לְפָנָיו׃ וְלֹא־עָצְבוּ אָבָיו מִיָּמָיו לֵאמֹר מִדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ וְגַם־הוּא טוֹב־תֵּאֵר מְאֹד וְאֵתוֹ יִלְדָה אַחֲרַי אֲבִשְׁלוֹם׃ וַיְהִי דְבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן־צִרוּיָה וְעִם אֲבִיתָר הַכֹּהֵן וַיַּעֲזְרוּ אַחֲרָי אֹדְנֵיהָ׃ וַצְדוֹק הַכֹּהֵן וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְנָתָן הַנָּבִיא וְשַׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגְּבוּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ עִם־אֹדְנֵיהָ׃ וַיִּזְבַּח אֹדְנֵיהָ צֹאן וּבִקְרָ וּמְרִיא עִם אֶבֶן הַזֹּחֶלֶת אֲשֶׁר־אֶצֶּל עֵינֵי רִגְלֵ וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־אֲחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלְכָל־אֲנָשָׁי יְהוּדָה עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ׃ וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ וְאֶת־הַגְּבוּרִים וְאֶת־שְׁלֹמֹה אָחָיו לֹא קָרָא׃ וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־בֵּית־שֹׁבַע אִם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר הַלּוֹא שְׁמַעְתָּ בֵּן מֶלֶךְ אֹדְנֵיהָ בְּיַחְגִּית וְאֹדְנֵינוּ דָּוִד לֹא יָדַע׃ וְעַתָּה לָכֵי אֵינְעַצֶּה נָא עִצָּה וּמַלְטִי אֶת־נַפְשִׁי וְאֶת־נַפְשׁ בְּנֵי שְׁלֹמֹה׃ לָכֵי וּבֹאִי אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הַלֹּא־אַתָּה אֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לְאִמְתְּךָ לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְּנֵי וְיִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי וּמִדּוּעַ מֶלֶךְ אֹדְנֵיהָ׃ הִנֵּה עוֹדָה מִדְּבַרְתָּ שֵׁם עַם־הַמֶּלֶךְ וְאֲנִי אָבוֹא אַחֲרֶיךָ וּמַלְאֲתִי אֶת־דְּבָרֶיךָ׃ וַתָּבֵא בֵּית־שֹׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחֲדָרָה וְהַמֶּלֶךְ זָקֵן מְאֹד וְאֲבִישׁוֹן הַשְּׁוֹנֵמֹת מוֹשֵׁרֶת אֶת־הַמֶּלֶךְ׃ וַתִּקְדַּח בְּתֵי שֹׁבַע וְתִשְׁתַּחֲוֶה לְמֶלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ׃ וַתֹּאמֶר לוֹ אֹדְנֵי אֹתָהּ נִשְׁבַּעְתָּ בִּי־הוּא אֶל־לְחִיךָ לְאִמְתְּךָ כִּי־שְׁלֹמֹה בְּנֵי וְיִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי׃ וְעַתָּה הִנֵּה אֹדְנֵיהָ מֶלֶךְ וְעַתָּה אֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא יָדְעָתָ׃ וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־זָבָח לַרֶב וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלְאֲבִיתָר הַכֹּהֵן וְלִיֹּאָב שֶׁר הַצָּבָא וְלְשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא׃ וְאַתָּה אֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ עֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד לָהֶם מִי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֹדְנֵי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו׃ וְהָלָה כִּשְׁכַּב אֹדְנֵי־הַמֶּלֶךְ עַם־אֲבִיתָיו וְהִיִּתִי אֲנִי וּבְנֵי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים׃ וְהִנֵּה עוֹדָה

מִדְּבַרְתָּ עַם־הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא בָּא׃ וַיַּגִּידוּ לְמֶלֶךְ לֵאמֹר הִנֵּה נָתָן הַנָּבִיא וַיָּבֵא לְפָנָי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְמֶלֶךְ עַל־אֲפָיו אֶרְצָה׃ וַיֹּאמֶר נָתָן אֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ אֹתָהּ אֲמַרְתָּ אֹדְנֵיהָ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי׃ כִּי יֵרֵד הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־זָבָח לַרֶב וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלְשָׂרֵי הַצָּבָא וְלְאֲבִיתָר הַכֹּהֵן וְהַנֹּסֵם אֲכָלִים וְשֵׁתִים לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ אֹדְנֵיהָ׃ וְלִי אֲנִי־עַבְדְּךָ וְלְצְדוֹק הַכֹּהֵן וְלְבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְלְשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא׃ אִם מֵאֵת אֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ נָחִיָה הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא הוֹדַעְתָּ אֶת־עַבְדְּךָ מִי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֹדְנֵי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו׃ וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר קְרָא־לִי לְבֵית־שֹׁבַע וְתָבֵא לְפָנָי הַמֶּלֶךְ וְתַעֲמֹד לְפָנָי הַמֶּלֶךְ׃ וַיִּשְׁבַּע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר כִּי־י־הִיא אֲשֶׁר־פָּדָה אֶת־נַפְשִׁי מִכַּלְצָרָה׃ כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ בִּי־הוּא אֶל־יְהוָה יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְּנֵי וְיִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי תַּחְתָּי כִּי כֵן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַתִּקְדַּח בֵּית־שֹׁבַע אֲפָלִים אֶרֶץ וְתִשְׁתַּחֲוֶה לְמֶלֶךְ וַתֹּאמֶר יְחִי אֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעַלְמ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִד קְרָא־לִי לְצְדוֹק הַכֹּהֵן וְלְנָתָן הַנָּבִיא וְלְבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וַיָּבֵאוּ לְפָנָי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קְחוּ עִמְכֶם אֶת־עַבְדֵי אֹדְנֵיכֶם וְהִרְפַּכְתֶּם אֶת־שְׁלֹמֹה בְנֵי עַל־הַפָּרְדָּה אֲשֶׁר־לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל־גְּחוּן׃ וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ שֵׁם צְדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְתִקְעוּתֶם בְּשׁוֹפָר וְאָמַרְתֶּם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃ וְעַלִּיתֶם אַחֲרָיו וּבֹא וַיִּשָּׁב עַל־כִּסְאִי וְהוּא יִמְלֹךְ תַּחְתָּי וְאֹתוֹ צִוִּיתִי לְהִיּוֹת נָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה׃ וַיַּעַן בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֲמֹן כֵּן יֹאמֶר י־הוּא אֶל־לְחִי אֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ׃ כַּאֲשֶׁר חָיָה י־הוּא עִם־אֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ כֵּן יְחִיָה עִם־שְׁלֹמֹה וַיַּגִּדֵל אֶת־כִּסְאֹ מִכִּסֵּא אֹדְנֵי הַמֶּלֶךְ דָּוִד׃ וַיֵּרֵד צְדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְהַכֹּהֲנִים וְהַפְּלִתִי וַיִּרְפְּבוּ אֶת־שְׁלֹמֹה עַל־פָּרְדָּת הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיִּלְכְּדוּ אֹתוֹ עַל־גְּחוּן׃ וַיִּקַּח צְדוֹק הַכֹּהֵן אֶת־קַרְנֵי הַשִּׁמּוֹן מִן־הָאֹהֶל וַיִּמְשַׁח אֶת־שְׁלֹמֹה וַיִּתְקַעוּ בְּשׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃ וַיַּעֲלוּ כָל־הָעָם וְהָעָם מִחֲלָלִים בַּחֲלָלִים וּשְׁמֵחִים שִׂמְחָה גְדוּלָה וַתִּבְקַע הָאֶרֶץ בְּקוֹלָם׃ וַיִּשְׁמַע אֹדְנֵיהָ וְכָל־הַקְּרָאִים אֲשֶׁר אֹתוֹ וְהֵם כָּלוּ לְאֶבֶל וַיִּשְׁמַע יוֹאָב אֶת־קוֹל הַשׁוֹפָר

וַיֹּאמֶר מִדָּוִד קוֹל־הַקְּרִיָּה הוֹמָה: עֲזַרְנוּ מִדָּבָר וְהִנֵּה יוֹנְתָן בֶּן־אֲבִיתָר הִבְחִן בָּא וַיֹּאמֶר אֲדֹנָיָהוּ בֹא פִי אִישׁ חֵיל אֶתָּה וְטוֹב תִּבְשָׂר: וַיַּעַן יוֹנְתָן וַיֹּאמֶר לְאֲדֹנָיָהוּ אֲבֹל אֲדֹנָיָהוּ הַמֶּלֶךְ־דָּוִד הַמְלִיךְ אֶת־שְׁלֹמֹה: וַיִּשְׁלַח אֹתוֹ־הַמֶּלֶךְ אֶת־צִדּוֹק הַכֹּהֵן וְאֶת־נִתָּן הַנָּבִיא וּבְנֵיהוּ בְּנֵי־יְהוֹיָדָע וְהַכֹּהֲנִי וְהַפְּלִי וַיִּרְכְּבוּ אֹתוֹ עַל פָּרְדֵּת הַמֶּלֶךְ: וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ צִדּוֹק הַכֹּהֵן וְנִתָּן הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ בְּגִחוֹן וַיַּעֲלוּ מִשָּׁם שְׁמַחִים וְתַהֵם הַקְּרִיָּה הוּא הַקּוֹל אֲשֶׁר שָׁמַעְתֶּם: וְגַם יֹשֵׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא הַמְּלוּכָה: וְגַם־בָּאוּ עִבְדֵי הַמֶּלֶךְ לְכַרֵּךְ אֶת־אֲדֹנָיָהוּ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר יוֹטֵב אֲ—לַחַיִּים אֶת־שֵׁם שְׁלֹמֹה מִשְׁמֹךְ וַיִּגְדֵּל אֶת־כִּסְּאוֹ מִכִּסְּאוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם־שֹׁבֵב: וְגַם־כָּבַח אָמַר הַמֶּלֶךְ בְּרוּךְ י—הוֹה א—לַחַי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נָתַן הַיּוֹם יֹשֵׁב עַל־כִּסְּאוֹ וְעֵינָי רְאוֹת: וַיַּחֲרִדוּ וַיִּקְמוּ כָּל־הַקְּרָאִים אֲשֶׁר לְאֲדֹנָיָהוּ וַיִּלְכוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ: וְאֲדֹנָיָהוּ יָרָא מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה וַיִּקָּם וַיִּלָּךְ וַיַּחֲזֹק בְּקַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ: וַיִּגְדֵּל לְשְׁלֹמֹה לֵאמֹר הִנֵּה אֲדֹנָיָהוּ יָרָא אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה אֲחִיו בְּקַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר יֹשֵׁב־עָלָי כַּיּוֹם הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אִם־יִמָּוֶת אֶת־עַבְדּוֹ בַּחֶרֶב: וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אִם יְחִיָּה לְבֶן־חֵיל לֹא־יִפֹּל מִשַּׁעֲרֹתָו אֶרֶצָה וְאִם־יָרַעַה תִּמְצָא־בּוֹ וְמוֹת: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּזְרְחֻהוּ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וַיָּבֵא וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר־לוֹ שְׁלֹמֹה לֵךְ לְבֵיתְךָ:

ב וַיִּקְרְבוּ וַיִּמְיָדוּד לְמוֹת וַיִּצּוּ אֶת־שְׁלֹמֹה בְּנוֹ לֵאמֹר: אֲנֹכִי הִלֵּךְ בְּדַרְכְּ כָּל־הָאָרֶץ וְחִזְקַת וְחַיִּיתָ לְאִישׁ: וְשִׁמְרַת אֶת־מִשְׁמַרְתָּ | י—הוֹה א—לַחַי לְלַבֵּת בְּדַרְכּוֹ לְשֹׁמֵר חֻקֹּתָיו מִצִּוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְעֲדוּתָיו כַּכְּתוּב בַּתּוֹרָה מוֹשֶׁה לְמַעַן תִּשְׁכִּיל אֶת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר תִּפְנֶה שָׁם: לְמַעַן יָקִים י—הוֹה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלָי לֵאמֹר אִם־יִשְׁמְרוּ בְנֵיךָ אֶת־דִּרְכָּם לְלַבֵּת לְפָנָי בְּאֵמֶת בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם לֵאמֹר לֹא־יִפְרָת לֵךְ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל: וְגַם אֶתָּה יִדְעָתָ אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן־צֵרוּיָהָ אֲשֶׁר עָשָׂה לְשָׁנֵי־שָׁרִי צ—בָּאוֹת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִנָר בֶּן־נָר וְלַעֲמָשָׂא בְּדִיתָר וַיַּחֲרֹם וַיִּשָּׂם דְּמֵי־מִלְחָמָה בְּשָׁלֹם וַיִּתֵּן דְּמֵי מִלְחָמָה בַּחֲגֹרֹתוֹ אֲשֶׁר בְּמִתְּנָיו וּבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר בְּרַגְלָיו: וְעַשִׂוֹת בַּחֲבֻמָּתָךְ וְלֹא־תוֹרֵד שִׁיבְתוֹ בְּשָׁלֹם שְׂאֵל:

וְלִבְנֵי בְרוּזֵי הַגְּלָעָדִי תַעֲשֶׂה־חֶסֶד וְהָיוּ בְּאֲכָלֵי שְׁלֹחֶנְךָ פִּי־כֵן קָרְבוּ אֵלָי בְּבִרְחֵי מִפְּנֵי אֲבִישָׁלוֹם אַחִיד: וְהִנֵּה עֹמֵךְ שְׁמֹעִי בֶן־גֵּרָא בֶן־הַיְּמִינִי מִבַּחֲרִים וְהוּא קָלְלָנִי קָלְלָה נִמְרָצַת כַּיּוֹם לְכַתִּי מִחַנְנִים וְהוּא־יָרַד לְקִרְאָתִי חִירָדוֹן וְאֶשְׁבַּע לוֹ בִּי—הוֹה לֵאמֹר אִם־אִמָּוֶתְךָ בַּחֶרֶב: וְעָתָה אֵלִי תִנְקְחוּ כִּי אִישׁ חָכֵם אֶתָּה וַיִּדְעָתָ אֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לִּי וְהוֹרַדְתָּ אֶת־שִׁיבְתוֹ כְּדָם שְׂאוֹל: וַיִּשָּׁבֵב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבַּר בְּעִיר דָּוִד: וְהַיְּמִיִם אֲשֶׁר מֶלֶךְ דָּוִד עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּחֲבֵרוֹן מֶלֶךְ שִׁבְעַ שָׁנִים וּבִירוֹשָׁלַם מֶלֶךְ שְׁלֹשִׁים וְשֵׁשׁ שָׁנִים: וְשְׁלֹמֹה יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא דָּוִד אָבִיו וְתִפֹּן מִלְּכַתּוֹ מֵאִד: וַיָּבֵא אֲדֹנָיָהוּ בֶן־חֲנָנִיָּה אֶל־בֵּת־שֹׁבֵעַ אִם־שְׁלֹמֹה וְתֹאמַר הַשָּׁלוֹם בְּאָךְ וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם: וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי אֵלֶיךָ וְתֹאמַר דָּבָר: וַיֹּאמֶר אֶת יִדְעָתָ כִּי לִי הָיְתָה הַמְּלוּכָה וְעָלִי שְׁמוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל בְּנֵיהֶם לְמֶלֶךְ וְתִסָּב הַמְּלוּכָה וְתָחִי לְאֹחִי כִּי מִי—הוֹה הָיְתָה לִּי: וְעָתָה שְׂאֵלָה אַחַת אֲנֹכִי שְׂאֵל מֵאֲתָךְ אֵלִי תִשָּׁבֵב אֶת־פָּנָי וְתֹאמַר אֵלָיו דָּבָר: וַיֹּאמֶר אֶמְרֵי־נָא לְשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא־יֹשֵׁב אֶת־פָּנָי וַיִּתֵּן־לִי אֶת־אֲבִישָׁן הַשְּׁנַנְמִית לְאִשָּׁה: וְתֹאמַר בֵּת־שֹׁבֵעַ טוֹב אֲנֹכִי אֲדַבֵּר עִלְיָךְ אֵל־הַמֶּלֶךְ: וְתָבֵא בֵת־שֹׁבֵעַ אֵל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְדַבֵּר־לוֹ עַל־אֲדֹנָיָהוּ וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לְקִרְאָתָהּ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לָּהּ וַיִּשָּׁב עַל־כִּסְּאוֹ וַיִּשָּׂם כִּסֵּא לְאִם הַמֶּלֶךְ וְתִשָּׁב לִימִינוֹ: וְתֹאמַר שְׂאֵלָה אַחַת קִמְנָה אֲנֹכִי שְׂאֵלָת מֵאֲתָךְ אֵל־תִּשָּׁב אֶת־פָּנָי וַיֹּאמֶר־לָּהּ הַמֶּלֶךְ שְׂאֵלִי אֲמִי כִּי לֹא־אֲשִׁיב אֶת־פָּנָי: וְתֹאמַר וַתֵּן אֶת־אֲבִישָׁן הַשְּׁנַנְמִית לְאֲדֹנָיָהוּ אַחִידָה לְאִשָּׁה: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וְלִמָּה אֶת שְׂאֵלָת אֶת־אֲבִישָׁן הַשְּׁנַנְמִית לְאֲדֹנָיָהוּ וְשְׂאֵלִי־לוֹ אֶת־הַמְּלוּכָה כִּי הוּא אַחִי הַגָּדוֹל מִמֶּנִּי וְלוֹ וְלֹאֲבִיתָר הַכֹּהֵן וְלִיוֹאָב בֶּן־צֵרוּיָהָ: וַיִּשָּׁבֵעַ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בִּי—הוֹה לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי א—לַחַיִּים וְכֹה יוֹפִיף כִּי בְנִפְשׁוֹ דָּבָר אֲדֹנָיָהוּ אֶת־יְהוָה דָּבָר הוֹה: וְעָתָה חַיִּי—הוֹה אֲשֶׁר הִבִּינִי וַיֹּשִׁיבְנִי עַל־כִּסְּאוֹ דָּוִד אָבִי וְאֲשֶׁר עָשָׂה־לִּי בֵּית כָּאֲשֶׁר דִּבֶּר כִּי הָיִים יוֹמַת אֲדֹנָיָהוּ: וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בִּיר בְּנֵיהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיְמוֹת: וְלֹאֲבִיתָר הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עָנַתְתָּ לִּי עַל־שֵׁ—דָּיִךְ כִּי אִישׁ מוֹת אֶתָּה

וביום הזה לא אמיתך פינשאת את ארון א-דני
ו-הזה לפני דוד אבי וכי התענית בכל אשר
התענה אבי: ויגרש שלמה את אביתר מהיות
כהן ל-הזה למלא את דבר י-הזה אשר דבר עלי
בית עלי בשלה: והשמעה באה עדי ואב פי יואב
נטה אחרי אדניה ואחרי אבשלום לא נטה וינס
יואב אל-אהל י-הזה ויחזק במקרנות המזבחה: ויגיד
למלך שלמה פי גם יואב אל-אהל י-הזה והנה אצל
המזבחה וישלח שלמה את-בניהו בן-יהוידע לאמר
לך פגע-בו: ויבא בניהו אל-אהל י-הזה ולאמר
אליו כה-אמר המלך צא ויאמר לא פי פה אמנות
וישב בניהו את המלך דבר לאמר כה-דבר יואב
וכה ענני: ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר
ופגע-בו וקברתו והסירת דמי הנם אשר שפך
יואב מעלי ומעל בית אבי: והשיב י-הזה את-
דמו על-ראשו אשר פגע בשני-אנשים צדקים
וטבים מפניו ויחרנם בחרב ואבי דוד לא ידע את-
אבנר בן-נר שר-צבא ישראל ואת-עמשא בן-יתר
שר-צבא יהודה: וישבו דמיהם בראש יואב
ובראש זרעו לעלם ולדוד ולזרעו ולביתו ולנסאו
יחיה שלום עדי-עולם מעם י-הזה: ויעל בניהו בן-
יהוידע ויפגע-בו וימתהו ויקבר בביתו במדבר:
ויתן המלך את-בניהו בן-יהוידע תחתיו עלי
הצבא ואת-צדוק הכהן נתן המלך תחת אביתר:
וישלח המלך ויקרא לשמעני ויאמר לו בנה-לך
בית בירושלם וישבת שם ולא תצא משם אנה
ואנה: והיה ביום צאתך ועברת את-נהל קדרון
ידע תדע פי מות תמות דמך יהיה בראשך:
ו-יאמר שמעי למלך טוב הדבר כאשר דבר אדני
המלך בן יעשה עבדך וישב שמעי בירושלם ימים
רבים: והיה מקץ שלש שנים ויברחו שני-עבדים
לשמעי אל-אביש בן-מעכה מלך גת ויגידו לשמעני
לאמר הנה עבדך בנת: ויקם שמעי ויחבש את-
חמרו ויילך גתה אל-אביש לבקש את-עבדיו וילך
שמעי ויבא את-עבדיו מנת: ויגיד לשלמה פי-
הלך שמעי מירושלם גת וישב: וישלח המלך
ויקרא לשמעני ויאמר אליו הלוא השבעתך
בי-הזה ואער בך לאמר ביום צאתך וחלכת אנה
ואנה ידע תדע פי מות תמות ותאמר אלי טוב

הדבר שמעתי: ומדוע לא שמרת את שבעת
י-הזה ואת-המצוה אשר-צויתי עליך: ולאמר
המלך אל-שמעי אתה ידעת את כל-הרעה אשר
ידע לבבך אשר עשית לדוד אבי והשיב י-הזה
את-רעתך בראשך: והמלך שלמה ברוך וכפא
דוד יהיה נכון לפני י-הזה עדי-עולם: ויצו המלך
את-בניהו בן-יהוידע ויצא ויפגע-בו וימת
והממלכה נכונה פי-שלמה:

ג ויתחתן שלמה את-פרעה מלך מצרים ויקח את-
בת-פרעה ויביאה אל-עיר דוד עד פלתו לבנות
את-ביתו ואת-בית י-הזה ואת-חומת ירושלם
סביב: רק העם מזבחים בפמות פי לא-נבנה בית
לשם י-הזה עד הימים ההם: ויאהב שלמה את-
י-הזה ללכת פחקות דוד אביו רק בפמות הוא
מזבח ומקטיר: וילך המלך גבענה לזבח שם פי-
הוא הפמה הגדולה אלה עלות יעלה שלמה על
המזבחה ההוא: בגבעון נראה י-הזה אל-שלמה
בחלום הלילה ויאמר א-להים שאל מה אתך-
ו-יאמר שלמה אתה עשית עם-עבדך דוד אבי הסד
גדול כאשר הלך לפניך באמת ובצדקה ובישרת
לבב עמו ותשמר-לו את-החסד הגדול הזה ותתן-
לו בן ישב על-כסאו פיום הזה: ועתה י-הזה
א-להי אתה המלכת את-עבדך תחת דוד אבי
ואנכי נער קטן לא אדע צאת ובא: ועבדך בתוך
עמך אשר בחרת עם-רב אשר לא-ימנה ולא יספר
מרב: ונתת לעבדך לב שמע לשפט את-עמך
לחביו פי-טוב לדע פי מי ויכל לשפט את-עמך
הפחד הזה: וינטב הדבר בעיני א-דני פי שאל
שלמה את-הדבר הזה: ויאמר א-להים אליו יען
אשר שאלת את-הדבר הזה ולא-שאלת לך ימים
רבים ולא-שאלת לך עשר ולא שאלת נפש איבך
ושאלת לך חביו לשמע משפט: הנה עשיתי
כדבריה הנה נתתי לך לב חכם ונבון אשר פמך
לא-היה לפניך ואחריך לא-יקום פמך: ונס אשר
לא-שאלת נתתי לך גם-עשר גם-כבוד אשר לא-
היה כמות איש במלכים ב-לימיה: וואם תלך
בדרך לשמר חקי ומצותי כאשר תלך דוד אביך
והארבתי את-ימיה: ויקן שלמה והנה חלום
ויבוא ירושלים ויעמד לפני ארון ברית-א-דני

וַיַּעַל עֲלֹת וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹם וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל־עֲבָדָיו׃
אָז תִּבְאֵנָה שְׁתֵּים נָשִׁים זָנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֹדְנָה
לְפָנָיו׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאֶחָת׃ כִּי אֲדֹנָי אֲנִי וְהָאִשָּׁה
הַזֹּאת יֹשֶׁבֶת בְּבֵית אֶחָד וְאֵלֶּךְ עִמָּה בַּבַּיִת׃ וַיְהִי
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶךְ גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת
וַאֲנַחְנוּ יַחְדָּו אֵינְדוּר אֶתְנֹו בַּבַּיִת זֹלֹתֵי שְׁתֵּים־
אֲנַחְנוּ בַּבַּיִת׃ וַיִּמַּת בְּיַד־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לַיְלָה אֲשֶׁר
שָׁכַבְהָ עִלָּיו׃ וַתִּקֶּם בַּתּוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנִי
מֵאֲצָלִי וְאֶמְתָּךְ יִשָּׁנָה וַתִּשְׁפִּיכֶנּוּ בַּחִיקָה וְאֶת־בְּנֵה
הַמַּת הַשְּׁפִיכָה בַּחִיקָי׃ וְאַתֶּם בַּפֶּקֶר לְהַיְנִיק אֶת־
בְּנִי וְהַנְּחִמְתֶּם וְאֶת־בִּזְנוֹן אֲלֹו בַּפֶּקֶר וְהִנֵּה לֹא־הָיָה
בְּנִי אֲשֶׁר יִלְדֵתִי׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאֶחָת לֹא כִּי
בְנִי חָלִי וּבְנֵךְ הַמַּת וְזֹאת אִמְרַת לֹא כִּי בְנֵךְ הַמַּת
וּבְנִי חָחִי וַתִּדְבַּרְנָה לְפָנָי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
זֹאת אִמְרַת וְהִיבְנִי חָחִי וּבְנֵךְ הַמַּת וְזֹאת אִמְרַת
לֹא כִּי בְנֵךְ הַמַּת וּבְנִי חָחִי׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ קָחֻו לִי־
חֶרֶב וַיָּבֵאוּ חֶרֶב לְפָנָי הַמֶּלֶךְ׃ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גִּזְרוּ
אֶת־הַיֶּלֶד חָחִי לְשָׁנָם וַתִּנּוּ אֶת־הַחֲצִי לְאֶחָת וְאֶת־
הַחֲצִי לְאֶחָת׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בְּנֵה חָחִי אֵלַי
הַמֶּלֶךְ כִּי־נִכְבְּרוּ רַחֲמֵיהָ עַל־בְּנֵה וַתֹּאמֶר ׀ כִּי אֲדֹנָי
תִּנּוּלָהּ אֶת־הַיֶּלֶד חָחִי וְהַמַּת אֶל־תִּמְיתָהוּ וְזֹאת
אִמְרַת גַּם־לִי גַם־יֶלֶד לֹא יִהְיֶה גִזְרוּ׃ וַיִּעַן הַמֶּלֶךְ
וַיֹּאמֶר תִּנּוּלָהּ אֶת־הַיֶּלֶד חָחִי וְהַמַּת לֹא תִמְיתָהוּ
חַיָּא אִמּוֹ׃ וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר
שִׁפֵּט הַמֶּלֶךְ וַיֵּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חֲכָמַת
אֲ-לֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃

ד וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל־כֹּל־יִשְׂרָאֵל׃ וְאֵלֶּה
חֲשָׁרִים אֲשֶׁר־לוֹ עֲזָרְהוּ בְּיַדְדוֹק חֲכָמוֹ׃ אֶל־יִחְזָק
וְאֶחָיָה בְּנִי שִׁישָׁא סַפְרִים וְהוֹשַׁעַט בְּיַד־אֲחִיֶּיֶד
הַמִּזְפִּיר׃ וּבְנֵיָהוּ בְּיַד־הוֹיָדַע עַל־הַעֲבָא וְצִדּוֹק
וְאֶבְיָתָר כַּהֲנָיִם׃ וְעֲזָרְיָהוּ בְּיַדְתָּן עַל־הַנְּצָבִים
וְזָבוּד בְּיַדְתָּן כַּהֲנָיִם רַעַה הַמֶּלֶךְ׃ וְאַחִישָׁר עַל־הַבַּיִת
וְאַדְנִירָם בְּיַד־עֲבָדָא עַל־הַמִּסֵּ׃ וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנַיִם־עָשָׂר
נְצָבִים עַל־כֹּל־יִשְׂרָאֵל וְכָל־כְּלָוֹ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־
בֵּיתוֹ חֲדָשׁ בַּשָּׁנָה יִהְיֶה עַל־הָאֶחָד לְכָל־כָּל־׃ וְאֵלֶּה
שְׁמוֹתָם בְּיַד־חֹר בְּחַר אֶפְרָיִם׃ בְּיַד־קָר בְּמִקְנֵי
וּבְשַׁעֲלָבִים וּבֵית שָׁמֶשׁ וְאֵילֹון בֵּית חָנָן׃ בְּיַד־חֶסֶד
בְּאַרְבֹּת לוֹ שָׁכָה וְכָל־אַרְיָן חֶפְרִי׃ בְּיַד־אֲבִינָדָב
כֹּל־יִנְפֵת דָּאָר טָפַת בֵּת־שְׁלֹמֹה הִתְחַה לוֹ לְאִשָּׁה׃

בְּעֵנָא בְּיַד־אֲחִיֶּיֶד תַּעֲנֵךְ וּמִגְדוֹ וְכָל־בַּיִת שְׁאֵן
אֲשֶׁר אֲצַל צְרַתְנָה מִתַּחַת לְיַד־עֲאֵל מִבַּיִת שְׁאֵן עַד
אֶבֶל מַחֲזֵלָה עַד מַעְבַּר לְיַד־מַעֲבָם׃ בְּיַד־גִּבְר בְּרַמַּת
גִּלְעָד לוֹ חוֹת יֹאִיר בְּיַד־מְנַשֶּׁה אֲשֶׁר בְּגִלְעָד לוֹ כָּל
אַרְבַּב אֲשֶׁר בַּפְּשָׁן שְׁשִׁים עָרִים גְּדֵלוֹת חוֹמָה
וּבְרִיחַ נְחֹשֶׁת׃ אֶחֱיָנָדָב בְּיַד־עֲדָא מַחְנִימָה׃
אֶחֱיָמְעִין בְּיַד־תְּלִי גַם־הוּא לָקַח אֶת־בְּשֵׁמַת בֵּת־
שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה׃ בְּעֵנָא בְּיַד־חֹשִׁי בְּעֵשֶׂר וּבְעֵלוֹת׃
יְהוֹשָׁפָט בְּיַד־פְּרוּחַ בְּיַד־שֶׁכֶר׃ שְׁמֹעִי בְּיַד־אֵלָא
בְּבִנְיָמִן׃ גִּבְר בְּיַד־אַרְיָן בְּאַרְיָן גִּלְעָד אֲרִיץ סִיחֹון׃
מֶלֶךְ הָאֲמֹרִי וְעַל מֶלֶךְ הַפְּשָׁן וּנְצִיב אֶחָד אֲשֶׁר
בְּאַרְיָן׃ יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל רַבִּים כְּחֹל אֲשֶׁר־עַל־הֵימָם
לְרַב אֲכָלִים וְשְׁתֵּים וּשְׁמַחִים׃

ה וַיִּשְׁלַמְהָ הָיָה מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמַּמְלָכוֹת מִן־הַנְּהָר
אַרְיָן פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל מִצְרַיִם מִגְּשִׁים מִנְּחָה
וְעַבְדִּים אֶת־שְׁלֹמֹה כֹּל־יְמֵי חַיָּו׃ וַיְהִי לְחַם־שְׁלֹמֹה
לְיוֹם אֶחָד שְׁלֹשִׁים כֹּר סֵלֶת וְשָׁשִׁים כֹּר קִמָּח׃
עֲשָׂרָה כֹּר בְּרֹאִים וְעֲשָׂרִים כֹּר רֵעִי וּמֵאָה צֹאן
לְבַד מֵאֵיל וְצֹבִי וַיְחַמְרוּ וּבְרַבְרִים אֲבוּסִים׃ כִּי־
הוּא רָדָה ׀ בְּכָל־עֵבֶר הַנְּהָר מִתַּפְסַח וְעַד־עֵזָה בְּכָל־
מַלְכֵי עֵבֶר הַנְּהָר וְשָׁלוֹם הָיָה לוֹ מִכֹּל־לִיעֲבָרִיו
מִסְּבִיב׃ וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל לְכַטַּח אִישׁ תַּחַת
גִּבְנוֹ וַתַּחַת תִּאֲנַתוֹ מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כָּל יְמֵי
שְׁלֹמֹה׃ וַיְהִי לְשְׁלֹמֹה אַרְבַּעִים אֶלֶף אֲרוֹת סוּסִים
לְמִרְכָּבוֹ וּשְׁנַיִם־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים׃ וְכָל־כְּלָוֹ
הַנְּצָבִים הָאֵלֶּה אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְאֶת כָּל־הַקְּרָב
אֶל־שִׁלְחָן הַמֶּלֶךְ־שְׁלֹמֹה אִישׁ חֲדָשׁוֹ לֹא יַעֲדָרוּ דְבַר׃
וְהַשְּׁעָרִים וְהַתְּבִין לְסוּסִים וְלָרֶכֶשׁ יָבֵאוּ אֶל־הַמְּקוֹם
אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָׁם אִישׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ׃ וַיִּתֵּן אֲ-לֹהִים
חֲכָמָה לְשְׁלֹמֹה וַתִּבְוֵנָה חֲרָפָה מְאֹד וַרְחֵב לֵב כְּחֹל
אֲשֶׁר עַל־שֵׁפֶת הַיָּם׃ וַתִּרְבַּ חֲכָמַת שְׁלֹמֹה מִחֲכָמַת
כָּל־בְּנֵי־יִגְדָם וּמִכָּל חֲכָמַת מִצְרַיִם׃ וַיַּחֲפֵם מְכָל־
הָאָדָם מֵאִיתָן הָאֲזָרְחִי וְחִימוֹן וְכָל־כָּל וְדָרְדַע בְּנֵי
מַחֹל וַיְחִי־שְׁמוֹ בְּכָל־הַגּוֹיִם סְבִיב׃ וַיִּדְבֵּר שְׁלֹשֶׁת
אַלְפִים מִשָּׁל וַיְהִי שִׁירוֹ הַמְּנַשֶּׁה וְאַלְפֵי׃ וַיִּדְבֵּר עַל־
הַעֲצִים מִן־הָאֲרָז אֲשֶׁר בְּלְבָנוֹן וְעַד הָאֲזוּב אֲשֶׁר
יֵצֵא בְּקִיר וַיִּדְבֵּר עַל־הַבְּחֵמָה וְעַל־הַעוֹף וְעַל־הַרְמֵשׁ
וְעַל־הַדְּגוּם׃ וַיָּבֵאוּ מְכָל־הָעַמִּים לְשִׁמְעַ אֶת חֲכָמַת
שְׁלֹמֹה מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי הָאֲרָץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־

חַכְמָתוֹ: וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ-צוּר אֶת-עַבְדּוֹ אֶל-
שְׁלֹמֹה בִּי שָׁמַע בִּי אֶתוֹ מִשְׁחֹו לְמַלְכָּךְ תַּחַת אֲבִיחֹו
בִּי אֲחֹב הִיָּה חִירָם לְדוֹד כְּלִי-יָמִים: וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה
אֶל-חִירָם לֵאמֹר: אַתָּה יָדַעַת אֶת-דּוֹד אָבִי בִּי לֹא
יָכֹל לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם י-הוָה א-לֹהֵי מִפְּנֵי
הַמְּלָחָמָה אֲשֶׁר סָבְבָהוּ עַד תַּתִּי-הוּא אַתָּם תַּחַת
כַּפּוֹת רַגְלֵי: וַעֲתָה הִנֵּיחַ י-הוָה א-לֹהֵי לִי מִסָּבִיב
אִין שָׁטוֹן וְאִין פְּנַע רַע: וְהִנְנִי אֹמֵר לִבְנוֹת בַּיִת
לְשֵׁם י-הוָה א-לֹהֵי פֶּאֶשֶׁר | דְּבַר י-הוָה אֶל-דָּוִד
אָבִי לֵאמֹר בְּנֶךָ אֲשֶׁר אֲתָן תַּחֲתֶיךָ עַל-כִּסְאֶךָ הוּא-
יִבְנֶה הַבַּיִת לְשָׁמַי: וַעֲתָה צִוִּה וַיְכַרְתִּי-לִי אֲרָזִים
מִן-הַלְּבָנוֹן וְעַבְדֵי יַחֲוֹ עִם-עַבְדֶּיךָ וְשָׂכַר עַבְדֶּיךָ
אֲתָן לָךְ כָּכֹל אֲשֶׁר תֹּאמַר בִּי | אַתָּה יָדַעַת בִּי אִין
בָּנוּ אִישׁ יָדַע לְכַרְתֵּי-עֵצִים פְּצָרָנִים: וַיְהִי כַּשָּׁמַע
חִירָם אֶת-דְּבָרֵי שְׁלֹמֹה וַיִּשְׁמַח מְאֹד וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ
י-הוָה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן לְדוֹד בֶּן חָכָם עַל-הָעַם הָרַב
הַזֶּה: וַיִּשְׁלַח חִירָם אֶל-שְׁלֹמֹה לֵאמֹר שָׁמַעְתִּי אֶת
אֲשֶׁר-שָׁלַחְתָּ אֵלַי אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת-כֹּל-לְחַפְצֶךָ בְּעֵצֵי
אֲרָזִים וּבְעֵצֵי בְרוֹשִׁים: עַבְדֵי יִרְדּוּ מִן-הַלְּבָנוֹן
לְמַה וְאֲנִי אֲשִׁימָם דְּבָרוֹת בָּיִם עַד-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-
תִּשְׁלַח אֵלַי וְנִפְצָתִים שָׁם וְאֵתָה תִּשָּׂא וְאֵתָה תִּעֲשֶׂה
אֶת-הַפְּעָלִי לְתַת לֶחֶם בַּיִתִּי: וַיְהִי חִירָם נָתַן
לְשְׁלֹמֹה עֵצֵי אֲרָזִים וְעֵצֵי בְרוֹשִׁים כְּלִי-חֶפְצוֹ:
וַיִּשְׁלֹמֹה נָתַן לְחִירָם עֲשָׂרִים אֶלֶף כֶּרֶם מִפְּלַת
לְבֵיתוֹ וְעֲשָׂרִים כֶּרֶם שֶׁמֶן כְּתִיב כַּדִּיתָן שְׁלֹמֹה
לְחִירָם שָׁנָה בְּשָׁנָה: וַי-הוּא נָתַן חֲכֵמָה לְשְׁלֹמֹה
כַּאֲשֶׁר דְּבַר-לוֹ וַיְהִי שָׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה
וַיְכַרְתּוּ בְרִית שְׁנִיחָם: וַיַּעַל הַמְּלָךְ שְׁלֹמֹה מִם
מִכֹּל-לְיִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמָּם שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ:
וַיִּשְׁלַחֵם לְבְנוֹנָה עֲשָׂרַת אֶלְפִים כַּחֲדָשׁ חֲלִיפוֹת
חֲדָשׁ יַחֲוֹ בְּלִבְנוֹן שָׁנִים חֲדָשִׁים כְּבֵיתוֹ וְאֲדָנִיָּם
עַל-הַמָּם: וַיְהִי לְשְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף נִשְׂא סָבֵל
וּשְׁמָנִים אֶלֶף חֶצֶב כָּהָר: לְבָד מִשָּׂרֵי הַנְּעָבִים
לְשְׁלֹמֹה אֲשֶׁר עַל-הַמְּלָאכָה שְׁלֹשַׁת אֶלְפִים וּשְׁלֹשׁ
מֵאוֹת חֲרָדִים בָּעַם הָעֹשִׂים בַּמְּלָאכָה: וַיִּצְו הַמְּלָךְ
וַיִּסְעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֲבָנִים יָקָרוֹת לְיִסּוֹד הַבַּיִת
אֲבָנֵי גְזִית: וַיִּסְסְלוּ בְנֵי שְׁלֹמֹה וּבְנֵי חִירָם
וְהַגְּבָלִים וַיְכִינוּ הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים לִבְנוֹת הַבַּיִת:
וַיְהִי בְשָׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת

בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מֵאֲרָץ-מִצְרָיִם בְּשָׁנָה הָרִבְעִית כַּחֲדָשׁ
זוֹ הוּא הַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי לְמַלְכָּךְ שְׁלֹמֹה עַל-יִשְׂרָאֵל וַיִּכֶן
הַבַּיִת לִי-הוּא: וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמְּלָךְ שְׁלֹמֹה
לִי-הוּא שְׁשִׁים-אַמָּה אָרְפוֹ וְעֵשָׂרִים רַחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים
אַמָּה קוֹמָתוֹ: וְהָאוֹלָם עַל-פְּנֵי הַיִּכָּל הַבַּיִת עֲשָׂרִים
אַמָּה אָרְפוֹ עַל-פְּנֵי רַחֲב הַבַּיִת עֲשָׂר בְּאַמָּה רַחְבּוֹ
עַל-פְּנֵי הַבַּיִת: וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חֲלוֹנֵי שְׁקָפִים אֲטוּמִים:
וַיִּכֶן עַל-קִיר הַבַּיִת יָצִיעַ סָבִיב אֶת-קִירוֹת הַבַּיִת
סָבִיב לְהִיכָל וְלְדָבָר וַיַּעַשׂ צְלָעוֹת סָבִיב: הַיָּצִיעַ
הַתַּחְתּוֹנָה חֲמִשׁ בְּאַמָּה רַחְבָּהּ וְהַתִּיכְנָה שֵׁשׁ בְּאַמָּה
רַחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בְּאַמָּה רַחְבָּהּ בִּי מוֹנְרַעוֹת
נָתַן לַבַּיִת סָבִיב הוֹצֵחַ לְבֵלְתֵי אַחֲז בְּקִירוֹת-הַבַּיִת:
וְהַבַּיִת כַּהֲבַנְתּוֹ אֲבָן-שְׁלֹמֹה מִסֵּעַ נִבְנָה וּמִקְבוֹת
וְהַגְּרִזוֹן כְּלִי-לוֹ כְּרָזֵל לֹא-יִשְׁמַע בַּבַּיִת כַּהֲבַנְתּוֹ:
כַּתָּה הַצְּלַע הַתִּיכְנָה אֶל-כַּתָּה הַבַּיִת הַיְמָנִית
וּבְלֹלָיִם יַעֲלוּ עַל-הַתִּיכְנָה וּמִן-הַתִּיכְנָה אֶל-
הַשְּׁלֹשִׁים: וַיִּכֶן אֶת-הַבַּיִת וַיְכַלּוּ וַיִּסְפְּן אֶת-הַבַּיִת
גְּבִיִם וּשְׂדֵרֹת בְּאֲרָזִים: וַיִּכֶן אֶת-הַיָּצִיעַ עַל-כְּלֵי
הַבַּיִת חֲמִשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ וַיֵּאָחֵז אֶת-הַבַּיִת בְּעֵצֵי
אֲרָזִים: וַיְהִי דְבָרֵי-הוּא אֶל-שְׁלֹמֹה לֵאמֹר: הַבַּיִת
הַזֶּה אֲשֶׁר-אַתָּה בָּנָה אִם-תִּלְךָ בַּחֲקָתִי וְאֶת-מִשְׁפָּטֵי
תַּעֲשֶׂה וּשְׁמֵרַת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְלַבֵּת בָּהֶם וְהִקְמַתִּי
אֶת-דְּבָרֵי אֲתָךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-דָּוִד אָבִיךָ:
וּשְׁכַנְתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֶעְזֹב אֶת-עַמִּי
יִשְׂרָאֵל: וַיִּכֶן שְׁלֹמֹה אֶת-הַבַּיִת וַיְכַלּוּ: וַיִּכֶן אֶת-
קִירוֹת הַבַּיִת מִבְּיָתָהּ בְּצְלָעוֹת אֲרָזִים מִקְרָקַע הַבַּיִת
עַד-קִירוֹת הַסָּפֵן צִפָּה עַץ מִבַּיִת וַיִּצַּף אֶת-קְרָקַע
הַבַּיִת בְּצְלָעוֹת בְּרוֹשִׁים: וַיִּכֶן אֶת-עֲשָׂרִים אַמָּה
מִן-רַבְתֵּי הַבַּיִת בְּצְלָעוֹת אֲרָזִים מִן-הַקְרָקַע עַד-
הַקִּירוֹת וַיִּכֶן לוֹ מִבַּיִת לְדָבָר לְקֹדֶשׁ הַקְּדוֹשִׁים:
וְאַרְבָּעִים בְּאַמָּה הִיָּה הַבַּיִת הוּא הַחִיכָל לְפָנָי:
וְאַרְזוֹ אֶל-הַבַּיִת פְּנִימָה מִקְלַעַת פְּקָעִים וּפְטוּרֵי
צִצִּים כָּכֹל אֲרָז אִין אֲבָן נְרָאָה: וַיְדַבֵּר בְּתוֹךְ-
הַבַּיִת מִפְּנִימָה חֲכִין לְתַתָּן שָׁם אֶת-אֲרָזוֹן כְּרִית
י-הוָה: וְלִפְנֵי הַדָּבָר עֲשָׂרִים אַמָּה אָרְךָ וְעֲשָׂרִים
אַמָּה רַחֲב וְעֲשָׂרִים אַמָּה קוֹמָתוֹ וַיִּצַּפּוּ זָהָב סָגוּר
וַיִּצַּף מִזְבַּח אֲרָז: וַיִּצַּף שְׁלֹמֹה אֶת-הַבַּיִת מִפְּנִימָה
זָהָב סָגוּר וַיַּעֲבֵר בְּרַתְּוִקוֹת זָהָב לְפָנָי הַדָּבָר
וַיִּצַּפּוּ זָהָב: וְאֶת-כֹּל-לְחַפְתֵּי הַבַּיִת צִפָּה זָהָב עַד-תָּם

כִּלְהִיבִית וְכִלְהַמְזַבַּח אֲשֶׁר־לְדָבִיר צִפָּה זֶהְבִּי׃
וַיַּעַשׂ בְּדָבִיר שְׁנֵי כְרוּבִים עֲצֵי־שֹׁמֶן עֵשֶׂר אַמּוֹת
קוֹמָתוֹ׃ וְהִקְמִישׁ אַמּוֹת כִּנֹּף הַכְּרוּב הָאֶחָת וְהִקְמִישׁ
אַמּוֹת כִּנֹּף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִית עֵשֶׂר אַמּוֹת מִקְצוֹת
כַּנְפָיו וְעַד־קְצוֹת כַּנְפָיו׃ וַעֲשֶׂה בְּאַמָּה הַכְּרוּב
הַשֵּׁנִי מִדָּה אֶחָת וְקָצַב אֶחָד לְשְׁנֵי הַכְּרוּבִים׃ קוֹמַת
הַכְּרוּב הָאֶחָד עֵשֶׂר בְּאַמָּה וְכֵן הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי׃ וַיִּתֵּן
אֶת־הַכְּרוּבִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת הַפְּנִימִי וַיִּפְרְשׂוּ אֶת־
כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים וַתִּגַּע כַּנֹּף־הָאֶחָד בְּקִיר וּכַנֹּף
הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי נִגְעַת בְּקִיר הַשֵּׁנִי וּכַנְפֵיהֶם אֶל־תוֹךְ
הַבַּיִת נִגְעַת כִּנֹּף אֶל־כַּנֹּף׃ וַיִּצַּף אֶת־הַכְּרוּבִים
זָהָב׃ וַיֹּאֲת כִּלְקִירוֹת הַבַּיִת מִסָּבִל קָלַע פְּתוּחֵי
מִקְלָעוֹת כְּרוּבִים וְתַמּוּלֵת וּפְטוּרֵי צִצִּים מְלֻפְּנִים
וְלַחֲצוֹן׃ וְאֶת־קַרְקַע הַבַּיִת צִפָּה זָהָב לַפְּנִימָה
וְלַחֲצוֹן׃ וְאֶת פֶּתַח הַדָּבִיר עֲשֶׂה דִלְתוֹת עֲצֵי־שֹׁמֶן
הָאֵיל מְזוּזוֹת חֲמֻשִׁית׃ וְשֵׁתֵי דִלְתוֹת עֲצֵי־שֹׁמֶן
וְקָלַע עֲלֵיהֶם מִקְלָעוֹת כְּרוּבִים וְתַמּוּרֵי
צִצִּים וְצִפָּה זָהָב וַיִּרְדַּע עֲלֵה־הַכְּרוּבִים וְעַל־הַתַּמּוּרֹת
אֶת־הַזָּהָב׃ וְכֵן עֲשֶׂה לַפֶּתַח הַחֵיכַל מְזוּזוֹת עֲצֵי־
שֹׁמֶן מֵאֵת רְבַעִית׃ וְשֵׁתֵי דִלְתוֹת עֲצֵי כְרוּשִׁים
שְׁנֵי צִלְעִים הַדֶּלֶת הָאֶחָת גְּלִילִים וְשְׁנֵי קָלְעִים הַדֶּלֶת
הַשֵּׁנִית גְּלִילִים׃ וְקָלַע כְּרוּבִים וְתַמּוּרֹת וּפְטוּרֵי
צִצִּים וְצִפָּה זָהָב מִיֹּשֶׁר עַל־הַמַּחֲקָה׃ וַיִּכֹּן אֶת־
הַחֲצֵר הַפְּנִימִית שְׁלֹשָׁה טוּרֵי גֹזִית וְטוּר כַּרְתָּת
אַרְזִים׃ בַּשָּׁנָה הַרְבִּיעִית יִסַּד בַּיִת יְהוָה בִּירַח זוֹ׃
וּבַשָּׁנָה הָאֶחָת עֲשֶׂה בִירַח בּוֹל הוּא הַחֲדָשׁ
הַשְּׁמִינִי פָלַח הַבַּיִת לְכָל־דְּבָרָיו וְלְכָל־מִשְׁפָּטוֹ
וַיִּבְנֶהוּ שֶׁבַע שָׁנִים׃

ז וְאֶת־בַּיִתוֹ כִּנֹּף שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה וַיִּכַּל
אֶת־כִּלְבֵּיתוֹ׃ וַיִּכֹּן אֶת־בַּיִת יְעַר הַלְּבָנוֹן מֵאֵה
אַמָּה אַרְבּוֹ וְחֲמֻשִׁים אַמָּה רַחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה
קוֹמָתוֹ עַל אַרְבַּעַת טוּרֵי עַמּוּדֵי אַרְזִים וּכְרַתוֹת
אַרְזִים עַל־הָעַמּוּדִים׃ וְסָפֵן בְּאֶרְזוֹ מִמַּעַל עַל־
הַצִּלְעוֹת אֲשֶׁר עַל־הָעַמּוּדִים אַרְבַּעִים וְחֲמֻשָּׁה
חֲמֻשָּׁה עֵשֶׂר הַטּוּר׃ וּשְׁקָפִים שְׁלֹשָׁה טוּרִים וּמַחֲזָה
אֶל־מַחֲזָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים׃ וְכִלְהִפְתָּחִים וְחַמּוּזוֹת
רְבָעִים שְׁקָף וּמּוֹל מַחֲזָה אֶל־מַחֲזָה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים׃
וְאֵת אֹהֶל הָעַמּוּדִים עֲשֶׂה חֲמֻשִׁים אַמָּה אַרְבּוֹ
וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה רַחְבּוֹ וְאֹהֶל עַל־פְּנֵיהֶם וְעַמּוּדִים וְעָב

עַל־פְּנֵיהֶם׃ וְאֹהֶל הַכֶּסֶף אֲשֶׁר יִשְׁכְּבוּ־שָׁם אֹהֶל
הַמִּשְׁפָּט עֲשֶׂה וְסָפֵן בְּאֶרְזוֹ מִהַקְרָקַע עַד־הַקְרָקַע׃
וּבַיִתוֹ אֲשֶׁר־יִשָּׁב שָׁם הַחֵצֵר הָאֶחָת מִבַּיִת לְאֹהֶל
כַּמֵּעֲשָׂה הַזֶּה הִיא וּבַיִת יַעֲשֶׂה לְבַת־פָּרְעָה אֲשֶׁר
לָקַח שְׁלֹמֹה כְּאֹהֶל הַזֶּה׃ כִּלְאֵלֶּה אַבְנִים יִקְרָת
כַּמְדוֹת גֹּזִית מְגֻרָרוֹת כַּמְגֻרָה מִבַּיִת וּמַחוּץ וּמִמַּסָּד
עַד־הַטְּפָחוֹת וּמַחוּץ עַד־הַחֲצֵר הַגְּדוֹלָה׃ וּמִיֹּסֵד
אַבְנִים יִקְרָת אַבְנִים גְּדוֹלֹת אַבְנֵי עֵשֶׂר אַמּוֹת
וְאַבְנֵי שְׁמֹנֶה אַמּוֹת׃ וּמִלְמַעְלָה אַבְנִים יִקְרָת
כַּמְדוֹת גֹּזִית וְאַרְזוֹ׃ וְחֲצֵר הַגְּדוֹלָה סָבִיב שְׁלֹשָׁה
טוּרִים גֹּזִית וְטוּר כַּרְתָּת אַרְזִים וְלַחֲצֵר בַּיִת יְהוָה
הַפְּנִימִית וְלֹאֶלֶם הַבַּיִת׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח
אֶת־יְחִירָם מִצֹּר׃ בֶּן־אִשָּׁה אֶלְמָנָה הוּא מִמִּשְׁחָה
נִפְתָּלִי וְאַבְיוֹ אִישׁ־צָרִי חָרַשׁ נְחָשֶׁת וַיִּמְלֵא אֶת־
הַחֲבֻמָּה וְאֶת־הַתְּבוּנָה וְאֶת־הַדַּעַת לַעֲשׂוֹת כִּלְי־
מְלָאכָה בְּנְחָשֶׁת וַיְבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ אֶת־
כִּלְמְלָאכְתּוֹ׃ וַיִּצַּר אֶת־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים נְחָשֶׁת
שְׁמֹנֶה עֲשָׂרָה אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד וְחוּט
שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה אַמָּה יָסַב אֶת־הָעַמּוּד הַשֵּׁנִי׃ וְשֵׁתֵי
כַרְתָּת עֲשֶׂה לְתַת עַל־רֵאשֵׁי הָעַמּוּדִים מִצָּק נְחָשֶׁת
חֲמֻשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכַּרְתָּת הָאֶחָת וְחֲמֻשׁ אַמּוֹת
קוֹמַת הַכַּרְתָּת הַשֵּׁנִית׃ שְׁכָבִים מַעֲשֶׂה שְׁכָבָה
גְּדוֹלִים מַעֲשֶׂה שְׂרָשְׁרוֹת לַכַּרְתָּת אֲשֶׁר עַל־רֵאשׁ
הָעַמּוּדִים שְׁכָבָה לַכַּרְתָּת הָאֶחָת וּשְׁכָבָה לַכַּרְתָּת
הַשֵּׁנִית׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הָעַמּוּדִים וּשְׁנֵי טוּרִים סָבִיב
עַל־הַשְּׁכָבָה הָאֶחָת לְכַפּוֹת אֶת־הַכַּרְתָּת אֲשֶׁר עַל־
רֵאשׁ הָרַמְזָנִים וְכֵן עֲשֶׂה לַכַּרְתָּת הַשֵּׁנִית׃ וּכְתַרְת
אֲשֶׁר עַל־רֵאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֶׂה שׁוֹשָׁן כְּאֹהֶל
אַרְבַּע אַמּוֹת׃ וּכְתַרְת עַל־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים גַּם־מִמַּעַל
מִלְעֻמַּת הַכֶּטֶן אֲשֶׁר לְעֵבֶר הַשְּׁכָבָה וְהָרַמְזָנִים
מֵאֵתִים טוּרִים סָבִיב עַל הַכַּרְתָּת הַשֵּׁנִית׃ וַיִּקַּם
אֶת־הָעַמּוּדִים לְאֵלֶם הַחֵיכַל וַיִּקַּם אֶת־הָעַמּוּד הַיְמָנִי
וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יָכִין וַיִּקַּם אֶת־הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי
וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ בְּעִז׃ וַעַל רֵאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֶׂה
שׁוֹשָׁן וְתַתָּם מְלָאכָת הָעַמּוּדִים׃ וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם
מוֹצָק עֵשֶׂר בְּאַמָּה מִשְׁפָּתוֹ עַד־שְׁפָתוֹ עָגֹל סָבִיב
וְחֲמֻשׁ בְּאַמָּה קוֹמָתוֹ וְקוֹ שְׁלֹשִׁים בְּאַמָּה יָסַב אֶתוֹ
סָבִיב׃ וּפְקָעִים מִתַּחַת לְשְׁפָתוֹ סָבִיב סָבִיב אֶתוֹ
עֵשֶׂר בְּאַמָּה מִקְפִּים אֶת־הַיָּם סָבִיב שְׁנֵי טוּרִים

הַפְּקָעִים יִצְקוּם בַּיִצְקָתוֹ׃ עֹמֵד עַל־שְׁנֵי עָשָׂר בְּקֶרֶן
שְׁלֹשָׁה פָּנִים צְפוּנָה וּשְׁלֹשָׁה פָּנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה |
פָּנִים נֹגְפָה וּשְׁלֹשָׁה פָּנִים מְזֻרְחָה וְהִים עֲלֵיהֶם
מִלְמַעְלָה וּכְלֵי־אֲחֵרֵיהֶם בֵּיתָה׃ וְעֵבֹד טֶפֶח וּשְׁפָתוֹ
כַּמַּעֲשֶׂה שְׁפַת־כּוּס פָּרַח שׁוֹשֵׁן אֲלָפִים בֶּת יִכִּיל׃
וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּכֻנֹת עֶשֶׂר נְחֹשֶׁת אַרְבַּע בְּאַמָּה אֶרֶךְ
הַמְּכֻנָּה הָאֶחָת וְאַרְבַּע בְּאַמָּה רַחְבָּה וּשְׁלֹשׁ בְּאַמָּה
קוֹמָתָה׃ וַיִּזַּח מִעֲשֵׂה הַמְּכֻנָּה מִסֻּגְרָת לָהֶם וּמִסֻּגְרָת
בֵּין הַשְּׁלֵבִים׃ וְעַל־הַמִּסְגְּרוֹת אֲשֶׁר | בֵּין הַשְּׁלֵבִים
אֲרִיזוֹת בְּקָר וּכְרוּבִים וְעַל־הַשְּׁלֵבִים כֶּן מִמַּעַל
וּמִתַּחַת לְאֲרִיזוֹת וּלְבָקָר לִזְוֹת מִעֲשֵׂה מִזְרָד׃
וְאַרְבָּעָה אֹפְנֵי נְחֹשֶׁת לְמְכֻנָּה הָאֶחָת וְסֻרְנֵי
נְחֹשֶׁת וְאַרְבָּעָה פַעֲמַתֵּי בֶתֶת לָהֶם מִתַּחַת לְפִיר
הַבֵּתָפוֹת יִצְקוֹת מִעֵבֶר אִישׁ לִזְוֹת׃ וְפִיָּהּ מִבֵּית
לְבֵתָרַת וּמַעְלָה בְּאַמָּה וּפִיָּהּ עָגַל מִעֲשֵׂה־כֶּן אִמָּה
וּחֲצֵי הָאִמָּה וְגַם־עַל־פִּיָּהּ מִקְלָעוֹת וּמִסֻּגְרֵיהֶם
מִרְבָּעוֹת לֹא עֲגֻלוֹת׃ וְאַרְבָּעַת הָאֹפְנִים לְמִתַּחַת
לְמִסְגְּרוֹת וִידוֹת הָאֹפְנִים בְּמְכֻנָּה וְקוֹמַת הָאוֹפֵן
הָאֶחָד אִמָּה וּחֲצֵי הָאִמָּה׃ וּמִעֲשֵׂה הָאֹפְנִים
כַּמַּעֲשֵׂה אוֹפֵן הַמְּרַכְכָּה יְדוֹתָם וְגַבֵּיהֶם וְחֲשֻקֵיהֶם
וְחֲשֻרֵיהֶם הַכֹּל מוֹצֵק׃ וְאַרְבַּע בֵּתָפוֹת אֶל אַרְבַּע
פָּנֹת הַמְּכֻנָּה הָאֶחָת מִן־הַמְּכֻנָּה בֵּתָפִיָּה׃ וּבִרְאֵשׁ
הַמְּכֻנָּה חֲצֵי הָאִמָּה קוֹמָה עָגַל סָבִיב וְעַל רֹאשׁ
הַמְּכֻנָּה יְדִתִּיהָ וּמִסֻּגְרֵיהָ מִמְּנָה׃ וַיִּפְתַּח עַל־חִלְחַת
יְדִתִּיהָ וְעַל מִסֻּגְרֵיהָ כְּרוּבִים אֲרִיזוֹת וְתַמְרוֹת
כַּמַּעֲרֵאִישׁ וְלִזְוֹת סָבִיב׃ בְּזֹאת עֲשֶׂה אֶת עֶשֶׂר
הַמְּכֻנֹת מוֹצֵק אֶחָד מִדָּה אֶחָת קָצֵב אֶחָד לְכֹלֵהֶנָּה׃
וַיַּעַשׂ עֶשְׂרֵה כִּיּוֹת נְחֹשֶׁת אַרְבָּעִים בֶּת יִכִּיל |
הַכִּיּוֹר הָאֶחָד אַרְבַּע בְּאַמָּה הַכִּיּוֹר הָאֶחָד כִּיּוֹר אֶחָד
עַל־הַמְּכֻנָּה הָאֶחָת לְעֶשֶׂר הַמְּכֻנֹת׃ וַיִּתֵּן אֶת־
הַמְּכֻנֹת חֲמִשׁ עַל־פֶּתַח הַבַּיִת מִיָּמִין וְחֲמִשׁ עַל־
פֶּתַח הַבַּיִת מִשְׁמָאלוֹ וְאֶת־הִים נָתַן מִפֶּתַח הַבַּיִת
הַיְמָנִית קִדְמָה מִמּוֹל נֹגֵב׃ וַיַּעַשׂ חִירוֹם אֶת־
הַכִּיּוֹת וְאֶת־הִיעִים וְאֶת־הַמְּזֻרְקוֹת וַיְכַל הִירוֹם
לְעֲשׂוֹת אֶת־כֹּל־לִחְמֵלֵאכָּה אֲשֶׁר עֲשֶׂה לְמַלְכֵךְ שְׁלֹמֹה
בֵּית יְהוָה׃ עֲמֻדִים שְׁנַיִם וְגֻלֹת הַבֵּתָרַת אֲשֶׁר־
עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים שְׁתֵּים וְחֲשֻבְכוֹת שְׁתֵּים לְכַסּוֹת
אֶת־שְׁתֵּי גֻלֹת הַבֵּתָרַת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמֻּדִים׃
וְאֶת־הַרְמָנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לְשְׁתֵּי חֲשֻבְכוֹת שְׁנַי־

טוֹרִים רְמָנִים לְשֻׁכָּה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי
גֻלֹת הַבֵּתָרַת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעַמֻּדִים׃ וְאֶת־
הַמְּכֻנֹת עֶשֶׂר וְאֶת־הַכִּיּוֹת עֶשְׂרֵה עַל־הַמְּכֻנֹת׃
וְאֶת־הִים הָאֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנַיִם־עֶשֶׂר תַּחַת הִים׃
וְאֶת־הַסֻּרְנֵי וְאֶת־הִיעִים וְאֶת־הַמְּזֻרְקוֹת וְאֶת־
כֹּל־הַחֲבָלִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עֲשֶׂה הִירוֹם לְמַלְכֵךְ שְׁלֹמֹה
בֵּית יְהוָה נְחֹשֶׁת מִמֻּרְט׃ כַּכֹּכַב חִירְדֵן יִצְקֶם
הַמַּלְכֵךְ בְּמַעְבְּה הָאֶדְמָה בֵּין סָפוֹת וּבֵין צִרְתָּן׃ וַיִּנְחַח
שְׁלֹמֹה אֶת־כֹּל־הַחֲבָלִים מִרַב מְאֹד מְאֹד לֹא נִחְקַר
מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת׃ וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת כֹּל־הַחֲבָלִים
אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה אֶת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת־הַשְּׁלֵחָן
אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים זָהָב׃ וְאֶת־הַמְּנֹרֹת חֲמִשׁ
מִיָּמִין וְחֲמִשׁ מִשְׁמָאל לְפָנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר
וְהַפָּרַח וְהַנֶּרֶת וְהַמְּלַקְחִים זָהָב׃ וְהַסְּפֹת וְהַמְּזֻמְרוֹת
וְהַמְּזֻרְקוֹת וְהַכַּפֹּת וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר וְהַפִּתּוֹת
לְדִלְתוֹת הַבַּיִת הַפָּנִים לְקֹדֶשׁ לְקֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים לְדִלְתֵי
הַבַּיִת לְחִיכָל זָהָב׃ וְהַשְּׁלֵם כֹּל־לִחְמֵלֵאכָּה אֲשֶׁר
עֲשֶׂה הַמַּלְכֵךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־
קִדְשֵׁי | דָּוִד אָבִיו אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַחֲבָלִים
נָתַן בְּאַצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃

ח אִז יִקְהַל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־כֹּל־רֹאשֵׁי
הַמִּשְׁפָּחוֹת נְשִׂאֵי הָאָבוֹת לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמַּלְכֵךְ
שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלַם לְחַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן׃ וַיִּקְהֲלוּ אֶל־הַמַּלְכֵךְ שְׁלֹמֹה כָּל־
אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּירַח הָאֲתָנִים בַּחֵג הוּא הַחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִיעִי׃ וַיָּבֵאוּ כָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁאוּ הַבְּחָנִים
אֶת־הָאֲרוֹן׃ וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד
וְאֶת־כֹּל־כֵּלֵי הַקְּדוֹשׁ אֲשֶׁר בְּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם
הַבְּחָנִים וְהַלְוִיִּם׃ וְהַמַּלְכֵךְ שְׁלֹמֹה וְכֹל־עַדֵת יִשְׂרָאֵל
הַנוֹעֲדִים עָלָיו אֹתוֹ לְפָנֵי הָאֲרוֹן מִזְבָּחִים צֹאן וּבָקָר
אֲשֶׁר לֹא־יִסְפְּרוּ וְלֹא יִמְנוּ מִרַב׃ וַיָּבֵאוּ הַבְּחָנִים
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־מִקְוָמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת
אֶל־קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים אֶל־תַּחַת כַּנְּפֵי הַכְּרוּבִים׃ כִּי
הַכְּרוּבִים פָּרְשִׁים כַּנְּפִים אֶל־מִקְוָם הָאֲרוֹן וַיִּסְפוּ
הַכְּרֻבִים עַל־הָאֲרוֹן וְעַל־כַּיּוֹדֵי מִלְמַעְלָה׃ וַיִּבְרְכוּ
הַכַּיּוֹדִים וַיִּרְאוּ רֹאשֵׁי הַכַּיּוֹדִים מִן־הַקְּדוֹשׁ עַל־פְּנֵי
הַדְּבִיר וְלֹא יִרְאוּ הַחֹצֵצָה וַיִּחִיו שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
אִין בְּאֲרוֹן רֶק שְׁנֵי לַחֹת הָאָבְנִים אֲשֶׁר הִנֵּחַ שָׁם
מִשָּׁה בְּחָרֵב אֲשֶׁר פָּרַת יְהוָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

בַּעֲבֹדְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם׃ וַיְהִי כַּעֲשֵׂת הַכְּהֹנִים מִן־
הַקֹּדֶשׁ וְהַעֲנֹן מִלֵּא אֶת־בֵּית יְהוָה׃ וְלֹא־יִכְבְּלוּ
הַכְּהֹנִים לַעֲמֹד לְשֹׂרֵת מִפְּנֵי הַעֲנֹן כִּי־מֵלֵא כְבוֹד־
יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה׃ אִזּוֹ אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה
אָמַר לְשֹׁפֵן בְּעַרְפֹּל׃ בָּנָה בְּנִיתִי בַּיִת זָבַל לָךְ מִכּוֹן
לְשִׁבְתֶּךָ עוֹלָמִים׃ וַיִּסַּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיִּבְרָךְ אֶת
בְּלִיקְהָל יִשְׂרָאֵל וּבְלִיקְהָל יִשְׂרָאֵל עֹמֵד׃ וַיֹּאמֶר
בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּפִיו אֶת
דָּוִד אָבִי וַיְבִירֵהוּ מֵלֵא לֵאמֹר׃ מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לֹא־בִתְרִיתִי
בְּעִיר מִכַּל שְׂכָטֵי יִשְׂרָאֵל לְבָנוֹת בַּיִת לַהֲיוֹת שְׁמִי
שָׁם וְאֶבְחַר בְּדָוִד לַהֲיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ וַיְהִי עִם־
לִבְבֵי דָוִד אָבִי לְבָנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה
עִם־לִבְבִי לְבָנוֹת בַּיִת לְשְׁמִי הֵטִיבְתָּ כִּי הִיָּה עִם־
לִבְבִי׃ רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי אִם־בְּנֵךְ הַיָּצֵא
מִחֻלְעִיךָ הוֹאֵי־בְנֶה הַבַּיִת לְשְׁמִי׃ וַיִּקָּם יְהוָה אֶת־
דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וְאֵלֶם תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאֲשַׁבֵּל עַל־
כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וַאֲבִנָּה הַבַּיִת לְשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ וְאֲשֵׁם שֵׁם מְקוֹם לְאֶרֶץ
אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ
כְּהוֹצִיאֵנוּ אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם׃ וַיַּעֲמֹד שְׁלֹמֹה לְפָנָיו
מִזִּבְחַ יְהוָה נֹגֵד בְּלִיקְהָל יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו
הַשָּׁמַיִם׃ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כְּמוֹךָ
אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתַּחַת שֹׁמֵר
הַבְּרִית וְהַחֲסֹד לְעַבְדֶּיךָ הַחֹלְבִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לַבָּם׃
אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדֶּיךָ דָּוִד אָבִי אֶת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ לוֹ
וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וַיְבִירְךָ מֵלֵאֵת פִּיּוֹם הַזֶּה׃ וַעֲתָה
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדֶּיךָ דָּוִד אָבִי אֶת
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר לֹא־יִכְבְּלוּ לָךְ אִישׁ מִלְּפָנָיו
יָשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־יִשְׁמְרוּ בְּנֵיךָ אֶת־
דְּרָכֶם לִלְבֹּת לְפָנָיו כַּאֲשֶׁר חִלַּכְתָּ לְפָנָיו׃ וַעֲתָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָמֶן נֹא דִבַּרְתָּ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדֶּיךָ
דָּוִד אָבִי׃ כִּי הֵאֱמַנְתָּם יֹשֵׁב אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ הִנֵּה
הַשָּׁמַיִם וּשְׁמִי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָפוֹךָ אֵם פִּי־הַבַּיִת
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ וּפְנִיתָ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדֶּיךָ וְאֶל־
תְּחִנָּתוֹ יְהוָה אֱלֹהֵי לְשִׁמְעַת אֶל־תְּחִנָּתוֹ וְאֶל־תְּפִלָּה
אֲשֶׁר עַבְדֶּיךָ מִתְּפִלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם׃ לַהֲיוֹת עֵינֶיךָ
כַּתְּחִלַּת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה לִלְוֹת וְיֹזֵם אֶל־הַמְּקוֹם אֲשֶׁר

אָמַרְתָּ יְהוָה שְׁמִי שָׁם לְשִׁמְעַת אֶל־תְּפִלָּה אֲשֶׁר
יִתְפַּלֵּל עַבְדֶּיךָ אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה׃ וְשִׁמְעֵת אֶל־תְּחִנָּת
עַבְדֶּיךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה
וְאַתָּה תִשְׁמַע אֶל־מְקוֹם שְׁבֹתֶיךָ אֶל־הַשָּׁמַיִם וְשִׁמְעֵת
וְסִלַּחְתָּ׃ אֶת אֲשֶׁר יַחֲטֵא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנִשְׂאֵבוּ
אֵלָה לְהַאֲלֹתוֹ וְכֹא אֵלָה לְפָנָיו מִזִּבְחֶךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃
וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְעֲשִׂיתָ וְשִׁפְטָתָ אֶת־
עַבְדֶּיךָ לְהַרְשִׁיעַ רִשְׁעֵי לְתֵת דְּרָכָם בְּרָאשׁוֹ וּלְהַצְדִּיק
צְדִיק לְתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃ כַּהֲנַלְתָּ עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְפָנָיו
אֲנִיב אֲשֶׁר יַחֲטֵאוּ־לָךְ וְשִׁבְנוּ אֵלֶיךָ וְהוֹדוּ אֶת־שִׁמְךָ
וְהִתְפַּלְלוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃ וְאַתָּה תִשְׁמַע
הַשָּׁמַיִם וְסִלַּחְתָּ לְחַטָּאת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְחִשְׁבְתָם אֶל־
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּ לְאֲבוֹתָם׃ כַּהֲעֲצַר שָׁמַיִם וְלֹא־
יְהִי מָטֶר כִּי יַחֲטֵאוּ־לָךְ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמְּקוֹם הַזֶּה
וְהוֹדוּ אֶת־שִׁמְךָ וּמַחֲטָאתָם יִשׁוּבוּן כִּי תַעֲנֵם׃
וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסִלַּחְתָּ לְחַטָּאת עַבְדֶּיךָ
וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרַם אֶת־יְהוָה הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
יִלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטֶר עַל־אֲרָצְךָ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לְעַמְּךָ
לְנַחֲלָה׃ רָעַב כִּי־יִיחַהּ כְּאֶרֶץ דְּבַר כִּי־יִיחַהּ שִׁדְפוֹן
יִרְקוּן אֲרָבָה חֲסִיל כִּי יְהִיָּה כִּי יִצְרִילוּ אֲנִיבוּ כְּאֶרֶץ
שְׁעָרָיו כַּל־נִגְעַת כַּל־מַחֲלָה׃ כַּל־תְּפִלָּה כַּל־תְּחִנָּה
אֲשֶׁר תִּהְיֶה לְכָל־הָאָדָם לְכָל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
יִדְעוּן אִישׁ נִגַע לָבוֹ וּפְרֹשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃
וְאַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שְׁבֹתֶיךָ וְסִלַּחְתָּ וְעֲשִׂיתָ
וְנָתַתָּ לְאִישׁ כַּל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר תִּדַע אֶת־לִבְבּוֹ כִּי־
אַתָּה יִדְעֵתָ לְבָבֶיךָ אֶת־לִבְבֵי כָל־כִּפְנֵי הָאָדָם׃ לְמַעַן
יִרְאוּךָ כָּל־הַיְמִינִים אֲשֶׁר־הֵם הַיּוֹם עַל־פָּנָיו הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נָתַתָּה לְאֲבֹתֵינוּ׃ וְגַם אֶל־הַנְּכָרִי אֲשֶׁר לֹא־
מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הוּא וְכֹא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שְׁמֹךְ׃
כִּי יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאַת־יְהוָה חַזְקָה
וְזִרְעֶיךָ הַנְּטוּיָה וְכֹא וְהִתְפַּלֵּל אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃ אַתָּה
תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מִכּוֹן שְׁבֹתֶיךָ וְעֲשִׂיתָ כָּכָל אֲשֶׁר־
יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנְּכָרִי לְמַעַן יִדְעוּן כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־
שִׁמְךָ לִירְאָה אֶתְךָ כַּעֲמֶךָ יִשְׂרָאֵל וְלִדְעַת כִּי־שִׁמְךָ
נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃ כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ
לְמַלְחָמָה עַל־אֲנִיבוּ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלַחֵם וְהִתְפַּלְלוּ
אֵלַי־הוּא הוּא דֶרֶךְ הַעִיר אֲשֶׁר בְּחַרְתָּ בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־
בָּנִיתִי לְשִׁמְךָ׃ וְשִׁמְעֵת הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאַת־
תְּחַנְּתָם וְעֲשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃ כִּי יַחֲטֵאוּ־לָךְ כִּי אֵין

אדם אשר לא יחטא ואנפת כם ונתתם לפני ארץ
ושבום שביהם ארץ הארץ רחוקה או קרובה:
והשיבו אל לבם בארץ אשר נשפוי שם ושבו |
והתחננו אליו בארץ שביהם לאמר חטאנו
והענינו רשענו: ושבו אליו בכל לבבם ובכלי-
נפשם בארץ אביהם אשר שבו אתם והתפללו
אליו דרך ארצם אשר נתתה לאבותם העיר אשר
בחרת והבית אשר בניתי לשמך: ושמעת
השמים מכון שבתך את תפלותם ואת תחנונם
ועשית משפטם: וסלחת לעמו אשר חטאו לך
ולכל פשעיהם אשר פשעו בך ונתתם לרחמים
לפני שביהם ורחמים: פי עמך ונחלתך הם אשר
הוצאת ממצרים מתוך כור הפרזל: להיות עניך
פתחת אל תחנונת עבדך ואל תתחנת עמך ישראל
לשמע אליהם בכל קראם אליך: פי אתה הבדלתם
לך לנחלה מכל עמי הארץ באשר דברת ביד |
משעה עבדך בהוציאך את אבותינו ממצרים א-דני
י-הוה: ויהי | בכלות שלמה להתפלל אלי-הוה
את כלהתפלח והתחנה הזאת קם מלפני מזבח
י-הוה מברע עלי ברפיו וכפיו פרשות השמים:
ויעמד ויברך את כל יקחל ישראל קול גדול לאמר:
ברוך י-הוה אשר נתן מנוחה לעמו ישראל בכל
אשר דבר לאינפל דבר אחד מכל דברו הטוב
אשר דבר ביד משעה עבדו: יהי י-הוה א-להינו
עמנו באשר היה עם אבותינו אלי עזבנו ואל-
יששנו: לחטות לבבנו אליו ללכת בכל דרכיו
ולשמור מצותיו וחקיו ומשפטיו אשר צוה את-
אבותינו: ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני
י-הוה קרבים אלי-הוה א-להינו יומם ולילה
לעשות | משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר-
יום ביום: למען דעת כל עמי הארץ פי י-הוה
הוא הא-להים אין עוד: והיה לבבכם שלם עם
י-הוה א-להינו ללכת בחקיו ולשמור מצותיו ביום
הזה: והמלך וכל ישראל עמו זכרים וזכר לפני
י-הוה: ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח
לי-הוה בקר עשרים ושנים אלה וצאן מאה
ועשרים אלה ויחנכו את בית י-הוה המלך וכל-
בני ישראל: ביום ההוא קדש המלך את-תוף
החצר אשר לפני בית י-הוה פי עשה שם את-

העלה ואת המנחה ואת חלבי השלמים פי מזבח
הנחשת אשר לפני י-הוה קמן מהכיל את העלה
ואת המנחה ואת חלבי השלמים: ויעש שלמה
בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו קהל גדול
מלבוא חמת עדי נחל מצרים לפני י-הוה א-להינו
שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום:
ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך
ויזכו לאהליהם שמחים וטובי לב על כל הטובה
אשר עשה י-הוה לדוד עבדו ולישראל עמו:

ט ויהי בכלות שלמה לבנות את בית י-הוה ואת-
בית המלך ואת כל חשק שלמה אשר חפץ
לעשות: וירא י-הוה אל שלמה שנית באשר
נראה אליו בגבעון: ויאמר י-הוה אליו שמועתי
את תפלתך ואת תחנונתך אשר התחננתה לפני
הקדשתי את הבית הזה אשר בנתה לשום שמי
שם עדי עולם והיו עיני ולפי שם כל הימים: ואתה
אם תלך לפני באשר הלך דוד אביך בתם לבב
ובישר לעשות ככל אשר צויתך חקי ומשפטי
תשמור: והקמתי את כסא ממלכתך על ישראל
לעלם באשר דברתי על דוד אביך לאמר לא יפרת
לך איש מעל כסא ישראל: אם שוב תשבון אתם
ובניכם מאחרי ולא תשמרו מצותי חקתי אשר
נתתי לפניכם והלכתם ועבדתם אלהים אחרים
והשתחיתם להם: והכרתי את ישראל מעל פני
הארמה אשר נתתי להם ואת הבית אשר הקדשתי
לשמי אשלח מעל פני והיה ישראל למשל ולשננה
בכל העמים: והבית הזה יהיה עליון כל עבר עליו
ישם ושרק ואמרו עלימה עשה י-הוה כנה לארץ
הזאת ולבית הזה: ואמרו על אשר עזבו את-
י-הוה א-להיהם אשר הוציא את אבותם מארץ
מצרים ויחזקו באלהים אחרים וישתחוו להם
ויעבדו עליפן הביא י-הוה עליהם את כל הרעה
הזאת: והיו מקצה עשרים שנה אשר בנה שלמה
את שני הפתים את בית י-הוה ואת בית המלך:
חירם מלך צר נשא את שלמה בעצי ארזים
ובעצי ברושים ובזהב לכל חפצו אז יתן המלך
שלמה לחירם עשרים עיר בארץ הגליל: ויצא
חירם מצר לראות את הערים אשר נתן לו שלמה
ולא ישרו בעיניו: ויאמר מה הערים האלה אשר-

נתתה לי אחי וימקרא להם ארץ כבול עד היום הזה:
וישלח חירם למלך מצה ועשרים כפר זהב: וזה
דברי המס אשר העלה | המלך שלמה לבנות את-
בית י-הוה ואת-ביתו ואת-המזבח ואת חומת
ירושלם ואת-הצר ואת-מגדו ואת-גזר: פרעה
מלך-מצרים עלה וילבד את-גזר וישרפה פאש
ואת-הכנעני הישב בעיר הרג ויתנה שלחים לבתו
אשת שלמה: ויבן שלמה את-גזר ואת-בית הרן
תחתון: ואת-בעלת ואת-תדמר במדבר בארץ:
ואת כ-ל-ערי המסכנות אשר היו לשלמה ואת
ערי הרקב ואת ערי הפרשים ואת | השק שלמה
אשר חשק לבנות בירושלם ובלבנון ובכל ארץ
ממשלתו: כ-ל-העם הנותר מן-האמרי החתי
הפרזי החוי והיבוסי אשר לא-מבני ישראל המה:
בניהם אשר נתרו אחריהם בארץ אשר לא-יכלו
בני ישראל להחרימם ויעלם שלמה למס-עבד עד
היום הזה: ומבני ישראל לא-נתן שלמה עבד ב-
הם אנשי המלחמה ועבדיו ושיריו ושלישיו ושירי
רקבו ופרשיו: אלה | שרי הנצבים אשר עלי-
המלואכה לשלמה חמשים וחמש מאות הרדים בעם
העשום במלואכה: אף בת-פרעה עלתה מעיר דוד
אל-ביתה אשר בנה-לה אז בנה את-המזבח:
והעלה שלמה שלש פעמים בשנה עלות ושלמים
עליהמזבח אשר בנה לי-הוה והקטיר אתו אשר
לפני י-הוה ושלם את-הבית: ונאני עשה המלך
שלמה בעציון-גבר אשר את-אלות עלי-שפת ים-
סוף בארץ אדום: וישלח חירם כאני את-עבדיו
אנשי אניות ידעי הים עם עבדי שלמה: ויבאו
אופירה ויקחו משם זהב ארבע-מאות ועשרים
כפר ויבאו אליהמלך שלמה:

י ומלפת-שכא שמעת את-שמע שלמה לשם
י-הוה ותבא לנסתו בחידות: ותבא ירושלמה
בהיל כבוד מאד גמלים נשאים בשמים וזהב רבי
מאד ואבן יקרה ותבא אל-שלמה ותדבר אליו את
כ-ל-אשר היה עם-לבבה: ויגדלה שלמה את-
כ-ל-דבריה לא-היה דבר נעלם מן-המלך אשר לא
הגיד לה: ותרא מלפת-שכא את כל-חכמת שלמה
והבית אשר בנה: ומאכל שלחנן ומושב עבדיו
ומעמד משרתו ומלבושיהם ומשקלן ועלתו אשר

יעלה בית י-הוה ולא-היה בה עוד רוח: ותאמר
אליהמלך אמת היה הדבר אשר שמעתי בארצי
על-דבריה ועל-חכמתה: ולא-האמנתי לדברים עד
אשר-באתי ותראינה עיני והנה לא-הגדלי החזי
הוספת חכמה וטוב אליה-שמועה אשר שמעתי:
אשרי אנשיך אשרי עבדיך אלה העמדים לפניך
תמיד השמעים את-חכמתך: וחי י-הוה א-להיך
ברוך אשר חפץ בך לתתך על-כסא ישראל
באחבת י-הוה את-ישראל לעלם וישומך למלך
לעשות משפט וצדקה: ותתן למלך מצה ועשרים |
כפר זהב ובשמים הרבה מאד ואבן יקרה לא בא
כבשם החווא עוד לרב אשר-נתנה מלפת-שכא
למלך שלמה: וגם אני חירם אשר-נשא זהב
מאופיר הביא מאפיר עצי אלמגים הרבה מאד
ואבן יקרה: ויעש המלך את-עצי האלמגים מסעד
לבית-י-הוה ולבית המלך ובגרות ונבלים לשירים
לא בא-בן עצי אלמגים ולא נראה עד היום הזה:
והמלך שלמה נתן למלפת-שכא את-כל-הכפה
אשר שאלה מלבד אשר נתן-לה פיר המלך שלמה
ותפן ותלך לארצה היא ועבדיה: ויהי משקל
הזהב אשר-בא לשלמה בשנה אחת שש מאות
ששים ושש כפר זהב: לבד מאנשי התרים
ומסחר הרכלים וכל-מלכני הערב ופחות הארץ:
ויעש המלך שלמה מאתים צנה זהב שחוט שש-
מאות זהב יעלה עליהצנה האחת: ושלש-מאות
מגנים זהב שחוט שלשת מגנים זהב יעלה עליהמגן
האחת ויתנם המלך בית-יער הלבנון: ויעש המלך
כסא-שן גדול ויצפחו זהב מופז: שש מעלות
לכפה וראש-עגל לכפה מאחוריו וידת מזה ומזה
אל-מקום השבת ושנים אריות עמדים אצל הידות:
ושנים עשר אריות עמדים שם עלי-שש המעלות
מזה ומזה לא-נעשה כן לכל-ממלכות: וכל כלי
משקח המלך שלמה זהב וכל כלי בית-יער הלבנון
זהב סגור אין פסג לא נחשב בימי שלמה
למאומה: כפי אני תרשיש למלך בים עם אני חירם
אחת לשלש שנים תבוא | אני תרשיש נשאת זהב
וכסף שנהבים וקפים ותבויים: ויגדל המלך שלמה
מכל מלכני הארץ לעשר ולחכמה: וכל-הארץ
מבקשים את-פני שלמה לשמע את-חכמתו אשר-

נתן א-להים בלבן: והמה מבאים איש מנחתו
בלי כסף וכלי זהב ושלמות ונשק ובשמים סוסים
ופרדים וברשנה בשנה: ויאסף שלמה רכב
ופרשים ויחילו אלה וארבע מאות רכב ושנים
עשר אלה פרשים וינהם בערי הרכב ועסהמלה
בירושלם: ויתן המלך אתהכסף בירושלם
באבנים ואת הארזים נתן בשקמים אשר בשפלה
לרב: ומוצא הסוסים אשר לשלמה ממצרים
ומקנה סחרי המלך יקחו מקנה במחיר: ותעלה
ותצא מרפכה ממצרים פשש מאות כסף וסוס
בחמשים ומאה וכן לכלמלכי החתים ולמלכי ארם
בידם יצאו:

יא ותמלך שלמה אהב נשים נכריות רבות ואת
בתיפרעה מוצביות עמניות אדמיות צדניות חתיות:
בןהגוים אשר אמרי-הזה אליבני ישראל לא-
תבאו בהם והם לאיבאו בכם אכן יטו את-
לבכם אחרי א-להיהם בהם דבק שלמה לאהבה:
ויחילו נשים שרות שבע מאות ופלגשים שלש
מאות ויטו נשיו את-לבן: ויהי לעת זקנת שלמה
נשיו הטו את-לבן אחרי א-להים אחרים ולא-
היה לבבו שלם עמי-הזה א-להיו בלבב דוד
אביו: וילך שלמה אחרי עשתרת א-לחי צדנים
ואחרי מלכם שקן עמנים: ויעש שלמה הרע בעיני
י-הזה ולא מלא אחרי י-הזה כדוד אביו: אז יבנה
שלמה במה לכמוש שקן מוצב בהר אשר על-פני
ירושלם ולמלך שקן בני עמון: וכן עשה לכלי-
נשיו הגו-כריות מקטירות ומזבחות לא-להיהן:
ויתאנה י-הזה בשלמה פינטח לבבו מעם י-הזה
א-להי ישראל הנראה אליו פעמים: וצוה אליו
עלההבר הזה לבלתי-לכת אחרי א-להים אחרים
ולא שמר את אשר-צוה י-הזה: ויאמר י-הזה
לשלמה יען אשר חיתת-זאת עמך ולא שמרת
בריתי וחקתי אשר צויתי עליך קרע אקרע את-
הממלכה מעליך ונתתיה לעבדך: אך-בנימלך לא
אעשנה למען דוד אביך מיד בנך אקרענה: רק
את-כ-להממלכה לא אקרע שבט אחד אתן לבנה
למען דוד עבדי ולמען ירושלם אשר בחרתי:
ולקם י-הזה שטן לשלמה את הדר האדמי מזרע
המלך הוא באדום: ויהי בהיות דוד את-אדום

בעלות יואב שר הצבא לקבר אתהחללים ויהי
כ-לזכר באדום: כי ששת חדשים ישב-שם יואב
וכלישראל עדיהכרית כ-לזכר באדום: ויברח
אדד הוא ואנשים אדמיים מעבדי אביו אתו לבוא
מצרים וחדד נער קטן: ויקמו ממדון ויבאו פארן
ויקחו אנשים עמם מפארן ויבאו מצרים אלפרעה
מלך-מצרים ויתן-לו בית ולחם אמר לו וארץ נתן
לו: וימצא הדר חן בעיני פרעה מאד ויתן-לו
אשה את-צחות אשתו אחות תחפנים הגבירה:
ותלד לו אחות תחפנים את גנבת בנו ותגמלהו
תחפנס בתוך בית פרעה ויהי גנבת בית פרעה
בתוך בני פרעה: והדר שמע במצרים פי-שכב
דוד עם-אבתיו וכימת יואב שרהצבא ויאמר
הדר אלפרעה שלחני ואלך אל-ארצי: ויאמר לו
פרעה פי מהאתה חסר עמי והנך מבקש ללכת
אל-ארצך ויאמר לא פי שלח תשלחני: ויקם
א-להים לו שטן את-רוחו בן-אלודע אשר ברח
מאת הדרעזר מלך-צובה אדניו: ויקבץ עליו
אנשים ויהי שרגוד בחרג דוד אתם וילכו דמשק
וישבו בה וימלכו בדמשק: ויהי שטן לישראל
כ-לימי שלמה ואתהרעה אשר הדר ויקץ
בישראל וימלך על-ארם: וירבעם בן-נבט אפרתי
מזחצרה ושם אמו צרעה אשה אלמנה עבד
לשלמה וירם יד במלך: וזח הדבר אשר-הרים יד
במלך שלמה בנה את-המלוא סגור את-פרץ עיר
דוד אביו: והאיש ירבעם גבור חיל וירא שלמה
אתהנער פי-עשה מלאכה הוא ויפקד אתו לכלי-
סבל בית יוסף: ויהי בעת החיא וירבעם יצא
מירושלם וימצא אתו אחיה השילני הנביא
בדרך והוא מתכסה בשלמה חדשה ושניהם לבדם
בשדה: ויתפש אחיה בשלמה החדשה אשר עליו
ויקרעה שנים עשר קרעים: ויאמר לירבעם קח
לך עשרה קרעים פי כה אמר י-הזה א-להי ישראל
הנני קרע אתהממלכה מיד שלמה ונתתי לך את
עשרה השבטים: והשבט האחד יהחילו למען
עבדי דוד ולמען ירושלם העיר אשר בחרתי בה
מכל שבטי ישראל: יען אשר עזבני וישתחוו
לעשתרת א-להי צדנין לכמוש א-להי מוצב
ולמלכם א-להי בני-עמון ולא-הלכו בדרך לעשות

הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינַי וְחַקְתִּי וּמִשְׁפָּטַי כְּדוֹר אָבוֹי׃ וְלֹא־
אָקַח אֶת־כֹֹּּל לְהַמְמַלְכָה מִיָּדוֹ כִּי | נָשִׂיא אֲשֶׁתְנִי כָּל
יְמֵי חַיָּי לְמַעַן דוֹד עַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי אֹתוֹ אֲשֶׁר
שָׁמַר מִצְוֹתַי וְחַקְתִּי׃ וְלִקְחַתִּי הַמְּלוּכָה מִיָּד בְּנֹוֹ
וּנְתַתִּיהָ לָךְ אֶת עֶשְׂרֵת הַשְּׂבָטִים׃ וְלָבְנוֹ אֶתֶן
שְׂבָט־אֶחָד לְמַעַן הִיִּתְנִיר לְדוֹד־עַבְדִּי כָּל־
הַיָּמִים לְפָנַי בִּירוּשָׁלַיִם הָעִיר אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי לִי
לְשׁוֹם שְׁמֵי שָׁם׃ וְאַתָּךְ אָקַח וּמְלֻכָתְךָ בְּכָל־אֲשֶׁר־
תֵּאָדָה נִפְשָׁךְ וְחַיִּיתְךָ מִלְּךָ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ וְהָיָה אִם־
תִּשְׁמַע אֶת־כֹֹּּל לִי־אֲשֶׁר אֲצַוְךָ וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכֵי וְעָשִׂיתָ
הַיִּשְׂרָאֵל בְּעֵינַי לְשִׁמּוֹר חֻקֹּתַי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר עָשָׂה
דָּוִד עַבְדִּי וְחַיִּיתִי עִמָּךְ וּבְנֵיתִי לָךְ בֵּית־נֶאֱמֹון
כַּאֲשֶׁר בְּנִיתִי לְדָוִד וְנָתַתִּי לָךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ וְאַעֲבֹה
אֶת־זֶרַע דָּוִד לְמַעַן זֹאת אֲךָ לֹא כָל־הַיָּמִים׃ וַיִּבְקַשׁ
שְׁלֹמֹה לְהַמְיֹת אֶת־יִרְבָּעָם וַיִּקַּם יִרְבָּעָם וַיִּבְרַח
מִצָּרַיִם אֶל־שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרָיִם וַיְהִי בְּמִצְרָיִם עַד־
מוֹת שְׁלֹמֹה׃ וְיִתֵּר דְּבָרַי שְׁלֹמֹה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
וְחֻבְמָתוֹ הִלּוֹאֵהֶם פְּתֻלִים עַל־סֵפֶר דְּבָרַי שְׁלֹמֹה׃
וְחַיִּימֹים אֲשֶׁר מְלָךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלַם עַל־כִּלְיִשְׂרָאֵל
אַרְבָּעִים שָׁנָה׃ וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבֹּר
בְּעִיר דָּוִד אָבוֹי וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם בְּנֹוֹ תַחֲתָיו׃

יב וַיִּלְךָ רְחַבְעָם שָׁבָם כִּי שָׁבָם בָּא כִלְיִשְׂרָאֵל
לְחַמְלִיךְ אֹתוֹ׃ וַיְהִי בְּשִׁמְעוֹ | יִרְבָּעָם פְּוִי־נָכַט וְהוּא
עוֹרְנֹו בְּמִצְרָיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפָּנַי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֵּשֶׁב
יִרְבָּעָם בְּמִצְרָיִם׃ וַיִּשְׁלַח וַיִּקְרָאֵו־לוֹ וַיָּבֵא יִרְבָּעָם
וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וַיִּדְבְּרוּ אֶל־רְחַבְעָם לֵאמֹר׃ אַבְיָךְ
הִקְשָׁה אֶת־עַלְנוֹ וְאַתָּה עָתָה הִקַּל מֵעַבְדָּת אַבְיָךְ
הִקְשָׁה וּמַעַלּוֹ הַכְּבֹד אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוֹ וְנַעֲבֹדְךָ׃
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ־עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשׁוּבוּ אֵלַי
וַיָּלְכוּ הָעָם׃ וַיִּוָּעֵץ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־חֻזְקָנִים אֲשֶׁר־
הָיוּ עַמְדִים אֶת־פָּנָי שְׁלֹמֹה אָבוֹי בְּהִיתוֹ כִּי לֵאמֹר
אִךְ אַתֶּם נוֹעְצִים לְחָשִׁיב אֶת־הָעַם־הַזֶּה דְּבָר׃
וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר אִם־הַיּוֹם תִּהְיֶה־עֹבֵד לְעַם הַזֶּה
וְעַבְדָּתְךָ וְעַנְיֹתְךָ וְדַבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ
לָךְ עַבְדִים כֹֹּּל־לַיָּמִים׃ וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת חֻזְקָנִים
אֲשֶׁר יַעֲבֹהוּ וַיִּוָּעֵץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אֹתוֹ
אֲשֶׁר הָעַמְדִים לְפָנָיו׃ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מַה אַתֶּם
נוֹעְצִים וְנָשִׁיב דְּבָר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דְּבָרוּ אֵלַי
לֵאמֹר הִקַּל מִן־הָעֵל אֲשֶׁר־נָתַן אַבְיָךְ עָלֵינוֹ׃ וַיִּדְבְּרוּ

אֵלָיו הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אֹתוֹ לֵאמֹר כַּדַּת־אָמַר לְעַם
הַזֶּה אֲשֶׁר דְּבָרוּ אֵלֶיךָ לֵאמֹר אַבְיָךְ הַכְּבִיד אֶת־עַלְנוֹ
וְאַתָּה הִקַּל מֵעַלְנוֹ כַּדַּת־אָמַר אֲלֵיהֶם קִטְנֵי עַבְדָּה
מִמֹֹּּתַי אָבוֹי׃ וְעָתָה אָבִי הָעַמּוֹס עָלֵיכֶם עַל כַּדַּת
וְאֵנִי אוֹסִיף עַל־עַלְכֶם אָבוֹי יִסַּר אֶתְכֶם בְּשׁוֹטִים
וְאֵנִי אֲיַסַּר אֶתְכֶם בְּעַקְרָפִים׃ וַיָּלְכוּ יִרְבָּעָם וְכָל־
הָעָם אֶל־רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כַּאֲשֶׁר דְּבָר הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי׃ וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ אֶת־
הָעָם קוֹשָׁה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת חֻזְקָנִים אֲשֶׁר יַעֲבֹהוּ׃
וַיִּדְבְּרָ אֲלֵיהֶם בְּעֲצַת הַיְלָדִים לֵאמֹר אָבִי הַכְּבִיד
אֶת־עַלְכֶם וְאֵנִי אוֹסִיף עַל־עַלְכֶם אָבוֹי יִסַּר אֶתְכֶם
בְּשׁוֹטִים וְאֵנִי אֲיַסַּר אֶתְכֶם בְּעַקְרָפִים׃ וְלֹא־שָׁמַע
הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם כִּי־הִיתָה סָבָה מַעַם | הַזֶּה לְמַעַן
הִקַּם אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דְּבָר | הַזֶּה כִּי־אֶחְיָה
הַשִּׁילְנִי אֶל־יִרְבָּעָם פְּוִי־נָכַט׃ וַיִּרְא כֹֹּל־לְיִשְׂרָאֵל כִּי
לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶלֵהֶם וַיֵּשְׁבוּ הָעָם אֶת־
הַמֶּלֶךְ דְּבָר לֵאמֹר מִדֹֹּּלְנוֹ חִלַּק כְּדוֹד וְלֹא־נִחַלְהָ
בְּכוֹ־יִשְׁי לֹא־הִלְךָ יִשְׂרָאֵל עִתָּה רָאָה בֵּיתְךָ דָּוִד וַיִּלְךָ
יִשְׂרָאֵל לֹא־חָלוֹ׃ וַיָּבֵנִי יִשְׂרָאֵל חַיִּשְׁבִים בְּעַרְי וַיְהוּדָה
וַיִּמְלֹךְ עָלֵיהֶם רְחַבְעָם׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־
אֲדָרָם אֲשֶׁר עַל־חַמָּם וַיִּרְגְּמוּ כִלְיִשְׂרָאֵל כּוֹ אֶבֶן
וַיָּמָת וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם הִתְאַמֵּן לְעֵלּוֹת בְּמִרְכָּבָה
לָנוֹם יְרוּשָׁלַיִם׃ וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִד עַד
הַיּוֹם הַזֶּה׃ וַיְהִי בְּשִׁמְעוֹ כֹֹּל־לְיִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁב יִרְבָּעָם
וַיִּשְׁלַחוּ וַיִּקְרָאוּ אֹתוֹ אֶל־הָעֵדָה וַיִּמְלִיכוּ אֹתוֹ עַל־
כֹֹּּל־יִשְׂרָאֵל לֹא חָיָה אַחֲרָי בֵּית־דָּוִד זֹלָתִי שְׂבָטִי
יְהוּדָה לְבָדוֹ׃ וַיָּבֵא רְחַבְעָם יְרוּשָׁלַיִם וַיִּקְהַל אֶת־
כֹֹּּל־לְבֵית יְהוּדָה וְאֶת־שְׂבָט בְּנִימִן מֵאָה וּשְׁמֹנִים
אַלְף בַּחֹר עָשָׂה מְלַחְמָה לְהַלָּחֵם עִם־לְבֵית יִשְׂרָאֵל
לְחָשִׁיב אֶת־הַמְּלוּכָה לְרְחַבְעָם כִּי־שְׁלֹמֹה׃ וַיְהִי
דְּבָר הַזֶּה לְחָיִם אֶל־שְׁמַעְיָה אִישִׁי־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר׃
אֵמַר אֶל־רְחַבְעָם כִּי־שְׁלֹמֹה מְלָךְ יְהוּדָה וְאֶל־כֹֹּּל־
בֵּית יְהוּדָה וּבְנֵימִן וַיִּתֵּר הָעָם לֵאמֹר׃ כַּדַּת־אָמַר
| הַזֶּה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־תִלְחַמוּן עִם־אֲחֵיכֶם בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי מֵאֵתִי נָהִיָה הַדְּבָר
הַזֶּה וַיִּשְׁמַעוּ אֶת־דְּבָר | הַזֶּה וַיֵּשְׁבוּ לְלֻכָת כְּדָבָר
| הַזֶּה׃ וַיָּלְכוּ יִרְבָּעָם אֶת־שָׁבָם בְּחַר אֲפָרָים וַיֵּשֶׁב
בָּה וַיַּעֲזֹב מִשָּׁם וַיָּבֹן אֶת־פְּנוּאֵל׃ וַיֹּאמֶר יִרְבָּעָם
כִּלְכָּו עָתָה תִּשׁוּב הַמְּמַלְכָה לְבֵית דָּוִד׃ אִם־יַעֲלֶה |

העם הזה לעשות זבחים בבית-י-הוזה בירושלם
ושב לב העם הזה אל-אדניהם אל-רחבעם מלך
יהודה וחרגני ושבו אל-רחבעם מלך-יהודה:
וינעץ המלך ויעש שני עגלי זהב ויאמר אליהם
רב-לכם מעלות ירושלם הנה א-להיך ישראל אשר
העלוק מארץ מצרים: וישם את-האחד בבית-אל
ואת-האחר נתן בדר: ויהי הדבר הזה להטאת
ויילכו העם לפני האחד ערדון: ויעש את-בית
במות ויעש בהנים מקצות העם אשר לא-היו מבני
לוי: ויעש ירבועם חג בחדש השמיני בחמש-ע
עשר יום לחדש כחג אשר ביהודה ויעל עלי-
המזבח פן עשה בבית-אל לזבח לעגלים אשר-עשה
והעמיד בבית אל את-בהני הבמות אשר עשה:
ויעל על-המזבח אשר-עשה בבית-אל בחמשה
עשר יום בחדש השמיני בחדש אשר-בדא מלכו
ויעש חג לבני ישראל ויעל על-המזבח להקטיר:

יג והנה איש א-להים בא מיהודה בדבר י-הוזה
אל-בית-אל וירבעם עמד על-המזבח להקטיר:
ויקרא על-המזבח בדבר י-הוזה ויאמר מזבח
מזבח פה אמר י-הוזה הנה-כן נולד לבית-דוד
יאשיהו שמו וזבח עליך את-בהני הבמות
המקטרים עליך ועצמות אדם ישרפו עליך: ונתן
ביום ההוא מופת לאמר זה המופת אשר דבר
י-הוזה הנה המזבח נקרע ונשפך הדשן אשר-עליו:
ויהי כשמע המלך את-דבר איש-הא-להים אשר
קרא על-המזבח בבית-אל וישלח ירבועם את-ידו
מעל המזבח לאמר תפשחו ותיבש ידו אשר שלח
עליו ולא יכל להשיבה אליו: והמזבח נקרע ונשפך
הדשן מן-המזבח כמופת אשר נתן איש הא-להים
בדבר י-הוזה: ויען המלך ויאמר אל-איש
הא-להים חל-נא את-פני י-הוזה א-להיך והתפלל
בעדי ותשב ידי אל ויחל איש-הא-להים את-פני
י-הוזה ותשב יד-המלך אליו ותהי כבראשונה:
וידבר המלך אל-איש הא-להים באה-אתי הביתה
וסעדה ואתנה לך מתת: ויאמר איש-הא-להים
אל-המלך אם-יתן-לך את-חצי ביתך לא אבא עמך
ולא-אכל לחם ולא אשתה-מים במקום הזה: פי
כן צוה אתי בדבר י-הוזה לאמר לא-תאכל לחם
ולא תשתה-מים ולא תשוב בדרך אשר הלכת:

וילך בדרך אחר ולא-שב בדרך אשר בא בה אל-
בית-אל: ונבוא אחר זמן ישב בבית-אל ויבוא
כלו ויספר-לו את-כֹּל-לחמעשה אשר-עשה איש-
הא-להים היום בבית-אל את-הדברים אשר דבר
אל-המלך ויספרום לאניהם: וידבר אליהם אניהם
איזה הדרך הלך ויראו בניו את-הדרך אשר הלך
איש הא-להים אשר-בא מיהודה: ויאמר אל-בניו
הכשו-לי החמור ויחפשו-לו החמור וירפב עליו:
וילך אחרי איש הא-להים וימצאוהו ישב תחת
האלה ויאמר אליו האתה איש-הא-להים אשר-
באת מיהודה ויאמר אני: ויאמר אליו לך אתי
הביתה ואכל לחם: ויאמר לא אוכל לשוב אתך
ולבוא אתך ולא-אכל לחם ולא-אשתה אתך מים
במקום הזה: פי-דבר אל י-הוזה לא-תאכל
לחם ולא-תשתה שם מים לא-תשוב ללכת בדרך
אשר-הלכת פה: ויאמר לו גם-אני נבוא פמוך
ומלךך דבר אל י-הוזה לאמר השכחו אתך
אל-ביתך ויאכל לחם וישת מים כחש לו: וישב
אתו ויאכל לחם בביתו וישת מים: ויהי הם
ישבים אל-השלחן ויהי דבר-י-הוזה אל-הנבוא
אשר השיבו: ויקרא אל-איש הא-להים אשר-בא
מיהודה לאמר פה אמר י-הוזה יען פי מרית פי
י-הוזה ולא שמרת את-המצוה אשר צונו י-הוזה
א-להיך: ותשב ותאכל לחם ותשת מים במקום
אשר דבר אליך אל-תאכל לחם ואל-תשת מים לא-
תבוא נבלתך אליקבר אבתיך: ויהי אחרי אכלו
לחם ואחרי שתותו ויחפשו-לו החמור לנבוא אשר
השיבו: וילך וימצאוהו אריה בדרך וימותהו ותהי
נבלתו משלכת בדרך והחמור עמד אצלה והאריה
עמד אצל הנבלה: והנה אנשים עבדים ויראו את-
הנבלה משלכת בדרך ואת-האריה עמד אצל
הנבלה ויבאו וידברו בעיר אשר הנבוא הזקן ישב
בה: וישמע הנבוא אשר השיבו מן-הדרך ויאמר
איש הא-להים הוא אשר מרה את-פי י-הוזה
ויתנהו י-הוזה לאריה וישפרהו וימתהו בדבר
י-הוזה אשר דבר-לו: וידבר אל-בניו לאמר
הכשו-לי את-החמור ויחפשו: וילך וימצא את-
נבלתו משלכת בדרך וחמורו והאריה עמדים אצל
הנבלה לא-אכל האריה את-הנבלה ולא שבר את-

החמור: וישא הנביא את־נבלת איש־הא־להים וינתחו אלה־החמור וישוכחו ויבא אלעיר הנביא חזקן לספר ולקברו: וינח את־נבלתו בקברו ויספרו עליו הוי אחי: ויהי אחרי קברו אתו ויאמר אל־בניו לאמר במותי וקברתם אתי בקבר אשר איש הא־להים קבור בו אצל עצמותיו הניחו את־עצמותי: כי היה יהיה הדבר אשר קרא בדבר י־הוה עליהמוזבח אשר בבית־אל ועל כ־ל־פתי המזות אשר בערי שמרון: אחר הדבר הזה לא־שב ירבעם מדרך הרעה וישב ולעש מקצות העם כהני במות החפץ ומלא את־ידו ויהי כהני במות: ויהי בדבר הזה להטאת בית ירבעם ולהכחיד ולהשמיד מעל פני האדמה:

יד כענת הויה חלה אביה בדי־ירבעם: ויאמר ירבעם לאשתו קומי נא והשתלית ולא ידעו ביה את אשת ירבעם וחלבת שלה הנחשם אחיה הנביא הויה־דבר עלי למלך על־העם הזה: ולקחת ב־יד עשרה לחם ונקדים ובקפק דבש ובאת אליו הוא נגיד לך מה־יהיה לנער: ותעש כן אשת ירבעם ותקם ותלך שלה ותבא בית אחיה ואחיהו לאיכל לראות כי קמו עיניו משיבו: וי־הוה אמר אל־אחיהו הנה אשת ירבעם באה לדרש דבר מעמד אל־בנה פני־חלה הוא כזה וכזה תדבר אליה ויהי כבאה והיא מתנפרת: ויהי כשמע אחיהו את־קול רגליה באה בפתח ויאמר באי אשת ירבעם למה זה את מתנפרה ואנכי שלוח אליך קשה: לכי אמרי לירבעם כה־אמר י־הוה א־לחי ישראל יען אשר הרמתה מתוך העם ואתנך נגיד על עמי ישראל: ויאקרא את־הממלכה מבית דוד ואתנה לך ולא־היית בעבדי דוד אשר שמר מצותי ואשר־הלך אחרי בכל־לבו לעשות רק הישר בעיני: ותרע לעשות מפל אשר־היו לפניך ותלך ותעשה־לך א־להים אחרים ומסכות להכעיסני ואתי השלכת אחרי גוד: לכן הנני מביא רעה אל־בית ירבעם והכרתי לירבעם משתינ בקיר עצור ועזוב בישראל ובערתי אחרי בית־ירבעם פאשר יבער הגלל עד־תמו: המות לירבעם בעיר יאכלו הפלבים והמות בשדה יאכלו עוף השמים כי י־הוה דבר: ואת קומי לבי לביתך כבאה רגליך העירה ומת

הילד: ויספרו־לו כל־ישראל וקברו אתו פיזה לבדו ובא לירבעם אל־קבר יען נמצאו־ו דבר טוב אלי י־הוה א־לחי ישראל בבית ירבעם: והקים י־הוה לו מלך על־ישראל אשר יכרית את־בית ירבעם זה היום ומה ג־ס־עתה: והכה י־הוה את־ישראל פאשר יגוד הקנה פמים ונתש את־ישראל מעל האדמה הטובה הזאת אשר נתן לאבותיהם וזרם מעבר לנהר יען אשר עשו את־אשריהם מכעיסים את־י־הוה: ונתן את־ישראל בגלל הטאות ירבעם אשר הטא ואשר החטיא את־ישראל: ותקם אשת ירבעם ותלך ותבא תרצתה היא באה בסוד־בית והנער מת: ויקברו אתו ויספרו־לו כל־ישראל בדבר י־הוה אשר דבר ביד־עבדו אחיהו הנביא: ויתר דברי ירבעם אשר נלחם ואשר מלך הנם בתוכם על־ספר דברי הימים למלכי ישראל: והימים אשר מלך ירבעם עשרים ושנים שנה וישכב עב־אבתיו וימלך נדב בנו תחתיו: וירחבעם בן־שלמה מלך ביהודה בן־ארבעים ואחת שנה רחבעם במלכו ושבע עשרה שנה | מלך בירושלם העיר אשר־בחר י־הוה לשום את־שמו שם מפל שבטי ישראל ושם אמו נעמה העמנית: ויעש יהודה הרע בעיני י־הוה ויקנאו אתו מפל אשר עשו אבתם כהטאתם אשר הטאו: ויבנו גם־המה להם במזות ומזבחות ואשרים על כל־גבעה גבהה ותחת כל־עין רענן: וגם־קדש היה בארץ עשו ככל התועבת הגוים אשר הוריש י־הוה מפני בני ישראל: ויהי בשנה החמישית למלך רחבעם עלה שישק מלך־מצרים על־ירושלם: ויקח אתי אצרות בית־י־הוה ואת־אוצרות בית המלך ואתי הפל לקח ויקח את־כל־מגני הזהב אשר עשה שלמה: ויעש המלך רחבעם תחתם מגני נהשת והפקוד עליד שרי הרצים השמרים פתח בית המלך: ויהי מדי־בא המלך בית י־הוה ישאום הרצים והשיבוים אלתא הרצים: ויתר דברי רחבעם וכל־אשר עשה הלא־המה בתוכם על־ספר דברי הימים למלכי יהודה: ומלחמה היתה בין רחבעם ובין ירבעם כל־הימים: וישכב רחבעם עב־אבתיו ויקבר עב־אבתיו בעיר דוד ושם אמו נעמה העמנית וימלך אבים בנו תחתיו:

הלכות תרומות פרק יא

יא, א תרומה נתנת לאכילה ולשתיה ולסיכה שהסיכה בשתיה שנאמר "כמים בקרבן; וכשמן, בעצמותיו"; והשתיה בכלל אכילה: לאכל דבר שדרכו לאכל, ולשתות דבר שדרכו לשתות, ולסוף דבר שדרכו לסוף. ולא יסוף יין וחמץ. אבל סף הוא את השמן הטהור; ומדליק את הטמא, וזה הוא הנקרא שמן שרפה בכל מקום.

יא, ב תמרים שלתרומה, מתר לתבין אותן ולקבצן כעגול הדבילה; ואסור לעשות מהם שכר. וכן אין עושין תמרים דבש, ולא תפוחים יין, ולא פרות הסתיו חמץ; וכן שאר כל הפרות אין משנין אותן מבריתן בתרומה, חוץ מזיתים וענבים בלבד.

יא, ג עבר ועשה האכל משקה, הרי זה שותהו. וזר שאכל דבש תמרים, ויין תפוחים, וכיוצא בהן בשגגה אינו חייב לשלם; ואם אכל במזיד, מכין אותו מפת מרדות.

יא, ד אין נותנין דבילה וגרגרות לתוך המרים, מפני שהוא מאבדן; אבל נותנין את היין למרים. ואין מפטמין את השמן, מפני שהוא מוציא מכלל מאכלות ועושהו שמן משחה; אבל מערבין יין ושמן ודבש ופלפלין וכיוצא באלו, לאכלן. אין מבשלין יין שלתרומה, מפני שהוא ממעיטו.

יא, ט סף הוא הכוהן עצמו בשמן, ומביא בן בתו ישראל ומעגילו על גביו; ואם סף עצמו בשמן ונכנס למרחץ מתר הזר למשותו במרחץ, אף על פי שהוא נסוף ממנו. פוהנת שחפפה ראשה בתלתן שלתרומה, אין הישראלית מתרת לחף אחריה; אבל מעגגה שערה בשערה. ומפני מה התרו הכוהנים לחף שערן בתלתן שלתרומה, מפני שאינו ראוי למאכל אדם.

יא, י עקצי תאנים וגרגרות, ועקצי הכליסים והחרובין, ומעי אבטיח, וקלפי אבטיח, וקלפי אתרוג, וקלפי מלפפון אף על פי שאין בהן אכל, וקנובת ירק שמשליכין בעלי בתים הרי אלו אסורים לזרים; אבל קנובת ירק שמקנבים הגננין, מתרת לזרים.

יא, יא קלפי פולין ושמשמין אם יש בהן אכל, אסורין; אין בהן אכל, מתרין. גרעני אתרוג, מתרים; גרעני זיתים ותמרים וחרובין אף על פי שלא כנסן הכוהן, הרי אלו אסורין לזרים. ושאר הגרענין בזמן שפנסן ויש בהן לחלונית למצץ אותן,

יא, א תרומה נתנת לאכילה ולשתיה ולסיכה שהסיכה בשתיה שנאמר "כמים בקרבן; וכשמן, בעצמותיו"; והשתיה בכלל אכילה: לאכל דבר שדרכו לאכל, ולשתות דבר שדרכו לשתות, ולסוף דבר שדרכו לסוף. ולא יסוף יין וחמץ. אבל סף הוא את השמן הטהור; ומדליק את הטמא, וזה הוא הנקרא שמן שרפה בכל מקום.

יא, ב תמרים שלתרומה, מתר לתבין אותן ולקבצן כעגול הדבילה; ואסור לעשות מהם שכר. וכן אין עושין תמרים דבש, ולא תפוחים יין, ולא פרות הסתיו חמץ; וכן שאר כל הפרות אין משנין אותן מבריתן בתרומה, חוץ מזיתים וענבים בלבד.

יא, ג עבר ועשה האכל משקה, הרי זה שותהו. וזר שאכל דבש תמרים, ויין תפוחים, וכיוצא בהן בשגגה אינו חייב לשלם; ואם אכל במזיד, מכין אותו מפת מרדות.

יא, ד אין נותנין דבילה וגרגרות לתוך המרים, מפני שהוא מאבדן; אבל נותנין את היין למרים. ואין מפטמין את השמן, מפני שהוא מוציא מכלל מאכלות ועושהו שמן משחה; אבל מערבין יין ושמן ודבש ופלפלין וכיוצא באלו, לאכלן. אין מבשלין יין שלתרומה, מפני שהוא ממעיטו.

יא, ה אין כובשין בצלים שלתרומה בחמץ שלתרומה, מפני שמפסיד החמץ. אין מערבין תבואה בקטנית; וכל דבר שיתפרש זה מזה כשכוברין אותו, מערבין. ומשחרבה יהודה, התחילו לערב תבואה בתבואה וקטנית בקטנית; אבל לא תבואה בקטנית.

יא, ו כדרך שמרקדין את הקמח בחלין, כך נוהג הכוהן בתרומה מרקד לאכל, ומשליך את המרסן. הרי שרצה לעשות סלת מנפה בנפיות הרבה, עד שמוציא קב או קבים מן הסאה לא ישליך את השאר, מפני שהוא ראוי לאכילה; אלא יניחו במקום מצנע.

יא, ז שמן שלתרומה, אין חוסמין בו תנור וכירים.

אסורות לזר; ואם השליכן, מתרות.

יא, יב הסבין שלחטין חדשות אסור, מפני שהוא ראוי למאכל אדם; ושלחטין ישנות, מתר. ועד מתי נקראו חדשות, כל זמן שבני אדם רגילין לחבט בין הגרנות. הנצולות והרקבניות שלתרומה, אסורות; ואם העלו אבק, מתרות.

יא, יג שמרים שלתרומה שנתן עליהם מים הראשון והשני, אסור לזרים; והשלישי, מתר. ואם לא נתן מים, אלא מסגן היין מעל השמרים בלבד אף השלישי אסור לזרים.

יא, יד מגורה שפנה ממנה חטי תרומה אין מחיבין אותו להיות יושב ומלקט אחת אחת, ואחר כך יתן לתוכה חלין; אלא מכבד בדרבו, ונותן לתוכה חלין. וכן חבית שלשמן שנשפכה אין מחיבין אותו להיות יושב ומטפת, אלא נוהג בה בדרך שהוא נוהג בחלין. יא, טו המערה כד שלשמן תרומה הרי זה מערה עד שיפסק העמוד, ויתחיל השמן לנטף מעט מעט, וכיון שנשטפו שלוש טפים זו אחר זו, דיו; ומתר לתן לתוך הכד שמן חלין. הרי שלא נתן, אלא הניח הכד עד שמצת אותה התמצית תרומה.

יא, טז ממלא הכוחן גר שמן שרפה, ונותנו לישראל לעלות בו לעליה, ולהכנס לחדר לעשות צרכי הכוחן, אבל לא צרכי ישראל; ואם היה שתף עמו, מתר. ישראל שהיה אורח אצל כוחן, והדליק לו שמן שרפה, ועמד הכוחן והלך לו אינו חייב לכבות את הנר, עד שיתכבה מאליו. וטובל הישראלי פתילה בגר הכוחן, ומדליקה לילך בה.

יא, יז בקרו שלכוחן שהיה עומד אצל בקרו שלישראל, וכליו שלכוחן שהיה נארג אצל כליו שלישראל הרי זה מדליק עליהן שמן שרפה, שלא ברשות הכוחן. וכן מדליקין שמן שרפה בבתי כנסיות, ובבתי מדרשות, ובמבואות האפלים, שלא ברשות כוחן. ומי שאין לו שמן חלין להדליק גר חנכה מדליק שמן שרפה, שלא ברשות כוחן.

יא, יח מדליקין שמן שרפה על גבי החלין, ברשות כוחן. בת ישראל שנשאת לכותן, והיא למודה לבוא

אצל אביה מדליק ברשותה.

יא, יט מתר לכוהן להדליק שמן שרפה אפלו בבית האבל, או בבית המשטה שיש שם ערבוב; ואין חוששין שמא יסתפקו ממנו בבית המשטה, מפני נקיון פליהם אין נוגעין בו, ובבית האבל, מפני שאין להם פנאי מפני האבל.

יא, כ הזורע את התרומה בשוגג יפה, ובמזיד יקים; ואם הביאה שלישי בין במזיד בין בשוגג, יקים. ואם היה פשתן אפלו הביא שלישי, ואפלו במזיד יפה; קנס קנסו בו, שלא יזרע ויתפון להנות בעציו.

יא, כא גדולי תרומה הרי הן כחלין לכל דבר, אלא שאסורים לזרים: גזרו חכמים עליהן שיהיו אסורין לזרים כתרומה, משום תרומה טמאה שביד הכוחן שלא ישהה אותה אצלו כדי שיזרענה ותצא לחלין, ונמצא בא בה לידי תקלה. לפיכך מתר לאכל הגדולין בידיים טמאות, ומתרין לטבול יום כחלין.

יא, כב גדולי גדולין חלין לכל דבר, ואפלו דבר שאין זרעו כולה; אם רבו הגדולין על העיקר בגדולי הגדולין הרי הגדולין השניים מעלין את העיקר, אף על פי שאין זרעו כולה; ויהיה הכל מתר לזרים.

יא, כג וכן תרומת חוצה לארץ, והמדמע, ותוספת תרומה, וזרעוני גנה שאינם נאכלים כגון זרע לפת וצנון, אף על פי שאותו לפת וצנון תרומה גדוליהן מתרין, והרי הן חלין לכל דבר; וכן הזורע פשתן שלתרומה, הגדולין מתרין לזרים.

יא, כד הזורע תרומה טמאה אף על פי שהגדולים טהורין, הרי הן אסורין באכילה: הואיל והתרומה שנזרעה אסורה באכילה היתה, כבר נדחו. חתך את העלין שצמחו, ויצאו עלין שניין וחתכן הרי האכל שיצא אחר כך מתר באכילה.

יא, כה שתלים חלין שנטמאו, ואחר שננטמאו זרען ועשין תרומה הרי אלו מתרין: שהרי טהרו בהריעה, ולא נטמאו כשהן תרומה כדי שיהיו אסורין.

יא, כו שבילת שזרעה בתוך הפרי, ומרח הפרי פלו הרי אותה השבילת טבל, הואיל ונמרחת בתוך הפרי. שתלה ואחר כך קרא עליה שם, ועשיה תרומה הרי

זו ספק תרומה, הואיל וזרעה, שמא פרח הטבל ממנה, ונעשת פרות שעדין לא נגמרו; אבל אם עשה אותה תרומה קדם שיזרעה, הרי זו תרומה. יא, כז לפיכך אם תלש ממנה, ואכל במזיד חיב מיתה; בשוגג, משלם את החמש. ואם גחן, ואכל בפיו מן הארץ בטלה דעתו אצל כל אדם, שאין דרך אכילת בני אדם בכך: לפיכך פטור מן המיתה; ומן החמש, אם היה שוגג. יא, כח שדה שלגדולי תרומה חיבת בלקט שכחה

הלכות תרומות פרק יב

ופאה, וחיבת בתרומה ובמעשרות ובמעשר עני: ועניי ישראל ועניי כוהנים נוטלים ממנה מתנות אלו עניי כוהנים אוכלין את שלהם, ועניי ישראל מוכרין את שלהם לכוהנים בדמי תרומה, והדמים שלעניים; וכן בן לוי מוכר המעשר שלו לכוהנים. יא, כט החובט גדולין אלו משבח. והדש בבהמה פיצד יעשה: תולה קפיפות בצוארי הבהמה, ונותן לתוכן מאותו המין; נמצא לא זומם את הבהמה, ולא מאכיל את התרומה.

להדלקה, ואין שם הפסד מרבה. יב, וכן חבית שמן שנשפכה אם יכול להציל רביעית בטהרה, יציל. ואם לאו, יציל בטמאה: שפיון שנשברה החבית אינו מזוהר שלא להציל בטמאה, מפני שהוא בהול.

יב, ז היה עובר ממקום למקום, וכפרות שלתרומה בידו, אמר לו הנכרי, תן לי אחת מהן, ואם לאו הריני נוגע בכלן, ומטמאן יניח לפניו אחת על הסלע, ואל יתננה לתוך ידו: כדי שלא יטמא התרומה בידיים.

יב, ח התלתן והכרשינין שלתרומה הואיל ואינו מאכל אדם, הרי זה מתר לעשות כל מעשיהן בטמאה. ואינו נזוהר, אלא בעת שריתן במים שאם שרה אותה בטמאה, הרי טמא אותה בידיים; אבל אחר השריה, אין נזוהר, לא בעת ששף הכרשינין, ולא בעת שמאכילן לבהמה. לפיכך נותנין תרומת תלתן וכרשינין, לכוהן עם הארץ.

יב, ט אין מפקידין תרומה אצל כוהן עם הארץ, מפני שלבו גם בה. אבל מפקידין אותה אצל ישראל עם הארץ, בכלי חרס המקנה צמיד פתיל: ובלבד, שלא יהיו פרות מכשרין גזרה, שלא תסיטם אשתו נדה. יב, י אין עושין לעם הארץ תרומת זיתיו בטהרה; אבל עושין לו זיתי חלין בטהרה, משום כדי חייו שלבדד. וכיצד עושה: נוטל כדי התרומה ומניחה בכלי שאינו מקבל טמאה, כגון כלי אבנים;

יב, א אסור לטמא את התרומה שלארץ ישראל, כשאר הקדשים; ולא יביא אותה לידי טמאה, ולא יפסיד אותה, אלא אוכל הטהורה, ומדליק הטמאה. ומתר לטמא תרומת חוצה לארץ, בטמאות שלתורה, אף על פי שאינה טמאה, אלא בארץ העמים שהיא מדבריהם מפני שעיקר חיובה מדבריהם; לפיכך נדה קוצה לה חלה בחוצה לארץ שאינה מזוהרת אלא לאכלה, לא לגע בה כמו שבארנו.

יב, ב תרומה שנטמאת בספק לא אוכלים, ולא שורפין; אלא תהיה מנחת עד שתטמא טמאה ודאית, ותשרף. ויש שם ספקות ששורפין עליהן את התרומה, כמו שיתבאר בענין טמאה וטהרה.

יב, ג חבית שלתרומה שנלד לה ספק טמאה הרי זה לא יחדש בה דבר, לא יזינה ממקומה, ולא יגלנה; אלא יניחנה עד שתטמא ודאי, ותשרף. ואין חוששין שמא תאכל.

יב, ד חבית שנשברה בגת העליונה, והתחתונה טמאה אם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה, יציל; ואם לאו, יציל בידיו בלא נטילת ידים, ואף על פי שהוא מטמאה, כמו שיתבאר בענין טהרות.

יב, ה במה דברים אמורים, בחבית שליין והוא שיהיה בגת התחתונה פחות ממאה, שהרי ידמע הכל ויפסד. אבל אם היה בתחתונה מאה בזו החבית, שהרי היא עולה באחד ומאה, או שהיתה חבית שלשמן תרד ותטמא, ואל יטמאנה בידי: שהרי כלו ראוי

וכשיבוא עם הארץ לטל החלין והתרומה, אומרין לו, הנהר שמא תגע בתרומה, שלא תחזור לטבלה.

יב, יא ישראל שעושה פרותיו בטמאה, אין בוצרין עמו; ואין צריך לומר שאין דורכין עמו, מפני התרומה שתעשה בטמאה. אבל מוליכין עמו חביות לגת, ומביאין מן הגת.

יב, יב זיתים וענבים שנטמאו, סוחטין ועושה אותן תרומה. ואם נטמאו אחר שנעשו תרומה, וסחטין פחות פחות מכפיצה הרי המשקה היוצא מהן מתר בשתייה לפוהנים; ואפלו לנסכים הוא ראוי: שהמשקה כאלו הוא מפקד בתוך האכל. ולא אמרו פחות מכפיצה, אלא גזרה שמא יעשה יותר מכפיצה, ונמצא המשקה מטמא בכפיצה. ואם היו פרות אלו שלישי לטמאה דורכין בגת ובבית הבד, והמשקה תרומה טהורה: שאין שלישי עושה רביעי בתרומה, כמו שיתבאר בענין טהרות.

יב, יג פת תרומה שנטמאת, משליכה לבין העצים עד שישרפום; וכן שמן שנטמא, נותנו בכלי מאוס עד שידליקנו: כדי שלא יהיה תקלה לאחרים, ויאכלוהו. וחטים שנטמאו שולקן ומניחן בכלי מאוס, כדי שלא יהיו ראויין לאכילה; ואחר כך יסיק בהן תנור וכירים. ומשקין שאין ראויין להדלקה שננטמאו, כגון היין קוברין אותן.

יב, יד יין תרומה שנתגלה הואיל ואסור בשתייה, ישפך. וכן תאנים וענבים וקשואים ודלועין ואבטיחין ומלפפונות שלתרומה שנמצאו מנקרות הרי אלו אסורין באכילה, מפני סכנת נפשות; מה יעשה בהן, ישליך לים או יקברו. עיסה שנלושה במים מגלים אף על פי שהיא תרומה, הרי זו תשרף. יב, טו אסור לכוהן לטל תרומה, או שאר מתנות שלו עד שיפרישו אותם הבעלים: שנאמר "ראשיתם אשר-יתנו לה, לך נתתם", ונאמר "אשר ירימו בני-ישראל לה, נתתי לך" עד שירימו הם, ואחר כך יזכה בהם. ולא יטל אותן אחר שהורמו, אלא מדעת בעלים שהרי הם שלבעלים לתנו לכל כוהן שירצו, שנאמר "ואיש את-קדשיו, לו יהיו". ואם

לקחן שלא מדעת בעלים, זכה בהן שאין לבעלים בהן אלא טובת הניה, וטובת הניה אינה ממון.

יב, טז פוהן שנתנו לו תרומה, ומצא בה דברים אחרים הרי אלו אסורים משום גזל, שמא אחרים הניחום שם עד שיטלום.

יב, יז אין ישראל חיבין להטפל בתרומה, ולהביא אותה מן הגרן לעיר, ומן המדבר לישוב אלא פוהנים יוצאין לגרנות, וישראל נותנים להם חלקן שם; ואם לא יצאו, הרי זה מפרישה ומניחה בגרן. ואם היתה חיה ובהמה אוכלתה שם, ואינה משתמרת שם מהם התקינו חכמים שיטפל בה, ויביאנה לעיר ויטל שכר הבאתה מכוהן: שאם הפרישה והניחה לבהמה ולחיה, הרי זה חלול השם.

יב, יח אסור לפוהנים וללויים לסייע בבית הגרנות, כדי לטל מתנותיהן. וכל המסייע חלל קדש השם, ועליהם נאמר "שחתם ברית הלוי". ואסור לישראל להניחן שייסיעו, אלא נותן להם חלקן בכבוד. נתן תרומה לפוהן על מנת להחזירה, יצא ידי נתינה; ואסור לעשות כן, מפני שנראה כמסייע בבית הגרנות.

יב, יט וכן אסור להן שיחטפו תרומות ומעשרות, ואפלו לשאל חלקן בפיהן אסור; אלא נוטלין בכבוד: שעל שלחן המקום הם אוכלים, ועל שלחנו הם שותים; ומתנות אלו להם, והוא ברוך הוא זכה להן שנאמר "ואני הנה נתתי לך, את-משמרת תרומתי".

יב, כ לא יתן אדם תרומה לשומר גתו, ולא בכור לשומר עדרו, ולא מתנות לרועה בהמתו; ואם נתן חלל, אלא אם כן נתן להם שכר שמירתן תחלה. ורשאי ישראל לומר לישראל אחר, הא לך סלע זו, ותן תרומה או בכור או שאר מתנות לפלוני הפוהן בן בתי, או בן אחותי, וכל פיוצא בזה.

יב, כא במה דברים אמורים, בשהיו הבעלים רוצים לתן אותם לאחד משני כוהנים אלו, או משני לויים אלו בחנם, ואמר לו חברו, הא לך ותן לזה; אבל בעלים שאמרו לכוהן או ללוי, הא לך חלק זה

בטובת הנזיה הרי זה אסור. וכן אסור לעשות סחורה בתרומות, אף על פי שהוא לוקח מכוהן ומוכר לכוהן.

יב, כב עשרה אין חולקין להן תרומה בבית הגרנות, אף על פי שהן אוכלין אותה או מאכילין אותה; ואלו הן: החרש, והשוטה, והקטן שיש בו דעת לפרש חיקו מפני שאין באלו דעת; והטמטום, והאנדרגיגוס מפני שהן בריה בפני עצמה; והעבד

הלכות תרומות פרק יג

שמא יראו אותו העוברים בשדה, ויעידו עליו שהוא כוהן; והערל, והטמא מפני שהן מאוסין; והאשה שמא תתגרש, ומפני היחוד; והנושא אשה שאינה הוגנת לו קנסו אותו שלא יחלק בבית הגרנות, עד שיגרשנה. וכלן משלחין להן לבתיהן, וחולקין להן בשאר קדשי הגבול ומשלחין להן לבתיהן: חוץ מן הנושא אשה שאינה הוגנת, והטמא, והערל שאין משלחין להן כלל.

להבלל, כגון שמן תרומה לשמן חלין או יין תרומה ליין חלין הולכין אחר הרב: אם רב תרומה, הרי זה מדמע פתומה; ואם רב מן החלין הרי הוא פחלין ואינו מדמע, אף על פי שהכל אסור לגרים.

יג, ו סאה תרומה שנפלה למאה, הגביהה, ונפלה סאה אחרת, הגביהה, ונפלה אחרת הרי החלין מתרין: עד שתרבה תרומה על החלין שאם נפלו לתוך המאה חלין מאה סאה ועוד שלתרומה סאה אחר סאה, נעשה הכל מדמע.

יג, ז סאה תרומה שנפלה למאה, ולא הספיק להגביהה עד שנפלה סאה אחרת אם ידע בראשונה קדם שתפל השניה, לא נדמעו: אלא מפריש סאתים, והשאר מתר הואיל והיה לה לעלות, הרי היא כאלו עלתה. ואם לא ידע בסאה ראשונה אלא אחר שנפלה השניה הרי זה מדמע, וכאלו נפלו שתיהן כאחת.

יג, ח אין פסלת שלתרומה מצטרפת עם התרומה לאסור החלין, אבל פסלת שלחלין מצטרפת עם החלין להעלות את התרומה. כיצד: חטים יפות שלתרומה שנפלה למאה סאה חטים רעות שלחלין, וטחן הכל אף על פי שהמרסן שלחלין מרבה ושלתרומה מועט, והרי הקמח שלתרומה בפחות ממאה מקמח החלין הרי זה עולה, ומשערין בקמח עם המרסן שהוא מאה ואחד.

יג, ט אבל אם נפלה סאה שלחטים רעות שלתרומה לפחות ממאה סאה שלחטים יפות שלחלין, וטחן

יג, א התרומה עולה, באחד ומאה. כיצד: סאה תרומה שנפלה למאה סאה שלחלין, ונתערב הכל מפריש מן הכל סאה אחת, ונותנה לכוהן; והשאר מתר לגרים. וכל תרומה שאין הכוהנים מקפידין עליה, כגון תרומת הפליסין והחרובין ושעורים שלאדום אינו צריך להגביה: הואיל ונפלה למאה בטלה במעוטה, והכל מתר לגרים.

יג, ב נפלה סאה תרומה לפחות ממאה נעשה הכל מדמע, וימכר הכל לכוהנים בדמי תרומה, חוץ מדמי אותה סאה. במה דברים אמורים, בשנתערב מין במינו. אבל נתערב מין בשאינו מינו, בנותן טעם אם יש בכל טעם תרומה, נעשה הכל מדמע, וימכר לכוהנים, חוץ מדמי תרומה שבו; ואם טעם הכל טעם חלין, הכל מתר לגרים.

יג, ג סאה תרומה שנפלה למאה, והגביה סאה מן הכל, ונפלה הסאה שהגביה למקום אחר אינה מדמעת אלא לפי חשבון; וכן סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה, ונעשה הכל מדמע, ונפל מן המדמע למקום אחר אינו מדמע אלא לפי חשבון.

יג, ד כיצד: הרי שנפל עשר סאין שלתרומה לתשעים סאה חלין, ונדמע הכל אם נפל ממדמע זה עשר סאין לפחות ממאה חלין, נדמעו: שהרי יש בעשר שלמדמע סאה שלתרומה. נפל לתוכן פחות מעשר סאין, אינן מדמעות.

יג, ה במה דברים אמורים, בדבר שאין דרכו להבלל, כגון חטים לחטים או קמח לקמח. אבל דבר שדרכו

הכל, והרי הקמח של תרומה אחד ממאה מקמח החלין
הרי זה עולה במאה ואחת, שהרי הותירו החלין
ופחתה התרומה.

יג, לוג יין של תרומה צלול שנפל למאה לוגין
עכורין אין מוציאין שמרים שבהם, אלא מעלין את
הלוג; וכן אם נפל לוג עכור למאה לוגין צלולין,
אין מוציאין שמרים שבו. לוג מים שנפל לתשעה
ותשעים לוגין יין, ואחר כך נפל לתוך הכל לוג יין
של תרומה נדמע הכל: שאין המים מעלה את היין.

יג, יא סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה חלין, ונפלו
חלין אחרים עד שהותירו על מאה אם בשוגג, הרי
זה עולה באחד ומאה. ואם במזיד, הרי הכל מדמע
שאינ מבטלין אסורי תורה, לכתחלה.

יג, יב תרומת חוצה לארץ מתר לבטל אותה ברב,
ואוכל אותה בימי טמאתו. ולא עוד, אלא אם היה
לו יין של תרומת חוצה לארץ נוטל ממנו לוג אחד
ונותן עליו שני לוגין חלין, ונמצא הכל שלושה;
ואחר כך נוטל מיין של תרומה לוג ונותן לתוך
השלושה, ומגביה מארבעתן לוג ושותה; וחוזר
ומשליך לתוכן לוג אחר, וחוזר ונוטל לוג ושותה;
וכן נותן לוג תרומה ונוטל לוג מן התערבת, עד
שיכלה כל היין של תרומה: ונמצא שבטל כמה לוגין,
בשני לוגין של חלין.

יג, יג הזורע תרומה בצד החלין, ולא נודע איזה הוא
זרע התרומה אפלו היה מאה לגנה של תרומה ולגנה
אחת של חלין, כלין מתרין. במה דברים אמורים,
בדבר שזרעו כולה בקרקע, כגון החטים והשעורים
וכיוצא בהן; אבל דבר שאין זרעו נפסד בארץ, כגון
השום והבצלים אפלו מאה לגנה של חלין ולגנה אחת
מערבת ביניהן, הכל מדמע. ואם נתלש הכל, תעלה
התרומה באחד ומאה; ולא יתלש, לכתחלה.

יג, יד שתי קפות, אחת של תרומה ואחת של חלין,
ואין ידוע איזו היא, או שנפלה סאה של תרומה לתוך
אחת מהן, ואין ידוע להיכן נפלה, ואחר כך נפלה
אחת משתי הקפות לתוך החלין אינה מדמעת; וכן

אם זרע אחת מהם, הגדולין חלין לכל דבר. והשניה
נוהג בה כתרומה.

יג, טו נפלה הקפה השניה למקום אחר, אינה
מדמעת; וכן אם זרע אחר את השניה, הגדולין חלין.
נפלו שתיהן למקום אחד, מדמעות כקטנה
שבשתיהן. זרע אחד את שתייהם בדבר שזרעו כולה,
הגדולין חלין; ובדבר שאין זרעו כולה, הגדולין
מדמע.

יג, טז במה דברים אמורים, בזרע את השניה עד
שלא קצר את הראשונה. אבל אם קצר את
הראשונה, ואחר כך זרע את השניה אפלו בדבר
שאינ זרעו כולה הגדולין חלין, שאין תלוש ומחבר
נעשין הוכח זה לזה.

יג, יז שתי קפות, אחת של חלין ואחת של תרומה,
ולפניהן שני סאין, אחת של חלין ואחת של תרומה,
ונפלו אלו לתוך אלו מתרין: שאני אומר חלין נפלו
לתוך החלין, ותרומה לתוך התרומה ואף על פי שלא
רבו חלין על התרומה. במה דברים אמורים, בתרומה
בזמן הזה שהיא מדבריהם; אבל בתרומה של תורה,
עד שירבו חלין על התרומה.

יג, יח סאה תרומה שנפלה לתוך הכרי, ואמר תרומת
הכרי הזה בתוכו במקום שנפלה אותה סאה, שם
נסתיימה תרומת הכרי, ונדמע הכל, בתרומה שנפלה
ובתרומת הכרי.

יג, יט אמר תרומת הכרי בצפונה חולקין אותו
לשנים, והחצי שבצפון לשנים: ונמצא רביע הכרי
שהוא צפון צפונה, הוא המדמע.

יג, כ היו לפניו שני פריים, ואמר תרומת שני פריים
באחד מהן הרי שניהן מדמעי; היו לפניו שתי סאין
וכרי אחד, ואמר הרי אחת מן הסאין האלו עשויה
תרומה על הכרי הזה הרי אחת מהן תרומה, ואין
ידוע איזו היא. היו לפניו שני פריים וסאה אחת,
ואמר הרי זו תרומה על אחת מן הפריים האלו הרי
היא תרומה; ונתקן אחד מהן, ואין ידוע איזה הוא
המתקן מן הטבל.

הלכות תרומות פרק יד

שתייהן מגורה אחת; והקפות מצטרפות, ואפלו היתה קפה בבית זה וקפה בחצר אחרת לפי שקרוב הדבר לקבץ שתייהן בבית אחד. אבל אם היו שתי הקפות בשתי עירות, אין מצטרפות.

יד, וכיצד מעלה סאה שנפלה: אם רצה להעלותה מאחת משתייהן, מעלה; ואם רצה להעלות חציה מזו וחציה מזו, מעלה.

יד, ח פדים מלאים תאנים שלחלין, שדרס ליטרה תאנים שלתרומה בפי פד אחת מהם, ואין ידוע איזו היא אם היו שם מאה פד וכד, הרי זו תעלה; ולוקח פד אחת מהם ומתירה לפניהן חוץ מדמי אותה ליטרה, והשאר מתרין. ואם היו פחות ממאה הפמין כלן מדמע, והשולים מתרין. וכן אם דרסה על פי כורת, או על פי עגול, ואין ידוע איזה הוא.

יד, ט דרסה על פי עגול, ואין ידוע אם בצפונה או בדרומו, ולא איזה עגול הוא רואין אותם כאלו הם פרודות, ותעלה לפי המשקל אם יש בכל העגולין מאה ליטרין, תעלה: והוא שיש בכל עגול מהן יתר על שני ליטרין, כדי שתבטל התרומה ברב שספק התרומה, בטל ברב החלין.

יד, י התרומה ודאיה, אוסר במאה. וספקה, אוסר בחמשים; ואין לה התר אלא ברב: ואם היתה ביתר מחמשים, אינה צריכה רב. פיצד: תאנה אחת תרומה שנפלה לתשעה ותשעים, והרי המאה קימין הכל אסור לזרים, כמו שבארנו.

יד, יא נפלה אחת מחמשים, ואבדה אחת מן הכל שמה אחת מן החלין היא שאבדה, או האחת שנפלה היא שאבדה הרי אלו אסורות: עד שירבה עליהן ממקום אחר, ויוסיף עליהן חמשים תאנים ואחת יתר הכל. ואם נפלה אחת שלתרומה לתוך אחת וחמשים, ואבדה אחת מן הכל התרו השאר לזרים.

יד, יב סאה תרומה שנפלה לפחות ממאה ממעשר ראשון שלא בטלה תרומתו, או למעשר שני והקדש, ונדמע הכל אם למעשר ראשון נפלה, יקרא שם

יד, א חמשים תאנות שחורות וחמשים לבנות, שנפלה לתוכן תאנה אחת שלתרומה היתה לבנה, השחורות מתרות והלבנות מדמעות; היתה שחורה, השחורות מדמעות, והלבנות מתרות. ואם אין ידוע אם שחורה היתה, אם לבנה עולה באחד ומאה מן הכל; ידע מה היתה אחר שנפלה, ושכח הרי כלן מדמע.

יד, ב וכן עגולי דבלה ומלבנים שלדבלה, שנפל עגול או מלבן שלתרומה לתוכן, ואין ידוע אם מלבן היה או עגול הרי העגולין מצטרפין למלבנים, ותעלה תרומה באחד ומאה מן הכל.

יד, ג עגולי דבלה גדולים וקטנים, שנפל עגול דבלה לתוכן, ואין ידוע אם גדול אם קטן הרי הן מעלין בין במנין בין במשקל. פיצד: נפל עגול למאה עגולין גדולים וקטנים הריני אומר קטן נפל, ומגביה אחד קטן.

יד, ד נפל עגול לתוך ארבעים עגול, מהן עשרים עגול משקל כל אחד ארבע ליטרין, והאחד ועשרים משקל כל אחד ליטרה הואיל ומשקל הכל מאה ליטרין ואחד, הריני אומר קטן נפל, ומגביה אחד מן הקטנים. והקמח והסלת אינן מצטרפין להעלות את התרומה.

יד, ה סאה חטים שלתרומה, שנפלה על פי המגורה שלחטים אין משערין אותה במאה ואחד: שאין משערין אלא אם נבללה תרומה עם החלין, או אם אין ידוע באיזה מקום נפלה התרומה. וכיצד יעשה: רואין את התרומה כאלו היא חטים על גבי שעורים, ומפריש התרומה עצמה שנפלה על פי המגורה עם מעט מן החלין שנפלה עליהן, כמי שמאסף חטים מעל גבי שעורים.

יד, ו שתי קפות או שתי מגורות, שנפלה תרומה לתוך אחת מהן ונבללה, ואין ידוע לאיזו מהן נפלה אם היו שתי המגורות בבית אחד, הרי אלו מצטרפות, ותעלה באחד ומאה מן הכל, כאלו היו

שִׁירָקָב.

יד, יח שְׁתֵּי קָפוֹת שֶׁנִּפְלָה סָאָה שְׁלִתְרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וַיִּדַע לְאִיזוֹ מֵהֶן נִפְלָה, וְאַחַר כֵּךְ נִפְלָה סָאָה שְׁנֵיָהּ, וְאִין יָדוּעַ לְאִיזוֹ מֵהֶן נִפְלָה אוֹמְרִים לְמָקוֹם שֶׁנִּפְלָה רֵאשׁוֹנָה, נִפְלָה שְׁנֵיָהּ: לְפִי שְׁתּוּלִין אֶת הַקְּלָקְלָה בַּמְּקָלְקָל.

יד, יט נִפְלָה סָאָה רֵאשׁוֹנָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶם, וְאִין יָדוּעַ לְאִיזוֹ מֵהֶן נִפְלָה, וְאַחַר כֵּךְ נִפְלָה סָאָה שְׁנֵיָהּ, וַיִּדַע לְאִיזוֹ מֵהֶן נִפְלָה אִין אוֹמְרִים לְמָקוֹם שֶׁנִּפְלָה שְׁנֵיָהּ נִפְלָה רֵאשׁוֹנָה, אֵלָא שְׁתִּיתָן מְקָלְקָלוֹת.

יד, כ הֵיוּ שְׁתֵּי קָפוֹת, אַחַת טְמֵאָה וְאַחַת טְהוֹרָה, וְנִפְלָה סָאָה שְׁלִתְרוּמָה לְאַחַת מֵהֶן, וְאִין יָדוּעַ אִיזוֹ הֵיא אוֹמְרִין לְתוֹךְ הַטְּמֵאָה נִפְלָה.

יד, כא שְׁתֵּי קָפוֹת, אַחַת שְׁלִתְרוּמָה טְהוֹרָה וְאַחַת שְׁלַחְלִין טְמֵאִין, נִפְלָה סָאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שְׁלִתְרוּמָה נִפְלָה, וְהַחְלִין יֵאָכְלוּ בַטְּהֵרָה כְּתְרוּמָה.

יד, כב נִפְלָה סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שְׁלִתְרוּמָה נִפְלָה, וְהַחְלִין יֵאָכְלוּ קְלִיּוֹת אוֹ יִלוּשׁוּ בְּמֵי פְרוֹת.

יד, כג שְׁתֵּי קָפוֹת, אַחַת שְׁלִתְרוּמָה טְמֵאָה וְאַחַת שְׁלַחְלִין טְהוֹרִין, וְנִפְלָה סָאָה שְׁלִתְרוּמָה טְהוֹרָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן אוֹמְרִין לְתוֹךְ שְׁלִתְרוּמָה נִפְלָה, וְהַחְלִין יֵאָכְלוּ קְלִיּוֹת; נִפְלָה סָאָה שְׁלִתְרוּמָה טְמֵאָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, שְׁתִּיתָן אֲסוּרוֹת: שְׁסַפֵּק תְּרוּמָה טְמֵאָה אֲסוּר, וְסַפֵּק הַמִּדְמָע מִתֵּר, מִפְּנֵי שְׁאֲסוּר תְּרוּמָה טְמֵאָה מִן הַתּוֹרָה וְאֲסוּר הַמִּדְמָע מִדְּבִרִיהֶן, עַל הַעֵיִקְרִים שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּהַלְפוֹת אֲסוּרֵי מֵאָכְלוֹת.

הַלְּכוֹת תְּרוּמוֹת פָּרָק טו

אַחַת מֵהֶן לַיָּם הַגְּדוֹל הַתְּרוּ פָּלוֹ, וְאוֹמְרִין שְׁלִתְרוּמָה הֵיא שֶׁנִּפְלָה. מֵה שְׂאִין כֵּן בְּתֵאֵנָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה, וְנִפְלָה אַחַת מֵהֶן לַיָּם הַגְּדוֹל אֵלָא צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ אַחַת: לְפִי שֶׁהַחֲבִית, נִפְּלְתָה נִפְרָת; וְתֵאֵנָה וְכִיּוּצָא בָּהּ, אִין נִפְּלְתָה נִפְרָת.

לְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר; וַיִּמְכַּר הַכֹּל לְכוֹהֲנִים, חוּץ מִדְּמֵי תְרוּמָה שֶׁנִּפְלָה וּמִדְּמֵי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוּ. וְאִם לְמַעֲשֵׂר שְׁנֵי וְהַקֹּדֶשׁ נִפְלָה, הָרִי אֵלּוּ יִפְדּוּ; וַיִּמְכְּרוּ לְכוֹהֵן, חוּץ מִדְּמֵי תְרוּמָה.

יד, יג סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֲלִין, אוֹ מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, אוֹ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, אוֹ הַקֹּדֶשׁ בֵּין טְהוֹרִים בֵּין טְמֵאִים הוֹאִיל וְנִדְמָע הַכֹּל בְּתְרוּמָה טְמֵאָה שְׁאֲסוּרָה בְּאֲכִילָה לְכֹל, הָרִי הַכֹּל אֲסוּר לְעוֹלָם; וּמִנִּיחִים אוֹתָן, עַד שִׁירָקָבוּ.

יד, יד בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּדָבָר שְׂאִין דְּרָכוּ לְהֵאָכֵל חֵי. אֲבָל דָּבָר שֶׁדְּרָכוּ לְהֵאָכֵל חֵי, לֹא יִנִּיחֶן שְׂמָא יִתְקַל בָּהֶם, וַיֵּאָכֵל מֵהֶן; אֵלָא יִדְּלִיק הַכֹּל, כְּדֶרֶךְ שְׁמִדְּלִיקִין תְּרוּמָה טְמֵאָה.

יד, טו סָאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה, שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה חֲלִין טְמֵאִין יִמְכַּר הַכֹּל לְכוֹהֲנִים, חוּץ מִדְּמֵי תְרוּמָה. וְהַכּוֹהֵן אוֹכֵל מִדְמָע זֶה קְלִיּוֹת, אוֹ יִלוּשׁ אוֹתוֹ בְּמֵי פְרוֹת שְׂאִינָן מִכְּשִׁירִין כְּדֵי שֶׁלֹּא תִטְמָא הַתְּרוּמָה מִן הַחְלִין הַטְּמֵאִין; אוֹ יִלוּשׁ מִדְמָע זֶה פָּחוֹת פָּחוֹת מִכְּבִיצָה שְׂאִין אֲכָל טְמֵא מִטְמֵא אֲכָל אַחַר, עַד שִׁיְהִיָּה כְּבִיצָה; אוֹ יִתְחַלֵּק מִדְמָע זֶה פָּחוֹת מִכְּבִיצָה בְּכָל עֵיסָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא תִטְמָא הַתְּרוּמָה שֶׁבּוּ.

יד, טז סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה, שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה חֲלִין טְהוֹרִין, וְכֵן סָאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה, שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה חֲלִין טְמֵאִין תֵּעֲלָה בְּאַחַד וּמֵאָה; וְתֵאָכֵל קְלִיּוֹת, אוֹ תִלוּשׁ בְּמֵי פְרוֹת, אוֹ פָּחוֹת פָּחוֹת מִכְּבִיצָה שְׂאִין הַסָּאָה שֶׁנִּפְלָה, הֵיא הַסָּאָה עֲצָמָה שֶׁעֲלָתָה.

יד, יז סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה, שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה סָאָה שְׁלִתְרוּמָה טְהוֹרָה בְּטֵלָה בְּמַעוּטָה, וְאוֹכְלִין הַכֹּל כְּטְהוֹרָה; וְאִם נִפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה, יִנִּיחַ הַכֹּל עַד

טו, א חֲבִית סְתוּמָה, מִדְמָעַת בְּכָל שְׁהוּא. פִּיצָד: חֲבִית סְתוּמָה שְׁלִתְרוּמָה שֶׁנִּתְעַרְבָה בְּכֵמָה אֲלָפִים חֲבִיּוֹת סְתוּמוֹת, נִדְמָע הַכֹּל; נִפְתְּחוּ הַחֲבִיּוֹת, תֵּעֲלָה בְּאַחַד וּמֵאָה.

טו, ב נִתְעַרְבָה חֲבִית סְתוּמָה בְּמֵאָה חֲבִיּוֹת, וְנִפְלָה

טו, ג חבית סתומה שנתערבה במאה חביות, ונפתחה אחת מהן נוטל ממנה אחד ממאה, ושונה אותה החבית. אבל שאר החביות אסורות, עד שיתפתחו; וכל אחת ואחת שתפתח מהן, נוטל ממנה כדי דמועה ושונה השאר.

טו, ד נתערבה חבית במאה וחמשים חביות, ונתפתחו מהם חביות נוטל מהם כדי דמועין, חבית אחת; ושונה המאה. ושאר החמשים אסורות, ואין מחזיקין לאותה חבית שלתרומה שהיא ברב אפלו היו כמה אלפים חביות, כלן מדמע. וכל מה שיפתח נוטל ממנו אחד ממאה, ושונה השירים; והשאר מדמע.

טו, ה כבר בארנו בהלכות אסורי מאכלות, שהמחמץ והמתבל אוסר בכל שהוא; לפיכך אם רסק תפוח שלתרומה, ונתנו לתוך העיסה והחמיצה כל העיסה מדמעת, ואסורה לזרים. ביצה שנתבלה בתבלין שלתרומה אפלו חלמון שלה אסור, מפני שהוא בולע. שאור שלתרומה שנפל לתוך העיסה, והגביהו, ואחר כך נתחמצה הרי זו מתרת.

טו, ו כבר בארנו שאם נתערבה תרומה מין בשאינו מינו, בנותן טעם; לפיכך בצל מחתך שנתבשל עם התבשיל אם היה הבצל תרומה, והתבשיל חלין, ויש בו טעם הבצל הרי התבשיל אסור לזרים; ואם היה התבשיל תרומה, והבצל חלין, ונמצא טעם התבשיל בבצל הרי הבצל אסור לזרים.

טו, ז עדשים שנתבשלו, ואחר כך השליך לתוכן בצל יבש אם היה שלם, הרי זה מתר; ואם היה מחתך, בנותן טעם. ואם בשל הבצל עם העדשים, בין שלם בין מחתך בנותן טעם. ושאור כל התבשיל בין שהשליך הבצל אחר שנתבשל בין שבשלו עם התבשיל, בין שלם בין מחתך משערין אותו בנותן טעם.

טו, ח ומפני מה בצל אחד שלם לתוך עדשים שנתבשלו, אין משערין אותו: מפני שאינו שואב מהן שהרי הוא שלם, ולא פולט לתוכן שכבר נתבשלו. ואם היו בצלים רבים, הרי הן כמחתך; וכן אם נטלה פוטמתו או קלפתו החיצונה, או שהיה לח

הרי הוא כמחתך. והקפלוט בין לח בין יבש, בין שלם בין מחתך בנותן טעם.

טו, ט הכובש ירק שלחלין, עם ירק שלתרומה הרי זה מתר לזרים, חוץ ממניני בצלים וחציר ושומים: שאם כבש ירק שלחלין עם בצלים שלתרומה, או בצלים חלין עם בצלים שלתרומה הרי אלו אסורין. כבש ירק שלתרומה, עם בצל שלחלין הרי הבצל מתר לזרים.

טו, י זיתי חלין שכבשן עם זיתי תרומה אם היו אלו ואלו פצועין, או שהיו שלחלין פצועין ושלתרומה שלמין, או שכבשן במי תרומה הרי אלו אסורין; אבל אם היו שניהן שלמין, או שהיו זיתי תרומה פצועין וזיתי החלין שלמין הרי אלו מתרין: לפי שהפצועין שואבות מן השלמין.

טו, יא מי כבשים ומי שלקות שלתרומה, הרי הן אסורין לזרים. השבת עד שלא נתנה טעם בקדרה, יש בה משום תרומה; ומשנתנה טעם בקדרה, אין בה משום תרומה.

טו, יב הרודה פת חמה, ונתנה על פי חבית שליין תרומה אם היתה הפת חטים, הרי זו מתרת; ופת שלשעורים אסורה, מפני שהשעורים שואבות.

טו, יג תנור שהסיקו בכמון שלתרומה, ואפה בו את הפת הפת מתרת: שאין בה טעם הכמון, אלא ריחו; והריח אינו אוסר.

טו, יד שעורין שלתרומה שנפלו לבור שלמים אף על פי שהבאישו מימיו הרי הן מתרין, שאין נותן טעם שפגם אוסר. תלתן שלתרומה, הוא ועצו שנפל לתוך בור שליין אם יש בזרע התלתן כדי לתן לבדו טעם ביין, הרי היין אסור לזרים.

טו, טו שני כוסות שליין, אחד תרומה ואחד חלין מזג כל אחד מהן במים, ואחר כך ערבן רואין את יין החלין כאלו אינו, וכאלו יין התרומה נתערב במים, שהרי אינו מינו: אם ראוי אותו המים לבטל טעם יין התרומה, הרי הכל מתר לזרים; ואם לאו אסור, שכבר בארנו שאין המים מעלה את היין.

טו, טז יין שלתרומה שנפל על גבי פרות ידיחם, והם

מתרות; וכן שמן של תרומה שנפל על גבי פרות ידיחם, והם מתרות. נפל השמן על גבי יין יקפה אותו, והיין מתר לזרים. נפל על גבי הציר, יקפה אותו; ויטל קלפה מעל הציר, כדי שיסיר כל הציר שבו טעם השמן.

טו, יז קדרה שבשל בה תרומה, לא יבשל בה חלין; ואם בשל, בנותן טעם: ואם שטף הקדרה במים או ביין, הרי זה מתר לבשל בה. בשל במקצת הפלי אין צריך לשטף את כלו, אלא שוטף מקום הבשול בלבד.

טו, יח תרומה גדולה, ותרומת מעשר, והחלה, והבכורים כִּלְנֵי נִקְרָאוּ תְרוּמָה: בתרומת מעשר הוא אומר "והרמתם ממנו תרומת ה'", ואומר "פתרומת גרן"; ובחלה נאמר "חלה, תרימו תרומה", ונאמר "לא-תוכל לאכל בשעריך, מעשר דגנך... ותרומת

ידך". ואין לך דבר שטעוין הבאת מקום שלא פרטו בפסוק זה, חוץ מן הבכורים; ובהן נאמר "ותרומת ידך", הא למדת שהן קרויין תרומה.

טו, יט לפיכך דין ארבעתן לענין אכילה ודמוע, אחד הוא כִּלְנֵי עוֹלִין בְּאֶחָד וּמֵאָה, ומצטרפין זה עם זה; ואם נטמאו, ישרפו. ודין תרומת מעשר שלדמאי בכל אלו הדרכים פתומת מעשר שלודאי, אלא שאין לוקין על אכילתה.

טו, כ כל האוכל תרומה, מברך ברכת אותו מאכל; ואחר כך מברך, אשר קדשנו בקדשתו שלאחרון, וצונו לאכל תרומה. וכך קבלנו וראינום מברכים, אפלו בחלת חוצה לארץ שגם אכילת קדשי הגבול כעבודה, שנאמר "עבדת מתנה, אתן את-כהנתכם".

הלכות מעשר

מצות עשה אחת והיא להפריש מעשר ראשון בכל שנה ושנה משני הזריעה, ולתנו ללוויים. ובאור מצוה זו בפרקים אלו.

הלכות מעשר פרק א

אותה חכמים, שתהיה אסורה במעשר. א, ד לויים וכוהנים מפרישין מעשר ראשון, כדי להפריש ממנו תרומת מעשר; וכך הכוהנים מפרישין שאר תרומות ומעשרות לעצמן. ולפי שהכוהנים נוטלין מן הכל, יכול יאכלו פרותיהן בטבול תלמוד לומר "בן תרימו גם-אתם": מפי השמועה למדו "אתם", אלו הלוויים; "גם-אתם", לרבות הכוהנים. א, ה אין מוציאין המעשר מיד הכוהנים, שנאמר "כי-תקחו מאת בני-ישראל"; וכן כל מתנות כהנה, אין מוציאין אותן מכוהן לכוהן. ועזרא קנס את הלוויים בזמנו, שלא יתנו להן מעשר ראשון אלא ינתן לכוהנים לפי שלא עלו עמו לירושלים.

א, ו האוכל פרותיו טבליים, וכן לוי שאכל המעשר בטבול אף על פי שהן חביבין מיתה לשמים, אינן משלמין המתנות לבעליהן: שנאמר "אשר ירימו לה", אין לך בהן כלום עד שירימו אותן. ובחוצה

א, א אחר שמפרישין תרומה גדולה, מפריש אחד מעשרה מן הנשאר; וזה הוא הנקרא מעשר ראשון, ובו נאמר "כי את-מעשר בני-ישראל, אשר ירימו לה...". והמעשר הזה ללוויים, זכרים ונקבות שנאמר "ולבני לוי, הנה נתתי כל-מעשר בישראל לנחלה".

א, ב מעשר ראשון מתר באכילה לישראל, ומתר לאכלו בטמאה שאין בו קדשה כלל; וכל מקום שנאמר במעשר קדש או פדיה, אינו אלא מעשר שני.

א, ג ומנין שמעשר ראשון חלין: שנאמר "ונחשב לכם, תרומתכם פדגן, מן-הגרן, וכמלאה, מן-היקב" מה גרן ויקב חלין לכל דבר, אף מעשר ראשון שנטלה תרומתו חלין לכל דבר. לפיכך בת לוי שנשבת, או שנבעלה בעילת זנות נותנין לה המעשר, ואוכלת; אבל מי ששמעה שמת בעלה, או העיד לה עד אחד, ונשאת, ואחר כך בא בעלה קנסו

לְאָרֶץ מִתֵּר לְאָדָם לְהִיּוֹת אוֹכֵל וְהוֹלֵךְ תַּחֲלָה, וְאַחַר כֵּךְ מִפְּרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת.

א, ז מְעַשְׂרִין מִמָּקוֹם עַל מָקוֹם אַחֵר, וְאֵינוֹ צָרִיף לְעֵשֶׂר מִן הַמָּקֶף. אֲבָל אֵין מְעַשְׂרִין מִמִּין עַל שְׂאִינוֹ מִינוֹ, וְלֹא מִן הַחֵיב עַל הַפֶּטוּר, וְלֹא מִן הַפֶּטוּר עַל הַחֵיב; וְאִם עֵשֶׂר, אֵינוֹ מְעַשֵּׂר.

א, ח כָּל שְׂאֵמְרָנוּ בִּתְרוּמָה, אֵין תּוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה כֵּךְ בְּמַעֲשֵׂר, אֵין מְעַשְׂרִין מִזֶּה עַל זֶה; וְכֹל שְׂאֵמְרָנוּ בִּתְרוּמָה, אִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה כֵּךְ בְּמַעֲשֵׂר, אִם הַפְּרִישׁ מְעַשְׂרוֹתָיו מְעַשְׂרוֹת; וְכֹל שֶׁהוּא פֶטוּר מִן הַתְּרוּמָה, פֶּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר. וְכֹל הַתּוֹרֵם, מְעַשֵּׂר; וְכֹל שְׂאֵמְרָנוּ בָּהֶן, לֹא יִתְרָמוּ וְאִם תְּרָמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה כֵּךְ אִם עֲשָׂרוּ מְעַשְׂרוֹתֵיהֶן מְעַשְׂרוֹת; וְכֹל שְׂאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, כֵּךְ אֵין מְעַשְׂרוֹתָיו מְעַשְׂרוֹת.

א, ט הָאוֹמֵר לְחִבְרוֹ, הֲרִינִי מְעַשֵּׂר עַל יְדִיךָ אֵינוֹ צָרִיף לְעַמֵּד עִמוֹ, עַד שִׁירָאָה אִם יַעֲשֵׂר אוֹ לֹא יַעֲשֵׂר; וְאִם אָמַר הוּא לְחִבְרוֹ, עֵשֶׂר עַל יְדִי צָרִיף לְעַמֵּד עִמוֹ.

א, י הַחֲרוּבִין אֵינָן חֵיבִין בְּמַעֲשָׂרוֹת אֲלֵא מִדְּבַרְיָהֶם, לְפִי שְׂאֵינָן מְאֹכֵל רַב אָדָם. וְהַשְּׂקָדִים הַמְּרִים, בֵּין בְּקִטְנָן בֵּין בְּגִדְלָן פֶּטוּרִין, מִפְּנֵי שְׂאֵינָן אֹכֵל.

א, יא אֵילָן שֶׁנִּטְעוּ בַּתּוֹךְ הַבַּיִת פֶּטוּר מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, שְׁנֵאֵמַר "עֵשֶׂר תַּעֲשֵׂר, אֵת כָּל-תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ, הַיֵּצֵא הַשְּׂדֵה". וַיִּרְאֶה לִי שֶׁהוּא חֵיב בְּמַעֲשָׂרוֹת מִדְּבַרְיָהֶם שֶׁהָרִי תֵּאֵנָה הַעוֹמֶדֶת בְּחֶצֶר, חֵיב לְעֵשֶׂר פְּרוֹתֶיהָ אִם אֶסְפֵּן כְּאַחַת.

א, יב בְּצִלִּים שֶׁהַשְּׂרִישׁוֹ זֶה בְּצַד זֶה, אֶפְלוֹ הַשְּׂרִישׁוֹ בְּקֶרֶקַע עֲלֶיהָ פֶּטוּרִין מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת; נִפְלָה עֲלֶיהֶן מַפְלֵת, וְהָרִי הֵן מְגַלִּין הָרִי אֵלוֹ כְּנִטּוּעֵין בַּשְּׂדֵה, וְחֵיבִין בְּמַעֲשָׂרוֹת.

הַלְכוֹת מְעַשֵּׂר פָּרָק ב

"תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ"; וְחֵיב מִדְּבַרְיָהֶם.

ב, ב בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּשִׁלְקָחֵן אַחֵר שֶׁנִּגְמְרָה מְלֹאכְתָּן בְּיַד מוֹכֵר; אֲבָל אִם נִגְמְרָה בְּיַד הַלּוֹקֵחַ, חֵיב לְעֵשֶׂר מִן הַתּוֹרָה.

ב, ג פְּרוֹת שְׂאֵינָן רְאוּיוֹת לְאֹכִילָה בְּקִטְנָן, כְּגוֹן הַבֶּסֶר

ב, א אֵינוֹ חֵיב לְהַפְּרִישׁ מְעַשֵּׂר מִן הַתּוֹרָה, אֲלֵא הַגּוֹמֵר פְּרוֹתָיו לְאֹכְלָן לְעֵצְמוֹ; אֲבָל הַגּוֹמֵר לְמִכְרָן פֶּטוּר מִן הַתּוֹרָה, וְחֵיב מִדְּבַרְיָהֶם: שְׁנֵאֵמַר "עֵשֶׂר תַּעֲשֵׂר... וְאֹכְלָתָּ", אֵינוֹ חֵיב אֲלֵא הַגּוֹמֵר תְּבוּאֹתוֹ לְאֹכְלָה. וְכֵן הַלּוֹקֵחַ פֶּטוּר מִן הַתּוֹרָה, שְׁנֵאֵמַר

וְכִי־צָא בּוֹ אִינָן חִיבִין בְּמַעֲשָׂרוֹת, עַד שֶׁיִּגְדְּלוּ וַיַּעֲשׂוּ
אֲכָל: שְׁנֵאמַר "מִזֶּרַע הָאָרֶץ, מִפְּרֵי הָעֵץ", עַד שֶׁיְהִי
פְּרִי. וְכֵן הִתְּבוּאָה וְהַקְּטָנִיּוֹת שְׁנֵאמַר "עֵשֶׂר תַּעֲשֶׂר,
אֵת כָּל-תְּבוּאֹת זֶרְעֶךָ", עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה תְּבוּאָה. וְזוֹ הִיא
עוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת; וְקֹדֶם שֶׁתִּגְיַע הִתְּבוּאָה וְהַפְּרוֹת
לְעוֹנָה זֹאת מִתֵּר לֶאֱכֹל מֵהֶן כָּל מֵה שֶׁרָצָה, וּבְכָל דֶּרֶךְ
שֶׁרָצָה.

בִּד פְּרוֹת שֶׁהֵן רְאוּיִין לֶאֱכֹלָה בְּקַטְנָן, כְּגוֹן
הַקְּשׁוּאִים וְהַמְּלַפְּפוֹנוֹת, שֶׁאֵין מְנִיחִין אוֹתָן אֲלָא כְּדִי
לְהוֹסִיף בְּגוֹפָן, אֲבָל רְאוּיִין הֵן מִתְּחִלָּה לֶאֱכֹלָה הֲרִי
אֵלוֹ חִיבִין בְּמַעֲשֵׂר בְּקַטְנָן: שֶׁמִּתְּחִלַּת יִצְיָאתָן, בָּאוּ
לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת.

בֵּה אֵיזוֹ הִיא עוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת מִשֶּׁיִּגְיַעוּ הַפְּרוֹת
לְהוֹדֵעַ וּלְצַמֵּחַ, הַכֹּל לְפִי מֵה שֶׁהוּא הַפְּרִי. כִּי־צַד:
הַתְּאֵנִים מִשִּׁיעֲשׂוּ רַכִּים כְּדִי שֶׁיְהִיוּ רְאוּיִים לֶאֱכֹלָה,
אֲחֵר אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים שָׁעוֹת מִשַּׁעַת אֲסִיפְתָּן.

בֵּו הָעֲנָבִים הַבְּאוּשִׁים, וְהֵם הָעֲנָבִים הַדְּקִים
הַמְּדַבְּרִיּוֹת מִשִּׁירָאָה הַחֶרֶץ שֶׁלָּהֶם מִבְּחוּץ. הַרְמוֹנִים
מִשִּׁימָס הַפֶּרֶד שֶׁלָּהֶן בֵּין הָאֲצִבְעוֹת, וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ מִים.
הַתְּמָרִים, מִשִּׁיתְּפָחוּ כְּשֶׁאֹר. הַפְּרִסְקִין, מִשִּׁיטִּילוּ
גִּידִים אֲדָמִים.

בֵּז הָאֲגוּזִים, מִשִּׁיתְּפָרֵשׁ הָאֲכָל מִן הַקְּלָפָה הַחִיצוֹנָה.
הַשְּׂקָדִים הַמְּתוּקִים, עַד שֶׁתְּתַפְּרֵשׁ קְלָפְתָּן הַחִיצוֹנָה;
אֲבָל הַמָּרִים, פְּטוּרִין לְעוֹלָם. וְשֶׁאֵר כָּל בְּעֲלֵי קְלָפוֹת,
כְּגוֹן הָאֲצִטְרָבְלִין וְהַלּוֹט וְהַבְּטָנִים מִשִּׁיעֲשׂוּ קְלָפָה
הַתְּחִתוֹנָה הַסְּמוּכָה לֶאֱכֹל.

בֵּח הַזֵּיתִים מִשִּׁיעֲשׂוּ שְׁמֵן אֶחָד מִתְּשַׁעָה מִמֶּה שֶׁהֵן
רְאוּיִין לַעֲשׂוֹת כְּשֶׁיִּגְמְרוּ, וְזֶה הוּא שְׁלִישׁ שֶׁלָּהֶן;
הַתְּפוּחִים וְהָאֲתְרוּגִים מִשִּׁיתְּעַגְלוּ, מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין
לֶאֱכֹלָה כְּשֶׁהֵם קְטָנִים. הָאוּג וְהַתּוֹתִים, מִשִּׁיאֲדִימוּ;
וְכֵן כָּל שְׁדֵרְכָן לְהָאֲדִים, מִשִּׁיאֲדִימוּ. הַחֲרוּבִין,
מִשִּׁיעֲשׂוּ נְקֻדוֹת נְקֻדוֹת שְׁחוּרוֹת; וְכֵן כָּל שְׁדֵרְכָן
לְהַשְׁחִיר, מִשִּׁינְקָדוּ. הָאֲגָסִים וְהַקְּרִסְטָמְלִין וְהַפְּרִישִׁים
וְהָעֲזוּרִין, מִשִּׁיעֲשׂוּ קְרָחוֹת קְרָחוֹת לְבָנוֹת; וְכֵן כָּל
שְׁדֵרְכָן לְהַלְבִּין, מִשִּׁיקְרָחוּ קְרָחוֹת.

בֵּט הַתְּבוּאָה, מִשֶּׁתְּבִיא שְׁלִישׁ. הַתְּלָתָן, מִשִּׁיְהִיָּה

זֶרַעָה רְאוּי לְצַמִּיחָה אִם נִזְרַע. וּבִירֵק הַקְּשׁוּאִין
וְהַדְּלוּעִין וְהָאֲבִטִיחִין וְהַמְּלַפְּפוֹנוֹת וְכָל כִּי־צָא בָהֶן,
חִיבִין בְּקַטְנָן כְּמוֹ שְׁבֵאֲרָנוּ; וְשֶׁאֵר הִירֵק שֶׁאֵינוֹ רְאוּי
לֶאֱכֹלָה עַד שֶׁיִּגְדְּלוּ, אֵינוֹ חִיב עַד שֶׁיְהִיָּה רְאוּי
לֶאֱכֹלָה.

בֵּי אֲשָׁכוֹל שֶׁהִגִּיעַ בּוֹ אִפְלוּ יְחִידֵי כָּלוּ חֲבוּר
לְמַעֲשָׂרוֹת, וּכְאֵלוֹ הִגִּיעַ כָּלוּ; וְלֹא אוֹתוֹ הָאֲשָׁכוֹל
בְּלֶבֶד, אֲלָא כָּל הָרוּחַ שִׁישׁ בָּהּ אוֹתוֹ הִגְפָן שִׁישׁ בָּהּ
הָאֲשָׁכוֹל. וְכֵן רְמוֹן שֶׁהִגִּיעַ בָּהּ אִפְלוּ פְּרִידָה אַחַת,
כְּלָה חֲבוּר.

בֵּי אֲלֹא יִמְכֹר אָדָם פְּרוֹתָיו מִשְׁבָּאוֹ לְעוֹנַת
הַמַּעֲשָׂרוֹת, לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת. וְאִם
בְּכָרוֹ נוֹטֵל אֵת הַבְּכוּרוֹת, וּמִתֵּר לְמִכֹּר אֵת הַשָּׂאֵר
שְׁעֵדִין לֹא הִגִּיעַ לְעוֹנַת הַמַּעֲשֵׁר.

בֵּיב וְכֵן לֹא יִמְכֹר אָדָם אֵת גְּפָתוֹ וְאֵת זוּגָיו, לְמִי
שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשָׂרוֹת לְהוֹצִיא מֵהֶן מִשְׁקִין
שֶׁהַמְּשָׁקִין הֵיוּצְאִין מֵהֶם חִיבִין בְּמַעֲשֵׁר; וְלֹא אֵת
תְּבִנּוֹ לְלֶקֶט מִמֶּנּוּ תְּבוּאָה, לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן
שֶׁהִתְּבוּאָה שֶׁתִּלְקֹט מִן הַתְּבִין חִיבַת בְּמַעֲשֵׁר.

בֵּיג שְׁמֵרֵי יֵין שֶׁנִּתְּנָן עֲלֵיהֶם מִים, וְסַנְגָן אִם נִתְּנָן
שְׁלוֹשָׁה וּמִצָּא אַרְבַּעָה, מוֹצִיא מַעֲשֵׁר עַל זֶה הַיֵּתֵר
מִמְּקוֹם אֲחֵר; וְאֵינוֹ מְפָרִישׁ עָלָיו תְּרוּמָה שֶׁהַתּוֹרָה
בְּתַחֲלָה, בְּלִבּוֹ עַל הַכֹּל כְּמוֹ שְׁבֵאֲרָנוּ בְּתְרוּמָה. מִצָּא
פְּחוֹת מֵאַרְבַּעָה אָף עַל פִּי שְׁמִצָּא יֵתֵר עַל מִדָּתוֹ, וְאָף
עַל פִּי שִׁישׁ בָּהֶן טַעַם יֵין פְּטוּר.

בֵּיד הַמְּקַדֵּישׁ פְּרוֹתָיו כְּשֶׁהֵן מִחְּבָרִין, עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ
לְעוֹנַת הַמַּעֲשֵׁר, וּפְדִין, וְאַחַר שֶׁפְּדִין הִגִּיעוּ חִיבִין
בְּמַעֲשֵׁר; וְאִם בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשָׂרוֹת וְהֵם בְּיַד הַגְּזֵבֵר,
וְאַחַר כֵּן פְּדִין פְּטוּרִין.

ווען די אידן זענען ארויס פון מצרים, זענען זיי נישט אנגעקומען גלייך צו קבלת התורה, זיי האבן קודם געדארפט דורכגיין די ספירה טעג. די זעלבע איז ביי יעדן איד, אפילו ווען ער וויל שוין ארויסגיין פון זיין אייגענע מצרים, ער מאכט אפ: "דאס איז עס, פון יעצט וועל איך שוין זיין אן ערליכער איד". קומט מען נאכנישט גלייך אן דערצו, עס דארף קודם אריבער גיין אויף אים די ספירה טעג, איין טאג "חסד שבגבורה", איין טאג "גבורה שבגבורה", דאס מיינט אז יעדן טאג דרייען זיך אריבער אויפן מענטש אלע מיני מצבים און שוועריקייטן ברוחניות ובגשמיות, און ווען דער מענטש האט שכל און ער דערהאלט זיך, ער פרובירט אריינצוכאפן וויפיל תורה ומצות ער קען, וועט ער סוף בל סוף אנקומען צום יום טוב שבועות, צו קבלת התורה, ער וועט באקומען די תורה פונעם אייבערשטן, און זיין אן ערליכער איד.

נאך א וויכטיגע זאך לערנען מיר פון די ספירה טעג, אז פאר מען גייט מקבל זיין די תורה אום יום טוב שבועות, דארף מען קודם ציילן די טעג, דאס לערנט אונז אז יעדער טאג איז א געציילטער טאג, א וויכטיגער טאג, יעדן טאג קען מען גוט אויסניצן מיט גוטע זאכן.

די גמרא זאגט (פסחים ד) "מקצת היום כבלו", א חלק פונעם טאג איז אזוי ווי א גאנצע טאג, ממילא אפילו ווען עס איז שוין אריבער געגאנגען רוב טאג, און מען געבט זיך א קוק אן ווי אזוי דער טאג איז אריבער מיט גארנישט, טאר מען נישט אויפגעבן אויף דעם טאג און פראכטן "די היינטיגע טאג איז שוין דערנאך, מארגן וועל איך פרובירן אריין צו כאפן גוטע זאכן, מארגן וועל איך לערנען, מארגן וועל איך דאווענען", ווייל אפילו אויב עס איז נאך געבליבן נאר עטליכע מינוט פונעם טאג, קען מען נאך פארעכטן דעם גאנצן טאג, אויב וועט מען אויסניצן די עטליכע מינוט וואס עס איז נאך געבליבן צו לערנען אביסל תורה, צו טון עפעס מצות ומעשים טובים, וועט מען מיט דעם אויפהייבן דעם גאנצן טאג.

				יט לעומר																
12	ראשון	ד	4	5:45 _____ נץ החמה 9:09 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:18 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:46 _____ צה"כ בבלי: בבא מציעא עד • ירושלמי: ערובין נט • תוספתא: סנהדרין ז נ"ך: מלכים א א-ב • רמב"ם: תרומות יא	4:32 _____ עלות השחר 8:33 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 9:54 _____ סו"ז תפלה - מג"א 7:27 _____ שקיעה															
13	שני	ה	5	5:44 _____ נץ החמה 9:09 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:18 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:46 _____ צה"כ בבלי: בבא מציעא עה • ירושלמי: ערובין ס • תוספתא: סנהדרין ח נ"ך: מלכים א ג-ד • רמב"ם: תרומות יב	תענית שני קמא, כ לעומר 4:31 _____ עלות השחר 8:33 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 9:54 _____ סו"ז תפלה - מג"א 7:27 _____ שקיעה															
14	שלישי	ו	6	5:43 _____ נץ החמה 9:09 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:18 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:47 _____ צה"כ בבלי: בבא מציעא עו • ירושלמי: ערובין סא • תוספתא: סנהדרין ט נ"ך: מלכים א ה-ו • רמב"ם: תרומות יג	כא לעומר 4:30 _____ עלות השחר 8:33 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 9:54 _____ סו"ז תפלה - מג"א 7:28 _____ שקיעה															
15	רביעי	ז	7	5:43 _____ נץ החמה 9:08 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:17 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:48 _____ צה"כ בבלי: בבא מציעא עז • ירושלמי: ערובין סב • תוספתא: סנהדרין י נ"ך: מלכים א ז-ח • רמב"ם: תרומות יד	כב לעומר 4:30 _____ עלות השחר 8:32 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 9:53 _____ סו"ז תפלה - מג"א 7:29 _____ שקיעה															
16	חמישי	ח	8	5:42 _____ נץ החמה 9:08 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:17 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:48 _____ צה"כ בבלי: בבא מציעא עח • ירושלמי: ערובין סג • תוספתא: סנהדרין יא נ"ך: מלכים א ט-י • רמב"ם: תרומות טו	תענית חמישי, כג לעומר 4:29 _____ עלות השחר 8:32 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 9:53 _____ סו"ז תפלה - מג"א 7:29 _____ שקיעה															
17	ששי	ט	9	5:41 _____ נץ החמה 9:08 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:17 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:49 _____ צה"כ בבלי: בבא מציעא עט • ירושלמי: ערובין סד • תוספתא: סנהדרין יב נ"ך: מלכים א יא-יב • רמב"ם: מעשר א	כד לעומר 4:28 _____ עלות השחר 8:32 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 9:53 _____ סו"ז תפלה - מג"א 7:30 _____ שקיעה															
<table border="1"> <tr> <td>יבנאל</td> <td>חיפה</td> <td>ת"א</td> <td>ירושלים</td> <td>הולקת הנרות</td> </tr> <tr> <td>6:51</td> <td>7:03</td> <td>7:11</td> <td>6:50</td> <td></td> </tr> </table>		יבנאל	חיפה	ת"א	ירושלים	הולקת הנרות	6:51	7:03	7:11	6:50										
יבנאל	חיפה	ת"א	ירושלים	הולקת הנרות																
6:51	7:03	7:11	6:50																	
18	שבת	י	10	5:41 _____ נץ החמה 9:08 _____ סו"ז קר"ש - גר"א 10:17 _____ סו"ז תפלה - גר"א 7:50 _____ צה"כ בבלי: בבא מציעא פ • ירושלמי: ערובין סה • תוספתא: סנהדרין יג נ"ך: מלכים א יג-יד • רמב"ם: מעשר ב	אמור, כה לעומר, פרק ג 4:28 _____ עלות השחר 8:32 _____ סו"ז קר"ש - מג"א 9:53 _____ סו"ז תפלה - מג"א 7:31 _____ שקיעה															
<table border="1"> <tr> <td>יבנאל</td> <td>חיפה</td> <td>ת"א</td> <td>ירושלים</td> <td>מוצ"ש ר"ת</td> </tr> <tr> <td>8:14</td> <td>8:16</td> <td>8:15</td> <td>8:12</td> <td>8:44</td> </tr> <tr> <td>8:44</td> <td>8:47</td> <td>8:46</td> <td>8:44</td> <td></td> </tr> </table>		יבנאל	חיפה	ת"א	ירושלים	מוצ"ש ר"ת	8:14	8:16	8:15	8:12	8:44	8:44	8:47	8:46	8:44		הפטרה: ובהנניס הלויס			
יבנאל	חיפה	ת"א	ירושלים	מוצ"ש ר"ת																
8:14	8:16	8:15	8:12	8:44																
8:44	8:47	8:46	8:44																	

בְּסִפְרֵית הָעֶמֶר יִבֹּלְיִן לְהַכְנִיעַ אֶת הַמָּסוּר וְסִימֵן לְעֹמֶר רָאשֵׁי תְבוֹת מ'אֲנָרָא
 ר'מא ל'בִּירָא ע'מִיקְתָּא.

(ספר המדות אות ספירת העמר סימן ג')